

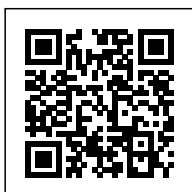

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
POSLANECKÁ SNĚMOVNA

9. volební období

443/0

**Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 582/1991 Sb.,
o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších
předpisů, zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení
a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších
předpisů, zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění
pozdějších předpisů, a zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění,
ve znění pozdějších předpisů**

Zástupce předkladatele: min. práce a soc. věcí
Doručeno poslancům: 5. května 2023 v 13:17

V l á d n í n á v r h

ZÁKON

ze dne 2023,

**kterým se mění zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení,
ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení
a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů,
zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů,
a zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení

Čl. I

Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění zákona č. 590/1992 Sb., zákona č. 37/1993 Sb., zákona č. 160/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb., zákona č. 241/1994 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 134/1997 Sb., zákona č. 306/1997 Sb., zákona č. 93/1998 Sb., zákona č. 225/1999 Sb., zákona č. 356/1999 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., zákona č. 18/2000 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 133/2000 Sb., zákona č. 155/2000 Sb., zákona č. 159/2000 Sb., zákona č. 220/2000 Sb., zákona č. 238/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 411/2000 Sb., zákona č. 116/2001 Sb., zákona č. 353/2001 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 263/2002 Sb., zákona č. 265/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 518/2002 Sb., zákona č. 424/2003 Sb., zákona č. 425/2003 Sb., zákona č. 453/2003 Sb., zákona č. 53/2004 Sb., zákona č. 167/2004 Sb., zákona č. 281/2004 Sb., zákona č. 359/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 501/2004 Sb., zákona č. 168/2005 Sb., zákona č. 361/2005 Sb., zákona č. 381/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 24/2006 Sb., zákona č. 70/2006 Sb., zákona č. 81/2006 Sb., zákona č. 109/2006 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 161/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 214/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 405/2006 Sb., zákona č. 585/2006 Sb., zákona č. 152/2007 Sb., zákona č. 181/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 270/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 305/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 382/2008 Sb., zákona č. 479/2008 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 158/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 303/2009 Sb., zákona č. 326/2009 Sb., zákona č. 347/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 177/2011 Sb., zákona č. 180/2011 Sb., zákona č. 220/2011 Sb.,

zákona č. 263/2011 Sb., zákona č. 329/2011 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 348/2011 Sb., zákona č. 364/2011 Sb., zákona č. 365/2011 Sb., zákona č. 366/2011 Sb., zákona č. 367/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 428/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 403/2012 Sb., zákona č. 274/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 313/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 136/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 251/2014 Sb., zákona č. 267/2014 Sb., zákona č. 332/2014 Sb., zákona č. 131/2015 Sb., zákona č. 317/2015 Sb., zákona č. 377/2015 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 137/2016 Sb., zákona č. 190/2016 Sb., zákona č. 213/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 24/2017 Sb., zákona č. 99/2017 Sb., zákona č. 148/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 195/2017 Sb., zákona č. 203/2017 Sb., zákona č. 259/2017 Sb., zákona č. 310/2017 Sb., zákona č. 92/2018 Sb., zákona č. 335/2018 Sb., zákona č. 111/2019 Sb., zákona č. 164/2019 Sb., zákona č. 228/2019 Sb., zákona č. 315/2019 Sb., zákona č. 255/2020 Sb., zákona č. 540/2020 Sb., zákona č. 261/2021 Sb., zákona č. 270/2021 Sb., zákona č. 323/2021 Sb., zákona č. 330/2021 Sb., zákona č. 216/2022 Sb., zákona č. 221/2022 Sb., zákona č. 366/2022 Sb., zákona č. 423/2022 Sb. a zákona č. 455/2022 Sb., se mění takto:

1. V § 5 písm. i), § 16a odst. 2, § 88 odst. 4 a v § 121 se text „odst. 9“ nahrazuje textem „odst. 10“.
2. V § 6 odst. 4 písm. a) bodě 13 se za slovo „pečuje“ vkládají slova „o dítě do 4 let věku nebo“ a na konci textu bodu se doplňují slova „, a o tom, u koho se v případě současné péče o více dětí do 4 let věku uplatní péče o dítě do 4 let věku jako důvod pro to, aby se samostatná výdělečná činnost považovala za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost“.
3. V § 7 odst. 1 písm. b) se text „i),“ zrušuje.
4. V § 8 se za odstavec 4 vkládá nový odstavec 5, který zní:

„(5) K posuzování zdravotního stavu podle odstavce 1 písm. a) je místně příslušná okresní správa sociálního zabezpečení, u níž byla podána žádost o přiznání invalidního důchodu nebo o změnu stupně invalidity nebo která sepsala tuto žádost. Je-li fyzická osoba ve výkonu trestu odnětí svobody nebo vazby nebo výkonu zabezpečovací detence, řídí se místní příslušnost okresní správy sociálního zabezpečení umístěním věznice, popřípadě vazební věznice (dále jen „věznice“) nebo ústavu pro výkon zabezpečovací detence.“.

Dosavadní odstavce 5 až 10 se označují jako odstavce 6 až 11.

5. V § 8 odst. 6 úvodní části ustanovení se za slova „podle odstavce 1“ vkládají slova „písm. b) až g)“.
6. V § 8 odst. 6 písmeno b) zní:

„b) umístěním věznice nebo ústavu pro výkon zabezpečovací detence, je-li fyzická osoba ve výkonu trestu odnětí svobody nebo vazby nebo výkonu zabezpečovací detence.“.

7. V § 8 odst. 7 se za slova „podle odstavce 5“ vkládají slova „nebo 6“.

8. V § 8 se na konci odstavce 8 doplňuje věta „Místní příslušnost okresní správy sociálního zabezpečení se určuje podle odstavce 6.“.

9. V § 8 odst. 11 se číslo „9“ nahrazuje číslem „10“.

10. V § 11 odst. 4 se na konci textu věty první doplňují slova „a k plnění úkolů vyplývajících pro ně ze zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti“.

11. V § 11 se doplňuje odstavce 6, který zní:

„(6) Soud je povinen neprodleně a bez žádosti sdělit plátcí důchodu údaje o trestných činech, které podle § 118a odst. 3 nebo podle § 34a odst. 4, § 41 odst. 4, § 50 odst. 6 a 7 a § 52 odst. 6 zákona o důchodovém pojištění mají vliv na trvání nároku na dávku důchodového pojištění, snížení dávky nebo zánik nároku na dávku a na nárok orgánu sociálního zabezpečení na vrácení, popřípadě náhradu částek dávky vyplacených neprávem nebo ve vyšší výši, než náležely. Soud plní povinnost podle věty první zasláním stejnopisu pravomocného rozhodnutí o těchto trestných činech. Nelze-li zjistit, který orgán sociálního zabezpečení je plátcem důchodu, nebo není-li odsouzený poživitelem důchodu, sdělí soud údaj orgánu sociálního zabezpečení podle § 3 odst. 3 písm. b) a d) až f).“.

12. V § 16a odst. 1 a 3 se číslo „9“ nahrazuje číslem „10“.

13. V § 16a odst. 8, § 90 odst. 1 písm. b) a v § 127 odst. 2 se text „odst. 10“ nahrazuje textem „odst. 11“.

14. V § 16c se na konci odstavce 2 tečka nahrazuje čárkou a doplňují se písmena y) a z), která znějí:

„y) čísla a druhy identifikačních dokladů a datum skončení jejich platnosti,

z) telefonní číslo a adresu elektronické pošty, pokud občan sdělil tyto údaje orgánu sociálního zabezpečení.“.

15. V § 48d se doplňuje odstavce 3, který zní:

„(3) Osobní péči o dítě do 4 let věku jako důvod pro to, aby se samostatná výdělečná činnost považovala za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, dokládá osoba samostatně

výdělečně činná čestným prohlášením na předepsaném tiskopisu a rodným listem dítěte nebo jiným dokladem o vztahu k dítěti; rodný list se nepředkládá, lze-li údaj o vztahu k dítěti zjistit z informačního systému veřejné správy. Čestné prohlášení obsahuje identifikační údaje o dítěti do 4 let věku a o rodičích dítěte nebo o osobách, které dítě převzaly do péče nahrazující péči rodičů, údaj o zahájení osobní péče o dítě a skončení této péče a prohlášení, že osoba pečovala o dítě v největším rozsahu.“.

16. V § 81 odstavec 1 zní:

„(1) Řízení o přiznání dávky důchodového pojištění se zahajuje na základě písemné žádosti sepsané v listinné podobě nebo podané v elektronické podobě. Za den uplatnění nároku na dávku důchodového pojištění se považuje den, kdy se oprávněný poprvé obrátil na příslušný orgán se žádostí o sepsání písemné žádosti v listinné podobě o přiznání dávky, nebo den, v němž oprávněný v elektronické aplikaci podle § 82a odst. 1 učinil první úkon směřující k podání žádosti o přiznání dávky v elektronické podobě, pokud ode dne, v němž se oprávněný poprvé obrátil na příslušný orgán s žádostí o sepsání této žádosti nebo v němž oprávněný učinil tento první úkon, do dne sepsání žádosti nebo odeslání žádosti neuplynulo více než 90 dnů a pokud způsob uplatnění nároku na dávku je shodný se způsobem uplatnění žádosti o přiznání dávky.“.

CELEX 32018R1724

17. Nadpis § 82 zní: „**Žádost o dávku důchodového pojištění v listinné podobě**“.

18. V § 82 odstavec 1 zní:

„(1) Žádost o přiznání dávky důchodového pojištění v listinné podobě sepisuje s občanem okresní správa sociálního zabezpečení, na kterou se obrátil, a to na předepsaném tiskopise; žádost musí být občanem podepsána, přičemž občan může žádost podepsat též digitalizovaným podpisem. Okresní správa sociálního zabezpečení, s výjimkou okresní správy sociálního zabezpečení, v jejímž obvodu má občan místo trvalého pobytu nebo cizinec místo hlášeného pobytu v České republice, může odmítnout sepsání žádosti o dávku důchodového pojištění, jen brání-li tomu vážné provozní důvody a okresní správa sociálního zabezpečení tuto informaci zveřejnila na své úřední desce; to, že vážné provozní důvody brání sepisovat žádosti o dávku důchodového pojištění, je okresní správa sociálního zabezpečení povinna neprodleně oznámit České správě sociálního zabezpečení. K žádosti o přiznání dávky důchodového pojištění podané podle věty první se nepřihlíží, pokud byla již žádost o přiznání dávky důchodového pojištění podána podle § 82a odst. 1 věty první a druhé; zjistí-li okresní správa sociálního zabezpečení tuto skutečnost, nelze žádost podle věty první sepsat.“.

19. V § 82 se na konci odstavce 2 doplňuje věta „Pokud podepsání žádosti o dávku důchodového pojištění sepisované s občanem podle odstavce 1 věty první brání těžko překonatelná překážka, podpis občana se nevyžaduje; tato skutečnost se uvede v žádosti

a potvrdí ji svým podpisem další osoba, která je při sepsání žádosti přítomna, s výjimkou úřední osoby, která žádost s občanem sepisuje, s uvedením identifikačních údajů této další osoby.“.

20. V § 82 odst. 3 se slova „podle § 7 odst. 1 písm. b)“ nahrazují slovy „, v jejímž obvodu má občan místo trvalého pobytu nebo cizinec místo hlášeného pobytu“.

21. V § 82 se na konci odstavce 5 doplňuje věta „Tuto žádost lze podat též způsobem podle § 123e odst. 1.“.

22. Za § 82 se vkládá nový § 82a, který včetně nadpisu zní:

„§ 82a

Žádost o dávku důchodového pojištění v elektronické podobě

(1) Žádost o přiznání dávky důchodového pojištění v elektronické podobě ve formátu, struktuře a tvaru určeném Českou správou sociálního zabezpečení lze podat kterékoliv okresní správě sociálního zabezpečení. Žádost se podává prostřednictvím elektronické aplikace portálu České správy sociálního zabezpečení s využitím elektronické identifikace určené Českou správou sociálního zabezpečení. Okresní správa sociálního zabezpečení je povinna tomu, kdo podal žádost o dávku důchodového pojištění, neprodleně elektronicky potvrdit přijetí této žádosti.

(2) Doklady, které tvoří přílohu žádosti o dávku důchodového pojištění podle odstavce 1, se předkládají ve formě elektronického originálu, popřípadě elektronického dokumentu převedeného autorizovanou konverzí nebo listinného originálu anebo jeho úředně ověřené kopie. Žadatel může doklady předložit také ve formě prostého převedení listiny do elektronické podoby; okresní správa sociálního zabezpečení může v případě pochybností o pravosti takto předložených dokladů nebo k ověření údajů v nich obsažených vyzvat žadatele k předložení elektronického originálu, popřípadě elektronického dokumentu převedeného autorizovanou konverzí nebo listinného originálu anebo jeho úředně ověřené kopie.

(3) K žádosti, která nesplňuje podmínky podle odstavce 1, a k žádosti podané podle odstavce 1 vět první a druhé, byla-li již žádost o přiznání dávky důchodového pojištění sepsána podle § 82 odst. 1, se nepřihlíží. Okresní správa sociálního zabezpečení je povinna toho, kdo tuto žádost podal, neprodleně elektronicky upozornit na to, že žádost nesplňuje tyto podmínky, a na to, že se k této žádosti nepřihlíží.

(4) Okresní správa sociálního zabezpečení používá ke komunikaci v řízení elektronickou aplikaci portálu České správy sociálního zabezpečení. Okresní správa sociálního zabezpečení však může, s výjimkou potvrzení podle odstavce 1 věty třetí, komunikovat v listinné podobě nebo prostřednictvím datové schránky, pokud je to účelné nebo pokud žadatel o dávku další komunikaci v elektronické podobě podle věty první

v žádosti vyloučil. Elektronickou formu komunikace podle věty první může v řízení až do vydání rozhodnutí o dávce důchodového pojištění používat též Česká správa sociálního zabezpečení, pokud s tím žadatel o dávku důchodového pojištění v žádosti souhlasil.

(5) Okresní správy sociálního zabezpečení a Česká správa sociálního zabezpečení jsou povinny zveřejnit na své úřední desce informace k podávání žádostí o dávku důchodového pojištění v elektronické podobě podle odstavce 1.

(6) Pro podávání žádostí o dávky důchodového pojištění v elektronické podobě se použije § 82 odst. 4 obdobně.“.

CELEX 32018R1724

23. V § 83 odstavec 1 zní:

„(1) Okresní správa sociálního zabezpečení, která je podle § 82 odst. 1 příslušná k sepsání žádosti o dávku důchodového pojištění v listinné podobě, nesmí, s výjimkou případů uvedených v § 82 odst. 1 větách druhé a třetí, odmítnout sepsání žádosti, a to i když má za to, že občan nesplňuje podmínky stanovené pro vznik nároku na dávku důchodového pojištění, nebo není-li žádost občana doložena potřebnými doklady. Okresní správa sociálního zabezpečení je povinna občana při podání žádosti o dávku důchodového pojištění informovat o výši nákladů na výplatu dávky v hotovosti prostřednictvím držitele poštovní licence; tato povinnost neplatí v případě uvedeném v § 64 odst. 5 větě druhé zákona o důchodovém pojištění. Věty první a druhá platí obdobně pro věznicí a ústavy pro výkon zabezpečovací detence, pokud jsou podle § 82 odst. 3 příslušné k sepsání žádosti o dávku důchodového pojištění.“.

24. V § 83 odst. 2 úvodní části ustanovení se za slovo „sepisující“ vkládají slova „nebo přijímající“.

25. V § 83 odst. 2 písm. b) se slova „a na jakou dobu byl tento vztah sjednán, je-li podmínkou výplaty starobního důchodu sjednání pracovněprávního vztahu na dobu určitou,“ zrušují.

26. V § 83 odst. 2 písm. c) se slova „a v období od 1. ledna 2012 do 31. prosince 2013 prvních 21 kalendářních dnů“ zrušují.

27. V § 83 odst. 3 a v § 86 odst. 5 se slova „větě druhé písm. a) až k)“ nahrazují slovy „větách první až třetí“.

28. V § 84a se za slovo „sepsání“ vkládají slova „nebo podání“ a na konci textu věty první se doplňují slova „; rodný list se nepředkládá, lze-li údaj o vztahu k dítěti zjistit z informačního systému veřejné správy“.

29. V § 85a se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:

„(2) Žadatel o přiznání dávky důchodového pojištění může do vydání rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení prvního stupně dodatečně změnit datum přiznání dávky nebo její výplaty; dodatečnou změnu data přiznání dávky nebo její výplaty žadatel učiní formou sdělení orgánu sociálního zabezpečení, který je při rozhodování o přiznání dávky důchodového pojištění nebo její výplatě tímto datem vázán.“.

Dosavadní odstavce 2 a 3 se označují jako odstavce 3 a 4.

30. V § 88 odst. 5 se text „odst. 2“ nahrazuje textem „odst. 4“.

31. V § 90 se doplňuje odstavec 3, který zní:

„(3) Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ve věcech důchodového pojištění doručované prostřednictvím datové schránky lze doručovat též prostřednictvím datové schránky kterékoliv okresní správy sociálního zabezpečení, pokud ji Česká správa sociálního zabezpečení určila k tomuto účelu. Informace o těchto datových schránkách je Česká správa sociálního zabezpečení povinna zveřejnit na své úřední desce.“.

32. V § 110 se doplňuje odstavec 6, který zní:

„(6) Žádost o dávku důchodového pojištění mohou občané uvedení v odstavcích 1 až 3 podat u útvarů a orgánů uvedených v odstavcích 1 až 3 též prostřednictvím elektronické aplikace těchto orgánů.“.

CELEX 32018R1724

33. V § 112 odst. 1 se za text „§ 82,“ vkládá text „§ 82a,“ a na konci textu odstavce se doplňují slova „; § 82a se použije přiměřeně, pokud se jedná o podávání žádosti o dávku důchodového pojištění v elektronické podobě“.

CELEX 32018R1724

34. V § 115a se doplňuje odstavec 5, který zní:

„(5) Vznikl-li přeplatek na důchodu zemřelého, na jehož úhradu má orgán sociálního zabezpečení nárok bez ohledu na zavinění příjemce důchodu, lze přeplatek na důchodu zúčtovat podle odstavce 1 písm. b) s doplatkem stejného nebo jiného důchodu, který by zemřelému náležel a který mu nebyl vyplacen, i když o přeplatku zemřelého nebylo pravomocně rozhodnuto.“.

35. V § 116 odst. 1 se slova „dopředu v pravidelných měsíčních lhůtách určených“ nahrazují slovy „na kalendářní měsíc ve výplatním termínu stanoveném“.

36. V § 116 se za odstavec 1 vkládají nové odstavce 2 a 3, které znějí:

„(2) Výplatní termín dávky důchodového pojištění se stanoví tak, aby spadl do období od prvního do čtrnáctého dne kalendářního měsíce, na který se dávka vyplácí. Změnit stanovený výplatní termín může plátce důchodu jen se souhlasem příjemce dávky důchodového pojištění; bez souhlasu příjemce dávky může plátce důchodu změnit výplatní termín jen na dřívější den. Plátce důchodu je povinen písemně sdělit příjemci dávky nový výplatní termín nejpozději do konce kalendářního měsíce předcházejícího kalendářnímu měsíci, v němž dochází ke změně výplatního termínu.

(3) Jsou-li splněny podmínky nároku na výplatu dávky důchodového pojištění v první den kalendářního měsíce, náleží splátka dávky na celý kalendářní měsíc. To neplatí v

- a) případě, že nárok na výplatu dávky netrval po celý kalendářní měsíc na základě žádosti poživatele starobního důchodu,
- b) případě nároku plátce důchodu na vrácení částky důchodu vyplacené za kalendářní měsíc nebo jeho část podle § 118a odst. 2,
- c) případě nesplnění podmínek pro výplatu starobního důchodu a
- d) případě, že dávka důchodového pojištění nebo její část nenáleží za kalendářní měsíc nebo jeho část z důvodu souběhu s nárokem na výplatu jiné dávky důchodového pojištění.“.

Dosavadní odstavce 2 až 5 se označují jako odstavce 4 až 7.

37. V § 116 odst. 6 a 7 se číslo „3“ nahrazuje číslem „5“.

38. V § 116 odst. 7 se číslo „4“ nahrazuje číslem „6“ a číslo „2“ se nahrazuje číslem „4“.

39. V § 116c se věta druhá zrušuje.

40. V § 117 se věta první zrušuje.

41. V § 117 se za slovo „dávek“ vkládají slova „důchodového pojištění příslušníků ozbrojených sil“.

42. V § 118 odst. 4 větě první se za slovo „opatrovník“ vkládají slova „, osoba, která oprávněného zastupuje podle § 49 a 50 občanského zákoníku,“.

43. V § 118a odst. 2 se za slovo „sirotčí“ vkládají slova „, vdovský nebo vdovecký“ a na konci textu věty druhé se doplňují slova „nezaopatřeného dítěte“.

44. V § 118a se na konci odstavce 2 doplňují věty „Plátce důchodu má dále nárok na vrácení těch částek důchodu, které nenáležely, došlo-li ke snížení výše důchodu z českého důchodového pojištění v důsledku postupu podle přímo použitelného předpisu Evropské unie nebo mezinárodní smlouvy, pokud přeplatek nebyl zúčtován nebo uhrazen postupem podle § 115a odst. 2 věty první. Zemře-li občan, považují se neuspokojené nároky plátce důchodu na vrácení vyplacených částek v případech uvedených ve větě první až páté za dluh občana, který se vypořádá v rámci dědictví; to platí i v případě, že o těchto nárocích nebylo pravomocně rozhodnuto.“.
45. V § 118a se na konci odstavce 3 doplňují věty „Účinky rozhodnutí, které bylo vydáno ve lhůtě uvedené ve větě první, jsou zachovány, pokud došlo po uplynutí této lhůty z důvodu nesprávného vyčíslení přeplatku ke změně rozhodnutí nebo k jeho zrušení a nahrazení novým rozhodnutím. Nárok na vrácení, popřípadě náhradu částek vyplacených neprávem nebo ve vyšší výši, než náležely, vzniká znovu, zjistí-li se, že přeplatek na dávce důchodového pojištění vznikl v příčinné souvislosti s trestným činem, jehož pachatelem, spolupachatelem nebo účastníkem je příjemce dávky nebo poživatel důchodu; v těchto případech běží znovu lhůta uvedená ve větě první ode dne, kdy se plátce důchodu dozví o rozhodnutí soudu o tomto trestném činu.“.

46. § 123 zní:

„§ 123

(1) Jestliže přeplatek na dávce důchodového pojištění nebo dávkách důchodového pojištění u téhož oprávněného ve svém úhrnu nepřesáhne částku 300 Kč a nelze jej zúčtovat s doplatkem jiné dávky důchodového pojištění nebo srážet z dávky důchodového pojištění, odepíše se tento přeplatek k tíži příslušného orgánu sociálního zabezpečení.

(2) Příslušný orgán sociálního zabezpečení odepíše přeplatek na dávce důchodového pojištění, je-li zcela nedobytný. Za zcela nedobytný se považuje přeplatek, jestliže příjemce dávky zemřel, pokud odpovědnost za uhrazení přeplatku nepřešla na jinou osobu, popřípadě zanikl, byla-li příjemcem dávky ustanovena právnická osoba, přeplatek, který byl bezvýsledně vymáhán na příjemci dávky nebo jiných osobách, na nichž mohl být vymáhán, nebo jehož vymáhání by zřejmě nevedlo k výsledku nebo u něhož je pravděpodobné, že by náklady vymáhání přesáhly jeho výtěžek, a přeplatek, jehož vymáhání je spojeno se zvláštními nebo nepoměrnými obtížemi.

(3) Tomu, kdo odpovídá za přeplatek na dávce důchodového pojištění, může příslušný orgán sociálního zabezpečení povolit placení přeplatku ve splátkách, pokud ten, kdo odpovídá za přeplatek, prokáže schopnost platit splátky řádně a včas a není-li z jiných okolností zřejmé, že tímto povolením by byla úhrada přeplatku ohrožena. Orgán sociálního zabezpečení může zrušit povolení placení přeplatku ve splátkách, jestliže ten, jemuž bylo placení přeplatku ve splátkách povoleno, nezaplatí některou splátku včas

nebo ve správné výši, nebo jestliže vznikne nárok na doplatek dávky důchodového pojištění, s nímž je možné nesplacený přeplatek nebo jeho podstatnou část zúčtovat, anebo jestliže se zlepši majetkové poměry toho, jemuž bylo placení přeplatku ve splátkách povoleno, tak, že další placení přeplatku ve splátkách není nutné.“.

47. V § 123b odst. 1 se slovo „může“ nahrazuje slovem „odepíše“, slovo „odepsat“ se zrušuje a slovo „výsledek“ se nahrazuje slovem „výtěžek“.

48. V § 123e odst. 3 se na konci textu písmene b) doplňují slova „; Česká správa sociálního zabezpečení přitom zveřejní též identifikátory datových schránek okresních správ sociálního zabezpečení a uvede, které z nich jsou určeny též k doručování rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ve věcech důchodového pojištění“.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Plátce důchodů může do 31. května 2025 provést hromadné změny termínů splatnosti důchodů tak, aby termín splatnosti spadl do období od prvního do čtrnáctého dne kalendářního měsíce; tyto změny může plátce důchodů provést i postupně pro jednotlivé skupiny příjemců důchodů. Plátce důchodů je povinen nejpozději do konce kalendářního měsíce předcházejícího kalendářnímu měsíci, v němž dochází ke změně termínu splatnosti, písemně sdělit příjemci důchodu nový termín splatnosti. V případě změny termínu splatnosti na dřívější termín splatnosti se důchod vyplacený v kalendářním měsíci, do něhož spadá nový termín splatnosti, ani důchod vyplacený v předchozím kalendářním měsíci nekrátí. V případě změny termínu splatnosti na pozdější termín splatnosti náleží jednorázový doplatek poměrné části důchodu stanovený za počet kalendářních dnů mezi původním a nově stanoveným termínem splatnosti; tento doplatek je splatný nejpozději v den, v němž by důchod byl vyplacen, pokud by ke změně výplatního termínu nedošlo.
2. Důchod vyplacený po 30. červnu 2025 na měsíc červenec 2025 se v případě, že se období, na které je tento důchod vyplacen, částečně překrývá s obdobím, na které byl důchod vyplacen dopředu v červnu 2025, nekrátí.
3. Splátka důchodu za měsíc červenec 2025 nenáleží, pokud nárok na důchod nebo jeho výplatu zanikl v tomto kalendářním měsíci v období, na které byl již důchod vyplacen dopředu podle § 116 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., ve znění účinném před 1. červencem 2025, anebo v den bezprostředně následující po posledním dnu tohoto období.
4. Nárok na vrácení důchodu, popřípadě náhradu částek vyplacených neprávem nebo ve vyšší výši, než náležely, nevzniká znovu podle § 118a odst. 3 věty třetí zákona č. 582/1991 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, pokud tento nárok již zanikl přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti

Čl. III

Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění zákona č. 10/1993 Sb., zákona č. 160/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 241/1994 Sb., zákona č. 59/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 149/1995 Sb., zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 113/1997 Sb., zákona č. 134/1997 Sb., zákona č. 306/1997 Sb., zákona č. 18/2000 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 118/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 220/2000 Sb., zákona č. 238/2000 Sb., zákona č. 492/2000 Sb., zákona č. 353/2001 Sb., zákona č. 263/2002 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 424/2003 Sb., zákona č. 425/2003 Sb., zákona č. 437/2003 Sb., zákona č. 186/2004 Sb., zákona č. 281/2004 Sb., zákona č. 359/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 168/2005 Sb., zákona č. 253/2005 Sb., zákona č. 361/2005 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 62/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 585/2006 Sb., zákona č. 153/2007 Sb., zákona č. 181/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 305/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 2/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 158/2009 Sb., zákona č. 221/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 285/2009 Sb., zákona č. 303/2009 Sb., zákona č. 362/2009 Sb., zákona č. 347/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 263/2011 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 364/2011 Sb., zákona č. 365/2011 Sb., zákona č. 428/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 503/2012 Sb., zákona č. 11/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 267/2014 Sb., zákona č. 332/2014 Sb., zákona č. 131/2015 Sb., zákona č. 377/2015 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 190/2016 Sb., zákona č. 24/2017 Sb., zákona č. 99/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 259/2017 Sb., zákona č. 310/2017 Sb., zákona č. 92/2018 Sb., zákona č. 32/2019 Sb., zákona č. 315/2019 Sb., zákona č. 255/2020 Sb., zákona č. 285/2020 Sb., zákona č. 540/2020 Sb., zákona č. 286/2021 Sb., zákona č. 216/2022 Sb., zákona č. 366/2022 Sb. a zákona č. 455/2022 Sb., se mění takto:

1. V § 5b odst. 3 se za slova „paušální daň“ vkládá čárka.
2. Nadpis nad označením § 7a zní: „**Sleva na pojistném zaměstnavatele za zaměstnance**“.
3. V § 7a odst. 1 písmeno a) zní:

„a) dosáhl alespoň 55 let,“.
4. V § 7a odst. 1 písm. d) se za slovo „studium“ vkládají slova „a je mladší 26 let“.

5. V § 7a odst. 2 větě první se slovo „stanovené“ nahrazuje slovem „sjednané“.
6. V § 7a odst. 3 se na konci textu písmene a) doplňují slova „; tato částka průměrné mzdy se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru“.
7. V § 7a odst. 3 se na konci textu písmene b) doplňují slova „; úhrn vyměřovacích základů připadající na 1 hodinu a tato částka průměrné mzdy se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru. Za odpracovanou hodinu se považuje též hodina, za kterou podle zvláštních právních předpisů náleží náhrada mzdy nebo platu, a hodina, za kterou náleží započitatelný příjem poskytnutý za dobu pracovního nebo služebního volna, který nahrazuje ztrátu příjmu ve výši průměrného výdělku nebo ve výši mzdy nebo platu, které by náležely za dobu tohoto volna“.
8. V § 7a odst. 3 písm. c) se za slovo „zaměstnanec“ vkládají slova „uvedeného v odstavci 1 písm. a) až f)“, za slovo „služby“ se vkládají slova „podle zákoníku práce nebo právních předpisů upravujících služební poměr“ a slova „pokud zaměstnanec nastoupil do zaměstnání v průběhu kalendářního měsíce“ se nahrazují slovy „netrvalo-li zaměstnání celý kalendářní měsíc“.
9. V § 7a odst. 5 se slovo „před“ nahrazuje slovy „nejpozději s“ a věta třetí se zrušuje.
10. V § 7b odst. 1 větě první a v § 7c odst. 1 větě první se za slova „na pojistném“ vkládají slova „za zaměstnance“.
11. V § 7c odst. 1 se za slova „písm. a)“ vkládají slova „a b)“.
12. Nadpis nad označením § 8 zní: **„Odvod pojistného zaměstnavatelem“**.
13. V § 12 se odstavec 2 zrušuje.

Dosavadní odstavec 3 se označuje jako odstavec 2.
14. Nad označení § 13 se vkládá nadpis **„Odvod pojistného osobou samostatně výdělečně činnou“**.
15. V § 13a odst. 8 se na konci textu věty třetí doplňují slova „; jde-li o osobní péči o dítě do 4 let věku, rodný list dítěte se nepředkládá, lze-li údaj o vztahu k dítěti zjistit z informačního systému veřejné správy“.
16. Za § 14b se vkládá nový § 14ba, který zní:

„§ 14ba

Zemře-li osoba samostatně výdělečně činná, může dlužné pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti zaplatit osoba, která uplatňuje nárok na důchod z důchodového pojištění z důvodu úmrtí osoby samostatně výdělečně činné.“

17. V § 15 odst. 1 se text „e)“ nahrazuje textem „f)“.

18. Pod označení § 16 se vkládá nadpis **„Odvod pojistného osobou dobrovolně účastnou důchodového pojištění“**.

19. V § 16 se doplňuje odstavec 5, který zní:

„(5) Zemře-li osoba dobrovolně účastná důchodového pojištění, může dlužné pojistné na důchodové pojištění zaplatit osoba, která uplatňuje nárok na důchod z důchodového pojištění z důvodu úmrtí osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění.“

20. Pod označení § 16a se vkládá nadpis **„Odvod pojistného zahraničním zaměstnancem“**.

21. V § 20 se odstavce 3 a 4 včetně poznámky pod čarou č. 44 zrušují.

Dosavadní odstavce 5 až 10 se označují jako odstavce 3 až 8.

22. V § 20 se odstavec 5 zrušuje.

Dosavadní odstavce 6 až 8 se označují jako odstavce 5 až 7.

23. V § 20a odst. 1 se číslo „5“ nahrazuje číslem „3“.

24. V § 20a odst. 6 se věta poslední zrušuje.

25. Nadpis nad označením § 23c zní: **„Společná ustanovení ke slevám na pojistném zaměstnavatele za zaměstnance“**.

26. V § 23c odst. 1 se za slovo „pojistném“ vkládá slovo „zaměstnavatele“.

27. V § 23c odst. 2 úvodní části ustanovení se za slovo „pojistném“ vkládají slova „zaměstnavatele za zaměstnance“.

28. V § 25d odst. 1 se na konci textu písmene b) doplňují slova „, anebo, pokud byly uplatněny slevy na pojistném podle § 7c odst. 1, neuvedl na tomto přehledu údaje podle § 9 odst. 4“.

Čl. IV

Přechodné ustanovení

Výše penále u pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „pojistné“) se v případě, že dluh na pojistném vznikl přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a před tímto dnem bylo povoleno placení dlužného pojistného ve splátkách, řídí za dobu přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona právními předpisy účinnými před tímto dnem a ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona se výše penále u zbývajících částí dluhu na pojistném stanoví podle zákona č. 589/1992 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, s tím, že výše penále se u této zbývajících částí dluhu na pojistném stanoví tak, jako by tato zbývajících část dluhu na pojistném vznikla v den nabytí účinnosti tohoto zákona. Věta první se použije i v případě zrušení povolení o placení dlužného pojistného ve splátkách.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o důchodovém pojištění

Čl. V

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění zákona č. 134/1997 Sb., zákona č. 289/1997 Sb., zákona č. 224/1999 Sb., zákona č. 18/2000 Sb., zákona č. 118/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 220/2000 Sb., zákona č. 116/2001 Sb., zákona č. 188/2001 Sb., zákona č. 353/2001 Sb., zákona č. 198/2002 Sb., zákona č. 263/2002 Sb., zákona č. 264/2002 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 424/2003 Sb., zákona č. 425/2003 Sb., zákona č. 85/2004 Sb., zákona č. 281/2004 Sb., zákona č. 359/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 562/2004 Sb., zákona č. 168/2005 Sb., zákona č. 361/2005 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 24/2006 Sb., zákona č. 109/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 267/2006 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 405/2006 Sb., zákona č. 152/2007 Sb., zákona č. 181/2007 Sb., zákona č. 218/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 178/2008 Sb., zákona č. 305/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 382/2008 Sb., zákona č. 479/2008 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 108/2009 Sb., zákona č. 158/2009 Sb., zákona č. 303/2009 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 135/2010 Sb., zákona č. 347/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 220/2011 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 348/2011 Sb., zákona č. 364/2011 Sb., zákona č. 365/2011 Sb., zákona č. 428/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., zákona č. 314/2012 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 403/2012 Sb., zákona č. 463/2012 Sb., zákona č. 267/2013 Sb., zákona č. 274/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 182/2014 Sb., zákona č. 183/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 267/2014 Sb., zákona č. 332/2014 Sb., zákona č. 131/2015 Sb., zákona č. 377/2015 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 137/2016 Sb.,

zákona č. 190/2016 Sb., zákona č. 212/2016 Sb., zákona č. 213/2016 Sb., zákona č. 24/2017 Sb., zákona č. 99/2017 Sb., zákona č. 148/2017 Sb., zákona č. 150/2017 Sb., zákona č. 203/2017 Sb., zákona č. 259/2017 Sb., zákona č. 310/2017 Sb., zákona č. 191/2018 Sb., zákona č. 32/2019 Sb., zákona č. 244/2019 Sb., zákona č. 315/2019 Sb., zákona č. 469/2020 Sb., zákona č. 540/2020 Sb., zákona č. 323/2021 Sb., zákona č. 330/2021 Sb., zákona č. 221/2022 Sb., zákona č. 455/2022 Sb. a zákona č. 71/2023 Sb., se mění takto:

1. V § 9 odst. 6 se za písmeno b) vkládají nová písmena c) a d), která znějí:

„c) měla nárok na peněžitou pomoc v mateřství nebo nemocenské z důvodu těhotenství a porodu, pokud tyto dávky náleží z nemocenského pojištění zaměstnanců,

d) osobně pečovala o dítě do 4 let věku,“.

Dosavadní písmena c) a d) se označují jako písmena e) a f).

2. V § 9 odst. 6 písm. e) se slova „měla nárok na rodičovský příspěvek^{15b)} nebo na peněžitou pomoc v mateřství nebo nemocenské z důvodu těhotenství a porodu, pokud tyto dávky náleží z nemocenského pojištění zaměstnanců, nebo“ včetně poznámky pod čarou č. 15b zrušují.

3. V § 9 odst. 8 se za slova „Pečuje-li“ vkládají slova „o dítě do 4 let věku nebo“, text „písm. c)“ se nahrazuje textem „písm. e)“, za slovo „pečují“ se vkládají slova „o dítě do 4 let věku nebo“ a za slovo „pečuje“ se vkládají slova „o dítě do 4 let věku nebo“.

4. V § 9 odst. 8 se za větu druhou vkládají věty „V případě péče o více dětí do 4 let věku těchto rodičů nebo v případě péče o více dětí převzatých do společné péče nahrazující péči rodičů může být samostatná výdělečná činnost považována za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost jen u jednoho rodiče nebo jen u jedné osoby, pokud dítě bylo převzato do společné péče nahrazující péči rodičů. Nedojde-li k dohodě rodičů nebo těchto osob o tom, kdo uplatní péči o dítě jako důvod pro to, aby se samostatná výdělečná činnost považovala za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, uplatní se tento důvod u toho rodiče nebo u té osoby, kteří podle rozhodnutí příslušného orgánu sociálního zabezpečení podle zvláštního právního předpisu^{15e)} pečují o dítě v největším rozsahu. V kalendářním měsíci může být důvod podle odstavce 6 písm. d) a e) ve vztahu k témuž dítěti nebo k téže osobě, která je závislá na péči jiné osoby, uplatněn jen u jedné osoby samostatně výdělečně činné.“.

5. V § 9 odst. 8 větě šesté se text „e)“ nahrazuje textem „f)“.

6. V § 10 odst. 5 se část věty za středníkem včetně středníku zrušuje.

7. V § 11 odst. 2, § 16 odst. 5 a 7 a v § 34 odst. 2 se slova „větě druhé“ nahrazují slovy „větě třetí“.

8. V § 16 odst. 4 se za větu první vkládá věta „Vyloučenými dobami jsou před 1. lednem 1996 dále doby, které se podle předpisů platných před 1. lednem 1996 vylučovaly při zjišťování hrubých výdělků pro účely výpočtu průměrného měsíčního výdělku, pokud se nekryjí s dobou, která zakládala účast osob samostatně výdělečně činných na důchodovém zabezpečení, dobou pojištění, v níž měl pojištěnec příjmy, které se zahrnovaly do hrubého výdělku, nebo dobou, za kterou náležely náhrady uvedené v odstavci 3 věty čtvrté.“.
9. V § 16 odst. 7 se za větu třetí vkládá věta „Věty první až třetí se použijí přiměřeně též pro vyloučené doby uvedené v odstavci 4 větách první a druhé, pokud se kryjí s dobami uvedenými v části věty první před středníkem.“.
10. V § 20 odst. 1 se slova „nebo osvojené“ zrušují.
11. V § 56 odst. 1 písmeno d) zní:
- „d) důchod byl neprávem přiznán, zvýšen nebo vyplácen od dřívějšího data, než od jakého důchod, jeho zvýšení nebo jeho výplata náleží, důchod se přizná nebo zvýší ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, nebo se nárok na výplatu důchodu stanoví ode dne, od něhož výplata náleží,“.
12. V § 62 odst. 2 se slova „, a to až do částky, kterou lze srazit výkonem rozhodnutí“ zrušují.
13. § 63 zní:

„§ 63

(1) Zemřel-li oprávněný po zahájení řízení o přiznání důchodu nebo jeho výplaty anebo řízení o změně výše důchodu, vstupují do řízení a nabývají nárok na částky důchodu, které by náležely oprávněnému za jeho života, postupně manžel (manželka) a vlastní nebo osvojené děti oprávněného.

(2) Byl-li důchod přiznán před smrtí oprávněného, vyplatí se splatné částky důchodu, které nebyly vyplaceny do dne smrti oprávněného, členům jeho rodiny v pořadí podle odstavce 1.

(3) Nároky podle odstavců 1 a 2 přecházející na osoby uvedené v odstavcích 1 a 2 nejsou předmětem dědictví.

(4) Není-li osob uvedených v odstavcích 1 a 2, stávají se nároky na částky důchodu podle odstavců 1 a 2 předmětem dědictví a do řízení o důchod vstupují osoby, které jsou dědici oprávněného.“.

14. V § 64 se na konci odstavce 2 doplňuje věta „Důchod se vyplácí podle věty druhé na účet příjemce důchodu, jen pokud podmínky pro vedení tohoto účtu jsou stanoveny tak, že z něj mohou být plátcí důchodu vráceny ty částky důchodu, na které oprávněnému z důvodu jeho úmrtí zanikl nárok; pokud byl důchod poukázán na účet, který nesplňuje tyto podmínky, banka nesmí důchod připsat na účet příjemce důchodu a je povinna důchod neprodleně vrátit na účet, z něhož byla platba důchodu provedena.“.
15. V § 64 odst. 4 se slovo „dávky“ nahrazuje slovem „důchodu“.
16. V § 64 se za odstavec 5 vkládá nový odstavec 6, který zní:
- „(6) Je-li důchod vyplácen podle odstavce 2 na účet u banky a na tento účet byly poukázány splátky důchodu, na které z důvodu úmrtí oprávněného zanikl nárok, je banka povinna tyto splátky důchodu vrátit plátcí důchodu na jeho výzvu. Banka přitom nesmí tyto splátky důchodu použít k úhradě svých pohledávek vůči majiteli účtu. Pokud byly tyto splátky důchodu zcela nebo zčásti použity ve prospěch jiných osob, sdělí banka plátcí důchodu jí známé údaje směřující k identifikaci těchto třetích osob s uvedením dne platby.“.
- Dosavadní odstavce 6 až 8 se označují jako odstavce 7 až 9.
17. V § 64 odst. 7 a 8 se slova „přede dnem jejich splatnosti“ nahrazují slovy „před počátkem období, na které byly tyto splátky vyplaceny“.
18. V § 64 se na konci odstavce 7 doplňuje věta „Nelze-li vrátit splátky důchodu podle věty první proto, že tato jiná osoba nebo manžel (manželka) zemřeli, považují se splátky důchodu, které tato jiná osoba nebo manžel (manželka) nevrátili, za jejich dluh, který se vypořádá v rámci dědictví po nich.“.
19. V § 64 se na konci odstavce 8 doplňuje věta „Nelze-li vrátit splátky důchodu podle věty první proto, že osoba, která převzala splátky důchodu oprávněného, zemřela, považují se tyto splátky důchodu za její dluh, který se vypořádá v rámci dědictví po ní.“.
20. V § 67 odst. 3 se slova „splátky důchodu splatné v pátém kalendářním měsíci následujícím“ nahrazují slovy „prvního dne pátého kalendářního měsíce následujícího“.
21. V § 67a odst. 1 písm. a) se slova „splátky důchodu splatné v kalendářním měsíci“ nahrazují slovy „prvního dne kalendářního měsíce“.
22. V § 104 se na konci textu odstavce 1 doplňují slova „a druhé“.
23. V § 106b odst. 2 se slova „splátky českého starobního důchodu splatné v dubnu kalendářního roku na dobu do splátky tohoto důchodu splatné v březnu“ nahrazují slovy „1. dubna kalendářního roku na dobu do 31. března“.

24. V § 106c odst. 3 se za slovo „vyplácí“ vkládají slova „na kalendářní měsíc“.

Čl. VI

Přechodná ustanovení

1. Zemřel-li oprávněný přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona po zahájení řízení o důchod, řídí se vstup do řízení o důchod a nabytí nároku na částky důchodu splatné do dne smrti oprávněného zákonem č. 155/1995 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.
2. Zemřel-li oprávněný přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a důchod mu byl před tímto dnem přiznán, řídí se nárok na vyplacení částek důchodu, které nebyly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona vyplaceny do dne smrti oprávněného, zákonem č. 155/1995 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.
3. Samostatná výdělečná činnost vykonávaná v době přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se posuzuje podle zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o nemocenském pojištění

Čl. VII

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění zákona č. 585/2006 Sb., zákona č. 181/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 239/2008 Sb., zákona č. 305/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 479/2008 Sb., zákona č. 2/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 158/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 302/2009 Sb., zákona č. 303/2009 Sb., zákona č. 362/2009 Sb., zákona č. 157/2010 Sb., zákona č. 166/2010 Sb., zákona č. 347/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 180/2011 Sb., zákona č. 263/2011 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 364/2011 Sb., zákona č. 365/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., zákona č. 1/2012 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákona č. 169/2012 Sb., zákona č. 396/2012 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 267/2014 Sb., zákona č. 332/2014 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 14/2015 Sb., zákona č. 131/2015 Sb., zákona č. 204/2015 Sb., zákona č. 317/2015 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 190/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 24/2017 Sb., zákona č. 99/2017 Sb., zákona č. 148/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 195/2017 Sb., zákona č. 259/2017 Sb., zákona č. 310/2017 Sb.,

zákona č. 92/2018 Sb., zákona č. 335/2018 Sb., zákona č. 111/2019 Sb., zákona č. 164/2019 Sb., zákona č. 277/2019 Sb., zákona č. 315/2019 Sb., zákona č. 255/2020 Sb., zákona č. 300/2020 Sb., zákona č. 438/2020 Sb., zákona č. 540/2020 Sb., zákona č. 248/2021 Sb., zákona č. 261/2021 Sb., zákona č. 270/2021 Sb., zákona č. 326/2021 Sb., zákona č. 330/2021 Sb., zákona č. 417/2021 Sb., zákona č. 358/2022 Sb., zákona č. 423/2022 Sb. a zákona č. 75/2023 Sb., se mění takto:

1. V § 19 se na konci textu odstavce 11 doplňují slova „; to platí obdobně, vznikne-li nárok na peněžitou pomoc v mateřství podle § 32 odst. 1 písm. f)“.

2. V § 32 se na konci odstavce 1 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno f), které zní:

„f) pojištěnka uvedená v písmenu a), která splňuje podmínky nároku na peněžitou pomoc v mateřství podle odstavců 2 a 3, jestliže až do dne nástupu na peněžitou pomoc v mateřství pobírá nemocenské z dřívějšího pojištění.“.

3. V § 32 odst. 7 se slova „, d) a e)“ nahrazují slovy „a d) až f)“.

4. V § 34 odst. 2 se číslo „6“ nahrazuje číslem „7“.

5. V § 36 odst. 2 se číslo „7“ nahrazuje číslem „8“.

6. V § 39 odstavec 3 včetně poznámky pod čarou č. 31 zní:

„(3) Zaměstnanec nemá nárok na ošetřovné z důvodu ošetřování osoby uvedené v odstavci 1 písm. a) nebo z důvodu péče o dítě podle odstavce 1 písm. b), jestliže jiný pojištěnec má z důvodu poskytování dlouhodobé péče osobě uvedené v odstavci 1 nárok na výplatu dlouhodobého ošetřovného. Zaměstnanec dále nemá nárok na ošetřovné z důvodu ošetřování dítěte nebo péče o ně, jestliže jiná fyzická osoba má z důvodu péče o toto dítě nárok na výplatu peněžitě pomoci v mateřství nebo má nárok na rodičovský příspěvek podle zvláštního právního předpisu³¹⁾; to neplatí, pokud tato jiná osoba

a) onemocněla, utrpěla úraz, nastaly u ní situace uvedené v § 57 odst. 1 písm. b) nebo c), porodila nebo jí byla nařízena karanténa, a proto nemůže o dítě pečovat, nebo

b) z důvodu péče o toto dítě má nárok na rodičovský příspěvek podle zvláštního právního předpisu a v den vzniku potřeby ošetřování (péče) je

1. zaměstnancem a v zaměstnání, které zakládá účast na pojištění, nečerpá mateřskou dovolenou, rodičovskou dovolenou nebo pracovní volno bez náhrady příjmu poskytnuté zaměstnanci jeho zaměstnavatelem v případech, kdy zaměstnanec nemá na pracovní volno nárok; je-li vykonáváno více těchto zaměstnání souběžně, musí

být podmínka uvedená v části věty před středníkem splněna alespoň v jednom zaměstnání, nebo

2. osobou samostatně výdělečně činnou a vykonává samostatnou výdělečnou činnost; při souběžném výkonu zaměstnání, které zakládá účast na pojištění, se k podmínce uvedené v bodě 1 nepřihlíží.

³¹⁾ Zákon č. 117/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů.“.

7. V § 39 se na konci odstavce 4 doplňuje věta „Navazuje-li potřeba ošetřování bezprostředně na předchozí potřebu ošetřování těžce fyzické osoby nebo se s ní překrývá, považuje se tato navazující nebo překrývající se potřeba ošetřování za pokračování předchozí potřeby ošetřování; to platí obdobně, jde-li o potřebu péče o totéž dítě, pokud důvod vzniku této navazující nebo překrývající se potřeby péče je uveden v témže bodě odstavce 1 písm. b) jako důvod, pro který vznikla předchozí potřeba péče o totéž dítě.“.

8. V § 40 odst. 3 se za slovo „poskytovatele“ vkládají slova „zdravotních služeb“.

9. V § 40 odstavec 4 zní:

„(4) Jestliže v průběhu podpůrčí doby, po kterou se zaměstnanci vyplácí ošetřovné, dojde ke vzniku nové potřeby ošetřování (péče), která není pokračováním potřeby ošetřování (péče) podle § 39 odst. 4, nevyplácí se tomuto zaměstnanci ošetřovné, na něž vznikl nový nárok, po podpůrčí dobu, po kterou trvá předchozí nárok na výplatu ošetřovného; podpůrčí doba v případě vzniku nové potřeby ošetřování (péče) se však v takovém případě stanoví ode dne, ve kterém tato potřeba nastala.“.

10. V § 40 se doplňuje odstavec 8, který zní:

„(8) Ošetřovné náleží zaměstnanci po celou podpůrčí dobu podle odstavce 1 i v případě, že dítě dosáhne věku 10 let v průběhu podpůrčí doby.“.

11. V § 41a odst. 9 se za slova „dlouhodobé péče“ vkládají slova „o tutéž ošetřovanou osobu“.

12. V § 84 odst. 2 písm. c) se za slova „třetího stupně“ vkládají slova „anebo v důsledku zpětného zvýšení invalidního důchodu z důvodu zvýšení stupně invalidity“.

13. V § 94 se odstavec 3 zrušuje.

Dosavadní odstavce 4 a 5 se označují jako odstavce 3 a 4.

14. V § 116 odst. 7 písm. b) se za slova „došlo k“ vkládá slovo „úrazu“.

15. V § 117 odst. 2 se na konci písmene b) čárka nahrazuje tečkou a písmeno c) se zrušuje.

16. V § 117 se za odstavec 2 vkládá nový odstavec 3, který zní:

„(3) Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce sdělují orgánům nemocenského pojištění bez žádosti údaje o uložení pokuty za umožnění výkonu nelegální práce; tuto povinnost plní zasláním kopie pravomocného rozhodnutí o uložení pokuty.“.

Dosavadní odstavce 3 až 9 se označují jako odstavce 4 až 10.

17. V § 122 odst. 3 se za písmeno x) vkládají nová písmena y) a z), která znějí:

„y) čísla a druhy identifikačních dokladů a datum skončení jejich platnosti,

z) telefonní číslo pojištěnce a adresu elektronické pošty pojištěnce, pokud pojištěnec sdělil tyto údaje orgánu nemocenského pojištění.“.

Dosavadní písmeno y) se označuje jako písmeno za).

18. V § 122 odst. 5 se text „odst. 5“ nahrazuje textem „odst. 4“.

19. V § 123 se na konci odstavce 3 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno h), které zní:

„h) telefonní číslo zaměstnavatele a adresa elektronické pošty zaměstnavatele, pokud zaměstnavatel sdělil tyto údaje orgánu nemocenského pojištění.“.

20. V § 124 odst. 2 se věta první nahrazuje větou „Pojištěnec je povinen uhradit plátcí dávky přeplatek na nemocenském dále v případě, kdy mu nemocenské bylo vypláceno i v době, kdy mu byl po vzniku dočasné pracovní neschopnosti přiznán důchod uvedený v § 25 písm. b), a proto mu nemocenské nenáleželo, nebo pokud mu bylo nemocenské vypláceno po dobu delší, než je stanoveno v § 28 odst. 1, v důsledku zpětného přiznání starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, anebo vznikli přeplatek proto, že nemocenské bylo vypláceno v době, kdy mu v důsledku zpětného přiznání starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nemocenské nenáleželo též z důvodů uvedených v § 15 odst. 4 písm. a) a v § 15 odst. 5 písm. b), došlo-li k přiznání těchto důchodů až po vzniku dočasné pracovní neschopnosti.“.

21. V § 124 se doplňuje odstavec 9, který zní:

„(9) Vznikl-li pojištěnci přeplatek na nemocenském v důsledku zpětného přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nebo v důsledku zpětného zvýšení invalidního důchodu z důvodu zvýšení stupně invalidity, považuje se za přeplatek na nemocenském nejvýše částka odpovídající doplatku invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně náležejícího za období, za které mu nemocenské nenáleželo. Přeplatek na nemocenském podle věty první se zúčtuje s doplatkem invalidního důchodu podle § 115a odst. 3 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.“.

22. V § 145 odst. 2 se číslo „7“ nahrazuje číslem „8“.

23. V § 145 se na konci odstavce 3 doplňuje věta „Jde-li o opakovanou žádost o výplatu nemocenského po uplynutí podpůrčí doby, plyne lhůta uvedená ve větě druhé od posledního dne období, na které byla předchozím rozhodnutím orgánu nemocenského pojištění výplata nemocenského po uplynutí podpůrčí doby přiznána.“.

24. V § 153 odst. 1 se na konci textu písmene d) doplňují slova „anebo v důsledku zpětného zvýšení invalidního důchodu z důvodu zvýšení stupně invalidity“.

25. Za § 166 se vkládá nový § 166a, který včetně nadpisu zní:

„§ 166a

Pokračování nařízené karantény

Je-li pojištěnci po ukončení nařízené karantény nařízena v následujícím kalendářním dni další karanténa, považuje se tato další nařízená karanténa za pokračování předchozí nařízené karantény. Je-li pojištěnci v době trvání nařízené karantény nařízena další karanténa, jejíž délka přesahuje dobu trvání původní nařízené karantény, považuje se přesahující doba trvání této další nařízené karantény za pokračování předchozí nařízené karantény.“.

Čl. VIII

Přechodná ustanovení

1. Nárok na peněžitou pomoc v mateřství vzniká podle § 32 odst. 1 písm. f) zákona č. 187/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, pokud k nástupu na tuto peněžitou pomoc v mateřství došlo nejdříve dnem, v němž tento zákon nabyl účinnosti; při určení rozhodného období se postupuje podle § 19 odst. 11 zákona č. 187/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, i když jeho počátek spadá do období přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

2. Trvá-li nárok na ošetrovné, který vznikl přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, ještě v den nabytí účinnosti tohoto zákona, posuzují se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona podmínky podle § 39 odst. 3 podle zákona č. 187/2006 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.
3. Vznikl-li nárok na ošetrovné přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a tento nárok trvá ještě v den nabytí účinnosti tohoto zákona, a dojde-li v tomto případě ošetrování (péče) k vystřídání 2 oprávněných, posuzují se u zaměstnance, který takto převzal ošetrování (péči), podmínky nároku na ošetrovné podle § 39 odst. 3 zákona č. 187/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, pokud k tomuto převzetí ošetrování (péče) došlo nejdříve v den nabytí účinnosti tohoto zákona.
4. Podle § 39 odst. 4 zákona č. 187/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se postupuje i tehdy, pokud potřeba ošetrování (péče) vznikla přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, trvá ještě v den, v němž tento zákon nabyl účinnosti, a v tento den vznikla další potřeba ošetrování (péče), která bezprostředně navazuje nebo se překrývá s předchozí potřebou ošetrování (péče).
5. Podle § 41a odst. 9 zákona č. 187/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se nepostupuje, vznikl-li nárok na dlouhodobé ošetrovné přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, i když potřeba dlouhodobé péče trvá v den nabytí účinnosti tohoto zákona.
6. Dohody uzavřené podle § 94 odst. 3 zákona č. 187/2006 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zůstávají v platnosti ještě po dobu 3 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.
7. Údaj podle § 116 odst. 7 písm. b) zákona č. 187/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, o tom, že dočasná pracovní neschopnost zaměstnance vznikla následkem úrazu, sdělují orgány nemocenského pojištění zaměstnavatelům, pokud hlášení ošetrujícího lékaře o tom, že dočasná pracovní neschopnost vznikla jako důsledek úrazu, obdržely nejdříve v den nabytí účinnosti tohoto zákona.
8. Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce zasílají orgánům nemocenského pojištění kopii rozhodnutí podle § 117 odst. 3 zákona č. 187/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, pokud toto rozhodnutí právní moci nabylo za účinnosti tohoto zákona, i když bylo vydáno přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

ČÁST PÁTÁ

ÚČINNOST

Čl. IX

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2024, s výjimkou ustanovení

- a) čl. I bodů 1, 3 až 9, 12, 13, 16 až 24, 28, 32 a 33, která nabývají účinnosti dnem 1. prosince 2023,
- b) čl. I bodů 30, 35 až 41, čl. II bodů 2 a 3 a čl. V bodů 20, 21, 23 a 24, která nabývají účinnosti dnem 1. července 2025.

Důvodová zpráva

Obecná část

Navrhovaná právní úprava je především novelou předpisů z oblasti důchodového pojištění, kdy přináší některé dílčí změny spočívající v odstranění či změně některých nevyhovujících či překonaných ustanovení právních předpisů v této oblasti. Kromě toho návrh přináší i zásadnější změny, které se týkají

- zavedení možnosti podání žádosti o důchod online,
- změny výplatního období z tzv. klouzavého měsíce na měsíc kalendářní.

První z těchto zásadnějších navržených změn souvisí především se změnou evropské legislativy. Druhá reaguje na nedostatky dosavadní právní úpravy a na provozní problémy, s nimiž se plátcí důchodů potýkají při jejím provádění.

1. Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Stávající právní úprava regulující problematiku, kterou se návrh zabývá, nemá žádné dopady na rovnost mužů a žen a není ani v rozporu se zákazem diskriminace.

Zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení a zákon o důchodovém pojištění

Sepisování žádostí o důchod, místní příslušnost OSSZ

Žádosti o přiznání dávky důchodového pojištění sepisuje s občany okresní správa sociálního zabezpečení (dále jen „OSSZ“) příslušná podle místa trvalého pobytu žadatele (§ 82 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, dále jen „ZOPSZ“).

Jedná se o zákonem předepsaný způsob sepsání žádosti, a **nepřichází proto v úvahu podání žádosti o důchod jiným způsobem**, např. za využití prostředků dálkové komunikace (pošta, internet, datová schránka). Případné podání žádosti jiným než předepsaným způsobem by bylo vadou žádosti, kterou by bylo nutno zhojit, aby řízení mohlo být zahájeno. Podání žádosti je přísně formálním úkonem, což se projevuje tím, že zákon požaduje její sepsání na předepsaných tiskopisech. Jde o poměrně náročný úkon, čemuž odpovídá i složitost využívaného tiskopisu, a je proto nezbytné poskytnout žadateli odborné vysvětlení k podmínkám nároku na dávku, o niž je žádáno, k obsahu žádosti a k významu nezbytných prohlášení, která je třeba v rámci podané žádosti učinit.

Tiskopis je koncipován tak, aby obsahoval veškeré relevantní informace a plátce důchodu pak již nemusel nic dalšího došetřovat. Žádosti se sepisují na speciálních formulářích v příslušných počítačových aplikacích, které mají k dispozici výlučně okresní správy sociálního zabezpečení, a proto je třeba se k nim osobně dostavit za účelem podání a sepsání žádosti o důchod. Žádosti lze podepisovat pouze vlastnoručně, nikoliv digitalizovaným podpisem za využití příslušného technického zařízení.

Dosavadní způsob sepisování žádostí, ač má své opodstatnění, se postupně s ohledem na technický pokrok jeví jako překonaný, v budoucnu by se stal rovněž nevyhovujícím z hlediska požadavků relevantní evropské legislativy.

Splatnost důchodů a jejich valorizace

Dávky důchodového pojištění se podle § 116 ZOPSZ vyplácejí vždy „dopředu“ a „v pravidelných měsíčních lhůtách určených plátcem dávky“; toto ustanovení platí pouze pro ČSSZ, zatímco ostatní plátcí důchodu postupují podle § 117 ZOPSZ, tj. důchody vyplácejí na běžný kalendářní měsíc. ČSSZ tedy stanoví nejprve datum splatnosti dávky, tj. konkrétní číselně označený den v měsíci, k němuž bude dávku pravidelně měsíčně vyplácet. Stanovení data splatnosti důchodu nespočívá na vůli poživatele této dávky (na rozdíl od data přiznání důchodu či data přiznání výplaty důchodu), ale rozhoduje o něm výhradně ČSSZ, přičemž právní předpisy nestanoví žádná pravidla, jimiž se má řídit. ČSSZ přitom dbá na kapacitní vyváženost jednotlivých termínů splatnosti, která je důležitá z důvodu zajištění průběžného čerpání prostředků ze státního rozpočtu, a především z důvodu zvládnutelnosti hotovostních výplat v provozních podmínkách výplatních partnerů, tedy České pošty. V praxi jsou data splatnosti stanovována v současnosti v rozmezí od 6. do 24. dne v měsíci, a to vždy v sudé dny; z minulosti však zůstaly zachovány i splatnosti k 2. a 4. dni v měsíci, přičemž tyto dvě nízké splatnosti již nejsou přidělovány, neboť způsobovaly problémy na přelomu kalendářního roku z důvodu svátků doručit důchody v těchto dnech splatnosti.

Pokud zákon uvádí, že se důchody vyplácejí „dopředu“, má se tím na mysli, že vyplacená dávka vždy náleží za budoucí období; např. důchod se stanoveným datem splatnosti k 16. dni v měsíci vyplacený dne 16. srpna 2023 náleží za období od 16. srpna 2023 do 15. září 2023 (jde o tzv. „klouzavý“ měsíc).

Dojde-li k úmrtí poživatele důchodu v kalendářním měsíci před datem, na které v tomto kalendářním měsíci připadá splatnost důchodu, na splátku důchodu splatnou v tomto kalendářním měsíci již nárok nevzniká. Pokud by se tedy pojištěnec uvedený v tomto příkladu nedožil dne 16. srpna 2023 (zemřel by např. 15. srpna 2023), splátka za měsíc srpen 2023 by mu nenáležela, neboť se nedožil ani jediného dne, za který splátka náleží.

Výše popsany režim vyplacení důchodů byl až do konce roku 2021 plně funkční a v podstatě bezproblémový. Zásadní komplikace však přinesl zákon č. 469/2020 Sb., který na základě chybně připraveného poslaneckého pozměňovacího návrhu a bez respektu k relevantní judikatuře Ústavního soudu (srov. sp. zn. Pl. ÚS 47/18 ze dne 12. 5. 2020) novelizoval ust. § 67 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „ZDP“) v tom směru, že s účinností od 1. ledna 2022 se pravidelná valorizace důchodů provádí nikoliv od lednové splátky nového roku, ale od 1. ledna. V návaznosti na to vyvstala od 1. ledna 2022 potřeba vyplácet pojištěncům, u nichž je plátcem důchodu ČSSZ, tzv. jednorázové **doplatky valorizace**, a to vždy současně se splátkou důchodu splatnou v lednu příslušného kalendářního roku. Taková praxe **zvyšuje náklady na valorizaci**, způsobuje administrativní zátěž ČSSZ a vůči pojištěncům **je nespravedlivá**, neboť doplatky jsou různě vysoké, a to i u osob se stejnou výší důchodu. Nedomyšlenost zmíněné novely se projevuje mj. v tom, že změna, kterou přinesla, se vztahuje pouze na řádnou (tj. lednovou) valorizaci, a nikoliv na valorizaci mimořádnou, což zakládá nelogickou dvojkolejnost a související kritiku ze strany klientů. Tato změna též zakládá nerovnost mezi pojištěnci v závislosti na tom, kdo je plátcem jejich důchodu, neboť doplatky náležejí jen k důchodům vypláceným ČSSZ.

Jeví se proto účelné **změnit výplatní období z klouzavého měsíce na měsíc kalendářní**, což je cílový stav, který odbourá lednové doplatky zvýšení důchodů, což bude představovat úsporu minimálně 1 mld. Kč ročně. Tomu však musí předcházet fáze **redukce počtu výplatních termínů důchodů** a jejich koncentrace do první poloviny kalendářního měsíce tak, aby všichni důchodci obdrželi důchod vyplacený na kalendářní měsíc v jeho první polovině (předpokládané splatnosti jsou 6., 8., 10., 12. a popř. i 14. den v měsíci). Redukce výplatních termínů bude zahájena v zásadě neprodleně po nabytí účinnosti navrhované právní úpravy umožňující ČSSZ změnit výplatní termíny.

Další změny technického charakteru

V praxi orgánů sociálního zabezpečení se objevují některé problematické situace, kdy postupy podle dosavadní právní úpravy se s ohledem na společenský (technický) pokrok či změny související právní úpravy nebo vývoj judikatury jeví jako nevyhovující, a je proto potřebné je změnit (adaptovat). Tak např. dosavadní právní úprava v oblasti důchodového pojištění

- nestanoví výslovně právo žadatele o dávku změnit datum jejího přiznání během probíhajícího správního řízení,
- nedává orgánům sociálního zabezpečení výslovně možnost upustit od vymáhání bagatelních nebo zjevně nedobytných přeplatků na dávkách,
- nestanoví výslovně právo dědiců na vstup do řízení o dávku důchodového pojištění v případě, že o dávce nebylo pravomocně rozhodnuto před smrtí oprávněného; toto právo dědiců se dovozuje pouze výkladem,
- neřeší možnost vypořádání přeplatku na dávkách důchodového pojištění v dědictví, zemře-li osoba, která je objektivně odpovědná za vrácení neprávem vyplacených dávek, před tím, než je vydáno rozhodnutí o její povinnosti uhradit tento přeplatek,
- neobsahuje přerušení běhu prekluzivní lhůty pro vymáhání přeplatku na dávce důchodového pojištění v situacích, kdy se prokáže, že tento přeplatek nastal v příčinné souvislosti s trestným činem.

Zákon o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti

Právní úprava pojistného na sociální zabezpečení, které zahrnuje pojistné na důchodové pojištění a pojistné na nemocenské pojištění, je obsažena v zákoně č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. V tomto zákoně se navrhuje zejména upřesňující úpravy ke slevám na pojistném podle prvotních zkušeností z praxe od zavedení těchto slev od února 2023, jednak se provádějí některé legislativně-technické úpravy pro lepší přehlednost zákona.

Zákon o nemocenském pojištění

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, obsahuje celkovou právní úpravu v oblasti nemocenského pojištění, tj. obsahuje jak hmotněprávní, tak procesněprávní úpravu. Důsledkem novelizací a rovněž používáním jednotlivých ustanovení zákona v praxi byly zjištěny některé legislativní a technické nepřesnosti, které je třeba upravit tak, aby byly pro uživatele jednoznačné a srozumitelné.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen, a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení a zákon o důchodovém pojištění

Sepisování žádostí o důchod

Z nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2018/1724, kterým se zřizuje jednotná digitální brána pro poskytování přístupu k informacím, postupům a k asistenčním službám a službám pro řešení problémů a kterým se mění nařízení (EU) č. 1024/2012 (dále jen

„Nařízení o SDG¹“) vyplývá České republice **povinnost zavést možnost podat žádost o důchod zcela online**. Členské státy EU jsou povinny takový postup umožnit v termínu nejpozději do 12. prosince 2023.

Kromě toho je účelné zavést možnost online podání žádosti z důvodu stále se zvyšujících požadavků na eGovernment a připravenosti na mimořádné situace typu epidemie apod., kdy dochází k povinnému omezení fyzických kontaktů mezi osobami.

Podle čl. 6 Nařízení o SDG je pod rubrikou „*Postupy nabízené zcela online*“ stanoveno, že každý členský stát zajistí, aby uživatelé měli přístup k postupům uvedeným v příloze II Nařízení o SDG a mohli je provést zcela online, byly-li příslušné postupy v dotčeném členském státě zavedeny. Postup se považuje za zcela online, jestliže:

- a) prokazování totožnosti uživatelů, poskytnutí informací a podpůrných důkazů, podepsání a konečné podání lze provést elektronicky na dálku prostřednictvím služebního kanálu, který uživateli umožní uživatelsky vstřícným a strukturovaným způsobem splnit všechny požadavky související s daným postupem;
- b) je uživatelům poskytnuto automatické potvrzení o přijetí, pokud nebyl výstup postupu doručen okamžitě;
- c) je výstup postupu doručen elektronicky, nebo pokud je to nezbytné pro splnění použitelného práva Unie nebo vnitrostátního práva, je doručen fyzickými prostředky;
- a
- d) jsou uživatelé elektronicky vyrozuměni o dokončení postupu.

V příloze č. II Nařízení o SDG je uvedena mj. životní událost „*Důchod*“, postup „*Žádost o důchod a předdůchodové dávky z povinných systémů*“, s tím, že očekávaným výstupem má být „*Potvrzení o přijetí žádosti nebo rozhodnutí týkající se žádosti o důchod nebo předdůchodových dávek*“.

Dále však z čl. 6 Nařízení o SDG vyplývá, že tento článek nebrání členským státům, aby uživatelům nabízely další možnosti přístupu k postupům uvedeným v příloze č. II jinými prostředky, než je online kanál, nebo aby kontaktovaly uživatele přímo.

Interpretační vodítko k čl. 6 Nařízení o SDG lze nalézt v recitálu, v bodech 23 až 27. Z nich mj. vyplývá následující:

„Aby občané a podniky mohli přímo využívat výhody vnitřního trhu bez další zbytečné administrativní zátěže, mělo by toto nařízení požadovat plnou digitalizaci uživatelského rozhraní určitých klíčových postupů pro přeshraniční uživatele, které jsou uvedeny v příloze II tohoto nařízení. Toto nařízení by mělo stanovit kritéria pro určení, kdy jsou tyto postupy považovány za zcela online. Povinnost učinit takový postup zcela dostupný online by se měla uplatňovat pouze tehdy, pokud byl tento postup zaveden v daném členském státě...

... Postup by se měl považovat za zcela online, pokud uživatel může ve spolupráci s příslušným orgánem (tzv. „front office“) učinit všechny kroky od získání přístupu až po dokončení daného postupu elektronicky, na dálku a prostřednictvím online služby. Tato online služba by měla uživatele vést pomocí seznamu všech požadavků, jež musí být splněny, a všech podkladů, které musí být předloženy, měla by uživateli umožnit, aby poskytl informace a prokázal splnění všech těchto požadavků, a měla by uživateli vystavit automatické potvrzení o přijetí, nebyl-li výstup postupu doručen okamžitě. To by nemělo bránit příslušným orgánům spojit se přímo s uživateli, bude-li nezbytné získat další vysvětlení potřebná pro účely daného postupu. Výstup postupu podle tohoto nařízení by měly příslušné orgány uživateli doručit rovněž elektronicky, umožňuje-li to platné právo Unie a vnitrostátní právo...

¹ „Single Digital Gateway“.

... Tímto nařízením by neměla být dotčena věcná podstata postupů uvedených v příloze II, které jsou zavedeny na celostátní, regionální nebo místní úrovni, a nestanoví materiální a procesní pravidla v oblastech v působnosti přílohy II...

... Tímto nařízením by neměla být dotčena pravomoc vnitrostátních orgánů v určitém postupu, včetně ověřování přesnosti a platnosti předložených informací nebo důkazů a ověření pravosti, byly-li důkazy předloženy jinými prostředky než prostřednictvím technického systému...

... V některých případech může být od uživatelů požadováno, aby předložili důkazy k prokázání skutečností, které nelze ověřit online prostředky. K takovým důkazům by mohly patřit lékařská osvědčení, důkaz o tom, že je daná osoba naživu...

... Pokud je možné důkazy k prokázání těchto skutečností předložit v elektronické podobě, nemělo by se jednat o výjimku ze zásady, že postup by měl být nabízen zcela online. V jiných případech by mohlo být stále nezbytné, aby se uživatelé kvůli určitému postupu dostavili v rámci online postupu k příslušnému orgánu osobně. Všechny takové výjimky, které nevyplývají z práva Unie, by se měly týkat pouze případů, které jsou opodstatněné převažujícím důvodem veřejného zájmu v oblastech veřejné bezpečnosti, veřejného zdraví nebo boje proti podvodům...“

I přes přímou závaznost tohoto typu sekundární legislativy EU se po analýze situace jeví vhodné provést v této souvislosti dílčí změny vnitrostátní právní úpravy. Jejich **účinnost je navrhována k 1. prosinci 2023**, což odpovídá jednak skutečnosti, že podle Nařízení o SDG je potřeba dotčenou službu poskytovat nejpozději od 12. prosince 2023, jednak též možnostem plátců důchodu připravit proces online podání žádosti o důchod po technické i metodické stránce. Povinnost podle čl. 6 Nařízení o SDG se týká nejen ČSSZ/OSSZ, ale též orgánů sociálního zabezpečení, které jsou příslušné k provádění důchodového pojištění příslušníků ozbrojených sil (§ 9, 110 a 112 ZOPSZ).

V podmínkách ČSSZ je záměrem zavést pro účely online podávání žádostí novou **interaktivní službu** svého ePortálu (<https://eportal.cssz.cz/>). Nepůjde tedy o prostý interaktivní PDF tiskopis, ale **komplexní službu vyžadující aktivní přístup žadatele**. Po přihlášení některým z uznávaných způsobů elektronické identifikace (např. eObčanka, NIA ID, MojeID, Bankovní identita, datová schránka) se žadateli nabídne předvyplněný formulář, kde data uložená v evidenci ČSSZ bude žadatel validovat, ale i doplňovat nebo rozporovat. Formulář bude rovněž obsahovat upozornění, v kterých případech je nutno sepsat žádost o důchod u orgánu sociálního zabezpečení příslušného k provádění důchodového pojištění příslušníků ozbrojených sil; pokud by byla i přesto žádost o důchod sepsána online u věcně nepřislušného orgánu, bude podle § 12 správního řádu postoupena příslušnému orgánu k dalšímu řízení.

Nová speciální služba ePortálu ČSSZ (dále jen „Aplikace“) bude interaktivní, intuitivní, proklientská, kooperující s databází ČSSZ, jako hlavním zdrojem informací zobrazovaných ztotožněným uživatelům ePortálu ČSSZ. Prostřednictvím Aplikace bude umožněno podat tzv. I. část žádosti o důchod, včetně nezbytných příloh. Interaktivní nápovědy a kontroly obsažené v online žádosti v maximální možné míře zaručí, aby její podání bylo úplné, bez nutnosti jejího dalšího doplnění za osobní účasti žadatele na OSSZ. Žadatel bude moci rozpracovanou žádost uložit ve vlastním PC, následně znovu načíst, doplnit a nechat zkontrolovat Aplikací, takže jakmile mu Aplikace umožní ji odeslat, bude se považovat tímto dnem za podanou (sepsanou).

Jakékoliv neformální podání mimo rámec „Aplikace“ nelze považovat za řádně sepsanou žádost o důchod, tj. takový žadatel nemůže očekávat, že na základě takového procesního úkonu mu bude důchod přiznán. Na to musí být adekvátně upozorněn.

Pamatuje se i na případnou následnou komunikaci mezi žadatelem a OSSZ, která se týká tzv. „dovybavení“ online podané žádosti. Ta bude probíhat rovněž přes ePortál. Půjde tedy o oboustranný tok informací, včetně možnosti OSSZ učinit tímto kanálem výzvu k doplnění podání, aby odpadla potřeba používat pouze ISDS (každý klient nemá zřízení datovou schránku) nebo komunikovat klasickou poštou. Na tuto alternativu by měla právní úprava pamatovat, neboť jde o závaznou formu komunikace, kterou správní řád ani ZOPSZ dosud nezná. Doručování poštou bude probíhat, pouze pokud pojištěnec komunikaci prostřednictvím Aplikace předem vyloučí nebo nebude na zasílané výzvy přes ePortál nijak reagovat nebo by se vyskytly technické důvody bránící další komunikaci přes ePortál. Tuto formu komunikace by využívaly zpočátku pouze OSSZ v rámci přípravného řízení a „dovybavení“ žádosti obdobně, jako tak činí dosud při osobním kontaktu před odesláním žádosti do ústředí ČSSZ (fakticky by se nahradila nepružná komunikace prostřednictvím pošty, popř. komunikace prostřednictvím datových schránek). Nicméně jeví se vhodné, aby nová právní úprava obsahovala možnost komunikovat prostřednictvím Aplikace také v kterékoliv fázi řízení po podání žádosti. To umožní do budoucna v kterémkoli okamžiku rozšířit možnosti komunikace s klientem i ve fázích řízení na ČSSZ, aniž by pro ni byly ze zákona povinné.

V rámci sepisování žádosti pomocí Aplikace, resp. v rámci následného kontaktu mezi OSSZ a klientem jejím prostřednictvím, bude třeba na pojištěnci požadovat, aby některé rozhodné skutečnosti dokládal pomocí elektronických příloh. V té souvislosti může vzniknout otázka, jak postupovat, pokud žadatel **nebude mít k dispozici jejich elektronický originál anebo autorizovanou konverzi**. S ohledem na povahu dokumentů, které jsou k žádosti o důchod zpravidla žadatelem přikládány, a zároveň na možnosti OSSZ řadu dokládaných skutečností ověřit z jiných zdrojů, popř. došetřit, jeví se jako dostatečné a klientsky přívětivé řešení netrvat u dokumentů, které nejsou elektronickým originálem, na převodu formou autorizované konverze (tj. stačil by prostý sken). Pokud však OSSZ po vyhodnocení elektronické verze dokumentu identifikuje potřebu prokázat danou rozhodnou skutečnost originálem dokumentu, vyzve žadatele prostřednictvím Aplikace k jeho předložení.

Předpokládá se, že v praxi budou OSSZ postupovat ve smyslu závěru ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 2. 12. 2016 č. 151/2016 – „*Je-li správnímu orgánu předkládána listina, která má sloužit k provedení důkazu, je dostačující prostá kopie dokumentu, popřípadě naskenovaný dokument, nejsou-li pochybnosti o pravosti takového dokumentu a akceptuje-li takovou formu příslušný správní orgán. Míra autenticity listiny a její informační přínos je v takovém případě předmětem volného hodnocení důkazů správního orgánu podle § 50 odst. 4 správního řádu.*“ Plátce důchodu tedy na základě vlastních zkušeností sám určí okruh dokladů, u nichž stačí prostý sken, a okruh dokladů, u nichž má OSSZ vyžadovat na klientech vyšší úroveň autentizace. Prostý sken by měl postačovat jen u dokladů, které obsahují data ověřitelná z jiných zdrojů (např. rodný list, potvrzení o studiu, je-li umožněn náhled do příslušného systému školy či matriky studentů), ale např. u evidenčního listu důchodového pojištění, potvrzení o zaměstnání (vydaných zaměstnavatelem, který již zanikl) nebo u čestného prohlášení o době péče o dítě do 4 let jeho věku, rozsudku o svěření dítěte do péče či svědeckého prohlášení o dobách pojištění je vyšší úroveň autentizace (autorizovaná konverze, předložení originálu na OSSZ) žádoucí.

Aplikace bude pro každý typ dokladu, který bude jejím prostřednictvím předkládán, obsahovat informaci (pro klienta) o potřebné úrovni jeho autentizace, a současně obecné upozornění, že žadatel může být po podání žádosti vyzván, aby u dokladu, který zaslal pouze formou prostého skenu, dodal jeho originál. V této souvislosti se jeví vhodné, aby na takové oprávnění ČSSZ výslovně pamatovala právní úprava (správní řád hovoří pouze o doplnění nebo odstranění vad podání, nikoli o formě či typu příloh).

Je třeba zdůraznit, že tento specifický způsob komunikace se využije **pouze pro účely tzv. přípravného důchodového řízení**. Pro účely doručení rozhodnutí o této žádosti (které vydává následně ČSSZ) budou i nadále využívány obecné způsoby doručování podle správního řádu.

Aplikaci nebude možno využít ani pro účely dalších navazujících podání, která s podanou či vyřízenou žádostí souvisejí a která bývají v praxi obvykle činěna za využití odborné pomoci na OSSZ. Prostřednictvím Aplikace tedy nebude možno např. podání námitek, popř. činit jiné úkony v rámci tzv. povyměřovací agendy, např. zasílat doklady o dodatečně prokázaných dobách pojištění nebo vyměřovacích základech. Tzv. ePortál ČSSZ již v současnosti umožňuje činit podání či jiné úkony v rámci povyměřovací agendy elektronicky prostřednictvím interaktivních tiskopisů, není tedy třeba zavádět pro tento účel zvláštní funkcionalitu v rámci Aplikace.

Aplikace by měla sloužit pro účely sepisování prvotních žádostí o všechny dávky důchodového pojištění, tedy důchody starobní, invalidní i pozůstalostní.

Žádosti o **změnu výše invalidního důchodu** v důsledku změny stupně invalidity ve smyslu ust. § 82 odst. 5 ZOPSZ bude možno podávat rovněž elektronicky, avšak s ohledem na jednoduchost tohoto typu žádosti nebude třeba na ePortálu ČSSZ pro tyto účely vytvářet zvláštní službu, ale bude umožněno elektronické podání žádosti formou prostého „e-papíru“, tj. elektronicky zaslaného formuláře v podobě datové zprávy ve formátu PDF do datové schránky OSSZ nebo přímým kanálem či na el. adresu podatelny OSSZ.

Náročnější bude proces online sepsání žádosti o **pozůstalostní důchod**. Problematické je, že žádost konkrétní osoby bude třeba u žádostí po tzv. „aktivních“ pojištěncích (tj. osobách, které nebyly k datu úmrtí poživateli starobního nebo invalidního důchodu) propojit se souborem nárokových podkladů týkajících se jiné (byť zemřelé) osoby – bude třeba technicky vyřešit přístupová práva k této databázi, resp. vůbec oprávnění žadatele k podání žádosti o důchod (může jít o různé zástupce, zejména u nezletilých dětí). Nejspíše bude třeba zavést „mezikrok“ spočívající v tom, že po „založení“ žádosti bude OSSZ nejprve muset závazně posoudit vztah žadatele k zemřelému a teprve v případě, že bude zřejmé, že jde o potenciálně oprávněnou osobu, bude možno informace týkající se zemřelého zpřístupnit žadateli. V tomto směru budou technické nároky na funkcionalitu Aplikace vyšší, než u starobních a invalidních dávek.

Se zavedením možnosti online podání žádosti o důchod úzce souvisí otázka **zrušení závazné místní příslušnosti OSSZ k sepsání žádosti o důchod**.

Dosavadní zákonem stanovená místní příslušnost pro sepsání žádosti o důchod určená místem trvalého (hlášeného) pobytu občana má své důvody. Určení místní příslušnosti, které vychází z příslušné právní úpravy dané ustanovením § 7 odst. 1 písm. b) ZOPSZ, je pro jednotlivé OSSZ v podstatě součástí organizace práce. Jejich systemizace je dimenzována a optimalizována dle rozsahu území, počtu obyvatel na něm žijících, s čímž samozřejmě úzce souvisí množství zpracovávané agendy. Zrušení místní příslušnosti by při nepříznivé kombinaci faktorů mohlo do těchto procesů vnést určitý prvek nepředvídatelnosti, což by mohlo způsobit disproporce při vyřizování jednotlivých agend z důvodu kapacitní přetíženosti jedné a nedostatečné vytiženosti u jiných OSSZ.

Důsledné trvání na zachování striktní místní příslušnosti určené tímto způsobem se však postupem času jeví jako překonané, a to s ohledem na rozvoj technologií a důraz na klientský přístup, s přihlédnutím k dojíždění občanů do místa pracoviště, které se mnohdy neshoduje s okresem jejich trvalého (hlášeného) pobytu. Výše zmíněná provozní rizika jsou pravděpodobně řešitelná vhodnou organizací práce a za využití objednávkového systému.

Navrhuje se proto, aby právní úprava umožnila občanu, který žádost o důchod podává online, vybrat si pro přijetí a vybavení žádosti v podstatě kteroukoliv OSSZ. V praxi tak učiní označením příslušné volby v Aplikaci. Místní příslušnost pro uplatnění nároku a podání žádosti by tedy nebyla determinována trvalým pobytem občana, ale byla by založena pro účely zahájení i dokončení celého procesu sepisování a dokladování žádosti o důchod volbou občana. Pro úkony následující po uplatnění nároku je potřeba tímto krokem založenou místní příslušnost již dodržet až do kompletace celé žádosti a jejího postoupení do ústředí ČSSZ k vlastnímu rozhodování o důchodu. Žadatel tedy podle vlastní vůle vybere OSSZ, která má žádost spravovat a je odpovědná za její finalizaci, s tím, že takto určí její příslušnost pro celý proces uplatnění nároku a sepsání a dokládání žádosti o důchod.

Možnost výběru OSSZ k sepsání žádosti o důchod bude nově aplikována rovněž u žádostí sepisovaných „klasicky“ (tj. za osobní účasti klienta) na OSSZ. Závazná místní příslušnost bude tedy prakticky potlačena i zde a výběr zůstane výhradně na klientovi. V dané souvislosti se ovšem navrhuje, aby právní úprava obsahovala mechanismus, který bude schopen zabránit „přehlčení“ konkrétní OSSZ množstvím požadavků na sepsání žádosti o důchod – úprava proto obsahuje pravidlo, které umožní OSSZ nevyhovět požadavku klienta na sepsání žádosti o důchod, pokud nastaly závažné provozní důvody a jde-li o klienta, který je hlášen k trvalému pobytu v jiném regionu, než je sídlo OSSZ.

V souvislosti se zavedením možnosti online sepsání žádosti o důchod a zrušením místní příslušnosti je třeba zavést nová pravidla pro posouzení dne, v němž došlo k **uplatnění nároku na dávku**. Současná definice, že „za den uplatnění nároku na tuto dávku se považuje den, kdy se oprávněný poprvé obrátil na příslušný orgán se žádostí o její přiznání.“ (§ 81 odst. 1 ZOPSZ) se jeví u nové úpravy jako riziková. U online podávaných žádostí by mohlo docházet k velké časové prodlevě mezi „založením“ nové žádosti v Aplikaci a jejím následným skutečným podáním – připuštění takové prodlevy by vedla ke spekulativnímu jednání některých klientů a k popření smyslu institutu „uplatnění nároku“. Navrhuje se stanovit maximální časovou hranici 90 kalendářních dnů mezi dnem, kdy byl ze strany oprávněného poprvé učiněn úkon směřující k podání žádosti o dávku, a dnem, kdy byla žádost fakticky podána. V případě, že by doba mezi těmito dvěma úkony byla delší než 90 dnů, k uplatnění nároku se nebude přihlížet. Kromě toho je třeba dodržet shodný způsob uplatnění nároku a sepsání/podání žádosti. Má-li klient v úmyslu podat žádost online, musí také prvotní uplatnění nároku provést prostřednictvím Aplikace. Pokud klient učiní prvotní úkon směřující k online podání žádosti mimo režim Aplikace, nebude k němu vůbec přihlíženo, tj. nebude považován ani za podání žádosti ani za „uplatnění nároku“.

Splatnost důchodů a jejich valorizace

Navrhuje se sjednotit výplatu dávek důchodového pojištění pro všechny důchodce bez ohledu na to, který orgán sociálního zabezpečení dávku vyplácí. Důchody, které vyplácí ČSSZ, proto budou nově vypláceny nikoli dopředu v pravidelných měsíčních lhůtách, jako je tomu dosud (od splatnosti do splatnosti, tj. např. od 6. dne kalendářního měsíce do 5. dne bezprostředně následujícího kalendářního měsíce), ale **na běžný kalendářní měsíc**, tj. od prvního dne kalendářního měsíce do jeho posledního dne, jako se podle současné právní úpravy vyplácejí důchody příslušníkům ozbrojených sil. Jde tedy o modifikaci výplatního období z „klouzavého“ měsíce na měsíc kalendářní.

Tato zásadní změna, výrazně ovlivňující dosavadní provozní postupy ČSSZ, je cestou k úplnému odstranění kontroverzních doplatků valorizace, které jsou nespravedlivé vůči klientům a přinášejí zvýšení rozpočtových nákladů na valorizaci a nadměrnou administrativní zátěž ČSSZ. Zároveň povede ke srovnání výplatních podmínek mezi pojištěnci z tzv. civilní sféry a příslušníky ozbrojených sborů.

Termín pro výplatu bude i nadále stanovovat ČSSZ, a to tak, aby termín spadal do první poloviny kalendářního měsíce, ideálně sudé dny v období od 6. do 12. (maximálně 14.) dne. Počet termínů splatnosti se **zredukuje z dosavadních třinácti na 4 až 5**. Tato změna bude z technických důvodů na straně ČSSZ provedena již před účinností právní úpravy zavádějící změnu výplatního období, a to za podmínek uvedených dále – současně se změnou výplatního období tedy nebude prováděna hromadná změna data splatnosti (s výjimkou důchodů vyplácených do pobytových zařízení sociálních služeb podle § 116c ZOPSZ – viz dále). Stanovení jednotného data splatnosti všech důchodů prozatím není možné z důvodu proveditelnosti na straně výplatních partnerů ČSSZ. Zrušení povinné splatnosti k 15. dni kalendářního měsíce u osob, které jsou umístěny v pobytových zařízeních sociálních služeb (§ 116c ZOPSZ), se z provozních důvodů na straně ČSSZ provede až s účinností od 1. července 2025.

V případě dávek důchodového pojištění příslušníkům ozbrojených sil se právní úprava nemění, termíny výplaty nadále stanoví v oborech své působnosti ministři obrany, vnitra a spravedlnosti.

Účinnost realizace změny výplatního období je stanovena tak, aby změna byla pro ČSSZ administrativně zvládnutelná. Opatření nelze načasovat tak, aby jakkoliv ohrozilo plynulost provádění základní důchodové agendy. V roce 2023 se ČSSZ bude muset provozně vypořádat s jinou významnou změnou, kterou je zvýšení důchodu za vychované děti, což nebude jednoduché, a proto se navrhuje neprovádět v průběhu roku 2023 žádné další zásadní změny. S ohledem na náročnost technologických změn potřebných pro přechod výplaty důchodů z klouzavého na kalendářní měsíc, které jsou neslučitelné se základními principy zpracování výplat v současném informačním systému důchodových agend (fakticky se rovnají vybudování nové programové podpory pro zpracování výplaty důchodů), je nezbytné pro jejich realizaci ponechat dostatečný prostor minimálně v délce dalších 18 měsíců. Z provozního hlediska se jeví žádoucí stanovit účinnost změny na jiné datum, než je 1. leden (kteréhokoli roku), neboť tím budou eliminovány některé problémy, které by jinak nastaly díky kumulaci přípravných prací na valorizaci důchodů a na této změně. S ohledem na výše uvedené se jako nejvhodnější datum účinnosti nabízí 1. červenec 2025.

Splátka důchodu za červenec 2025 (tj. měsíc, v němž dojde k přechodu na nové výplatní období) bude náležet v nekrácené výši i v případě, že příjemci byla v červnu 2025 v termínu určeném plátcem dávky podle § 116 odst. 1 ZOPSZ, ve znění účinném před 1. červencem 2025, vyplacena splátka důchodu náležející za období, které se částečně kryje s obdobím, za které náleží splátka důchodu za červenec 2025. Splátka důchodu za červenec 2025 však nebude náležet, pokud by nenáležela ani splátka důchodu splatná v červenci 2025 podle dosavadní právní úpravy.

Výslovné zakotvení pravidla o plné červencové splátce je žádoucí k zachování finanční jistoty důchodců. Případné zkrácení červencové splátky důchodu o poměrnou část náležející za období, které je kryto splátkou za měsíc červen 2025, by bylo společensky i právně neobhajitelné, neboť by u mnoha důchodců způsobilo neočekávaný výpadek příjmu, který by je mohl dočasně uvrhnout do existenčních obtíží. Z hlediska státního rozpočtu neznamená tento postup v podstatě žádné dodatečné náklady, neboť při přechodu na nové období splatnosti bude na důchody vydáno téměř stejné množství prostředků, jako kdyby k tomuto přechodu nedošlo. Přihlíží se přitom i k tomu, že počet splátek v kalendářním roce zůstane stejný.

Příklad č. 1: V červnu 2025 je v den splatnosti 10. vyplacen důchod na období od 10. června 2025 do 9. července 2025 ve výši 16 000 Kč. V červenci 2025 je ve stanovený den splatnosti (10) vyplacen důchod ve výši 16 000 Kč na celý kalendářní

měsíc (od 1. do 31. července), červencová splátka se nekrátí za období od 1. do 9. července, přestože na toto období byl důchod vyplacen již v červnu.

Pokud však zanikne nárok na důchod nebo na jeho výplatu v červenci 2025 ode dne předcházejícího dni původní splatnosti důchodu v červnu 2025, nebylo by odůvodněné založit nárok na celou splátku náležející na kalendářní měsíc červenec. V tomto případě se proto uplatní pravidlo, že pokud zanikne nárok na důchod nebo na jeho výplatu v červenci 2025 tak, že by podle původní právní úpravy červencová splátka již nenáležela, nenáleží splátka na kalendářní měsíc červenec ani dle nové právní úpravy.

Příklad č. 2: Nárok na vdovský důchod zanikl dnem 8. července 2025, kdy vdova uzavřela nový sňatek. Poslední splátka vdovského důchodu byla vyplacena v červnu 2025 na období od 10. června do 9. července 2025. Splátka za kalendářní měsíc červenec 2025 již nenáleží.

Příklad č. 3: Nárok na starobní důchod zanikl dnem 10. července 2025 z důvodu úmrtí oprávněného. Poslední splátka starobního důchodu byla vyplacena v červnu 2025 na období od 12. června 2025 do 11. července 2025. Splátka za kalendářní měsíc červenec 2025 již nenáleží. V případě, že by oprávněný zemřel mezi 12. a 31. červencem 2025, červencová splátka by mu náležela.

V období do 30. června 2025 ČSSZ provede z moci úřední hromadnou jednorázovou nebo postupnou změnu termínů pro vyplácení dávek důchodového pojištění, které stanovila podle § 116 odst. 1 ZOPSZ (dále jen „hromadná změna“), a to tak, aby nově stanovené termíny spadaly do první poloviny kalendářního měsíce. V takovém případě nesmí být výše splátky poskytnuté občanům, kteří jsou hromadnou změnou dotčeni, v kalendářním měsíci bezprostředně předcházejícím kalendářnímu měsíci, od něhož je hromadná změna účinná, nižší, než jaká by byla, kdyby k hromadné změně nedošlo.

Je-li období mezi termínem splatnosti splátky důchodu vyplacené v kalendářním měsíci bezprostředně předcházejícím kalendářnímu měsíci, od něhož je hromadná změna účinná, a termínem splatnosti splátky důchodu vyplacené v kalendářním měsíci, od něhož je hromadná změna účinná, delší, než by bylo období mezi termíny splatnosti splátek důchodu v kalendářních měsících bezprostředně po sobě jdoucích, pokud by ke hromadné změně nedošlo, náleží občanům, kteří jsou hromadnou změnou takto dotčeni, jednorázový doplatek poměrné části důchodu za počet kalendářních dnů, o které se toto období prodloužilo; jednorázový doplatek se vyplatí nejpozději v den, který by v kalendářním měsíci, od něhož je hromadná změna účinná, připadl na termín splatnosti důchodu, pokud by k hromadné změně nedošlo. V dané souvislosti se předpokládá, že ČSSZ provede úpravu termínů splatnosti tak, aby fiskální náklady na financování tohoto doplatku byly co nejnižší a aby se nový stav, kterému se poživatelé důchodu budou muset přizpůsobit, co nejvíce blížil stavu dosavadnímu. Toho ČSSZ docílí tak, že dosavadní nejnižší splatnosti přesune na nově stanovenou nejnižší splatnost. Tak např. pokud bude nejnižší nově stanovený termín splatnosti 6. dne v měsíci, přesune ČSSZ dosavadní splatnosti stanovené na 2. nebo 4. den v měsíci na tento termín (tj. na 6. den v měsíci), a nikoliv na termín vyšší.

Příklad č. 5: ČSSZ rozhodne, že provede hromadnou změnu termínu splatnosti dávek důchodového pojištění tak, že např. splatnosti vyšší než 12. začne od července 2023 vyplácet již k 12. dni v měsíci. Pojištěnec, který měl původně splatnost např. 22., obdrží 22. června 2023 plnou splátku svého důchodu – tato splátka tedy nebude krácena za období od 12. do 21. července, a to přesto, že tento pojištěnec již 12. července obdrží další (tj. červencovou) splátku.

Příklad č. 6: ČSSZ rozhodne, že provede hromadnou změnu termínu splatnosti dávek důchodového pojištění tak, že splatnosti nižší než 6. začne od července 2023 vyplácet

až k 6. dni v měsíci. Pojištěnec, který měl původně splatnost např. 2., obdrží červencovou splátku až 6. července, avšak nejpozději 2. července mu bude vyplacen jednorázový doplatek poměrné části důchodu za období od 2. do 5. července.

ČSSZ bude oprávněna provést hromadnou změnu i po 30. červnu 2025. Vzhledem k tomu, že by šlo o další zásah do stavu, na který budou důchodci v té době již zvyklí (což může být z pohledu veřejnosti vnímáno kontroverzně), bude třeba dostatečně odůvodnit nezbytnost takové změny a její dopady, včetně těch politických. Současně se jeví potřebné zajistit, aby nevznikly další náklady na doplatky z důvodu prodloužení období mezi dvěma splátkami. Proto se navrhuje podmínit tuto možnost ČSSZ tím, že u důchodů, kterých se bude hromadná změna týkat, budou nově stanovené termíny splatnosti nižší než termíny dosavadní. Předpokládá se přitom, že ČSSZ neprovede takovou změnu bez předchozího schválení ze strany MPSV.

V souvislosti s navrženou změnou výplatního období z klouzavého měsíce na kalendářní měsíc je třeba zohlednit, že den splatnosti dávky se napříště nebude krýt se dnem počátku výplatního období, ale půjde vždy o den pozdější (např. dávka náležející za období od 1. do 31. srpna 2025 bude vyplacena dne 10. 8. 2025). Proto je třeba řešit i úpravu podmínek, za kterých je zachován nárok na „poslední“ celou splátku důchodu před zánikem nároku.

Za účinnosti současné právní úpravy postačí ohledně splátek důchodu na tzv. klouzavý měsíc vycházet z toho, že pokud podmínky nároku na důchod jsou splněny v den splatnosti (což je výplatní termín a zároveň počátek období, na nějž se dávka poskytuje), je předmětná dávka vyplacena právem. Jestliže nárok na důchod následně v období, na které byl důchod již vyplacen, zanikl, považuje se s ohledem na výplatu dávek „dopředu“ (až na výjimky, na které dopadá objektivní odpovědnost za vrácení přeplatku dle ust. § 118a odst. 2 ZOPSZ, resp. pokud jinak z právních předpisů vyplývá, že důchod či jeho výplata za určité období nenáleží – např. v důsledku souběhu při zpětném přiznání důchodu) celá splátka důchodu za náležející.

Po změně právní úpravy však den splatnosti (tedy tzv. výplatní termín) již nebude prvním dnem období, na které se splátka důchodu poskytuje, ale posune se na později. Budou tedy nastávat situace, kdy k zániku nároku na důchod (popř. jeho výplatu) dojde mezi 1. dnem daného kalendářního měsíce a dnem splatnosti (nově již jen výplatním termínem). V těchto případech by bez dalšího nebylo možné jednoznačně dojít k tomu, že celá splátka důchodu je vyplacena právem, když v době její výplaty bude již zřejmé (a to i jejímu příjemci), že nárok na důchod netrval po celé období, na které se daná dávka poskytuje. Obdobně nedojde-li z důvodu úmrtí důchodce k výplatě této dávky, mohly by vznikat pochybnosti, zda nedoplatkem, který má být vyplacen právním nástupcům, je celá splátka důchodu či jen její část za období do zániku nároku.

Proto se navrhuje zavést výslovné obecné pravidlo, že jsou-li splněny podmínky nároku na dávku důchodového pojištění a na její výplatu k 1. dni kalendářního měsíce, splátka náležející za tento kalendářní měsíc se nekrátí. Z toho vyplývá, že splátka na kalendářní měsíc náleží v nekrácené výši, dojde-li mezi 1. dnem kalendářního měsíce a termínem výplaty dávky k zániku nároku na tuto dávku nebo na její výplatu, stejně tak je dávka vyplacena po právu i tehdy, pokud dojde k zániku nároku na ni nebo na její výplatu po termínu její výplaty. Výjimky z tohoto pravidla se vztahují na situace, kdy je tento princip z podstaty vyloučen, např. pokud by poměrná část splátky byla přeplatkem, za který poživatel důchodu objektivně odpovídá, nebo pokud by tato poměrná část nenáležela z důvodu souběhu nároku na její výplatu s nárokem na výplatu jiné dávky.

Pokud jde o nápravu spočívající ve sjednocení způsobu provádění řádné a mimořádné valorizace tak, aby obě náležely od prvního dne příslušného kalendářního měsíce (nikoliv jen

valorizace řádná, jak je tomu podle dosavadní právní úpravy), navrhuje se spojit tuto změnu se změnou výplatního období, tedy zavést ji s účinností od 1. července 2025.

Další změny

V reakci na některé výše uvedené nedostatky či překonaná ustanovení platné právní úpravy, jakož i v návaznosti na výše popsané zásadnější změny, které tato novela přináší, se navrhuje provést v předpisech regulujících oblast důchodového pojištění především následující změny:

- výslovně stanovit právo žadatele o dávku změnit datum jejího přiznání během probíhajícího správního řízení,
- dát orgánům sociálního zabezpečení výslovně možnost upustit od vymáhání bagatelních nebo zjevně nedobytných přeplateků na dávkách,
- upravit ustanovení stanovující pravidla pro vyplácení důchodů a výpočet doplateků důchodu tak, aby reagovala na nově zaváděnou změnu výplatního období z tzv. klouzavého měsíce na měsíc kalendářní, zejména na skutečnost, že datum splatnosti nově nevyjadřuje počátek výplatního období,
- výslovně stanovit právo dědiců na vstup do řízení o dávku důchodového pojištění v případě, že o dávce nebylo pravomocně rozhodnuto před smrtí oprávněného,
- zavést možnost vypořádání přeplatku na dávkách důchodového pojištění v dědictví, zemře-li osoba, která je objektivně odpovědná za vrácení neprávem vyplacených dávek, před tím, než je vydáno rozhodnutí o její povinnosti uhradit tento přeplatek,
- zavést pravidlo o přerušení běhu prekluzivní lhůty pro vymáhání přeplatku na dávce důchodového pojištění v situacích, kdy se prokáže, že tento přeplatek nastal v příčinné souvislosti s trestným činem příjemce důchodu,
- výslovně umožnit orgánům sociálního zabezpečení, aby tomu, kdo odpovídá za přeplatek na dávce důchodového pojištění, povolily placení přeplatku ve splátkách.

Zákon o nemocenském pojištění

Cílem navrhovaných změn je především legislativní zpřesnění. V naprosté většině případů se jedná o zpřesnění znění některých ustanovení zákona, která se praxí ukázala jako nejasná, či obtížně vyložitelná. Dále se jedná o opravy nepřesností v textu zákona, zejm. nesprávných odkazů na konkrétní ustanovení zákona, které vznikly při následných novelizacích. Některé navrhované změny vychází i ze zkušeností s žádostmi o odstranění tvrdosti zákona (např. rozšíření poskytování peněžité pomoci v mateřství o případy, kdy je matka až do chvíle nástupu na peněžitou pomoc v mateřství v dočasné pracovní neschopnosti a pobírá nemocenské z předchozího nemocenského pojištění, vypuštění rodičovského příspěvku jako překážky pro vznik nároku na ošetřovné).

Navrhovaná právní úprava nemá žádné dopady na rovnost mužů a žen a není ani v rozporu se zákazem diskriminace.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, především s ohledem na čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, který zakotvuje právo občanů na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří, a na čl. 1 a čl. 3 Listiny základních práv a svobod garantující rovnost obecně i rovnost v základních právech zaručených ústavním pořádkem.

Návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky také s ohledem na čl. 32 odst. 1 a odst. 5 Listiny základních práv a svobod, který zakotvuje zákonnou ochranu rodičovství a rodiny a zaručuje právo rodičům na pomoc od státu.

Návrh respektuje obecné zásady ústavního pořádku České republiky a nejsou v rozporu s nálezy Ústavního soudu České republiky. Nebyly identifikovány žádné aspekty návrhu, které by byly potenciálně rizikové z hlediska ústavnosti.

4. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie a s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Návrhu zákona se v širších souvislostech dotýkají rovněž následující předpisy práva EU, v platném znění:

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1231/2010 ze dne 24. listopadu 2010, kterým se rozšiřuje působnost nařízení (ES) č. 883/2004 a nařízení (ES) č. 987/2009 na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení dosud nevztahují pouze z důvodu jejich státní příslušnosti,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2018/1724, kterým se zřizuje jednotná digitální brána pro poskytování přístupu k informacím, postupům a k asistenčním službám a službám pro řešení problémů a kterým se mění nařízení (EU) č. 1024/2012 (dále jen „nařízení o SDG“),
- směrnice Rady 79/7/EHS ze dne 19. prosince 1978 o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1158 ze dne 20. června 2019 o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob a o zrušení směrnice Rady 2010/18/EU,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

Návrh zasahuje do implementačních ustanovení k těmto směrnicím, v platném znění:

- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/66/EU ze dne 15. května 2014 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí na základě převedení v rámci společnosti,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/801 ze dne 11. května 2016 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, stáže, dobrovolnické služby, programů výměnných pobytů žáků či vzdělávacích projektů a činnosti au-pair,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/41/EU ze dne 7. července 2010

o uplatňování zásady rovného zacházení pro muže a ženy samostatně výdělečně činné a o zrušení směrnice Rady 86/613/EHS,

- směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1158 ze dne 20. června 2019 o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob a o zrušení směrnice Rady 2010/18/EU.

Návrh není v rozporu s právními předpisy Evropské unie, zejména pak s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/04 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení a prováděcím předpisem k tomuto nařízení, tj. nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/09, a se směrnicí Rady EHS 79/7 o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v otázkách sociálního zabezpečení, jejichž principy respektuje. Relevantní judikatura vztahující se k předmětné problematice není.

Postavení českých občanů a občanů jiných členských států EU je rovnoprávné. V řešení otázky benefitů, které nová úprava přináší poživatelům starobního důchodu, kteří souběžně vykonávající výdělečnou činnost, je důsledně respektován princip asimilace faktů.

Cílem návrhu je mj. adaptovat český právní řád na nařízení o SDG, které v čl. 6 a příloze č. II zavádí povinnost členských států zavést pro občany možnost podat žádost o důchod zcela online, a to nejpozději do 12. prosince 2023. Dosavadní právní úprava takový postup vylučuje, proto ji návrh s účinností od 1. prosince 2023 mění tak, aby požadavkům nařízení o SDG vyhovovala. Online podání žádosti o důchod je koncipováno jako komplexní, interaktivní a intuitivní elektronická služba dostupná po spolehlivém ověření identity žadatele, která umožní plně nahradit osobní kontakt mezi žadatelem a úřední osobou. V případě nedostatků bude žadatel po podání žádosti vyzván k jejich odstranění, přičemž mu bude poskytnuta náležitá odborná pomoc. Alternativně zůstane zachována možnost sepsání žádosti o důchod osobně u příslušného orgánu sociálního zabezpečení. Podrobněji výše v části 2.

Česká republika je vázána dvoustrannými a mnohostrannými úmluvami. Mezi mnohostranné úmluvy patří Úmluva MOP č. 102 o minimálních standardech sociálního zabezpečení, Úmluva MOP č. 128 o invalidních, starobních a pozůstalostních dávkách a Evropský zákoník sociálního zabezpečení. Navrhovaná opatření nejsou s dvoustrannými a mnohostrannými úmluvami, které Česká republika ratifikovala, v rozporu a tyto úmluvy plně respektují.

5. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky a sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Dopad do státního rozpočtu

U zavedení možnosti sepisování žádostí o důchod online je třeba počítat s náklady plátců důchodu související s potřebou příslušné aktualizace jejich aplikačního vybavení, které budou pokryty v rámci stávajících administrativních výdajů. Změny aplikačního programového vybavení by měly být hrazeny ze státního rozpočtu, z finančních zdrojů NPO a dále se s úpravami počítá v rámci projektu EDA (Elektronizace důchodových agend). Ve státním rozpočtu jsou alokovány zdroje na legislativní změny, v NPO na vybrané projekty ČSSZ. Co se týká projektu/programu EDA, ČSSZ jej nemá v současné době finančně zajištěn, avšak financování je v řešení.

U změn ve splatnostech důchodu lze očekávat nepatrně zvýšené výdaje v případě, kdy plátce důchodu u pojištěnců, kteří mají dosud stanoveno „nízké“ datum splatnosti, využije možnosti jednostranně zvýšit toto datum. V takovém případě náleží dotčeným pojištěncům jednorázový doplatek za období od původního do nově stanoveného data splatnosti. Proti těmto výdajům bude úspora u nově přiznávaných důchodů spojené s eliminací vyšších splatností. Předpokládá se, že plátců důchodu provedou změnu dat splatnosti tak, aby byl celkový dopad rozpočtově neutrální. Úsporu nákladů bude znamenat zrušení jednorázového doplatku při pravidelné valorizaci v lednu kalendářního roku, a to ve výši cca 1 mld. Kč. Ostatní části návrhu jsou rozpočtově neutrální.

Pokud jde o oblast nemocenského pojištění, lze s ohledem na skutečnost, že navrhované úpravy nároků na jednotlivé dávky míří do velmi specifických situací, které lze v kontextu fungování celého systému nemocenského pojištění považovat za spíše okrajové, odhadovat, že dopady do výdajů na dávky nemocenského pojištění budou zanedbatelné a budou kryty v rámci stávajících limitů výdajů na dávky.

Dopad na ostatní veřejné rozpočty

Změny nemají dopad na ostatní veřejné rozpočty.

Dopad na podnikatelské prostředí

Navrhované měny nemají dopad na podnikatelské prostředí.

Sociální dopady

Zavedení možnosti sepisování žádostí o důchod online povede ke zjednodušení tohoto procesního úkonu u pojištěnců, kteří upřednostňují dálkovou elektronickou komunikaci prostřednictvím nástrojů eGovernmentu před osobním kontaktem s pracovníky OSSZ.

Změna výplatního termínu se u podstatné části pojištěnců vůbec neprojeví. U relativně malé části pojištěnců dojde k posunu výplatního termínu o několik dnů směrem nahoru, což pro ně bude znamenat, že svůj důchod obdrží o něco později, než byli dosud zvyklí. U jiných naopak dojde k posunu směrem dolů, což znamená, že svůj důchod obdrží dříve. Změna výplatního období z klouzavého měsíce na měsíc kalendářní bude z hlediska sociálních dopadů neutrální, neboť nebude mít žádný vliv na výši důchodu. Většina pojištěnců tak tuto změnu vůbec nezaznamená. Od účinnosti změny nebudou vypláceny tzv. doplatky valorizace, které jsou nespravedlivé vůči pojištěncům vzhledem k různě nastaveným datům splatnosti důchodu.

Dílní technické změny v oblasti důchodového pojištění se projeví v sociální sféře osob, na které jsou cíleny. Zaměření technických úprav je velmi specifické. Jejich dopad může být jak pozitivní (např. u osob, které mají právo vstoupit do řízení o důchod po úmrtí oprávněné osoby), tak negativní (např. u osob, které způsobily přeplatek na dávce v důsledku spáchání trestného činu).

Změny v oblasti nemocenského pojištění jsou zacíleny rovněž na specifické, byť v kontextu fungování celého systému nemocenského pojištění okrajové situace. Pro osoby v těchto situacích bude mít významné pozitivní sociální dopady, zejména pak u matek, které nově získají nárok na peněžitou pomoc v mateřství.

Dopad na životní prostředí

Změny nemají dopad na životní prostředí.

6. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava zavádí oproti stávajícímu stavu rozšíření údajů, které jsou ohledně pojištěnců a zaměstnavatelů shromažďovány, a to o údaj o elektronické adrese a telefonním čísle. Orgány sociálního zabezpečení povedou tyto údaje ve svých registrech za předpokladu, že pojištěnec projeví ochotu jim tento údaj sdělit. Tyto údaje jsou od zmíněných subjektů získávány již v současnosti a jsou v registrech uchovávány, pokud s tím subjekt údajů vysloví souhlas. Nově tohoto souhlasu již nebude třeba.

K předávání údajů bude nadále využíváno především elektronického rozhraní České správy sociálního zabezpečení.

Podle § 113 odst. 1 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, mají zaměstnanci orgánů nemocenského pojištění povinnost zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, se kterými se seznámili při plnění povinností v oblasti nemocenského pojištění nebo v přímé souvislosti s nimi. Obdobná povinnost je stanovena také pro zaměstnance orgánů sociálního zabezpečení v oblasti důchodového pojištění.

Podle § 113 odst. 2 zákona o nemocenském pojištění mají stanovenou povinnost mlčenlivosti o skutečnostech, se kterými se seznámili při plnění povinností v oblasti nemocenského pojištění nebo v přímé souvislosti s nimi, též zaměstnanci zaměstnavatelů, přičemž tato povinnost trvá i po skončení pracovního vztahu. Porušení této povinnosti mlčenlivosti se považuje za přestupek podle § 132, za který hrozí pokuta až do výše 100 000 Kč; výše sankce odpovídá závažnosti a nevratnému charakteru porušení zákonné povinnosti.

Navrhované změny tak nevyžadují změny v oblasti ochrany osobních údajů. Nebyly identifikovány žádné negativní dopady.

7. Zhodnocení korupčních rizik

Návrh zákona nepřináší žádná korupční rizika.

8. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Návrh zákona nemá vliv na bezpečnost nebo obranu státu.

9. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se Zásadami pro tvorbu digitálně přívětivé legislativy

Návrh zákona je v souladu se všemi zásadami pro tvorbu digitálně přívětivé legislativy. Ve srovnání s dosavadním stavem přináší novou možnost podání žádosti o důchod online, což je významným pozitivním přínosem z hlediska eGovernmentu. Při tomto procesu budou v maximální možné míře využívány údaje, které již orgány mají k dispozici v rámci základních registrů veřejné správy nebo agendových informačních systémů, které samy vedou.

Nad rámec uvedeného návrh nepřináší žádné nové postupy v digitálních procesech důchodového pojištění, nemocenského pojištění ani pojistného na sociální zabezpečení. V tomto směru navrhovaná zákonná úprava navazuje na současný právní stav. K předávání informací bude nadále využíváno elektronického rozhraní České správy sociálního zabezpečení v co největší možné míře.

10. Hodnocení dopadů regulace podle Obecných zásad

Bylo provedeno hodnocení dopadů regulace podle Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA), které je součástí materiálu.

Zvláštní část

K části první (změna zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení)

K čl. I

K bodům 1, 7, 9, 12, 13, 30, 37 a 38

Jedná se o legislativně-technické úpravy spočívající ve změně odkazů na odstavce, které byly v důsledku navrhovaných změn přeznačeny.

K bodu 2

Jedná se o změny navazující na změny v zákoně o důchodovém pojištění (čl. V body 1 až 5), které se týkají hodnocení OSVČ vykonávajících vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, kdy se navrhuje považovat samostatnou výdělečnou činnost za vedlejší vždy v případě osobní péče o dítě ve věku do 4 let, přičemž tuto osobní péči lze hodnotit jen u jedné OSVČ. Pro případ osobní péče o totéž dítě více OSVČ se stanoví kritéria, u které OSVČ se bude samostatná výdělečná činnost považovat za vedlejší. V návaznosti na tyto změny v zákoně o důchodovém pojištění se upravuje pravomoc OSSZ rozhodovat podle daných kritérií o tom, u které OSVČ se osobní péče o toto dítě uplatní při hodnocení vedlejší samostatné výdělečné činnosti.

K bodu 3

Z ustanovení o místní příslušnosti se vzhledem k úpravě v bodech 18 a 22 vypouští určení místní příslušnosti při sepisování žádosti o přiznání důchodu, neboť v těchto bodech je specifická úprava určení místní příslušnosti.

K bodům 4 až 6 a 8

V návaznosti na změny ohledně sepisování žádostí o přiznání důchodu v bodech 17 až 23 se upravuje místní příslušnost OSSZ při posudkové činnosti. Dosavadní úprava místní příslušnosti nebude nadále platit pro případy posuzování invalidity a změny stupně invalidity, neboť v důsledku volby OSSZ pro sepsání žádosti o důchod nebo pro případ podání této žádosti v elektronické podobě již nebude platit určení místní příslušnosti OSSZ. Stanoví se nově zásada, že invaliditu bude posuzovat ta OSSZ, u níž byla žádost podána nebo která žádost sepsala, tj. ta OSSZ, u níž bylo zahájeno řízení. Dosavadní úprava místní příslušnosti OSSZ bude zachována pro ostatní okruhy posudkové činnosti vymezené v § 8 odst. 1 písm. b) až g) zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

K bodu 10

Ve výčtu oblastí, v nichž si orgány sociálního zabezpečení vzájemně vyměňují údaje potřebné pro plnění jejich úkolů, chybí oblast provádění zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, a proto se tato oblast do předmětného ustanovení doplňuje. Dosud je tato součinnost v oblasti pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti upravena jen ve vztahu k jiným orgánům, srov. § 14 odst. 3.

K bodu 11

V případech stanovených zákonem o důchodovém pojištění (např. v § 50 odst. 6 a § 52 odst. 6) a v případech uvedených v bodě 45 má vliv skutečnost, že došlo k trestnému činu. Dosud však nebyla upravena součinnost soudů sdělovat orgánům sociálního zabezpečení údaje o trestných činech, které se zohledňují v oblasti důchodového pojištění. Tato součinnost je přitom upravena jen pro oblast nemocenského pojištění, srov. § 117 odst. 5 zákona o nemocenském pojištění. Do zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení se proto tato součinnost doplňuje.

K bodu 14

V návaznosti na rozšíření způsobů komunikace (zejména v elektronické podobě) občanů a pojištěnců s orgány sociálního zabezpečení se umožňuje, aby základní údaje potřebné ke komunikaci mohly vést v registru pojištěnců. Dále se v návaznosti na plánované redukování využívání rodných čísel budou nově evidovat údaje o identifikačních dokladech pojištěnců.

K bodu 15

Úprava v tomto bodě navazuje na úpravu navrhovanou v zákoně o důchodovém pojištění (čl. V body 1 až 5), podle níž se osobní péče o dítě do 4 let věku bude důvodem pro hodnocení samostatné výdělečné činnosti jako vedlejší. Je proto třeba upravit způsob prokazování osobní péče o toto dítě; primárním dokladem bude čestné prohlášení OSVČ na předepsaném tiskopisu, který bude obsahovat stanovené náležitosti; rodný list dítěte se zpravidla předkládat nebude, neboť údaje o vztahu k dítěti může orgán sociálního zabezpečení zjistit z informačního systému veřejné správy.

K bodům 16 až 24

Podle dosavadní úpravy lze žádost o přiznání důchodu zahájit jen na základě písemné žádosti, kterou s žadatelem sepisuje místně příslušná OSSZ při osobní návštěvě. Tento způsob již neodpovídá současné době, kdy je již značně rozšířen elektronický způsob komunikace. Umožňuje se proto, aby tato žádost mohla být podána též v elektronické podobě prostřednictvím příslušné elektronické aplikace orgánu sociálního zabezpečení.

Možnost sepsání žádosti v písemné podobě na OSSZ se zachovává a nově se umožňuje žádost podepsat digitalizovaným podpisem. Doplňuje se též postup pro případ, že občan nemůže sám žádost podepsat, protože mu v tom brání těžko překonatelná překážka (např. zdravotní důvody či zdravotní postižení); v těchto případech sepsání žádosti potvrdí další osoba. Nově se v rámci proklientského přístupu též umožňuje, aby si občan vybral OSSZ, na kterou se obrátí za účelem sepsání žádosti; zrušuje se tedy povinná místní

příslušnost (pouze pro případy vážných provozních důvodů bránících sepsání žádosti, které budou zveřejněny na úřední desce, může OSSZ sepsání žádosti odmítnout, pokud se nejedná o OSSZ, v jejímž obvodu má občan trvalý pobyt – tato OSSZ odmítnout sepsání žádosti odmítnout nemůže).

V novém § 82a je podrobně upraven postup při podávání žádosti o dávky důchodového pojištění v písemné podobě; bude se přitom jednat o interaktivní službu. V případě podání žádosti v elektronické podobě nebude již možno relevantně podat žádost v listinné podobě. V odstavci 2 se upravuje forma předkládání dokladů, pokud občan chce určitou skutečnost pro důchodové řízení doložit; ve většině případů bude postačovat forma prostého převedení listiny do elektronické podoby, avšak v případě pochybností bude třeba předložit elektronický originál, autorizovanou konverzi nebo listinný originál nebo jeho úředně ověřenou kopii, v závislosti na charakteru dokladu. I když byla žádost podána v elektronické podobě a případná další komunikace s orgánem až do vydání rozhodnutí byla vedena rovněž elektronicky, rozhodnutí se bude vydávat vždy jen v listinné podobě.

K bodu 25

Zrušuje se překonaná úprava, která byla aktuální za situace, kdy podmínkou výplaty starobního důchodu při výdělečné činnosti formou pracovněprávního vztahu bylo sjednání tohoto vztahu na dobu určitou.

K bodu 26

Zrušuje se překonaná úprava, která měla význam jen pro období 2012 až 2013.

K bodu 27

Vyloučené doby jsou upraveny v § 16 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění. V návaznosti na změny navrhované v čl. V bodech 8 a 9, kdy se sjednocuje režim nakládání s vyloučenými dobami za účinnosti zákona o důchodovém pojištění a s vyloučenými dobami před účinností zákona o důchodovém pojištění, je třeba upravit odkaz na novou úpravu vyloučených dob.

K bodu 28

Pro účely zvýšení procentní výměry starobního důchodu za vychované děti nebude třeba předkládat rodný list dítěte, pokud lze údaj o vztahu k dítěti zjistit z informačního systému veřejné správy. Zpravidla tak bude postačovat předložit jen čestné prohlášení na předepsaném tiskopise, kde budou uvedeny potřebné údaje pro zjištění výchovy dítěte.

K bodu 29

Pojištěnci často v praxi mění datum přiznání důchodu nebo datum zahájení výplaty důchodu, popřípadě obojí, a postup podle § 41 odst. 8 správního řádu by byl velmi formalizovaný a administrativně náročný. Umožňuje se proto, aby pojištěnec mohl sám (jednostranně) až do vydání rozhodnutí toto datum změnit, aniž by se o této změně muselo vydávat rozhodnutí; vychází se z toho, že toto datum je plně v dispozici pojištěnce a vydání rozhodnutí by bylo jen čistě formální záležitostí (navíc v případě nevyhovění by pojištěnec mohl stejně změnit datum přiznání důchodu do 30 dnů po doručení rozhodnutí) a jen by se tak zvýšila administrativní náročnost.

K bodům 31 a 48

Digitalizace jednotlivých postupů v rámci ČSSZ a rozvoj digitálních technologií umožňují (zejména v budoucnu) operativně koncentrovat úkony elektronické výpravy na místo, které nemusí být totožné s původcem rozhodnutí. Navrhovaný postup, kdy by rozhodnutí ve věcech důchodového pojištění bylo možné doručovat prostřednictvím určené datové schránky (v praxi by se jednalo o datovou schránku OSSZ), povede k efektivnějšímu a rychlejšímu doručování rozhodnutí, aniž by tím byl účastník řízení jakkoliv dotčen na svých právech či povinnostech. Informace o příslušné datové schránce by byly zveřejněny způsobem umožňující dálkový přístup na úřední desce ČSSZ.

K bodům 32 a 33

Umožňuje se, aby se žádost o dávku důchodového pojištění mohla podávat v elektronické podobě též u orgánů provádějících důchodové pojištění příslušníků ozbrojených sil (okruh těchto příslušníků je vymezen v § 9 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení), pokud jsou tyto orgány příslušné k rozhodování o žádosti; bude přitom platit přiměřené úprava pro podávání žádostí v elektronické podobě OSSZ.

K bodu 34

V praxi dochází k situacím, kdy poživatel důchodu pobírá důchod neoprávněně a orgán sociálního zabezpečení se tuto skutečnost dozví až po úmrtí důchodce, a důsledkem je, že orgán sociálního zabezpečení nemohl včas vydat rozhodnutí o přeplatku. Pokud by důchodce měl nárok na doplatek na důchodu (stejném nebo jiném), který ještě nebyl vyplacen, nelze podle stávající úpravy provést zúčtování; právní úprava se proto doplňuje tak, aby bylo možné provést zúčtování přeplatku na straně jedné a doplatku na straně druhé, a to i v případě, že o přeplatku nebylo pravomocně rozhodnuto; podmínkou přitom bude, že se jedná o přeplatek na důchodu, na jehož úhradu má orgán sociálního zabezpečení nárok bez ohledu na zavinění (například vdovský důchod byl dále pobírán i po uzavření nového manželství nebo při pobírání předčasného starobního důchodu byla vykonávána v období před dosažením důchodového věku výdělečná činnost v rozsahu, který zakládá účast na důchodovém pojištění; v těchto případech vzniká podle § 118a odst. 2 nárok na vrácení neoprávněně vyplacených částek důchodu objektivně, bez ohledu na zavinění).

K bodům 35 a 40

Navrhuje se sjednotit výplatu dávek důchodového pojištění pro všechny důchodce bez ohledu na to, který orgán sociálního zabezpečení důchod vyplácí. Všechny důchody by se tedy vyplácely jednotně na běžný kalendářní měsíc (tj. od prvního do posledního dne měsíce), nikoliv v případě ČSSZ dopředu v pravidelných měsíčních lhůtách (např. od 20. dne kalendářního měsíce do 19. dne následujícího kalendářního měsíce). Výplatu důchodů na běžný kalendářní měsíc provádějí podle § 117 orgány sociálního zabezpečení uvedené v § 9. V provozních podmínkách ČSSZ již nejsou důvody pro výplatu dopředu v různých lhůtách v závislosti na dni splatnosti. Tím také odpadne v případě důchodů vyplácených ČSSZ důvod pro poskytování doplateků ke zvýšení důchodu v pravidelném termínu v různých výších v závislosti na dni splatnosti; tyto doplatky se přitom neposkytují k důchodům vypláceným orgány sociálního zabezpečení uvedenými v § 9.

K bodu 36

Konkrétní den výplaty důchodu (výplatní termín) stanoví příslušný orgán sociálního zabezpečení, avšak tento den bude možné stanovit jen na první polovinu kalendářního měsíce, což bude pro důchodce příznivější (dosud byl v praxi v případě důchodů vyplácených ČSSZ posledním dnem splatnosti 24. den v měsíci). Změna výplatního termínu bude možná, a to jen se souhlasem důchodce (zpravidla změna bude na jeho žádost), popřípadě i bez souhlasu důchodce, ale v tomto případě jen na dřívější výplatní termín.

V návaznosti na přechod výplaty důchodů na běžný kalendářní měsíc se stanoví, že výplata důchodu náleží po celý kalendářní měsíc, pokud jsou podmínky nároku splněny v první den měsíce. V návaznosti na dosavadní úpravu není akceptovatelné, aby se některým důchodcům ponechávala celá již vyplacená splátka důchodu a jiným důchodcům byla část této splátky považována za přeplatek na důchodu, resp. v případě úmrtí důchodců se poukazovala právním nástupcům jen část původní nevyplacené splátky, a to v závislosti na tom, zda k zániku nároku došlo před nebo po výplatním termínu, když jinak u všech budou splněny podmínky nároku aspoň k prvnímu dni kalendářního měsíce. Z této obecné zásady se stanoví výjimky pro případy, kdy nárok na výplatu netrvá po celý měsíc na základě žádosti důchodce a pro případy tzv. objektivní odpovědnosti.

K bodu 39

V návaznosti na novou úpravu výplatních termínů důchodů podle bodu 38 se zrušuje pevný výplatní termín 15. dne v měsíci v případě důchodů vyplácených do zařízení sociálních služeb poskytujících stanovené pobytové služby.

K bodu 41

V návaznosti na změny podle bodů 35 a 40 se formulačně upravuje ustanovení § 117, aby byla zachována dosavadní úprava, že výplatní termín důchodů stanoví v oborech své působnosti příslušní ministři.

K bodu 42

Důchod může být vyplácen také osobě, která oprávněného zastupuje podle § 49 a 50 občanského zákoníku, na což dosavadní úprava ukládající povinnosti osobám, jimž se důchod vyplácí místo oprávněného, nepamatuje. Do ustanovení se proto tato osoba doplňuje.

K bodům 43 až 45

Na základě praktických poznatků se doplňuje ustanovení § 118a o odpovědnosti důchodců a dalších příjemců a o nároku plátců důchodů na vrácení částek důchodu, na které oprávněný neměl nárok. V bodě 43 se doplňuje, že objektivní nárok na vrácení má plátců důchodu též v případě, že nárok na vdovský nebo vdovecký důchod zanikl z důvodu ukončení péče o nezaopatřené dítě ve smyslu § 50 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, protože nezaopatřenost zanikla z důvodu dosažení věku 26 let. V bodě 44 se doplňují další případy nároku na vrácení částek důchodu ve stanovených případech bez ohledu na zavinění, neboť je evidentní, že částky důchodu nenáležely, a umožňuje se v případech objektivní odpovědnosti uspokojit nároky plátců důchodu na vrácení v rámci dědictvého řízení. V bodě 45 se jednak umožňuje napravit jen formální nedopatření v důsledku nepřesného vyčíslení přeplatku (překlep), kdy jinak je nárok plátců důchodu nesporný, jednak se umožňuje nový běh lhůty

pro nárok na vrácení v případě, že přeplatek na důchodu vznikl v příčinné souvislosti s trestným činem, jehož pachatelem (spolupachatelem nebo účastníkem) je příjemce dávky nebo poživatel důchodu.

K bodu 46

V ustanovení se upravuje odepsání přeplatku na důchodu, a to s přihlédnutím k institutu odepsání v daňové oblasti. Není účelné z hlediska administrativního ani finančního evidovat velmi nízké přeplatky a přeplatky evidentně nedobytné, a proto se tyto přeplatky budou odepisovat k tíži orgánu sociálního zabezpečení. V oblasti důchodového pojištění nebyl dosud zakotven institut placení přeplatku na důchodu ve splátkách, který může přispět k úhradě přeplatku; v oblasti nemocenského pojištění přitom povolení přeplatku na dávkách nemocenského pojištění zakotven je, srov. § 124 odst. 7 zákona o nemocenském pojištění.

K bodu 47

Analogicky oblasti daní (§ 158 daňového řádu) se upravuje odepsání dlužného pojistného a penále pro nedobytnost, tj. toto odepsání nebude záviset na úvaze orgánu sociálního zabezpečení. Dále se sjednocuje terminologie.

K čl. II (přechodná ustanovení)

K bodu 1

Nová úprava výplatního termínu na běžný kalendářní měsíc a stanovení výplatního termínu v období od prvního do čtrnáctého kalendářního dne (čl. I body 35 a 36) nabývá účinnosti od 1. července 2025. Umožňuje se, aby plátce důchodů mohl změny termínů splatnosti důchodů tak, aby tyto termíny spadaly do období od prvního do čtrnáctého dne kalendářního měsíce, provádět postupně v předstihu již od účinnosti zákona, aby přechod na novou právní úpravu byl plynulý a od 1. července 2025 byla výplata všech dosud přiznaných důchodů prováděna již v tomto období; ve výplatních termínech tak nebudou rozdíly mezi důchody přiznanými před 1. červencem 2025 a po 30. červnu 2025. Dosud se důchody vyplácejí ve výplatních termínech spadajících do období od druhého do 24. dne kalendářního měsíce. Při přechodu na nový výplatní termín může dojít k posunu na dřívější nebo na pozdější termín. V případě posunu na dřívější termín (např. místo 20. dne se bude důchod vyplácet 10. dne v měsíci) nebude vznikat přeplatek, i když vznikne překryv za určité časové období (tj. za období od 10. do 19. dne v měsíci); důchodce totiž obdrží stejný počet splátek, jen bude splátka časově posunuta dopředu. V případě posunu na pozdější termín (např. místo 6. dne se bude důchod vyplácet 12. dne v měsíci) by však vznikla mezera (důchod vyplacený v předchozím měsíci na období od 6. dne do 5. dne následujícího měsíce) za období od 6. dne do 11. dne v měsíci, a proto za toto období bude náležet doplatek. Přechodné ustanovení se však netýká splatnosti na běžný kalendářní měsíc, takže princip výplaty v pravidelných měsíčních lhůtách dopředu se až do 1. července 2025 nadále zachovává.

K bodu 2

Od 1. července 2025 dochází k přechodu výplaty důchodů na běžný kalendářní měsíc, a je proto třeba reagovat na to, že dojde k částečnému překrytí výplat; např. důchod vyplacený 10. června 2025 je vyplacený na období od 10. června do 9. července 2025 a důchod vyplacený 10. července 2025 bude vyplacen na období od 1. do 31. července 2025, takže

dojde k překryvu za dny od 1. do 9. července 2025. Na tuto situaci reaguje přechodné ustanovení tak, že se tento překryv nepovažuje za přeplatek a důchod se nebude z tohoto důvodu krátit. Rozhodující je, že počet splátek důchodu zůstává stejný a v rámci roku 2025 důchodci obdrží 12 splátek důchodu, tj. obdrží stejný počet splátek (a ve stejné výši) jako podle dosavadní úpravy, takže důchodce fakticky nebude nijak finančně zvýhodněn.

K bodu 3

Pokud nárok na důchod nebo jeho výplatu zanikl v červenci 2025 v období, na které již byl v červnu 2025 vyplacen dopředu, nebude vznikat nárok na splátku důchodu ještě za červenec 2025, i když podle nové úpravy účinné od 1. července 2025 splátka důchodu za celý měsíc náleží, jsou-li podmínky nároku na výplatu splněny prvního dne v měsíci. Tím se zabráňuje tomu, aby byl v tomto případě důchodce zvýhodněn (např. při splatnosti 10. dne byl důchod vyplacený 10. června 2025 vyplacen na období od 10. června do 9. července 2025 a v případě zániku nároku na důchod 7. července 2025 nebude vznikat nárok ještě na červencovou splátku důchodu).

K bodu 4

Přechodné ustanovení reaguje na úpravu podle čl. I bodu 45; jednou nárok na vrácení důchod, který zanikl přede dnem účinnosti zákona, se nebude za účinnosti zákona obnovovat, i kdyby byly jinak pro obnovu tohoto nároku splněny nově stanovené podmínky. Zde se plně respektuje zásada právní jistoty.

K části druhé (změna zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti)

K čl. III

K bodu 1

Napravuje se gramatické pochybení v návaznosti na změnu provedenou podle zákona č. 366/2022 Sb.

K bodům 2, 12, 14, 18, 20 a 25

Z důvodu větší přehlednosti a lepší orientace v zákoně se vkládají vhodné skupinové nadpisy.

K bodu 3

V zájmu jednoznačného postupu se upřesňuje, že sleva na pojistném bude náležet v případě zaměstnávání zaměstnance, který dosáhne věk 55 let, což je praktické v případech, kdy je zaměstnanec narozen prvního dne v měsíci (např. zaměstnanec narozený 1. září 1968 splní věkovou podmínku 1. září 2023 a již za září 2023 při splnění ostatních podmínek bude mít zaměstnavatel nárok na slevu na pojistném).

K bodům 4 až 9

Jedná se o upřesnění některých změn v souvislosti se slevami na pojistném, které byly zavedeny na základě zákona č. 216/2022 Sb. V § 7a odst. 1 písm. d) stanovením věkové hranice 26 let dochází ke sjednocení s vymezením nezaopatřenosti dítěte při studiu v zákoně o důchodovém pojištění, na který je v tomto ustanovení odkazováno. V § 7a odst. 2 se jedná o sjednocující formulační úpravu. V § 7a odst. 3 se v písmenech b) a c) upřeshňují některé používané pojmy a upravuje se zaokrouhlování; v písmenu c) se dále u osob mladších 21 let vylučuje aplikace limitu 138 hodin, neboť tento limit byl v rozporu s úpravou pro tyto osoby obsaženou v § 7a odst. 2, a upravuje se postup v případě, že zaměstnání skončilo v průběhu měsíce (dosud úprava pamatovala jen na případy, kdy zaměstnání vzniklo v průběhu měsíce). V § 7a odst. 5 se upřeshňuje, že záměr uplatnit slevu na pojistném lze podat ve stejném dni jako přehled, na kterém je sleva již uplatněna.

K bodům 10, 26 a 27

Jedná se o formulační úpravu, aby bylo jednoznačně zřejmé, že se jedná o slevu na pojistném náležející zaměstnavateli za zaměstnance.

K bodu 11

Upřeshňuje se odkaz v návaznosti na změnu, kterou přinesl zákon č. 455/2022 Sb., který zavedl dvě sazby pojistného (nově zvýšenou sazbu v případě zaměstnávání zdravotnických záchranářů a podnikových hasičů).

K bodům 13, 16 a 19

Jedná se o formální úpravy směřující k zpřehlednění zákona; tyto úpravy spočívají v přesunutí úpravy týkající se doplacení pojistného v případě úmrtí OSVČ a osob dobrovolně účastných důchodového pojištění do ustanovení, která upravují pojistné těchto osob, aby tato ustanovení byla úplná. V § 12 odst. 2 tak zůstane jen úprava týkající se zaměstnavatelů, což bude odpovídat novému skupinovému nadpisu nad § 8.

K bodu 15

Navrhované doplnění navazuje na úpravy v čl. I bodech 20 a 32 a věcně na změny v hodnocení vedlejší samostatné výdělečné činnosti podle čl. V bodu 1, aby prokazování osobní péče o dítě do 4 let věku bylo jednotné.

K bodu 17

Jedná se o upřesnění odkazu v návaznosti na změny provedené v zákoně o důchodovém pojištění.

K bodu 21

Od 1. ledna 2022 došlo na základě poslaneckého pozměňovacího návrhu ke změně úpravy penále, kdy se místo pevné sazby penále ve výši 0,05 % dlužné částky za každý kalendářní den trvání dluhu přešlo na úpravu penále podle předpisů práva občanského. Tato změna však nebyla provedena důsledně, neboť v případě splátkového režimu byla ponechána dosavadní pevná sazba ve výši 0,025 %, tj. ve výši poloviny dřívější pevné sazby. Toto nedopatření se

nyní napravuje, a to tak, že se v § 20 vypouští úprava nižší sazby v případě splátkového režimu, tj. i v případě splátkového režimu bude platit sazba stanovená podle předpisů práva občanského; dostatečnou výhodou splátkového režimu je, že dluh není splatný celý, tj. je rozloženo splácení dluhu do jednotlivých splátek.

K bodu 22

Vypouští se překonané ustanovení, neboť odečet náhrady mzdy za dobu dočasné pracovní neschopnosti od odváděného pojistného byl zrušen.

K bodu 23

Jedná se o legislativně-technickou úpravu. V návaznosti na změny v číslování odstavců podle bodu 13 se upravuje odkaz na příslušný odstavec.

K bodu 24

V návaznosti na zrušení odstavce 4 v § 20 podle bodu 18 se zrušuje věta, která na předmětný odstavec odkazuje.

K bodu 28

Upřesňuje se, že sankci lze uložit i v případě, kdy byla na příslušném tiskopisu uplatněna sleva na pojistném, neboť byly splněny všechny podmínky pro nárok na slevu na pojistném, avšak na tomto tiskopisu nebyly uvedeny všechny požadované skutečnosti (např. údaje o jednotlivých zaměstnancích), které však neměly vliv na nárok a uplatnění slevy na pojistném.

K čl. IV (přechodné ustanovení)

Ustanovení navazuje na čl. III bod 21; v tomto novelizačním bodě byla zrušena dosavadní sazba 0,025 % při splátkovém režimu. V přechodném ustanovení se upravuje postup při stanovení sazby penále u dluhu, jehož placení bylo povoleno ve splátkách před 1. červencem 2023 a splátkový režim trvá i po 30. červnu 2023. Sazba penále zůstane za období před 1. červencem 2023 v dosavadní výši a od 1. července 2023 se uplatní již nová úprava, tj. sazba penále se bude řídit předpisy práva občanského s tím, že pro účely stanovení výše sazby se bude postupovat tak, jako by dluh vznikl 1. července 2023.

K části třetí (změna zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění)

K čl. V

K bodům 1 až 5

Podle dosavadní úpravy je jedním z důvodů pro hodnocení samostatné výdělečné činnosti jako vedlejší nárok na rodičovský příspěvek. Právní úprava poskytování rodičovského příspěvku se postupně měnila a podle současné úpravy je možné rodičovský příspěvek pobírat při zachování celkové výše i kratší dobu než 4 roky. Značná míra flexibility čerpání rodičovského příspěvku zakládá neodůvodněné rozdíly mezi OSVČ při posuzování, kdy bude samostatná výdělečná činnost považována za vedlejší. Navrhuje se proto, aby kritériem

nebylo pobírání rodičovského příspěvku, ale věk dítěte; zachovává se přitom hranice 4 let věku dítěte, po kterou je možné pobírat rodičovský příspěvek. Péče o dítě do 4 let věku se bude zohledňovat jen u jedné OSVČ; to bude platit i v případě péče o více dětí do 4 let věku (nelze tedy v tomto případě rozdělit péči o děti tak, že by péče o 1 dítě se hodnotila u jedné OSVČ a péče o druhé dítě se hodnotila u druhého rodiče, který je rovněž OSVČ). Stanoví se zároveň kritéria pro určení péče o dítě v největším rozsahu, a to analogicky stávající právní úpravě, srov. § 9 odst. 8 a § 14 odst. 2.

K bodu 6

Vypouští se ustanovení, které působí výkladové problémy, zejména v kontextu s daňovými předpisy upravujícími zdaňování příjmů ze samostatné výdělečné činnosti, které pro účely zdanění příjmu nezohledňují oprávnění vykonávat předmětnou činnost. Orgán sociálního zabezpečení ani není kompetentní posuzovat legálnost nebo oprávněnost samostatné výdělečné činnosti.

K bodům 7 a 22

Jedná se o legislativně-technickou úpravu navazující na vložení nově věty v § 16 odst. 4 v bodě 8.

K bodům 8 a 9

U vyloučených dob podle § 16 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění je dvojitý režim hodnocení těchto dob, a to v závislosti na tom, jedná-li se o vyloučené doby před účinností zákona (§ 16 odst. 4 věta první) nebo o vyloučené doby za účinnosti zákona o důchodovém pojištění (§ 16 odst. 4 věta druhá). Na hodnocení vyloučených dob podle § 16 odst. 4 věty první navazuje úprava v prováděcí vyhlášce, konkrétně v § 3a vyhlášky č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, kde je upraveno zjišťování ročního vyměřovacího základu za období před rokem 1996 (v tomto ustanovení vyhlášky je upraven vztah hrubých výdělků zjištěných podle právních předpisů účinných ke dni 31. prosince 1995 a vyloučených dob podle § 16 odst. 4 věty první zákona o důchodovém pojištění). Stávající úprava je však složitá a postupem času přitom klesá váha rozhodných skutečností (vyloučených) tak, jak se rozhodné období postupně prodlužuje; navíc s velkým odstupem času se již obtížně došetřují rozhodné skutečnosti, neboť tehdejší zaměstnavatelé již nemusí existovat nebo jsou problémy s evidencí. Navrhuje se proto zjednodušení právní úpravy, a to tak, že by pro všechny vyloučené doby platil stejný režim bez ohledu na to, zda se jedná o dřívější nebo současné vyloučené doby. V návaznosti na přijetí navrhovaného zákona by pak byla zrušena úprava v § 3a prováděcí vyhlášky.

K bodu 10

Nedochází k věcné změně, nýbrž se jen zrušuje duplicitní ustanovení, neboť to, že se pro účely zákona o důchodovém pojištění považuje za dítě též dítě osvojené, je v § 20 uvedeno jak v odstavci 1, tak v odstavci 3 v písm. b); tato duplicitní úprava vznikla nedopatřením při nové formulaci § 20 odst. 3 v návaznosti na nový občanský zákoník. Volí se přitom úprava, která je v jiných zákonech, např. v § 38 písm. b) zákona o nemocenském pojištění.

K bodu 11

Dosavadní úprava se týká jen případů, kdy byl důchod neprávem přiznán nebo vyplácen a výslovně se nevztahuje na situaci, kdy byl důchod neprávem zvýšen, a proto se dosavadní úprava doplňuje o tuto situaci.

K bodu 12

Dosavadní omezení dohody o srážkách z důchodu není již potřebné, neboť jednak se jedná o dvoustranný úkon, tj. důchodce musí s dohodou souhlasit, jednak často má sám důchodce zájem dluh na důchodu (přeplatek) splatit co nejdříve.

K bodu 13

Nová formulace ustanovení reflektuje nově navrhovanou úpravu výplaty důchodů na běžný kalendářní měsíc včetně pravidla, že dožije-li se oprávněný aspoň prvního dne v měsíci, náleží splátka důchodu na daný kalendářní měsíc. Současně se nově vymezuje okruh osob, jimž se vyplátí splátky důchodu náležející oprávněnému, který zemřel, a to tak, že se bude jednat o osoby, které mají nejužší rodinné vazby na oprávněného; zároveň se vypouští v praxi problematická podmínky žití ve společné domácnosti, což se též často obtížně došetřuje.

K bodu 14

Je třeba zajistit vrácení částek důchodu, které byly vyplaceny na účet, avšak z důvodu úmrtí již nenáležely, neboť jednak nelze technicky zabezpečit, aby se plátcé důchodu dozvěděl o úmrtí důchodce okamžitě, jednak není ani technicky možné okamžitě zastavit výplatu důchodu. Proto je součástí smluvních dokumentů upravujících poukazování výplat důchodů na účty bank též to, že podmínky pro vedení účtu jsou stanoveny tak, že z něj mohou být zúčtovány a ČSSZ vráceny splátky důchodu, na které zanikl nárok z důvodu úmrtí důchodce – majitele účtu. Banka toto též potvrzuje na tiskopisu „Žádost o zařízení výplaty důchodu poukazem na účet v ČR – majitel účtu“, který žadatel o důchod nebo důchodce po potvrzení bankou předkládá plátcí důchodu, pokud chce zasílat důchod na účet. Navrhuje se úpravu těchto podmínek včlenit přímo do zákona, a to jednak v návaznosti na online podávání žádostí o důchod, jednak k naplnění záměru snižovat administrativní povinnosti, kdy důchodci odpadne povinnost předkládat tuto žádost a bance odpadne povinnost žádost potvrzovat.

V souvislosti s rostoucím počtem výplat důchodů na účet, častěji měnícími se subjekty na bankovním trhu a preferovanou formou elektronické komunikace je proto potřebné zakotvit přímo v právním předpisu některá základní pravidla dnes obsažená pouze ve smluvních „Pravidlech pro poukaz výplat důchodů na účty u bank nebo spořitelních a úvěrních družstev v České republice“, k nimž bankovní subjekty mohou, ale nemusí přistoupit, stejně jako je mohou jednostranně vypovědět. Podmínkou pro výplatu důchodu poukazem na účet fyzické osoby je návratnost těchto, ze zákona již nenáležejících, plateb důchodů. Tato podmínka, tj. možnost zúčtování nenáležejících plateb důchodu z účtu a jejich vrácení ČSSZ, musí být součástí ujednání mezi majitelem účtu a bankou nebo spořitelním a úvěrním družstvem, tj. uvedena v obchodních podmínkách pro vedení účtu, zajištěna dodatkem ke smlouvě o vedení účtu apod. Na účty, u nichž není tato podmínka zajištěna, nemůže být výplata důchodu poukazována.

K bodu 15

Jedná se o sjednocení terminologie; zákon o důchodovém pojištění používá pojem „důchod“, nikoliv „dávka“.

K bodu 16

Doplňuje se úprava o postupu banky v případě úmrtí oprávněného. Jedním z důležitých pravidel je povinnost bank vrátit nenáležící splátky důchodu, je-li na účtu fyzické osoby dostatek finančních prostředků, přičemž nově se navrhuje rozšířit tuto povinnost i o částky, které banky použily ve svůj vlastní prospěch (na úhradu vlastních pohledávek). Návratnost poukázaných nenáležících dávek důchodového pojištění je s ohledem na stále významný objem veřejných finančních prostředků významnou otázkou se značnou administrativní zátěží související se soudním vymáháním předmětných částek, navíc s různými výsledky, kterému se ani při stávající právní úpravě v řadě případů nelze vyhnout. Předmětem sporu je zpravidla otázka, kdo je osobou, jež se o nenáležící vyplácené dávky důchodového pojištění bezdůvodně obohacila. Jelikož řízení o pozůstalosti často končí zastavením pro nedostatek majetku, neexistuje žádná obohacená fyzická osoba, resp. odpovědný dědic, avšak je to právě banka, jejíž finanční situace je v důsledku připsání nenáležících dávek důchodového pojištění zemřelého důchodce na u ní vedený účet, tedy na úkor státu, příznivější. Je třeba přitom mít na zřeteli, že důchody jsou vypláceny ze státního rozpočtu, a je proto potřebné doplnit právní úpravu tak, aby nedocházelo k neoprávněnému úbytku prostředků státního rozpočtu.

K bodu 17

Jedná se o reakci na novou úpravu výplatních termínů důchodů, viz čl. I bod 35.

K bodům 18 a 19

Dosavadní úprava vrácení splátek důchodu se doplňuje o situace, kdy zemře osoba, která je objektivně odpovědná za vrácení přeplateků na důchodu. V tomto případě se budou moci splátky důchodu, které nebyly vráceny proto, že povinná osoba mezitím zemřela, považovat za její dluh, který se vypořádá v rámci dědictví po ní.

K bodům 20, 21, 23 a 24

Jedná se o formulační úpravy navazující na novou úpravu splatnosti důchodů, kdy se přechází na výplatu důchodů na běžný kalendářní měsíc, srov. čl. I bod 39.

K čl. VI (přechodná ustanovení)

K bodům 1 a 2

V případě úmrtí důchodce před účinností zákona se vstup do řízení o důchod a nabytí nároku na částky důchodu splatné do dne smrti oprávněného a na částky důchodu, na které měl nárok zemřelý po přiznání důchodu, bude řídit dosavadní úpravou, i když další řízení, výplata splátek důchodu a projednávání dědictví budou probíhat za účinnosti nové úpravy.

K bodu 3

Posuzování samostatné výdělečné činnosti jako vedlejší za dobu přede dnem nabytí účinnosti zákona se bude posuzovat podle právní úpravy účinné před tímto dnem, i když se přehled o příjmech a výdajích ze samostatné výdělečné činnosti bude podávat za účinnosti navrhovaného zákona.

K části čtvrté (změna zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění)

K čl. VII

K bodům 1 až 3

Žena, která byla zaměstnána na dobu určitou a je, zpravidla v souvislosti s rizikovým těhotenstvím, až do nástupu na peněžitou pomoc v mateřství (dále jen „PPM“) uznána dočasně práce neschopnou, se po skončení tohoto zaměstnání nemůže s ohledem na stanovený režim dočasně práce neschopného pojištěnce ucházet o žádné další zaměstnání. V takovýchto případech se nejeví jako účelné neposkytnout PPM. S ohledem na vývoj a strukturu žádostí o odstranění tvrdosti zákona je patrné, že u žen v takovýchto situacích je PPM poskytována na základě odstranění tvrdosti zákona. Navrhovanou právní úpravou se založí nárok na PPM i ženám, které do nástupu na PPM pobírají nemocenské z předchozího nemocenského pojištění (nemocensky pojištěného zaměstnání). Úprava se navrhuje jako obecná, bude se týkat i situací, kdy pojištěnka skončila zaměstnání jako ne-těhotná, nebo kdy byla uznána dočasně práce neschopnou i z jiného důvodu, než je riziková gravidita.

Pro nově navržený důvod pro vznik nároku na PPM platí obecné podmínky. Situace je obdobná, jako by ochranná lhůta trvala do nástupu na PPM (6 až 8 týdnů před očekávaným dnem porodu nebo ke dni porodu), jediná odchylka odlišující tento důvod od ochranné lhůty je, že musí trvat nárok na nemocenské (do vyčerpání podpůrčí doby a poté, je-li poskytování nemocenského na žádost prodlouženo). Postup pro PPM u nově navrženého důvodu tedy bude stejný jako u nároku na PPM vzniklého v ochranné lhůtě (např. ke dni nástupu na PPM musí být splněna podmínka 270 dnů účasti na nemocenském pojištění).

Výše PPM bude podle navrhovaného § 32 odst. 1 písm. f) zákona o nemocenském pojištění (dále jen „ZNP“) stanovena podle obecných kritérií, doplňuje se § 19 odst. 11 ZNP tak, že se obdobný postup používá i v případě, kdy nástup na PPM nastal v době pobírání nemocenského. Způsob stanovení výše PPM pak bude stejný jak pro případy, kdy nástup na ni nastal v ochranné lhůtě, tak i pro případy, kdy nástup na PPM nastal po uplynutí ochranné lhůty v době, kdy pojištěnka pobírá nemocenské.

Zároveň se pro případ přerušení poskytování PPM i u nově zaváděné možnosti vzniku nároku na PPM v době pobírání nemocenského vymezuje horní hranice věku dítěte (bod 3).

K bodům 4 a 5

Jedná se o legislativně technické úpravy. Bod 4 - vymezení věku stanoveného dítěte upravuje § 34 odst. 7, nikoliv v odstavci 6. Bod 5 – dohoda o péči o dítě s nárokem na PPM je vymezen v § 32 odst. 8 ZNP, nikoliv v odstavci 7.

K bodu 6

Podle platné právní úpravy platí, že zaměstnanec nemá nárok na ošetrovné z důvodu ošetrování dítěte nebo péče o ně mj. tehdy, jestliže jiná fyzická osoba má z důvodu péče o toto dítě nárok na výplatu PPM nebo má nárok na rodičovský příspěvek podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Právní úprava v době svého přijetí vycházela z toho, že jak PPM, tak rodičovský příspěvek jsou vypláceny osobám, které o dítě osobně celodenně a řádně pečují, tj. jsou s dítětem „doma“ a nevykonávají přitom výdělečnou činnost. V takovém případě nebylo třeba dávkou nemocenského pojištění (ošetrovným), zabezpečovat další osobu (pojištěnce), která by přestala chodit do zaměstnání proto, aby mohla ze stanovených důvodů ošetrovat nemocné dítě nebo pečovat o zdravé dítě do 10 let věku.

Od doby přijetí zákona o nemocenském pojištění se však podmínky poskytování rodičovského příspěvku podstatně rozvolnily a v současné době již není překážkou pro jeho poskytování ani skutečnost, že rodič, který tento příspěvek pobírá, je v době pobírání tohoto příspěvku výdělečně činný, a to ani v případě, že je výdělečně činný po stanovenou týdenní pracovní dobu. Podle § 31 odst. 3 zákona o státní sociální podpoře se podmínka osobní celodenní péče považuje za splněnou a rodičovský příspěvek náleží v situacích tam uvedených, mj. i tehdy, pokud dítě, které nedosáhlo 2 let věku, navštěvuje jesle, mateřskou školu nebo jiné obdobné zařízení pro děti v rozsahu nepřevyšujícím 92 hodin v kalendářním měsíci, nebo když rodič zajistí péči o dítě jinou zletilou osobou v době, kdy je výdělečně činný nebo je žákem nebo studentem soustavně se připravujícím na budoucí povolání. Za této situace není důvodné nadále považovat skutečnost, že jeden z rodičů dítěte pobírá rodičovský příspěvek, za překážku pro vznik nároku na ošetrovné u druhého rodiče (nebo jiného oprávněného).

V návaznosti na výše uvedené se omezení týkající se možnosti čerpat ošetrovné upravuje tak, aby pojištěnec mohl čerpat ošetrovné za předpokladu, že jiná fyzická osoba, která pobírá rodičovský příspěvek, aktivně pracuje v nemocensky pojištěném zaměstnání, ze kterého je za ni hrazeno pojistné na sociální zabezpečení, anebo vykonává samostatnou výdělečnou činnost, a současně není na mateřské dovolené, rodičovské dovolené či nečerpá jiné pracovní volno. Právní úprava cílí např. na situace, kdy se matka vrátí do zaměstnání, ale v případech, kdy dítě krátce po jejím nástupu onemocní, nemůže ošetrovné čerpat např. otec nebo babička, ale pouze tato matka. Vzhledem k tomu, že je celospolečenským zájmem, aby se matky vracely do zaměstnání co nejdříve, je třeba jim neklást překážky, které mohou vést k tomu, že při opakovaných nemocech dítěte matka znovu nastoupí na rodičovskou dovolenou, protože pro zaměstnavatele není takovým přínosem, jak očekával, a prodlužuje tím dobu, za kterou nepřispívá do systému sociálního zabezpečení. Pokud by mohli čerpat ošetrovné oba rodiče dle vlastních možností či preferencí, přispěje to ke sladování pracovního a soukromého života.

Věta první se přebírá ze současné platné právní úpravy, a týká se situací, kdy je z důvodu ošetrování (péče) o tutéž osobu vyloučeno poskytování ošetrovného a dlouhodobého ošetrovného za stejnou dobu.

K bodu 7

Podle současného znění § 39 odst. 4 ZNP platí, že změna druhu onemocnění (diagnózy) se nepovažuje za nový případ ošetrování. Tato zásada nepokrývá všechny situace, které mohou

v souvislosti s potřebou ošetřování fyzické osoby nebo péče o dítě do 10 let věku nastat. Znění tohoto ustanovení se rozšiřuje ve 2 směrech.

Především se navrhuje zavést při potřebě ošetřování stejné pravidlo, které již platí pro posuzování dočasné pracovní neschopnosti, tj. že 2 bezprostředně navazující dočasné pracovní neschopnosti se pro účely nemocenského pojištění považují za 1 trvající dočasnou pracovní neschopnost. Mechanické převzetí této zásady pro ošetřovné by ovšem nebylo vhodné z toho důvodu, že podle § 39 odst. 1 ZNP vzniká nárok na ošetřovné z důvodu celé řady věcně zcela různorodých situací. Navrhuje se proto řešení, kdy se zásada o navazujících potřebách ošetřování bude vztahovat pouze na situace stejného druhu, tj. nutnost ošetřování fyzické osoby, resp. péče o dítě do 10 let věku vždy pouze z jednotlivých titulů pro potřebu ošetřování uvedených jednotlivých bodech § 39 odst. 1 ZNP. Vychází se přitom z toho, že jednotlivé body § 39 odst. 1 ZNP obsahují kvalitativně rozdílné důvody pro vznik ošetřování (péče) a vznikne-li v průběhu trvání jednoho z nich potřeba ošetřování (péče) z jiného důvodu, vzniká tím nový nárok na ošetřovné. Pokud tedy např. zaměstnanec čerpal ošetřovné z důvodu nemoci dítěte do 10 let věku, ošetřující lékař konstatoval, že nemoc již pominula, avšak následující den si toto dítě zlomilo nohu a opět potřebuje ošetřování, nejedná se o nový případ nároku na ošetřovné, neboť v obou případech je důvodem ošetřování dítěte do 10 let věku (§ 39 odst. 1 písm. a) ZNP). Naproti tomu, pokud by v den následující po skončení nemoci tohoto dítěte došlo k uzavření školy, jejímž je dítě žákem, jednalo by se o nový nárok na ošetřovné, neboť péče o (zdravé) dítě mladší 10 let, z důvodu že škola, jejímž je toto dítě žákem, byla uzavřena z nařízení příslušného orgánu, je kvalitativně odlišnou situací (§ 39 odst. 1 písm. b) bod 1 ZNP).

Věcně stejná zásada, jako u bezprostředně navazujících případů potřeby ošetřování (péče) se navrhuje i pro případy, kdy k situaci zakládající nutnost ošetřování fyzické osoby nebo péče o dítě do 10 let věku dojde v době trvání potřeby ošetřování téže osoby nebo péče o téže dítě (např. ošetřované dítě si zlomilo nohu již v době jeho nemoci, nebo naopak škola, jejímž je žákem, byla v době jeho nemoci uzavřena).

K bodu 8

Jedná se o formulační úpravu za účelem sjednocení terminologie.

K bodu 9

Vznikne-li u téhož zaměstnance v době výplaty ošetřovného nový nárok na ošetřovné, musí být stanoveno, že v případě, kdy se nárok na ošetřovné překrývá, poskytuje se ošetřovné jen z jednoho důvodu. Přednost má poskytování ošetřovného, na které vznikl nárok jako první. Novým nárokem na ošetřovné není vznik takové potřeby ošetřování (péče), která znamená překrývání se s předchozí potřebou ošetřování (péče).

K bodu 10

Jedná se o legislativní zpřesnění zákonné úpravy. Není žádoucí, aby v den, kdy dítě dosáhne věku 10 let, striktně z tohoto důvodu skončil nárok na ošetřovné.

K bodu 11

Tato úprava se navrhuje s ohledem na složité životní situace, ve kterých se může pojištěnec ocitnout. Podle dosavadní právní úpravy nemůže v období 12 měsíců

od posledního nároku na dlouhodobé ošetrovné vzniknout nárok na další dlouhodobé ošetrovné z důvodu péče jak o stejnou, tak i o jinou ošetrovanou osobu.

Mohou nastat situace, kdy pojištěnec nastoupí na dlouhodobé ošetrovné z důvodu péče o otce, která skončí po 14 dnech. Za 5 měsíců vznikne potřeba dlouhodobé péče u matky a pojištěnec by na dlouhodobé ošetrovné nárok podle dosavadní úpravy neměl; navrhovaná úprava toto napravuje.

K bodům 12 a 24

Ustanovení § 153 odst. 1 ZNP obsahuje taxativní výčet případů, o kterých se rozhoduje ve zkráceném řízení, a zúčtování přeplatku na nemocenském s důchodem v případě zvýšení stupně invalidity na třetí stupeň není v tomto taxativním výčtu obsaženo. Uvedené se doplňuje mj. i s ohledem na skutečnost, že ne vždy bude rozhodováno ve zkráceném řízení:

- nebude-li pojištěnec souhlasit s výsledkem zkráceného řízení (§ 153 odst. 6 ZNP), bude rozhodováno o přeplatku klasicky ve správním řízení a povinnost uhradit přeplatek vznikne na základě právní moci rozhodnutí,
- současně nelze opomenout případy, kdy je doplatek důchodu vyplacen a teprve poté se bude řešit přeplatek na nemocenském.

K bodu 13

Zrušuje se institut dohod uzavíraných mezi zaměstnavatelem a okresní správou sociálního zabezpečení, na jejímž základě bylo možné dohodnout jinou lhůtu pro plnění oznamovacích povinností, než jaké jsou stanoveny v § 94 odst. 1 a 2 ZNP. Na základě poznatků ČSSZ již tento institut není potřebný, a to zejména s ohledem na elektronickou komunikaci mezi ČSSZ a zaměstnavateli. V současné době k předávání informací mezi ČSSZ a zaměstnavateli dochází spíše ve lhůtách kratších, než jak jsou stanoveny zákonem. ČSSZ sbírá potřebné informace od zaměstnavatelů nejen pro vlastní potřebu, ale i pro potřeby jiných institucí a dodržení zákonných lhůt má tak širší dopad. Institut dohod uzavíraných mezi zaměstnavatelem a OSSZ ve smyslu ust. § 94 odst. 3 ZNP tak postupem času ztratil svůj význam a přestal být účelným.

K bodu 14

Pokud jde o okruh údajů, které jsou orgány nemocenského pojištění povinny hlásit zaměstnavatelům v souvislosti s úrazem zaměstnance zakládajícím dočasnou pracovní neschopnost, oznamuje v současné době orgán nemocenského pojištění zaměstnavateli pouze ty případy, kdy nemocenské náleží v poloviční výši „řádného“ nemocenského (jedná se o případy, kdy si pojištěnec přivodil úraz zaviněnou účastí ve rvačce, jako bezprostřední následek své opilosti nebo zneužití omamných nebo psychotropních látek, nebo při spáchání úmyslného trestného činu nebo úmyslně zaviněného přestupku), a rovněž hlásí případy, kdy ošetroující lékař vyznačí na rozhodnutí o vzniku dočasné pracovní neschopnosti, že se jednalo o pracovní úraz.

Zaměstnavatelé, kteří ze svých prostředků vyplácí zaměstnanci po dobu prvních 14 kalendářních dnů dočasnou pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény náhradu mzdy, dlouhodobě požadují, aby byli orgány nemocenského pojištění ve všech případech informováni o skutečnosti, že dočasná pracovní neschopnost vznikla zaměstnanci z důvodu úrazu, aby případně mohli došetřit okolnosti vzniku úrazu a nebyli vázáni až oznámením příslušné OSSZ, že nemocenské, které se poskytuje až od 15. dne trvání dočasné pracovní

neschopnosti, se stanoví sazbou 50 %. Dostávají totiž toto hlášení velmi často až v době, kdy náhrada mzdy za prvních 14 dnů dočasné pracovní neschopnosti již byla zaměstnanci vyplacena.

K bodům 15 a 16

Ustanovení § 117 odst. 2 písm. c) ZNP bylo po věcné stránce již překonáno, neboť pokuty za umožnění výkonu nelegální práce již nevydává Úřad práce ČR, ale Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce. I když i v současné době by měly být orgány nemocenského pojištění o uložení pokuty za umožnění výkonu nelegální práce informovány, neboť Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce zasílají rozhodnutí o udělení těchto pokut Úřadu práce ČR, u něhož je povinnost předávat kopii tohoto rozhodnutí orgánům nemocenského pojištění stanovena stávajícím zněním § 117 odst. 2 písm. c) ZNP, je jednodušší, rychlejší a administrativně méně náročné, aby kopie těchto rozhodnutí zasílaly orgánům nemocenského pojištění přímo orgány, které o uložení této pokuty rozhodují, tj. Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce.

K bodům 17 a 19

Doplňuje se výčet údajů, které ČSSZ vede v registru pojištěnců, resp. registru zaměstnavatelů, o další kontaktní údaje, které ČSSZ již ve svých evidencích fakticky vede. Využívání předmětných údajů se jeví vhodné pro efektivní výkon jednotlivých agend v působnosti ČSSZ, rychlejší a operativnější zasílání informací či dokumentů a snížení nákladů na poštovné. Forma komunikace za využití e-mailové pošty (nebo telefonu) odpovídá trendu obecné digitalizace kontaktů veřejnosti s institucemi, včetně orgánů veřejné moci. V praxi je komunikace prostřednictvím e-mailu využívána pro doručování neformální úřední korespondence, při které není nezbytné prokázat doručení a nehrozí nebezpečí z prodlení. Srov. též odůvodnění k čl. I bodu 16.

K bodu 18

Legislativně technická úprava navazující na posun odstavců v § 94 ZNP.

K bodu 20

Formulace uvedená v současné době v textu § 124 odst. 2 ZNP není zcela jednoznačná; v rozporu s původním účelem tohoto ustanovení, který se nově navrhuje lépe formulačně vyjádřit, rozhodují některé okresní správy sociálního zabezpečení o přeplatku na nemocenském podle ustanovení § 124 odst. 2 ZNP i v případech, kdy k přiznání starobního důchodu či invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně došlo již před vznikem dočasné pracovní neschopnosti (leckdy třeba i několik let) a okresní správa sociálního zabezpečení tuto skutečnost při svém rozhodování o nemocenském opominula a dávku bez právního důvodu vyplatila. Namísto, aby byla odpovědnost pojištěnce (příjemce dávky) v těchto případech posuzována podle § 124 odst. 1 ZNP, tj. aby bylo v rámci řízení zkoumáno, zda zaměstnanec svým jednáním vznik přeplatku na dávce zavinil (spoluzavinil), je použito ustanovení § 124 odst. 2 ZNP, podle něhož se zavinění vůbec nezkoumá (v případech tam uvedených to ani nelze, neboť podle § 124 odst. 2 ZNP jsou řešeny ty případy, kdy dochází k přeplatku na nemocenském, i když nikdo ze zúčastněných subjektů žádnou povinnost neporušil). Navrhuje se proto zpřesněním formulace těmito výkladovým nepřesnostem zabránit.

K bodu 21

Podle § 39 ZDP mj. platí, že pojištěnec je invalidní pro invaliditu třetího stupně, pokud z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu jeho pracovní schopnost poklesla nejméně o 70 %. Došlo tedy u něj k podstatnému poklesu schopnosti vykonávat výdělečnou činnost v důsledku omezení tělesných, smyslových a duševních schopností ve srovnání s úrovní jeho tělesných, smyslových a duševních schopností před vznikem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

Stanovení dne, od něhož u pojištěnce došlo ke vzniku invalidity či ke změně stupně invalidity, je výlučně věcí odborného posouzení příslušného lékaře a pojištěnec nemůže prakticky toto datum nijak ovlivnit (na rozdíl od starobního důchodu, kde je po splnění podmínek pro vznik nároku na starobní důchod datum vzniku nároku na výplatu tohoto důchodu vždy věcí volby pojištěnce). Jeví se proto nedůvodně tvrdým postupem, aby v případech, kdy je u pojištěnce konstatováno takové zhoršení zdravotního stavu, že zakládá nárok na invalidní důchod třetího stupně, byl pojištěnec povinen vracet v plné výši přeplatek na nemocenském, který svým jednáním nemohl nijak ovlivnit. Navrhuje se proto řešení, že za přeplatek na nemocenském bude považována nejvýše částka odpovídající výši invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně za období, po které již nemocenské nenáleželo.

Příklad: zaměstnanci bylo za určité období přeplaceno nemocenské ve výši 100 Kč, za totéž období by mu na invalidním důchodu pro invaliditu třetího stupně náleželo 75 Kč. Za toto období mu bude náležet nadále 100 Kč, přičemž přeplatek na nemocenském ve výši 75 Kč se zúčtuje s invalidním důchodem pro invaliditu třetího stupně (tato část nemocenského by byla považována za vyplacený invalidní důchod, který by se fakticky vyplácel až po uplynutí tohoto období).

V navrženém způsobu řešení pojištěnec žádný přeplatek nevrací, současně však toto řešení zajišťuje, že pojištěnec nebude naopak neoprávněně zvýhodněn tím, že by mu za stejné období náleželo jak nemocenské, tak i invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně.

K bodu 22

Jedná se o zpřesnění, neboť uplatňování nároku na výplatu otcovské je upraveno v § 109 odst. 8 ZNP.

K bodu 23

Jedná se o formulační zpřesnění, neboť v případě, kdy by byla výplata nemocenského takto přiznána na období 3 měsíců ode dne uplynutí podpůrčí doby, bylo by možno podat žádost o další výplatu nemocenského po uplynutí podpůrčí doby na další období před koncem období, na které byla výplata nemocenského po uplynutí podpůrčí doby původně přiznána, o výplatu nemocenského po uplynutí podpůrčí doby na třetí či další období by však při striktně doslovném použití textu zákona již nebylo možno požádat, protože lhůta 3 měsíců ode dne skončení podpůrčí doby již uplynula.

V praxi se takové žádosti pojištěnce samozřejmě neodmítají a je o nich rozhodováno věcně stejně, jako u žádostí, v nichž pojištěnec žádá o výplatu nemocenského za první období po vyčerpání podpůrčí doby. Navrženou změnou se proto pouze opravuje stylistická nepřesnost ve formulaci zákona.

K bodu 25

Podle § 55 odst. 4 ZNP mj. platí, že pokud pojištěnci po ukončení dočasné pracovní neschopnosti vznikne v následujícím kalendářním dni další dočasná pracovní neschopnost, považuje se tato dočasná pracovní neschopnost za pokračování předcházející dočasné pracovní neschopnosti. Obdobná zásada, vztahující se ovšem i na osoby, které nejsou účastny nemocenského pojištění, je v § 39 odst. 4 ZNP, podle něhož mj. platí, že změna druhu onemocnění (diagnózy) se nepovažuje za nový případ ošetřování.

Pro karanténu však obdobná ustanovení chybí; situace, kdy na sebe dvě karantény bezprostředně navazují, či kdy je pojištěnci či ošetřované osobě v době trvání nařízené karantény nařízena jiná karanténa (např. pro styk s osobou, která onemocněla jinou chorobou, než byla nemoc, kvůli které byla původní karanténa nařízena), nebyly dosud řešeny a byly předmětem výkladu. Dosavadní průběh epidemie Covid-19, v níž bylo nařízeno velké množství karantén, upozornila na potřebu výslovného vyjádření těchto zásad v právní úpravě.

K čl. VIII (přechodná ustanovení)

K bodu 1

Jako rozhodující kritérium pro vymezení okruhu případů, v nichž bude nová právní úprava již aplikována, se navrhuje den nástupu na peněžitou pomoc v mateřství, neboť k tomuto dni se posuzují všechny podmínky pro vznik nároku na dávku. Pokud tedy dojde k nástupu na peněžitou pomoc v mateřství v den nabytí účinnosti zákona nebo po dni nabytí účinnosti tohoto zákona, nebude překážkou pro vznik nároku na peněžitou pomoc v mateřství ani skutečnost, že ke vzniku dočasné pracovní neschopnosti došlo přede dnem nabytí účinnosti zákona.

K bodům 2 a 3

Navrhovanou právní úpravou se ode dne nabytí účinnosti zákona zakládá možnost vzniku nároku na ošetřovné i v případě, kdy jiná fyzická osoba má z důvodu péče o totéž dítě nárok rodičovský příspěvek podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Je proto nutno přesně stanovit, ve kterých případech zaměstnancům vzniká v souvislosti s nabytím účinnosti zákona nárok na ošetřovné. Jako pro pojištěnce nejjednodušší a nejprůhlednější byla zvoleny zásady, že

- nárok na ošetřovné podle návrhu zákona vzniká v těch případech, kdy potřeba ošetřování (péče) vznikla za trvání účinnosti zákona,
- pokud potřeba ošetřování (péče) vznikla před účinností zákona, avšak k vystřídání ošetřujících (pečujících) osob došlo za účinnosti tohoto zákona, má střídající osoba nárok na ošetřovné.

K bodu 4

Při striktním výkladu zákona by nová právní úprava automaticky platila pro všechny případy, kdy nová potřeba ošetřování (péče) vznikla nejdříve v den nabytí účinnosti zákona. Přechodné ustanovení se doplňuje proto, aby se předešlo případným výkladovým problémům.

K bodu 5

Pokud za účinnosti nového zákona pojištěnec nastoupí na dlouhodobé ošetřovné z důvodu ošetřování jedné osoby a před účinností zákona v předchozích 12 měsících čerpal dlouhodobé ošetřovné z důvodu péče o jinou osobu, nárok na dlouhodobé ošetřovné vznikne.

K bodu 6

V zájmu hladkého přechodu na novou právní úpravu se dosavadní uzavřené dohody mezi ČSSZ a zaměstnavateli ponechávají v platnosti ještě po dobu 3 měsíců po nabytí účinnosti nové právní úpravy. Možnost ponechat dohody v platnosti ještě po dobu 3 měsíců po nabytí účinnosti tohoto zákona se zavádí především s ohledem na zaměstnavatele, aby v případě potřeby měli dostatečný prostor na zajištění změn v souvislosti se změnou lhůt pro plnění oznamovací povinnosti.

K bodu 7

Navrhuje se, aby se nově zaváděná povinnost okresní správy sociálního zabezpečení vztahovala i na ty případy, kdy tato správa obdrží oznámení ošetřujícího lékaře o tom, že ke vzniku dočasné pracovní neschopnosti došlo v důsledku (jakéhokoliv) úrazu, v době účinnosti tohoto zákona, tj. i tehdy, pokud dočasná neschopnost byla uznána v době účinnosti tohoto zákona zpětně (§ 57 odst. 3 ZNP) tak, že den vzniku této neschopnosti by předcházel dni nabytí účinnosti tohoto zákona, či pokud by se jednalo o hlášení o vzniku dočasné pracovní neschopnosti zaslané v písemné podobě na předepsaném tiskopise na adresu určenou orgánem nemocenského pojištění (§ 61 odst. 3 ZNP), které by bylo odesláno přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, avšak doručeno až v době jeho účinnosti.

K bodu 8

Navrhuje se, aby se nově zaváděná povinnost Státního úřadu inspekce práce a oblastních inspektorátů práce vztahovala i na ty případy, kdy rozhodnutí o uložení pokuty za umožnění výkonu nelegální práce vydané před účinností navrhovaného zákona nabude právní moci za účinnosti zákona. Ze skutečnosti, že obsahem povinnosti je předávat orgánům nemocenského pojištění pravomocná rozhodnutí, jednoznačně vyplývá, že které skutečnosti nastalé v průběhu řízení o uložení pokuty je tato povinnost vázána. Je proto důvodné, aby v případě nabytí právní moci za účinnosti tohoto zákona plnily tuto úlohu orgány, které o této pokutě rozhodly, i když např. řízení začalo přede dnem nabytí účinnosti zákona.

K části páté (účinnost)

K čl. IX

Účinnost navrhovaného zákona se stanoví se zřetelem na zákon o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv od 1. ledna a od 1. července a s přihlédnutím k době potřebné pro plátce důchodů k zajištění realizace jednotlivých věcných okruhů navrhovaných změn. Obecná účinnost zákona se navrhuje od 1. ledna 2024 a změny týkající se výplatních termínů důchodů a období výplaty důchodů nabývají účinnosti dnem 1. července 2025. Změny podávání

žádostí o důchody v elektronické podobě nabývají účinnosti dnem 1. prosince 2023 s přihlédnutím k účinnosti Nařízení o SDG.

V Praze dne 19. dubna 2023

Předseda vlády:

prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M.

podepsáno elektronicky

Místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí:

Ing. Marian Jurečka

podepsáno elektronicky

**Hodnocení dopadů regulace (RIA) ke změnám předpisů
z oblasti důchodového a nemocenského pojištění a pojistného
na sociální zabezpečení**

Závěrečná zpráva hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad (RIA)

SHRNUTÍ ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY RIA

1. Základní identifikační údaje	
Název návrhu: Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů	
Zpracovatel / zástupce předkladatele: Ministerstvo práce a sociálních věcí	Předpokládaný termín nabytí účinnosti, v případě dělené účinnosti rozveďte 1. leden 2024, s výjimkou některých ustanovení, která nabývají účinnosti dnem 1. prosince 2023 a dnem 1. července 2025.
Implementace práva EU: ANO (pokud zvolíte Ano): - uveďte termín stanovený pro implementaci: 12. 12. 2023 - uveďte, zda jde návrh nad rámec požadavků stanovených předpisem EU?: ANO	
2. Cíl návrhu zákona	
Navrhovaná právní úprava je primárně novelou předpisů z oblasti důchodového pojištění směřující ke korekci některých nevyhovujících či překonaných ustanovení. Kromě toho návrh přináší i zásadnější změny, a to <ul style="list-style-type: none">- možnost podání žádosti o důchod online,- změnu výplatního období z tzv. klouzavého měsíce na měsíc kalendářní. V oblasti zákona o nemocenském pojištění a zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti je hlavním cílem především legislativní zpřesnění a úpravy tak, aby lépe odpovídaly smyslu a účelu zákona a tím příznivěji sloužily adresátům zákona.	
3. Agregované dopady návrhu zákona	
3.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty: Ano	

<p>Zvýšené náklady plátců důchodu na aktualizaci aplikačního vybavení. Výše nákladů na on-line žádost o důchod je odhadována na 46,5 mil. Kč s DPH. On-line žádost o důchod bude realizována v rámci NPO projektu s názvem „Implementace nařízení SDG – Zavedení digitální služby ČSSZ“.</p> <p>Potenciální jednorázové náklady související se zvýšením data splatnosti důchodů u některých pojištěnců.</p> <p>Úspora nákladů v souvislosti se zrušením jednorázového doplatku poukazovaného při zvýšení důchodů v pravidelném termínu ve výši cca 1 mld. Kč.</p>
3.2 Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR: NE
Navrhovaná právní úprava je zcela bez dopadu na mezinárodní konkurenceschopnost.
3.3 Dopady na podnikatelské prostředí: NE
Navrhovaná úprava nemá dopady na podnikatelské prostředí.
3.4 Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje): NE
Navrhovaná právní úprava nemá dopady na územní samosprávné celky.
3.5 Sociální dopady: ANO
<p>Návrh přinese zjednodušení procesu podání žádosti o důchod pro pojištěnce, kteří preferují dálkovou elektronickou komunikaci s využitím nástrojů eGovernmentu.</p> <p>Změna termínu pro výplatu důchodu bude mít mírně negativní dopad pro relativně malou skupinu osob, u nichž dojde k posunu směrem nahoru, což pro ně bude znamenat, že svůj důchod obdrží o několik dnů později, než byli dosud zvyklí. U ostatních pojištěnců bude sociální dopad buď neutrální (termín splatnosti se jim nezmění) nebo pozitivní, pokud dojde k posunu výplatního termínu směrem dolů, což znamená, že svůj důchod obdrží dříve. Změna výplatního období z klouzavého měsíce na měsíc kalendářní nebude mít žádný vliv na výši důchodu. Pouze přestanou být vypláceny tzv. doplatky valorizace, které jsou nespravedlivé vůči pojištěncům vzhledem k různě nastaveným datům splatnosti důchodu.</p> <p>V oblasti zákona o nemocenském pojištění dojde přijetím navrhované právní úpravy především k legislativně technickému zpřesnění tak, aby byl zákon celkově pro adresáty příznivější. V souvislosti se sociálními dopady má pozitivní vliv rozšíření poskytování peněžité pomoci v mateřství v případech, kdy je matka až do chvíle nástupu na PPM v dočasné pracovní neschopnosti a pobírá nemocenské z předchozího nemocenského pojištění.</p>
3.6 Dopady na spotřebitele: ANO
Navrhovaná úprava v oblasti zákona o nemocenském pojištění má v zásadě pozitivní dopady na spotřebitele (rozšíří se počet případů, kdy bude náležet peněžitá pomoc v mateřství, dojde k upřesnění zákona tak, aby byl příznivější pro adresáta).
3.7 Dopady na životní prostředí: NE
Navrhovaná právní úprava je zcela bez dopadu na životní prostředí.
3.8 Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů:
Navrhovaná úprava nemá dopady ve vztahu k zákazu diskriminace ani ve vztahu k rovnosti žen a mužů. U změn, které návrh přináší do oblasti důchodového pojištění, nemocenského pojištění a výběru pojistného nebyly shledány problematické aspekty z hlediska zákazu diskriminace a rovnosti žen a mužů.
3.9 Dopady na výkon státní statistické služby:
Navrhovaná právní úprava nemá dopad na výkon státní statistické služby.
3.10 Korupční rizika: NE

Navrhovaná právní úprava nemá korupční rizika.
3.11 Dopady na bezpečnost nebo obranu státu: Ne
Navrhovaná právní úprava je bez dopadu na bezpečnost nebo obranu státu.

1 Důvod předložení a cíle

1.1 Název

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

1.2 Definice problému

Žádosti o přiznání dávky důchodového pojištění sepisuje s občany okresní správa sociálního zabezpečení (dále jen „OSSZ“) příslušná podle místa trvalého pobytu žadatele. Současná úprava neumožňuje podání žádosti o důchod jiným způsobem, např. za využití nástrojů eGovernmentu. Tento způsob se postupně s ohledem na technický pokrok jeví jako překonaný, v budoucnu by se stal rovněž nevyhovujícím z hlediska požadavků relevantní evropské legislativy.

Důchody, které vyplácí Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen „ČSSZ“), se vyplácejí vždy dopředu a v pravidelných měsíčních lhůtách určených plátcem dávky. Rozpětí termínů splatnosti je poměrně široké, což způsobuje, že někteří pojištěnci obdrží svůj důchod na začátku kalendářního měsíce a jiní až skoro na konci. Vyplacená dávka vždy náleží za budoucí období – od data splatnosti do dne předcházejícího datu splatnosti v následujícím měsíci. Od roku 2022 náleží valorizace od 1. ledna kalendářního roku, což vede k potřebě poskytovat současně s lednovou splátkou tzv. doplatek valorizace, jehož výše je u každého pojištěnce jinak vysoká v závislosti na tom, jak dlouhé je v jeho případě období od 1. ledna do dne předcházejícího dni lednové splatnosti; to platí pouze pro valorizace pravidelné (tj. lednové), nikoliv valorizace mimořádné, u které se i nadále valorizuje až od data splatnosti. Jde o rozdíl oproti pojištěncům, kteří byli v minulosti příslušníky ozbrojených sborů, tedy u nichž je plátcem důchodu ministerstvo vnitra, obrany nebo spravedlnosti. Těmto pojištěncům se důchody vyplácejí ve stanoveném termínu splatnosti vždy na kalendářní měsíc, proto není třeba jim poskytovat doplatky valorizace. Jeví se proto vhodné přijmout legislativní opatření, které povede ke sjednocení výplatních postupů u všech plátců důchodu a současně odbourá potřebu vyplácení doplateků valorizace.

Cílem změn navrhovaných v oblasti nemocenského pojištění je především legislativní zpřesnění. Většinou se jedná o zpřesnění znění některých ustanovení zákona, která se praxí ukázala jako nejasná, či nesnadno vyložitelná. Dále se jedná o opravy nepřesností v textu zákona (zejm. nesprávné odkazy na konkrétní ustanovení zákona vzniklé při následných novelizacích). Některé navrhované změny vychází i ze zkušeností s žádostmi o odstranění tvrdosti zákona. Navrhuje se rozšíření poskytování peněžité pomoci v mateřství o případy, kdy byla matka až do nástupu na peněžitou pomoc v mateřství v dočasné pracovní neschopnosti a pobírala nemocenské z předchozího nemocenského pojištění. Jedná se typicky o případy, kdy má žena rizikové těhotenství a skončí jí zaměstnání (pracovní smlouva na dobu určitou). Takové ženy nemohou nastoupit do jiné práce a být účastny nemocenského pojištění. U ošetřovného se navrhuje vypustit rodičovský příspěvek jako překážku pro vznik nároku na ošetřovné. Tento návrh změny reaguje především na vývoj a pojetí rodičovského příspěvku jako takového, kdy jeho poskytování se poměrně rozvolnilo a není důvod bránit např. druhému rodiči, který nepobírá rodičovský příspěvek, ve vzniku nároku na ošetřovné.

1.3 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Sepisování žádostí o důchod, místní příslušnost OSSZ

Žádosti o přiznání dávky důchodového pojištění sepisuje s občany OSSZ příslušná podle místa trvalého pobytu žadatele (§ 82 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, dále jen „ZOPSZ“). Jedná se o zákonem předepsaný způsob sepsání žádosti a **nepřichází proto v úvahu podání žádosti o důchod jiným způsobem**, např. za využití prostředků dálkové komunikace (pošta, internet, datová schránka). Případné podání žádosti jiným, než předepsaným způsobem by bylo vadou žádosti, kterou by bylo nutno zhojit. Tiskopis je koncipován tak, aby obsahoval veškeré relevantní informace a plátce důchodu pak již nemusel nic dalšího došetřovat. Žádosti lze podepisovat pouze vlastnoručně, nikoliv digitalizovaným podpisem.

Splatnost důchodů a jejich valorizace

Důchody se podle § 116 ZOPSZ vyplácejí vždy „dopředu“ a „v pravidelných měsíčních lhůtách určených plátcem dávky“; toto ustanovení platí pouze pro ČSSZ, zatímco ostatní plátcí důchodu postupují podle § 117 téhož zákona. ČSSZ tedy stanoví nejprve datum splatnosti dávky, tj. konkrétní číselně označený den v měsíci, k němuž bude dávku pravidelně měsíčně vyplácet. Stanovení data splatnosti důchodu nespočívá na vůli poživatele této dávky (na rozdíl od data přiznání důchodu či data přiznání výplaty důchodu), ale rozhoduje o něm výhradně ČSSZ, přičemž právní předpisy nestanoví žádná pravidla, jimiž se má řídit. ČSSZ přitom dbá na kapacitní vyváženost jednotlivých termínů splatnosti, která je důležitá z důvodu zajištění průběžného čerpání prostředků ze státního rozpočtu, a především z důvodu zvládnutelnosti hotovostních výplat v provozních podmínkách výplatních partnerů, tedy České pošty. V praxi jsou data splatnosti stanovována v současnosti v rozmezí od 6. do 24. dne v měsíci, a to vždy v sudé dny; z minulosti však zůstaly zachovány i splatnosti k 2. a 4. dni v měsíci. Vyplacená dávka vždy náleží za budoucí období - např. důchod se stanoveným datem splatnosti k 16. dni v měsíci vyplacený dne 16. 8. 2022 náleží za období od 16. 8. 2022 do 15. 9. 2022.

Po novele provedené zákonem č. 469/2020 Sb., je třeba od 1. 1. 2022 vyplácet pojištěncům, u nichž je plátcem důchodu ČSSZ, tzv. **jednorázové doplatky valorizace**, a to vždy současně se splátkou důchodu splatnou v lednu příslušného kalendářního roku. Taková praxe zvyšuje náklady na valorizaci, způsobuje administrativní zátěž ČSSZ a vůči pojištěncům je nespravedlivá, neboť doplatky jsou různě vysoké, a to i u osob se stejnou výší důchodu. Takto se postupuje pouze v rámci řádné (tj. lednové) valorizace, zatímco valorizace mimořádná náleží od splátky splatné v příslušném kalendářním měsíci.

Další změny

V praxi orgánů sociálního zabezpečení se objevují některé problematické situace, kdy postupy podle dosavadní právní úpravy se s ohledem na společenský (technický) pokrok či změny související právní úpravy nebo vývoj judikatury jeví jako nevyhovující a je proto potřebné je specifickým způsobem změnit (adaptovat). Podrobněji v důvodové zprávě.

Oblast zákona o nemocenském pojištění

Žena, která byla zaměstnána na dobu určitou a je v souvislosti s těhotenstvím až do nástupu na peněžitou pomoc v mateřství uznána dočasně práce neschopnou, se po skončení tohoto zaměstnání nemůže s ohledem na stanovený režim dočasně práce neschopného pojištěnce ucházet o žádné další zaměstnání. V takovýchto případech jí podle současné právní úpravy nevznikne nárok

na PPM. S ohledem na vývoj a strukturu žádostí o odstranění tvrdosti zákona je patrné, že u žen v takovýchto situacích je PPM poskytována na základě odstranění tvrdosti zákona.

Podle platné právní úpravy platí, že zaměstnanec nemá nárok na ošetřovné z důvodu ošetřování dítěte nebo péče o ně mj. tehdy, jestliže jiná fyzická osoba má z důvodu péče o toto dítě nárok na výplatu peněžité pomoci v mateřství nebo má nárok na rodičovský příspěvek podle zákona č.117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Právní úprava v době svého přijetí vycházela z toho, že jak peněžitá pomoc v mateřství, tak rodičovský příspěvek jsou vypláceny osobám, které o dítě osobně celodenně a řádně pečují a nevykonávají přitom výdělečnou činnost. V takovém případě nebylo třeba dávkou nemocenského pojištění (ošetřovným), zabezpečovat další osobu (pojištěnce), která by přestala chodit do zaměstnání proto, aby mohla ze stanovených důvodů ošetřovat nemocné dítě či pečovat o zdravé dítě do 10 let věku. Od doby přijetí zákona o nemocenském pojištění se však podmínky poskytování rodičovského příspěvku podstatně rozvolnily a v současné době již není překážkou pro jeho poskytování ani skutečnost, že rodič, který tento příspěvek pobírá, je v době pobírání tohoto příspěvku výdělečně činný, a to ani případně na plný pracovní úvazek.

1.4 Identifikace dotčených subjektů

Dotčenými subjekty jsou:

- MPSV (tvůrce regulace, odvolací orgán)
- OSSZ (posuzuje nárok na dávky nemocenského pojištění a zajišťuje jejich výplatu)
- ČSSZ (nadřízený a kontrolní orgán OSSZ)
- Orgány ochrany veřejného zdraví
- Žadatelé o důchod (jakýkoliv)
- Poživatelé starobního důchodu
- Žadatelé o dávky nemocenského pojištění

1.5 Popis cílového stavu

Sepisování žádostí o důchod

V souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2018/1724, kterým se zřizuje jednotná digitální brána pro poskytování přístupu k informacím, postupům a k asistenčním službám a službám pro řešení problémů a kterým se mění nařízení (EU) č. 1024/2012 (dále jen „Nařízení o SDG¹“) se navrhuje **zavést s účinností od 1. 7. 2023 možnost podat žádost o důchod zcela online**. Členské státy EU jsou povinny takový postup umožnit v termínu nejpozději do 12. 12. 2023. I přes přímou závaznost tohoto aktu sekundární legislativy EU se navrhuje konkretizovat pravidla pro podání žádosti o důchod online ve vnitrostátní právní úpravě.

V praxi se proces online podání žádosti o důchod bude realizovat prostřednictvím nové speciální služby ePortálu ČSSZ (dále jen „Aplikace“), která bude interaktivní, intuitivní, proklientská, kooperující s databází ČSSZ, jako hlavním zdrojem informací zobrazovaných ztotožněným uživatelům ePortálu ČSSZ. Prostřednictvím Aplikace bude umožněno podat tzv. I. část žádosti o důchod, včetně nezbytných příloh. Interaktivní nápovědy a kontroly obsažené v online žádosti v maximální možné míře zaručí, aby její podání bylo úplné, bez nutnosti jejího dalšího doplnění za osobní účasti žadatele na OSSZ.

¹ „Single Digital Gateway“

V té souvislosti se navrhuje **zrušení závazné místní příslušnosti OSSZ k sepsání/podání žádosti o důchod**, a to jak pro žádosti podávané online, tak pro žádosti se sepisované za osobní přítomnosti žadatele na OSSZ.

Splatnost důchodů a jejich valorizace

Navrhuje se sjednotit výplatu dávek důchodového pojištění pro všechny důchodce bez ohledu na to, který orgán sociálního zabezpečení dávku vyplácí. Důchody, které vyplácí ČSSZ proto budou nově vypláceny nikoli dopředu v pravidelných měsíčních lhůtách, jako je tomu dosud (od splatnosti do splatnosti, tj. např. od 6. dne kalendářního měsíce do 5. dne bezprostředně následujícího kalendářního měsíce), ale **na běžný kalendářní měsíc**, tj. od 1. dne kalendářního měsíce do jeho posledního dne, jako se podle současné právní úpravy vyplácejí důchody příslušníkům ozbrojených sil. Jde tedy o modifikaci výplatního období z „klouzavého“ měsíce na měsíc kalendářní.

Tato zásadní změna, výrazně ovlivňující dosavadní provozní postupy ČSSZ, je cestou k úplnému odstranění kontroverzních doplatků valorizace, které jsou nespravedlivé vůči klientům a přinášejí nadměrnou administrativní zátěž ČSSZ. Zároveň povede ke srovnání výplatních podmínek mezi pojištěnci z tzv. civilní sféry a příslušníky ozbrojených sborů.

Termín pro výplatu bude i nadále stanovovat ČSSZ, a to tak, aby spadl do první poloviny kalendářního měsíce, ideálně sudé dny v období od 6. do 12. (maximálně 14.) dne. Počet termínů splatnosti se **zredukuje z dosavadních třinácti na 4 až 5**. Tato změna bude z technických důvodů na straně ČSSZ provedena již před účinností právní úpravy zavádějící změnu výplatního období.

Účinnost realizace změny výplatního období se navrhuje stanovit k datu 1. 7. 2025, tedy tak, aby byla zvládnutelná v provozních podmínkách ČSSZ. V období do 30. 6. 2025 ČSSZ provede z moci úřední hromadnou jednorázovou nebo postupnou změnu termínů pro vyplácení dávek důchodového pojištění, které stanovila podle § 116 odst. 1 ZOPSZ (dále jen „hromadná změna“), a to tak, aby nově stanovené termíny spadaly do první poloviny kalendářního měsíce. V případě stanovení nižšího data splatnosti nesmí být výše splátky nižší, než by byla, kdyby k této hromadné změně nedošlo (zkrácení splátky o příslušný počet denů tedy nepřichází v úvahu). Naopak v případě stanovení vyššího data splatnosti se zakládá pojištěnci nárok na poskytnutí jednorázového doplatku poměrné části důchodu za počet kalendářních dnů, o které v měsíci přechodu na nové datum splatnosti prodloužilo období, za které splátka obvykle náležela; jednorázový doplatek se vyplatí nejpozději v den, který by v kalendářním měsíci, od něhož je hromadná změna účinná, připadl na termín splatnosti důchodu, pokud by k hromadné změně nedošlo.

S přechodem na nové výplatní období se navrhuje spojit opatření spočívající ve sjednocení způsobu provádění řádné a mimořádné valorizace tak, aby obě náležely od prvního dne příslušného kalendářního měsíce (nikoliv jen valorizace řádná, jak je tomu podle dosavadní právní úpravy).

Další změny v oblasti důchodového pojištění

V předpisech regulujících oblast důchodového pojištění se navrhuje provést i další dílčí změny, které zajistí nápravu některých nedostatků či překonaných ustanovení obsažených v dosavadní právní úpravě.

Změny v oblasti nemocenského pojištění

Hlavním cílem v oblasti nemocenského pojištění je především legislativní zpřesnění. Jedná se o zpřesnění znění některých ustanovení zákona, která se praxí ukázala jako nejasná, či nesnadno vyložitelná. Dále se jedná o opravy nepřesností v textu zákona (zejm. nesprávné odkazy na konkrétní ustanovení zákona vzniklé při následných novelizacích). Některé navrhované změny

vychází i ze zkušeností s žádostmi o odstranění tvrdosti zákona (např. rozšíření poskytování peněžité pomoci v mateřství v případě, kdy je matka až do nástupu na PPM v dočasné pracovní neschopnosti a náleží jí výplata nemocenského z předchozí pojištěné činnosti). Dále je potřeba upřesnit zákonnou úpravu v souvislosti s ošetřovným tak, aby byla pro adresáty v nejasných případech příznivější.

1.6 Zhodnocení rizika

Nepřijetí právní úpravy zachová nedostatky současného stavu.

Vzhledem k tomu, že žádat o důchody online bude možné již od 1. 12. 2023, bylo posuzováno, jak jsou na přechod k elektronizaci připraveny jak systémy ČSSZ, tak i její zaměstnanci, pro něž může být začátek implementace nového systému spojen s vyšší zátěží. Z tohoto vyhodnocení vyplývá, že z hlediska ČSSZ jde v podstatě o rozšíření stávajících služeb ePortálu ČSSZ, kdy budou využity všechny osvědčené postupy využívané již v současnosti v elektronizaci jiných agend (např. podávání předepsaných tiskopisů povinnými subjekty výhradně elektronicky, eNeschopenka, Informativní důchodová aplikace, Informativní výpočet starobního důchodu aj.). Aplikace, tzn. nová služba ePortálu ČSSZ pro pojištěnce, rozšíří možnosti žadatelů – dosavadní způsob podání žádosti o důchod sepsáním na OSSZ v přítomnosti žadatele nebo jeho zástupce již nebude výlučný – klient, který využije Aplikaci dostupnou na ePortálu ČSSZ, bude interaktivním způsobem vyplňovat nebo validovat předvyplněné „kolonky“ v elektronickém formuláři, přičemž bude mít k dispozici několik forem nápovědy, vysvětlivek a kontrol před elektronickým odesláním žádosti o důchod. Případná zvýšená zátěž zaměstnanců ČSSZ, která může nastat vyšší poptávkou po konzultaci správného postupu při využití Aplikace, bude kompenzována úbytkem úkonů spojených s vlastním sepsáváním žádostí s klienty (očekává se tedy naopak snížení zátěže pro zaměstnance důchodových oddělení OSSZ).

Rizika natolik závažná, že by bránila přijetí úpravy v navržené podobě, nebyla identifikována.

1.7 Varianta 0 – současný stav

Nulová varianta znamená **zachování současné právní úpravy**. Právní úprava nebude měněna, žádné z opatření nebude navrženo. Nezavede se možnost podání žádosti o důchod online, čímž česká právní úprava postupně přestane vyhovovat požadavkům na rozvoj eGovernmentu a navíc se dostane do rozporu s evropským nařízením o Jednotné digitální bráně. Nedojde ke změnám v období splatnosti důchodů, čímž zůstane zachována nerovnost mezi pojištěnci z civilní sféry a příslušníky ozbrojených sborů, navíc bude třeba i nadále poskytovat tzv. doplatky valorizace, které vzbuzují kontroverze.

Žádný z cílů nebude splněn, neboť je nelze splnit jinou cestou než změnou zákona.

1.8 Varianta 1

Varianta 1 **směřuje k naplnění všech cílů**. Spočívá v/ve

- přijetí potřebných technických úprav v oblasti důchodového a nemocenského pojištění,
- zavedení možnosti podat žádost o důchod online,
- změně výplatního období u důchodů, které vyplácí ČSSZ, z tzv. klouzavého měsíce na měsíc kalendářní a zúžení počtu výplatních termínů, zrušení tzv. doplatek valorizace.

2 Vyhodnocení nákladů a přínosů

2.1 Identifikace nákladů a přínosů

Hlavním přínosem je naplnění cílů návrhu, hlavním nákladem pak fiskální dopady.

2.2 Náklady

Varianta 0

- Varianta 0 je rozpočtově neutrální.

Varianta 1

- U zavedení možnosti sepisování žádostí o důchod online je třeba počítat se zvýšenými náklady plátců důchodu, které souvisejí s potřebou příslušné aktualizace jejich aplikačního vybavení. Výše nákladů na on-line žádost o důchod je odhadována na 46,5 mil. Kč s DPH. On-line žádost o důchod bude realizována v rámci NPO projektu s názvem „Implementace nařízení SDG – Zavedení digitální služby ČSSZ“.
- U změn ve splatnostech důchodu lze očekávat zvýšené výdaje v případě, kdy plátce důchodu u pojištěnců, kteří mají dosud stanoveno „nízké“ datum splatnosti, využije možnosti jednostranně zvýšit toto datum. V takovém případě náleží dotčeným pojištěncům jednorázový doplatek za období od původního do nově stanoveného data splatnosti. Předpokládá se, že plátcí důchodu provedou změnu dat splatnosti tak, aby náklady související na financování doplateků minimalizovali. Ostatní části návrhu jsou rozpočtově neutrální.
- Pokud jde o oblast nemocenského pojištění, lze s ohledem na skutečnost, že navrhované úpravy nároků na jednotlivé dávky míří do velmi specifických situací, které lze v kontextu fungování celého systému nemocenského pojištění za spíše okrajové, odhadovat, že dopady do výdajů na dávky nemocenského pojištění budou zanedbatelné a budou kryty v rámci stávajících limitů výdajů a dávek.

2.3 Přínosy

Varianta 0

- Vzhledem k tomu, že nulová varianta nereaguje na problémy a nevede ke stanovenému cíli, nemohly být přínosy identifikovány. Rozpočtová neutralita, neměnnost právní úpravy či aplikačního programu nemohou být označeny v daném ohledu za přínos.

Varianta 1

- Přínosem varianty 1 je naplnění cílů.
- Orgánům sociálního zabezpečení výrazně ubude rutinní a málo efektivní agendy, což jim uvolní kapacitu pro zefektivnění procesu vyřizování žádostí o přiznání dávek důchodového pojištění a poskytování odborné pomoci klientům.
- Zavede se možnost podání žádosti o důchod online prostřednictvím nástrojů eGovernmentu, čímž se proces směřující k vydání rozhodnutí o dávce zmodernizuje a přizpůsobí se požadavkům evropské legislativy.
- Období, za které náleží důchody vyplácené ČSSZ se změní z tzv. klouzavého měsíce na měsíc kalendářní. Tím se postavení pojištěnců z tzv. civilní sféry srovná s příslušníky ozbrojených sborů. Navíc nebude třeba vyplácet různě vysoké doplatky valorizace, čímž se odbourá nespravedlivý přístup vůči pojištěncům a sníží se náklady na valorizaci.

- Počet termínů pro výplatu důchodu se zúží z 13 na 4 (až 5) a budou soustředěny do první poloviny kalendářního měsíce, díky čemuž pojištěnci s pozdějším stanoveným datem splatnosti obdrží svůj důchod dříve.
- Dojde k legislativně technickému zpřesnění předpisů z oblasti důchodového pojištění a k úpravě nebo odstranění překonaných či jinak nevyhovujících ustanovení.
- Rozšíří se počet případů, kdy vznikne nárok na peněžitou pomoc v mateřství a rovněž ošetrovné. Tím dojde k lepšímu a efektivnějšímu zabezpečení určitých skupin osob.
- Dojde k legislativně technickým úpravám zákona o nemocenském pojištění, zejména k jeho zpřesnění tak, aby byl pro adresáty příznivější a jednoznačnější.

2.4 Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

V	Náklady	Přínosy
0	Rozpočtově neutrální.	Neměnnost právní úpravy, není třeba změna aplikačního programu (zdánlivý přínos).
1	Fiskální dopady (pozitivní) spojené se zrušením doplateků při valorizacích v rozsahu cca 1 mld. Kč ročně. Dlouhodobě rozpočtově neutrální.	Naplnění cílů. Snížení agendy pro plátce důchodů. Možnost využití nástrojů eGovernmentu při podání žádosti o důchod. Zúžení okruhu termínů pro výplatu důchodu a jejich soustředění do první poloviny měsíce. Úspora nákladů na doplatky valorizace. Rozšíření případů poskytování peněžitě pomoci v mateřství a zpřehlednění úpravy ošetrovného. Legislativně technická zpřesnění zákona o nemocenském pojištění a předpisů z oblasti důchodového pojištění.

3 Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

Při hodnocení variant a stanovení jejich pořadí hrály zásadní význam míra naplnění stanovených cílů a přínosnost pro identifikované subjekty.

Varianta 0 nenaplní cíle, nemá ani pozitivní dopady na identifikované subjekty. To je zásadním důvodem pro odmítnutí této varianty.

Variantu 1 lze označit jako přínosnou pro všechny dotčené subjekty (detailnější informace jsou uvedeny v části 2), naplňuje stanovené cíle. Varianta 1 je zcela bez negativních dopadů na mezinárodní konkurenceschopnost, podnikatelské prostředí, spotřebitele, životní prostředí, obranu státu či výkon státní statistické služby. Nemá rovněž korupční rizika, nemá dopady na územní samosprávné celky, naopak má pozitivní dopady. Tato varianta nemá dopad ve vztahu k zákazu diskriminace. **Vzhledem k výše uvedenému byla varianta 1 zvolena jako nejvhodnější varianta řešení.**

4 Implementace doporučené varianty a vynucování

Za provádění navrhované úpravy bude odpovědné MPSV, respektive ČSSZ/OSSZ.

Za účelem implementace bude přijata změna zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, zákona o důchodovém pojištění a zákona o nemocenském pojištění.

Česká správa sociálního zabezpečení bude i nadále postupovat v rámci obecných zásad správního řízení a dle speciálních ustanovení obsažených ve zvláštních předpisech.

Vynucování nově stanovených pravidel bude probíhat prostřednictvím kontrol prováděných ze strany MPSV a dalších kontrolních subjektů (NKÚ), obdobně, jako je tomu u jiných systémů pojistných a nepojistných sociálních dávek.

Vzhledem k tomu, že v případě přijetí navrhovaného řešení se jedná o opatření ve prospěch pojištěnců a je zajišťováno orgány sociálního zabezpečení, nepředpokládá se nutnost zvýšené potřeby vynucování nad rámec obsažený v současnosti v příslušných právních předpisech.

5 Přezkum účinnosti regulace

Dopad nové právní úpravy bude průběžně vyhodnocován v rámci sledování čerpání státního rozpočtu a sledování vývoje počtu přiznaných dávek důchodového a nemocenského pojištění. Přezkum účinnosti bude realizován formou hodnocení ex post.

Na základě dlouhodobých zkušeností lze konstatovat, že významnější poznatky, na základě, kterých je možné kvalifikovaně zhodnotit regulaci, lze získat až cca po 1,5 roce účinnosti změny.

Zavedené mechanismy se dají v případě potřeby při zjištění nedostatků korigovat prostřednictvím změny právního předpisu, či v rámci metodického řízení (detaily technického charakteru).

6 Konzultace a zdroje dat

Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ)
Křížová 25
225 08 Praha 5
ID datové schránky: 49kaiq3

Ministerstvo obrany
Odbor sociálního zabezpečení
Vršovická 1429/64
101 00 Praha 10

Ministerstvo vnitra
Odbor sociálního zabezpečení
P.O.Box 122
140 21 Praha 4
ID datové schránky: 6bnaawp

Generální ředitelství Vězeňské služby
(Ministerstvo spravedlnosti)
Soudní 1672/1a
140 67 Praha 4
ID datové schránky: b86abcb

Návrh úpravy byl konzultován především s ČSSZ, která jej rozsáhle připomínkovala. Všechny připomínky byly vypořádány tak, aby navržená podoba právní úpravy byla v provozních podmínkách ČSSZ proveditelná. Zohledněno bylo rovněž vyjádření orgánů sociálního zabezpečení ministerstev vnitra, obrany a spravedlnosti, které se týkalo především části návrhu, která řeší možnost podání žádosti o důchod online. Prevencí případných administrativních rizik může být dostatečně dlouhá doba legisvakance. Ke konzultacím (*sui generis*) je třeba připočítat i proces meziresortního připomínkového řízení.

Platná znění příslušných ustanovení zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, s vyznačením navrhovaných změn

§ 5

Česká správa sociálního zabezpečení

Česká správa sociálního zabezpečení

a) rozhoduje

1. o dávkách důchodového pojištění, pokud není v tomto zákoně stanoveno, že o nich rozhoduje jiný orgán sociálního zabezpečení, a zařizuje výplaty těchto dávek,
2. o povinnosti občana vrátit dávku důchodového pojištění poskytnutou neprávem nebo v nesprávné výši, pokud je o této dávce oprávněna rozhodovat,
3. o povinnosti zaměstnavatele nahradit neprávem vyplacené částky na dávce důchodového pojištění, pokud je o této dávce oprávněna rozhodovat,
4. o odvoláních proti rozhodnutí okresní správy sociálního zabezpečení,
5. o odstranění tvrdostí, které by se vyskytly při provádění sociálního zabezpečení, pokud jí bylo v jednotlivých případech svěřeno,
6. o převezech důchodových práv podle § 105a zákona o důchodovém pojištění a zařizuje tyto převody,

b) jedná před soudem v řízení o přezkoumání rozhodnutí ve věcech sociálního zabezpečení,

c) plní úkoly při výplatě dávek sociálního zabezpečení do ciziny,

d) řídí a kontroluje činnost okresních správ sociálního zabezpečení,

e) zajišťuje plnění úkolů vyplývajících z práva Evropské unie a plnění úkolů vyplývajících z mezinárodních smluv v oblasti důchodového pojištění a v oblasti pojistného na sociální zabezpečení,

f) zajišťuje vydávání tiskopisů předepsaných podle tohoto zákona,

g) vede registr pojištěnců důchodového pojištění (dále jen "registr pojištěnců"),

h) vyzumívá okresní správu sociálního zabezpečení [§ 6 odst. 4 písm. s)] o tom, že občan, který je dočasně práce neschopným, byl uznán invalidním na základě soudního řízení o žalobě,

ch) zajišťuje podklady k posuzování zdravotního stavu v rozsahu vyplývajícím z přímo použitelných předpisů Evropské unie a z mezinárodních smluv,

i) posuzuje zdravotní stav v rozsahu stanoveném tímto zákonem (§ 8 ~~odst. 9~~ **odst. 10**).

* * * * *

Okresní správy sociálního zabezpečení

§ 6

(1) Okresní správy sociálního zabezpečení se zřizují pro obvody, které jsou shodné s územními obvody okresů.

(2) Na území hlavního města Prahy vykonává působnost okresní správy sociálního zabezpečení Pražská správa sociálního zabezpečení. Na území města Brna vykonává působnost okresní správy sociálního zabezpečení Městská správa sociálního zabezpečení Brno.

(3) Okresní správy sociálního zabezpečení plní v rámci své působnosti úkoly stanovené tímto zákonem, pokud není jinými obecně závaznými předpisy stanoveno, že tyto úkoly plní jiný orgán.

(4) Okresní správy sociálního zabezpečení

a) rozhodují

1. ve sporných případech o vzniku a zániku důchodového pojištění,
2. zrušen,
3. ve sporu mezi občanem a jeho zaměstnavatelem o správnost zápisu v evidenčním listu důchodového pojištění (dále jen "evidenční list"),
4. zrušen,
5. zrušen,
6. zrušen,
7. o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti včetně záloh, o penále a o přírážce k pojistnému na sociální zabezpečení a o zřízení zástavního práva v případě dluhu na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, penále nebo pokutě,
8. zrušen,
9. o odstranění tvrdostí, které by se vyskytly při provádění sociálního zabezpečení, pokud jim bylo v jednotlivých případech svěřeno,
10. zrušen,
11. o době a rozsahu péče muže o dítě ve věku do 4 let, jde-li o dobu péče o toto dítě po 31. prosinci 1995 do 30. června 2007, a o době a rozsahu péče o dítě ve věku do 18 let, je-li dlouhodobě těžce zdravotně postižené vyžadující mimořádnou péči, a péče osoby pečující osobně o převážně nebo úplně bezmocnou osobu nebo částečně bezmocnou osobu starší 80 let, jde-li o doby péče o tyto děti a bezmocné osoby po 31. prosinci 1995 do 31. prosince 2006,
12. o době a rozsahu péče osoby pečující osobně o osobu, která je podle zvláštního právního předpisu^{52b)} závislá na pomoci jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) anebo stupni IV (úplná závislost), jde-li o dobu péče o tuto osobu po 31. prosinci 2006, a o době a rozsahu péče osoby pečující osobně o osobu mladší 10 let, která je podle zvláštního právního předpisu^{52b)} závislá na pomoci jiné osoby v stupni I (lehká závislost),
13. o tom, zda osoba samostatně výdělečně činná pečuje **o dítě do 4 let věku nebo** o osobu mladší 10 let, která je závislá na pomoci jiné osoby ve stupni I (lehká závislost), nebo o osobu, která je závislá na pomoci jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo ve stupni III (těžká závislost) anebo ve stupni IV (úplná závislost), v největším

rozsahu^{52c)}, a o tom, u koho se v případě současné péče o více dětí do 4 let věku uplatní péče o dítě do 4 let věku jako důvod pro to, aby se samostatná výdělečná činnost považovala za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost,

14. ve sporu o to, která osoba pro účely zvýšení procentní výměry starobního důchodu z důvodu výchovy dítěte⁸⁶⁾ osobně pečovala o dítě v největším rozsahu; tento spor vzniká, má-li být na základě žádosti pojištěnce zvýšena procentní výměra starobního důchodu za vychované dítě, k jehož výchově již bylo nebo má být přihlédnuto při zvýšení procentní výměry starobního důchodu u jiného pojištěnce, který trvá na tom, že o dítě pečoval v největším rozsahu,
 15. zrušen,
 16. zrušen,
 17. o započtení celého kalendářního roku do doby zaměstnání před 1. lednem 1976, jestliže člen jednotného zemědělského družstva nepracoval stanovený počet pracovních dnů, popřípadě jinak určený pracovní úvazek,
 18. ve věcech osob zdravotně znevýhodněných,
- b) zrušeno
- c) vrací zaměstnanci přelatek na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti,
- d) doporučují v rámci kontrolní lékařské prohlídky (§ 8 odst. 3) zařazení na pracovní rehabilitaci podle zákona o zaměstnanosti fyzické osoby, které přestaly být invalidními,
- e) zrušeno
- f) zrušeno
- g) zrušeno
- h) vedou potřebnou statistiku a účetní evidenci předepsanou v sociálním zabezpečení,
- ch) vedou evidenci pro účely důchodového pojištění osob samostatně výdělečně činných a občanů dobrovolně účastných důchodového pojištění,⁵³⁾ kteří si platí pojistné na důchodové pojištění,
- i) sepisují žádosti o dávky důchodového pojištění v případech stanovených tímto zákonem,
- j) opatřují a předkládají České správě sociálního zabezpečení na její žádost podklady pro rozhodnutí o dávkách důchodového pojištění a pro vymáhání neprávem vyplacených částek dávek důchodového pojištění,
- k) navrhuje České správě sociálního zabezpečení zápočet dob pojištění a náhradních dob pojištění ve sporných případech a zápočet doby vojenské služby v jiných než spojeneckých armádách, kterou konali povinně občané v době nesvobody, včetně doby zajetí,
- l) poskytují občanům a zaměstnavatelům odbornou pomoc ve věcech sociálního zabezpečení,
- m) zrušeno
- n) zrušeno

- o) kontrolují plnění povinností občanů a zaměstnavatelů v sociálním zabezpečení, plnění povinností plátců pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a plnění povinností stanovených při provádění sociálního zabezpečení poskytovatelům zdravotních služeb,
- p) zrušeno
- q) posuzují zdravotní stav a pracovní schopnost občanů v rozsahu stanoveném tímto zákonem (§ 8),
- r) vybírají pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti včetně záloh podle zvláštního zákona³²⁾ a vymáhají pohledávky ve věcech pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti včetně pohledávek v těchto věcech na základě mezinárodních smluv; přitom jsou oprávněny provádět správní výkon rozhodnutí,
- s) vyrozumívají písemně ošetřujícího lékaře o tom, že občan, který je dočasně práce neschopný, byl uznán invalidní na základě soudního řízení o žalobě,
- t) vymáhají pohledávky na dávkách důchodového pojištění; přitom jsou oprávněny provádět správní výkon rozhodnutí ve věcech důchodového pojištění,
- u) mohou převzít plnění některých úkolů spojených s prováděním důchodového pojištění zaměstnanců zaměstnavatelů, kteří neplní povinnosti při provádění důchodového pojištění,
- v) vydávají na žádost osob samostatně výdělečně činných potvrzení o výši měsíčního vyměřovacího základu pro stanovení záloh na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti pro účely posouzení nároku na dávky státní sociální podpory,
- y) navrhuji živnostenskému úřadu zrušení živnostenského oprávnění podnikateli z důvodu neplnění závazků podnikatele vůči státu.

§ 7

Místní příslušnost

(1) Místní příslušnost okresní správy sociálního zabezpečení, nestanoví-li se v tomto zákoně jinak, se řídí

- a) sídlem zaniklého zaměstnavatele v případech uvedených v § 6 odst. 4 písm. u),
- b) místem trvalého pobytu občana nebo místem hlášeného pobytu^{9a)} v České republice, jde-li o cizince, v případech uvedených v § 6 odst. 4 písm. a) bod 18, písm. c), ch), ~~i)~~ k), o), r), a v) a v § 82 odst. 1,
- c) sídlem zaměstnavatele v případech uvedených v § 6 odst. 4 písm. o), r) a u), nelze-li určit místní příslušnost podle písmene d); je-li zaměstnavatelem fyzická osoba, řídí se místní příslušnost okresní správy sociálního zabezpečení místem trvalého pobytu fyzické osoby, popřípadě, jde-li o cizince, místem hlášeného pobytu^{9a)} v České republice, a nemá-li fyzická osoba hlášený ani trvalý pobyt v České republice a její místo trvalého pobytu je v cizině, místem jejího podnikání na území České republiky, popřípadě je-li zaměstnavatelem fyzická

osoba, která nemá trvalý ani hlášený pobyt na území České republiky a ani na území České republiky nepodniká, avšak zaměstnává pro svou potřebu na území České republiky zaměstnance, řídí se místní příslušnost okresní správy sociálního zabezpečení místem výkonu práce těchto zaměstnanců v případech uvedených v § 6 odst. 4 písm. o), r) a u),

- d) místem útvaru zaměstnavatele, ve kterém je vedena evidence mezd, v případech uvedených v § 6 odst. 4 písm. a) bodě 3, písm. o), r) a u),
- e) místem výkonu samostatné výdělečné činnosti v případech uvedených v § 6 odst. 4 písm. ch), o), r) a v), nemá-li osoba samostatně výdělečně činná místo trvalého pobytu na území České republiky, popřípadě, jde-li o cizince, místo hlášeného pobytu v České republice^{9a)}; je-li několik míst výkonu samostatné výdělečné činnosti, je místně příslušná okresní správa sociálního zabezpečení, v jejímž obvodu podle prohlášení fyzické osoby převažuje výkon samostatné výdělečné činnosti,
- f) místem sídla organizačního útvaru, ve kterém je vedena evidence platů státních zaměstnanců, pokud jde o kontrolu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti,
- g) místem trvalého pobytu, popřípadě, jde-li o cizince, místem hlášeného pobytu^{9a)} v České republice, osoby, která byla bezmocná před 1. lednem 2007 nebo která je závislá na péči nebo pomoci jiné osoby, v případech uvedených v § 6 odst. 4 písm. a) bodech 11 až 13; přitom je rozhodné místo trvalého, popřípadě hlášeného pobytu ke dni skončení péče, a v případě trvání péče místo trvalého, popřípadě hlášeného pobytu ke dni podání návrhu na zahájení řízení (§ 85 odst. 2),
- h) místem, kde se nachází provozovna, ve které se vykonává činnost na základě státního povolení k provozování živnosti vedení spisovny⁷⁸⁾, anebo spisovna nebo správní archiv podle zákona upravujícího archivnictví a spisovou službu, v případech uvedených v § 35a odst. 7,
- i) místem trvalého pobytu, popřípadě jde-li o cizince, místem hlášeného pobytu^{9a)} v České republice, osoby, na základě jejíž žádosti vznikl spor uvedený v § 6 odst. 4 písm. a) bodě 14.

(2) Místní příslušnost okresní správy sociálního zabezpečení ve věcech důchodového pojištění a pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti podle odstavce 1 písm. c), d) a f) a podle § 39 odst. 1 se řídí místní příslušností okresní správy sociálního zabezpečení pro provádění nemocenského pojištění určené rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení podle § 83 odst. 6 zákona o nemocenském pojištění.

§ 8

Posuzování zdravotního stavu a pracovní schopnosti

(1) Okresní správy sociálního zabezpečení posuzují zdravotní stav a pracovní schopnost fyzických osob pro účely sociálního zabezpečení a pro účely poskytnutí dávek a průkazu osoby se zdravotním postižením podle jiných právních předpisů^{9b)} při zjišťovacích a kontrolních lékařských prohlídkách. Za tím účelem posuzují

- a) invaliditu a změnu stupně invalidity,

- b) dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav dítěte a jeho neschopnost vykonávat z důvodu tohoto zdravotního stavu výdělečnou činnost,
- c) zda jde o osobu zdravotně znevýhodněnou,
- d) zrušeno
- e) schopnost pohyblivosti a orientace pro účely řízení o přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením a zda jde pro účely příspěvku na zvláštní pomůcku o osobu s postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu podle zvláštního právního předpisu⁸⁵⁾ a zdravotní stav nevylučuje poskytnutí příspěvku na zvláštní pomůcku,
- f) zrušeno
- g) stupeň závislosti fyzické osoby pro účely příspěvku na péči.

(2) Okresní správa sociálního zabezpečení provede zjišťovací lékařskou prohlídku na základě žádosti správního orgánu, který vede řízení, pro jehož účely je posudek žádán.

(3) Okresní správa sociálního zabezpečení provede kontrolní lékařskou prohlídku

- a) v termínu určeném při předchozím posouzení okresní správou sociálního zabezpečení na základě žádosti správního orgánu, který vede řízení, pro jehož účely je posudek žádán,
- b) zjistí-li posudkově významné skutečnosti, které odůvodňují provedení kontrolní lékařské prohlídky,
- c) z podnětu orgánu sociálního zabezpečení nebo správního orgánu, na základě jehož žádosti provedla okresní správa sociálního zabezpečení zjišťovací lékařskou prohlídku; v těchto případech je okresní správa sociálního zabezpečení povinna informovat příslušný orgán o výsledku posouzení,
- d) z podnětu orgánu pomoci v hmotné nouzi, jde-li o prokázání trvání invalidity třetího stupně pro účely řízení o dávce pomoci v hmotné nouzi a již uplynula platnost posudku; v těchto případech je okresní správa sociálního zabezpečení povinna informovat orgán pomoci v hmotné nouzi o výsledku posouzení,
- e) z podnětu Úřadu práce České republiky, jde-li o ověření skutečnosti, zda fyzická osoba je osobou se zdravotním postižením; v těchto případech je okresní správa sociálního zabezpečení povinna informovat Úřad práce České republiky o výsledku posouzení, nebo
- f) z podnětu fyzické osoby, která byla uznána invalidní, avšak její žádost o přiznání invalidního důchodu byla zamítnuta a již uplynula platnost posudku, jde-li o prokázání, že je osobou se zdravotním postižením podle zákona o zaměstnanosti,
- g) z podnětu ministerstva; v tomto případě je okresní správa sociálního zabezpečení povinna informovat ministerstvo o výsledku posouzení.

(4) Úkoly okresní správy sociálního zabezpečení uvedené v odstavci 1 může plnit pouze lékař nebo odborný nelékařský zdravotnický pracovník; odborným nelékařským

zdravotnickým pracovníkem se pro účely plnění těchto úkolů rozumí nelékařský zdravotnický pracovník, který je způsobilý k výkonu povolání všeobecná sestra, dětská sestra, porodní asistentka, ergoterapeut, zdravotně-sociální pracovník, zdravotnický záchranář nebo fyzioterapeut a získá zvláštní odbornou způsobilost pro úzce vymezené zdravotnické činnosti v posudkové službě absolvováním certifikovaného kurzu podle zákona o nelékařských zdravotnických povoláních⁸⁷⁾. Posudek okresní správy sociálního zabezpečení vydaný podle odstavce 1 musí být schválen a podepsán lékařem okresní správy sociálního zabezpečení. Je-li lékař okresní správy sociálního zabezpečení vedoucím zaměstnancem, je oprávněn dávat státnímu zaměstnanci příkazy k výkonu státní služby podle zákona o státní službě.

(5) K posuzování zdravotního stavu podle odstavce 1 písm. a) je místně příslušná okresní správa sociálního zabezpečení, u níž byla podána žádost o přiznání invalidního důchodu nebo o změnu stupně invalidity nebo která sepsala tuto žádost. Je-li fyzická osoba ve výkonu trestu odnětí svobody nebo vazby nebo výkonu zabezpečovací detence, řídí se místní příslušnost okresní správy sociálního zabezpečení umístěním věznice, popřípadě vazební věznice (dále jen „věznice“) nebo ústavu pro výkon zabezpečovací detence.

(6) (5) Místní příslušnost okresní správy sociálního zabezpečení k posuzování zdravotního stavu podle odstavce 1 písm. b) až g) se řídí

a) místem trvalého pobytu fyzické osoby na území České republiky, popřípadě místem pobytu na území České republiky podle druhu pobytu cizince; nemá-li fyzická osoba takový pobyt na území České republiky, řídí se místní příslušnost místem, kde se na území České republiky obvykle zdržuje, nebo

~~b) sídlem věznice, popřípadě vazební věznice (dále jen „věznice“), je-li fyzická osoba ve výkonu trestu odnětí svobody nebo vazby.~~

b) umístěním věznice nebo ústavu pro výkon zabezpečovací detence, je-li fyzická osoba ve výkonu trestu odnětí svobody nebo vazby nebo výkonu zabezpečovací detence.

(7) (6) Na žádost fyzické osoby, jejíž zdravotní stav má být posouzen, nebo s jejím souhlasem může okresní správa sociálního zabezpečení příslušná podle odstavce 5 nebo 6 požádat o posouzení této osoby okresní správu sociálního zabezpečení, v jejímž územním obvodu je tato osoba zaměstnána nebo se v něm dlouhodobě zdržuje, popřípadě je hospitalizována ve zdravotnickém zařízení lůžkové péče nebo jsou jí poskytovány pobytové sociální služby v zařízení sociálních služeb nebo je jí poskytováno vzdělávání pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením^{9c)}, anebo okresní správu sociálního zabezpečení, v jejímž územním obvodu se nachází zdravotnické zařízení poskytovatele, který posuzované osobě poskytuje zdravotní služby, pokud zdravotní stav posuzované osoby vyžaduje vzhledem k charakteru nemoci posouzení tímto poskytovatelem zdravotních služeb.

(8) (7) Okresní správy sociálního zabezpečení podávají posudky o tom, zda zdravotní stav osob, jejichž důchodové pojištění provádějí orgány uvedené v § 9, odůvodňuje poskytnutí dávky důchodového pojištění anebo dávky nebo služby sociální péče. Místní příslušnost okresní správy sociálního zabezpečení se určuje podle odstavce 6.

(9) (8) Při posuzování podle odstavce 1 vychází okresní správa sociálního zabezpečení zejména z nálezu ošetřujícího lékaře, popřípadě také z vyšetření dětského klinického

psychologa v případě pervazivních vývojových poruch, výsledků funkčních vyšetření a výsledků vlastního vyšetření lékaře, který plní úkoly okresní správy sociálního zabezpečení podle odstavce 1, a z podkladů stanovených jinými právními předpisy^{9d)}. Při posuzování podle odstavce 1 lze vycházet také z podkladů vypracovaných lékařem určeným Českou správou sociálního zabezpečení.

(10) ~~(9)~~ Česká správa sociálního zabezpečení posuzuje invaliditu a dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav dítěte a jeho neschopnost vykonávat z důvodu tohoto zdravotního stavu výdělečnou činnost pro účely řízení o námitkách (§ 88). Česká správa sociálního zabezpečení posuzuje, zda jde o osobu zdravotně znevýhodněnou pro účely odvolacího řízení. Rozhoduje-li o důchodu orgán sociálního zabezpečení uvedený v § 9 odst. 1, vydává Česká správa sociálního zabezpečení posudky podle věty první na základě žádosti tohoto orgánu. Úkoly České správy sociálního zabezpečení podle věty první a druhé může plnit pouze lékař. Z posuzování podle věty první je vyloučen lékař, který tutéž věc posuzoval nebo pro takové posouzení vypracoval podklad pro účely rozhodnutí správního orgánu v prvním stupni řízení.

(11) ~~(10)~~ Okresní správa sociálního zabezpečení a Česká správa sociálního zabezpečení předá nebo zašle občanu do 7 dnů stejnopis posudku vydaného podle odstavce 1 písm. a) nebo podle odstavce ~~9~~ **10** věty první; náležitosti tohoto posudku stanoví prováděcí právní předpis.

9a) § 93 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

9b) Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

9c) § 16 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

9d) Například § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách.

32) § 13 a 16 zákona ČNR č. 589/1992 Sb.

52b) § 8 zákona č. 108/2006 Sb.

52c) § 9 odst. 8 věta třetí zákona č. 155/1995 Sb., ve znění zákona č. 152/2007 Sb.

53) § 6 zákona č. 155/1995 Sb.

78) § 26 a 27 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů.

§ 49 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

85) Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

86) § 34a zákona č. 155/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Čl. II body 1 a 3 zákona č. 323/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

87) § 5 až 7, 10, 18, 24 a 73 zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů.

* * * * *

§ 11

(1) Orgány sociálního zabezpečení jsou oprávněny v mezích své působnosti vyžadovat od státních orgánů a fyzických a právnických osob pomoc a bezplatná sdělení potřebná pro provádění sociálního zabezpečení, pro kontrolu odvodu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pro plnění úkolů vyplývajících pro orgány sociálního zabezpečení z práva Evropské unie^{73d)} a z mezinárodních smluv; státní orgány a fyzické a právnické osoby jsou povinny v mezích své působnosti těmto žádostem vyhovět, a to do 30 dnů ode dne vyžádání; státní orgány a zdravotní pojišťovny mohou sdělení poskytovat v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(2) Příslušné úřady pověřené vedením matrik jsou povinny písemně sdělovat České správě sociálního zabezpečení v Praze údaje o úmrtí občanů starších 15 let a to do dvou týdnů ode dne zápisu do příslušné matriky. Povinnost podle věty první plní tyto úřady zasláním opisu úmrtního listu.

(3) Ministerstvo poskytuje České správě sociálního zabezpečení pro plnění úkolů vyplývajících pro ni v sociálním zabezpečení z práva Evropské unie^{73d)} a z mezinárodních smluv o sociálním zabezpečení potřebné údaje o době vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání a datu přiznání a výši podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci a o pracovních úrazech a nemocech z povolání. Údaje uvedené ve větě první lze poskytovat v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup. Ministerstvo je oprávněno vyžadovat od České pojišťovny, a. s.^{33a)} a Kooperativy, pojišťovny, a. s.^{33a)} a od Státního zdravotního ústavu^{33b)} údaje o pracovních úrazech a nemocech z povolání potřebné pro plnění úkolu uvedeného ve větě první; tyto pojišťovny a Státní zdravotní ústav jsou povinny této žádosti ministerstva vyhovět a údaje bezplatně zaslat ministerstvu do 30 dnů ode dne vyžádání.

(4) Orgány sociálního zabezpečení jsou oprávněny v mezích své působnosti vzájemně si sdělovat údaje potřebné k plnění úkolů vyplývajících pro ně v sociálním zabezpečení z práva Evropské unie^{73d)} a mezinárodních smluv a k provádění sociálního zabezpečení **a k plnění úkolů vyplývajících pro ně ze zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.** Dožádaný orgán sociálního zabezpečení je povinen žádosti jiného orgánu sociálního zabezpečení vyhovět ve lhůtě do 8 dnů ode dne vyžádání, nestanovil-li orgán sociálního zabezpečení, který údaje vyžaduje, lhůtu delší. Údaje uvedené ve větě první lze poskytovat v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(5) Orgány sociálního zabezpečení a živnostenské úřady si v mezích své působnosti vzájemně předávají údaje potřebné k provádění sociálního zabezpečení u osob uvedených v § 10a odst. 1. Tyto údaje mohou být vyžádány a předávány i v elektronické podobě, a to též způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(6) **Soud je povinen neprodleně a bez žádosti sdělit plátcí důchodu údaje o trestných činech, které podle § 118a odst. 3 nebo podle § 34a odst. 4, § 41 odst. 4, § 50 odst. 6 a 7 a § 52 odst. 6 zákona o důchodovém pojištění mají vliv na trvání nároku na dávku důchodového pojištění, snížení dávky nebo zánik nároku na dávku a na nárok orgánu sociálního zabezpečení na vrácení, popřípadě náhradu částek dávky vyplacených neprávem nebo ve vyšší výši, než náležely. Soud plní povinnost podle věty první zasláním stejnopisu pravomocného rozhodnutí o těchto trestných činech. Nelze-li zjistit, který orgán sociálního zabezpečení je plátcem důchodu, nebo není-li odsouzený poživitelem**

důchodu, sdělí soud údaj orgánu sociálního zabezpečení podle § 3 odst. 3 písm. b) a d) až f).

33a) § 205d odst. 1 zákoníku práce.

§ 1 vyhlášky č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání, ve znění pozdějších předpisů.

33b) § 86 odst. 2 a 3 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

73d) Například Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, ve znění Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 988/2009 a Nařízení Komise (EU) č. 1244/2010, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, ve znění Nařízení Komise (EU) č. 1244/2010, a Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1231/2010 ze dne 24. listopadu 2010, kterým se rozšiřuje působnost nařízení (ES) č. 883/2004 a nařízení (ES) č. 987/2009 na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení dosud nevztahují pouze z důvodu jejich státní příslušnosti.

* * * * *

§ 16a

(1) Na postup při vydání posudku podle § 4 odst. 2 a § 8 odst. 1 až ~~9~~ **10** se použije část čtvrtá správního řádu, s výjimkou ustanovení § 15 odst. 2 až 4, § 134, § 156 odst. 2 a § 158 odst. 2 správního řádu; obdobně přitom platí ustanovení § 17 a 38 správního řádu.

(2) Lhůta pro vydání posudku podle § 4 odst. 2 činí 60 dnů a pro vydání posudku podle § 8 odst. 1 činí 45 dnů, nestanoví-li orgán, který o posouzení požádal, lhůtu delší; lhůta pro vydání posudku podle § 8 ~~odst. 9~~ **odst. 10** činí 60 dnů. Brání-li vydání posudku ve lhůtě podle věty první závažné důvody, sdělí orgán sociálního zabezpečení příslušný k posouzení zdravotního stavu neprodleně tyto důvody orgánu, který o posouzení požádal; v těchto případech se lhůta podle věty první prodlužuje o 30 dnů, nestanoví-li orgán, který o posouzení požádal, lhůtu delší.

(3) Orgán sociálního zabezpečení příslušný k posouzení zdravotního stavu zašle orgánu, který o posouzení požádal, stejnopis posudku vydaného podle § 4 odst. 2 a § 8 odst. 1 a ~~9~~ **10**.

(4) Orgán sociálního zabezpečení příslušný k posouzení zdravotního stavu podle § 4 odst. 2 nebo § 8 je oprávněn vyzvat posuzovanou fyzickou osobu, aby

- a) se podrobila vyšetření svého zdravotního stavu lékařem plnícím úkoly příslušného orgánu sociálního zabezpečení, popřípadě, jde-li o posuzování podle § 8 odst. 1, lékařem určeným Českou správou sociálního zabezpečení,
- b) se podrobila vyšetření svého zdravotního stavu u určeného poskytovatele zdravotních služeb nebo jinému odbornému vyšetření,
- c) předložila poskytovateli zdravotních služeb uvedenému ve výzvě lékařské nálezy ošetřujících lékařů, které jí byly vydány, nebo

d) sdělila a doložila další údaje, které jsou významné pro vypracování posudku, nebo poskytla jinou součinnost, která je potřebná k vypracování posudku;

posuzovaná fyzická osoba je povinna výzvě vyhovět.

(5) Orgán sociálního zabezpečení příslušný k posouzení zdravotního stavu podle § 4 odst. 2 a § 8 může určit, v kterých případech je přítomnost posuzované fyzické osoby při tomto posouzení potřebná.

(6) Orgán sociálního zabezpečení příslušný k posouzení zdravotního stavu podle § 4 odst. 2 a § 8 stanoví lhůtu, ve které posuzovaná fyzická osoba může předložit podklady k posouzení svého zdravotního stavu podle § 4 odst. 2 a § 8; tato lhůta nesmí být kratší než 15 dnů ode dne doručení výzvy k předložení těchto podkladů. Orgán sociálního zabezpečení může zmeškání stanovené lhůty v odůvodněných případech prominout; proti rozhodnutí o prominutí zmeškání lhůty není odvolání přípustné a toto rozhodnutí je vyloučeno ze soudního přezkumu. K podkladům předloženým po uplynutí stanovené lhůty se nepřihlíží.

(7) Nepodrobí-li se posuzovaná fyzická osoba vyšetření zdravotního stavu nebo jinému odbornému vyšetření podle odstavce 4 písm. a) a b) anebo odmítne poskytnout součinnost podle odstavce 4 písm. c) a d) nebo podle odstavce 5, sdělí orgán sociálního zabezpečení příslušný k posouzení zdravotního stavu tuto skutečnost neprodleně orgánu, který vede řízení, pro jehož účely je posudek vyžádán.

(8) Ustanovení § 8 ~~odst. 10~~ **odst. 11** platí obdobně pro posudkovou komisi.

* * * * *

§ 16c

Registr pojištěnců

(1) Registr pojištěnců slouží k plnění úkolů České správy sociálního zabezpečení vyplývajících pro ni v sociálním zabezpečení z práva Evropské unie^{73d)} a z mezinárodních smluv a k provádění sociálního zabezpečení.

(2) Registr pojištěnců obsahuje tyto údaje o osobách účastných důchodového pojištění z důvodu výdělečné činnosti a dobrovolné účasti na důchodovém pojištění:

- a) jméno a současné příjmení,
- b) rodné a všechna další příjmení předcházející současnému příjmení,
- c) datum a místo narození a datum, místo a okres úmrtí pojištěnce,
- d) pohlaví,
- e) rodné číslo,
- f) rodinný stav a datum jeho změny,
- g) státní občanství a údaje o datu nabytí a pozbytí státního občanství,

- h) adresu místa trvalého pobytu, a jde-li o cizí státní příslušníky, též adresu pobytu na území České republiky, popřípadě též kontaktní adresu pojištěnce, pokud se liší od adresy místa trvalého pobytu a pojištěnec ji oznámil,
- i) vznik a zánik účasti na důchodovém pojištění a údaj o tom, jde-li o povinnou nebo dobrovolnou účast,
- j) druh výdělečné činnosti zakládající účast na důchodovém pojištění,
- k) název a sídlo zaměstnavatele,
- l) identifikační číslo osoby zaměstnavatele, popřípadě individuální číslo zaměstnavatele,
- m) variabilní symbol plátce pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti,
- n) název a adresu cizozemského nositele pojištění,
- o) cizozemské číslo pojištění,
- p) další údaje, vyplývá-li jejich evidování z požadavků práva Evropské unie^{73d)} a z mezinárodních smluv o sociálním zabezpečení,
- q) datum vstupu do zaměstnání a skončení zaměstnání,
- r) dobu důchodového pojištění,
- s) vyměřovací základy pojištěnce pro pojistné na důchodové pojištění za jednotlivé kalendářní roky,
- t) doby, které se při stanovení osobního vyměřovacího základu vylučují,
- u) doby důchodového pojištění (včetně náhradních dob) sdělené cizozemským nositelem pojištění,
- v) jméno, příjmení, rodné číslo, datum a místo narození a adresu místa trvalého pobytu zákonného zástupce nebo opatrovníka nebo zvláštního příjemce,
- w) jméno, příjmení, rodné číslo a datum narození dítěte, které se považuje za vychované, s údaji o osobě, u níž se toto dítě považuje za vychované, v rozsahu uvedeném v písmenech a) až c), e), f) a h),
- x) dobu důchodového spoření a výši zaplaceného doplatku na pojistném na důchodové pojištění s uvedením dne, kdy byl tento doplatek zaplacen–,
- y) čísla a druhy identifikačních dokladů a datum skončení jejich platnosti,**
- z) telefonní číslo a adresu elektronické pošty, pokud občan sdělil tyto údaje orgánu sociálního zabezpečení.**

(3) Údaje, které získaly o pojištěncích a jejich zaměstnavatelích orgány sociálního zabezpečení, slouží též orgánům provádějícím nemocenské pojištění.

73d) Například Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, ve znění Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 988/2009 a Nařízení Komise (EU) č. 1244/2010, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, ve znění Nařízení Komise (EU) č. 1244/2010, a Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1231/2010 ze dne 24. listopadu 2010, kterým se rozšiřuje působnost nařízení (ES) č. 883/2004 a nařízení (ES) č. 987/2009 na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení dosud nevztahují pouze z důvodu jejich státní příslušnosti.

* * * * *

§ 48d

(1) Osoba uvedená v § 10a odst. 1 může hlášení podle § 48 odst. 1 písm. a) a přihlášku podle § 48b odst. 2 na předepsaných tiskopisech vydaných Ministerstvem průmyslu a obchodu učinit u živnostenského úřadu; povinnost učinit tato hlášení u příslušné okresní správy sociálního zabezpečení se v tomto případě považuje za splněnou. Osoba samostatně výdělečně činná může hlášení podle § 48 odst. 1 písm. a) nebo b) učinit České správě sociálního zabezpečení prostřednictvím orgánu Finanční správy České republiky společně s oznámením o vstupu do paušálního režimu nebo s oznámením o ukončení paušálního režimu; povinnost učinit tato hlášení u příslušné okresní správy sociálního zabezpečení se v tomto případě považuje za splněnou.

(2) Osoba samostatně výdělečně činná není povinna dokládat důvody, pro které je samostatná výdělečná činnost považována za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, pokud Česká správa sociálního zabezpečení údaj o těchto důvodech vede ve své evidenci nebo má možnost si tento údaj obstarat v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup; Česká správa sociálního zabezpečení je povinna tyto důvody zveřejnit.

(3) Osobní péči o dítě do 4 let věku jako důvod pro to, aby se samostatná výdělečná činnost považovala za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, dokládá osoba samostatně výdělečně činná čestným prohlášením na předepsaném tiskopisu a rodným listem dítěte nebo jiným dokladem o vztahu k dítěti; rodný list se nepředkládá, lze-li údaj o vztahu k dítěti zjistit z informačního systému veřejné správy. Čestné prohlášení obsahuje identifikační údaje o dítěti do 4 let věku a o rodičích dítěte nebo o osobách, které dítě převzaly do péče nahrazující péči rodičů, údaj o zahájení osobní péče o dítě a skončení této péče a prohlášení, že osoba pečovala o dítě v největším rozsahu.

* * * * *

§ 81

Zahájení řízení

~~(1) Řízení o přiznání dávky důchodového pojištění se zahajuje na základě písemné žádosti. Za den uplatnění nároku na tuto dávku se považuje den, kdy se oprávněný poprvé obrátil na příslušný orgán se žádostí o její přiznání.~~

(1) Řízení o přiznání dávky důchodového pojištění se zahajuje na základě písemné žádosti sepsané v listinné podobě nebo podané v elektronické podobě. Za den uplatnění nároku na dávku důchodového pojištění se považuje den, kdy se oprávněný poprvé obrátil na příslušný orgán se žádostí o sepsání písemné žádosti v listinné podobě o přiznání dávky, nebo den, v němž oprávněný v elektronické aplikaci podle § 82a odst. 1 učinil první úkon směřující k podání žádosti o přiznání dávky v elektronické podobě, pokud ode dne, v němž se oprávněný poprvé obrátil na příslušný orgán s žádostí o sepsání této žádosti nebo v němž oprávněný učinil tento první úkon, do dne sepsání žádosti nebo odeslání žádosti neuplynulo více než 90 dnů a pokud způsob uplatnění nároku na dávku je shodný se způsobem uplatnění žádosti o přiznání dávky.

(2) Řízení o změně poskytování nebo výše již přiznané dávky důchodového pojištění se zahajuje na základě písemné žádosti nebo z moci úřední orgánem, který je příslušný k rozhodnutí o této změně, není-li stanoveno jinak.

(3) Zahájení řízení o dávku důchodového pojištění brání tomu, aby v téže věci probíhalo jiné řízení.

(4) Řízení o přeměně invalidního důchodu na starobní důchod^{60d)} se zahajuje z moci úřední.

60d) § 61a zákona č. 155/1995 Sb., ve znění zákona č. 306/2008 Sb.

§ 82

Podávání žádosti o dávky důchodového pojištění Žádost o dávku důchodového pojištění v listinné podobě

~~(1) Žádosti o přiznání dávky důchodového pojištění sepisuje s občany okresní správa sociálního zabezpečení příslušná podle § 7 odst. 1 písm. b) na předepsaných tiskopisech.~~

(1) Žádost o přiznání dávky důchodového pojištění v listinné podobě sepisuje s občanem okresní správa sociálního zabezpečení, na kterou se obrátil, a to na předepsaném tiskopise; žádost musí být občanem podepsána, přičemž občan může žádost podepsat též digitalizovaným podpisem. Okresní správa sociálního zabezpečení, s výjimkou okresní správy sociálního zabezpečení, v jejímž obvodu má občan místo trvalého pobytu nebo cizinec místo hlášeného pobytu v České republice, může odmítnout sepsání žádosti o dávku důchodového pojištění, jen brání-li tomu vážné provozní důvody a okresní správa sociálního zabezpečení tuto informaci zveřejnila na své úřední desce; to, že vážné provozní důvody brání sepisovat žádosti o dávku důchodového pojištění, je okresní správa sociálního zabezpečení povinna neprodleně oznámit České správě sociálního zabezpečení. K žádosti o přiznání dávky důchodového pojištění podané podle věty první se nepřihlíží, pokud byla již žádost o přiznání dávky důchodového pojištění podána podle § 82a odst. 1 věty první a druhé; zjistí-li okresní správa sociálního zabezpečení tuto skutečnost, nelze žádost podle věty první sepsat.

(2) Za občany, kteří vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nemohou sami podávat žádost o dávku důchodového pojištění, mohou s jejich souhlasem a na základě potvrzení lékaře o zdravotním stavu těchto občanů podat tuto žádost jejich rodinní příslušníci. Pokud podepsání žádosti o dávku důchodového pojištění sepisované s občanem podle odstavce 1 věty první

brání těžko překonatelná překážka, podpis občana se nevyžaduje; tato skutečnost se uvede v žádosti a potvrdí ji svým podpisem další osoba, která je při sepsání žádosti přítomna, s výjimkou úřední osoby, která žádost s občanem sepisuje, s uvedením identifikačních údajů této další osoby.

(3) Žádost o dávku důchodového pojištění, na niž vznikl nárok během výkonu trestu odnětí svobody nebo vazby nebo výkonu zabezpečovací detence, sepisuje s občany na předepsaných tiskopisech věznice nebo ústav pro výkon zabezpečovací detence; věznice nebo ústav pro výkon zabezpečovací detence předkládají žádost do 8 dnů ode dne sepsání okresní správě sociálního zabezpečení ~~podle § 7 odst. 1 písm. b)~~, **v jejímž obvodu má občan místo trvalého pobytu nebo cizinec místo hlášeného pobytu.**

(4) Žádost lze podat nejdříve 4 měsíce přede dnem, od kterého občan žádá dávku důchodového pojištění přiznat.

(5) Ustanovení odstavců 1 až 3 platí obdobně, žádá-li občan o změnu výše invalidního důchodu v důsledku změny stupně invalidity. **Tuto žádost lze podat též způsobem podle § 123e odst. 1.**

*** * * * ***

§ 82a

Žádost o dávku důchodového pojištění v elektronické podobě

(1) Žádost o přiznání dávky důchodového pojištění v elektronické podobě ve formátu, struktuře a tvaru určeném Českou správou sociálního zabezpečení lze podat kterékoliv okresní správě sociálního zabezpečení. Žádost se podává prostřednictvím elektronické aplikace portálu České správy sociálního zabezpečení s využitím elektronické identifikace určené Českou správou sociálního zabezpečení. Okresní správa sociálního zabezpečení je povinna tomu, kdo podal žádost o dávku důchodového pojištění, neprodleně elektronicky potvrdit přijetí této žádosti.

(2) Doklady, které tvoří přílohu žádosti o dávku důchodového pojištění podle odstavce 1, se předkládají ve formě elektronického originálu, popřípadě elektronického dokumentu převedeného autorizovanou konverzí nebo listinného originálu anebo jeho úředně ověřené kopie. Žadatel může doklady předložit také ve formě prostého převedení listiny do elektronické podoby; okresní správa sociálního zabezpečení může v případě pochybností o pravosti takto předložených dokladů nebo k ověření údajů v nich obsažených vyzvat žadatele k předložení elektronického originálu, popřípadě elektronického dokumentu převedeného autorizovanou konverzí nebo listinného originálu anebo jeho úředně ověřené kopie.

(3) K žádosti, která nesplňuje podmínky podle odstavce 1, a k žádosti podané podle odstavce 1 vět první a druhé, byla-li již žádost o přiznání dávky důchodového pojištění sepsána podle § 82 odst. 1, se nepřihlíží. Okresní správa sociálního zabezpečení je povinna toho, kdo tuto žádost podal, neprodleně elektronicky upozornit na to, že žádost nesplňuje tyto podmínky, a na to, že se k této žádosti nepřihlíží.

(4) Okresní správa sociálního zabezpečení používá ke komunikaci v řízení elektronickou aplikaci portálu České správy sociálního zabezpečení. Okresní správa sociálního zabezpečení však může, s výjimkou potvrzení podle odstavce 1 věty třetí, komunikovat v listinné podobě nebo prostřednictvím datové schránky, pokud je to účelné nebo pokud žadatel o dávku další komunikaci v elektronické podobě podle věty první v žádosti vyloučil. Elektronickou formu komunikace podle věty první může v řízení až do vydání rozhodnutí o dávce důchodového pojištění používat též Česká správa sociálního zabezpečení, pokud s tím žadatel o dávku důchodového pojištění v žádosti souhlasil.

(5) Okresní správy sociálního zabezpečení a Česká správa sociálního zabezpečení jsou povinny zveřejnit na své úřední desce informace k podávání žádostí o dávku důchodového pojištění v elektronické podobě podle odstavce 1.

(6) Pro podávání žádostí o dávky důchodového pojištění v elektronické podobě se použije § 82 odst. 4 obdobně.

* * * * *

§ 83

~~(1) Okresní správa sociálního zabezpečení je povinna sepsat žádost o dávku důchodového pojištění; nesmí odmítnout sepsání žádosti, a to i když má za to, že občan nesplňuje podmínky stanovené pro nárok na dávku důchodového pojištění nebo není-li žádost občana doložena potřebnými doklady. Okresní správa sociálního zabezpečení je povinna občana při sepisování žádosti o dávku důchodového pojištění informovat o výši nákladů na výplatu dávky v hotovosti prostřednictvím držitele poštovní licence; tato povinnost neplatí v případě uvedeném v § 64 odst. 5 větě druhé zákona o důchodovém pojištění. Věta první a druhá platí obdobně pro věznicí a ústavy pro výkon zabezpečovací detence, pokud jsou podle § 82 odst. 3 příslušné k sepsání žádosti o dávku důchodového pojištění.~~

(1) Okresní správa sociálního zabezpečení, která je podle § 82 odst. 1 příslušná k sepsání žádosti o dávku důchodového pojištění v listinné podobě, nesmí, s výjimkou případů uvedených v § 82 odst. 1 větách druhé a třetí, odmítnout sepsání žádosti, a to i když má za to, že občan nesplňuje podmínky stanovené pro vznik nároku na dávku důchodového pojištění, nebo není-li žádost občana doložena potřebnými doklady. Okresní správa sociálního zabezpečení je povinna občana při podání žádosti o dávku důchodového pojištění informovat o výši nákladů na výplatu dávky v hotovosti prostřednictvím držitele poštovní licence; tato povinnost neplatí v případě uvedeném v § 64 odst. 5 větě druhé zákona o důchodovém pojištění. Věty první a druhá platí obdobně pro věznicí a ústavy pro výkon zabezpečovací detence, pokud jsou podle § 82 odst. 3 příslušné k sepsání žádosti o dávku důchodového pojištění.

(2) Zaměstnavatel je povinen do 8 dnů ode dne, kdy obdržel výzvu okresní správy sociálního zabezpečení sepisující **nebo přijímající** žádost o dávku důchodového pojištění, sdělit písemně této správě, zda

a) provádí z příjmu žadatele o dávku důchodového pojištění srážky na základě nařízeného soudního nebo správního výkonu rozhodnutí, konkursu nebo dohody o srážkách z příjmu uzavřené podle občanského zákoníku, označení toho, kdo toto rozhodnutí vydal, a číslo jednací tohoto rozhodnutí, a jde-li o srážky na výživné, zda se jedná o běžné nebo dlužné výživné a jaká je jeho výše,

- b) trvá pracovněprávní vztah žadatele o starobní důchod ke dni, od něhož občan žádá o přiznání tohoto důchodu, ~~a na jakou dobu byl tento vztah sjednán, je-li podmínkou výplaty starobního důchodu sjednání pracovněprávního vztahu na dobu určitou,~~
- c) vyplácí náhradu mzdy, platu nebo odměny nebo snížený plat (sníženou odměnu) v době prvních 14 kalendářních dnů ~~a v období od 1. ledna 2012 do 31. prosince 2013 prvních 21 kalendářních dnů~~ dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény a datum vzniku této neschopnosti nebo datum, od něhož byla nařízena karanténa.

(3) V žádosti o dávku důchodového pojištění může občan požádat, aby se doby uvedené v § 16 odst. 4 ~~větě druhé písm. a) až k)~~ **větech první až třetí** zákona o důchodovém pojištění považovaly podle § 16 odst. 7 zákona o důchodovém pojištění za vyloučené doby. V žádosti podle věty první se uvádí, kterých dob a kterých kalendářních roků se má postup podle § 16 odst. 7 zákona o důchodovém pojištění týkat.

(4) V žádosti o přiznání starobního důchodu je občan povinen uvést, zda žádá o zvýšení procentní výměry starobního důchodu z důvodu výchovy dítěte podle § 34a zákona o důchodovém pojištění.

(5) V žádosti o přiznání starobního důchodu je občan povinen uvést, zda byl nebo nebyl v období let 2013 až 2015 účasten důchodového spoření.

* * * * *

§ 84a

Prokazování výchovy dítěte

Výchova dítěte se pro účely zvýšení procentní výměry starobního důchodu⁸⁶⁾ prokazuje čestným prohlášením a rodným listem dítěte nebo jiným dokladem o vztahu k dítěti, a to při sepsání **nebo podání** žádosti o důchod; **rodný list se nepředkládá, lze-li údaj o vztahu k dítěti zjistit z informačního systému veřejné správy.** Čestné prohlášení se podává na předepsaném tiskopise; v čestném prohlášení se uvádějí údaje podle § 85 odst. 4, prohlášení, že osoba pečovala o dítě v největším rozsahu, a prohlášení, že nenastala překážka pro zvýšení procentní výměry starobního důchodu podle § 34a odst. 4 zákona o důchodovém pojištění. Tento tiskopis obsahuje též poučení o důsledcích uvedení nepravdivých údajů.

86) § 34a zákona č. 155/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Čl. II body 1 a 3 zákona č. 323/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

* * * * *

§ 85a

(1) V řízení ve věcech důchodového pojištění se nepoužije ustanovení správního řádu o vyjádření účastníků k podkladům rozhodnutí^{22a)}; zahájení řízení z moci úřední^{22b)} se účastníkům zpravidla neoznamuje.

(2) **Žadatel o přiznání dávky důchodového pojištění může do vydání rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení prvního stupně dodatečně změnit datum přiznání dávky nebo její výplaty; dodatečnou změnu data přiznání dávky nebo její výplaty žadatel učiní**

formou sdělení orgánu sociálního zabezpečení, který je při rozhodování o přiznání dávky důchodového pojištění nebo její výplatě tímto datem vázán.

(3) (2) Rozhodnutí o přiznání nebo změně poskytování nebo výše dávky důchodového pojištění je orgán sociálního zabezpečení povinen vydat nejpozději do 90 dnů ode dne zahájení řízení; ustanovení § 71 odst. 3 písm. b) správního řádu tím není dotčeno.

(4) (3)–V řízení ve věcech důchodového pojištění lze vést jediný spis pro každou jednotlivou fyzickou osobu, i když se jedná o více věcí týkajících se této osoby.

22a) § 36 odst. 3 správního řádu.

22b) § 46 a 47 správního řádu.

* * * * *

§ 86

Rozhodnutí

(1) Rozhodnutí ve věcech důchodového pojištění se vydává písemně, pokud se dále nestanoví jinak. Při vyhotovení rozhodnutí s použitím automatizované výpočetní techniky může být rozhodnutí vydáno v mezinárodní abecedě s předtištěným razítkem orgánu sociálního zabezpečení a jménem, příjmením a funkcí zaměstnance odpovědného za vydání rozhodnutí.

(2) Písemné rozhodnutí se nevydává, jde-li o hromadné zvyšování vyplácených dávek důchodového pojištění; v těchto případech obdrží občan písemné oznámení o zvýšení těchto dávek. V případě nesouhlasu s postupem uvedeným ve větě první lze podat do 60 dnů po splátce dávky důchodového pojištění, od které byla provedena změna její výše, orgánu sociálního zabezpečení, který oznámení zaslal, písemnou žádost o vydání rozhodnutí o zvýšení dávky; orgán sociálního zabezpečení vydá do 30 dnů ode dne, kdy mu byla tato žádost doručena, rozhodnutí o úpravě dávky důchodového pojištění provedené podle věty první.

(3) Orgán rozhodující o invalidním důchodu uvádí v rozhodnutí vždy, o jaký stupeň invalidity se jedná, den vzniku invalidity nebo den, od něhož došlo ke změně stupně invalidity, procentní míru poklesu pracovní schopnosti pojištěnce, a činí-li pokles pracovní schopnosti aspoň 70 %, též údaj o tom, zda je pojištěnec schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek, označení orgánu, který posoudil zdravotní stav a pracovní schopnost pojištěnce, a datum tohoto posouzení, a jde-li o pracovní úraz nebo nemoc z povolání, též skutečnost, že invalidita vznikla jako následek pracovního úrazu nebo nemoci z povolání.

(4) Oprávněný může do 30 dnů ode dne oznámení rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení písemně požádat o změnu data

a) přiznání důchodu nebo jeho výplaty; takovou žádost může podat nejvýše dvakrát v případě přiznání téhož důchodu,

b) uvolnění výplaty starobního důchodu nebo zařízení výplaty starobního důchodu, která nebyla zařízení ode dne přiznání tohoto důchodu; takovou žádost může podat pouze jednou po tomtéž uvolnění nebo zařízení výplaty;

na základě této žádosti vydá orgán sociálního zabezpečení nové rozhodnutí a současně zruší předchozí rozhodnutí.

(5) Oprávněný může do 30 dnů ode dne oznámení rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení písemně požádat, aby se doby uvedené v § 16 odst. 4 ~~větě druhé písm. a) až k)~~ **větech první až třetí** zákona o důchodovém pojištění považovaly podle § 16 odst. 7 zákona o důchodovém pojištění za vyloučené doby; na základě této žádosti vydá Česká správa sociálního zabezpečení nové rozhodnutí a současně zruší předchozí rozhodnutí. Ustanovení § 83 odst. 3 věty druhé platí zde přitom obdobně. Žádost podle věty první lze podat i tehdy, nebyla-li podána žádost podle § 83 odst. 3 věty první. Žádost podle věty první může oprávněný podat nejvýše dvakrát v případě přiznání téhož důchodu; přitom může požádat též o to, aby se doby uvedené v § 16 odst. 4 ~~větě druhé písm. a) až k)~~ zákona o důchodovém pojištění za vyloučené doby nepovažovaly.

(6) Rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení ve věcech důchodového pojištění musí obsahovat poučení o možnosti podat námitky, lhůtu, ve které je možné námitky podat, od kterého dne se lhůta počítá, kdo o námitkách rozhoduje a u kterého orgánu se námitky podávají; v poučení se dále uvádí, kdy námitky nemají odkladný účinek.

* * * * *

§ 88

Námitky

(1) Proti rozhodnutí orgánů sociálního zabezpečení uvedených v § 3 odst. 3 písm. b) a d) až f) ve věcech důchodového pojištění lze jako řádný opravný prostředek podat písemné námitky do 30 dnů ode dne jeho oznámení účastníku řízení.

(2) Požádá-li účastník řízení před uplynutím lhůty k podání námitek o předložení podkladů pro výpočet důchodu nebo pro vyčíslení přeplatku, který je povinen uhradit, počíná běžet nová lhůta k podání námitek ode dne, kdy mu byly tyto podklady doručeny.

(3) Námitky se podávají orgánu sociálního zabezpečení, který rozhodnutí vydal. Námitky musí obsahovat stejné náležitosti jako odvolání podané podle § 82 správního řádu.

(4) Orgán sociálního zabezpečení rozhodne o námitkách ve lhůtách stanovených podle § 71 správního řádu; tyto lhůty počínají běžet dnem doručení námitek orgánu sociálního zabezpečení, který je příslušný k rozhodnutí o námitkách. Závisí-li rozhodnutí o námitkách na posouzení zdravotního stavu (§ 8 ~~odst. 9~~ **odst. 10**), prodlužují se lhůty podle věty první o 60 dnů. Orgán sociálního zabezpečení přezkoumává rozhodnutí, proti němuž byly podány námitky, v plném rozsahu; není přitom vázán podanými námitkami.

(5) Námitky nemají odkladný účinek, s výjimkou námitek podaných proti rozhodnutím vydaným podle § 116 ~~odst. 2~~ **odst. 4** věty druhé, § 118a odst. 1 až 3, § 118b a 118c a § 64 odst. 6 a 7 zákona o důchodovém pojištění.

(6) Námitky nelze podat proti rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení o námitkách nebo o odvolání.

(7) Řízení o námitkách musí být vedeno odděleně od rozhodování orgánu sociálního zabezpečení v prvním stupni; nemohou se na něm podílet ani v něm rozhodovat osoby, které se účastnily řízení o vydání napadeného rozhodnutí.

(8) Není-li v odstavcích 1 až 6 a 9 stanoveno jinak, vztahuje se na řízení o námitkách, na rozhodnutí o námitkách a na přezkumné řízení a obnovu řízení, která se týkají rozhodnutí o námitkách, správní řád s tím, že § 90 odst. 1 písm. b), § 90 odst. 3 a § 90 odst. 6 věta druhá správního řádu se nepoužijí, a po dobu, po kterou probíhá přezkumné řízení soudní, lhůty uvedené v § 97 odst. 2 a § 100 odst. 2 správního řádu neplynou, a přezkumné řízení ani obnovu řízení, která se týkají rozhodnutí o námitkách, nelze zahájit, popřípadě v nich pokračovat.

(9) Námitky lze podat též u kterékoliv okresní správy sociálního zabezpečení, pokud rozhodnutí vydala Česká správa sociálního zabezpečení; účinky podání námitek jsou zachovány, byly-li podány okresní správě sociálního zabezpečení ve lhůtě podle odstavce 1. Okresní správa sociálního zabezpečení je povinna námitky neprodleně postoupit České správě sociálního zabezpečení.

* * * * *

§ 90

Doručování písemností

(1) Do vlastních rukou se doručují

- a) rozhodnutí ve věcech důchodového pojištění,
- b) posudky zasílané podle § 8 ~~odst. 10~~ **odst. 11** a § 16a odst. 8,
- c) výzvy podle § 53.

(2) Povinnost orgánu sociálního zabezpečení doručit písemnost je splněna, jakmile oprávněný nebo jiný příjemce dávky důchodového pojištění písemnost převezme nebo jakmile byla držitelem poštovní licence vrácena odesílateli jako nedoručitelná a oprávněný nebo jiný příjemce dávky důchodového pojištění svým jednáním nebo opomenutím doručení písemnosti zmařil. Účinky doručení nastanou i tehdy, jestliže oprávněný nebo jiný příjemce dávky důchodového pojištění přijetí písemnosti odmítne.

(3) Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ve věcech důchodového pojištění doručované prostřednictvím datové schránky lze doručovat též prostřednictvím datové schránky kterékoliv okresní správy sociálního zabezpečení, pokud ji Česká správa sociálního zabezpečení určila k tomuto účelu. Informace o těchto datových schránkách je Česká správa sociálního zabezpečení povinna zveřejnit na své úřední desce.

* * * * *

§ 110

Žádost o dávku

(1) Příslušník Policie České republiky nebo Hasičského záchranného sboru České republiky podává žádost o dávku důchodového pojištění u útvaru, v němž koná službu; pozůstalý po příslušníku Policie České republiky nebo Hasičského záchranného sboru České republiky podává žádost o tuto dávku u útvaru, v němž zemřelý konal naposledy službu. Příslušník Generální inspekce bezpečnostních sborů a pozůstalý po tomto příslušníku podávají žádost o dávku důchodového pojištění u Generální inspekce bezpečnostních sborů. Příslušník Bezpečnostní informační služby a pozůstalý po tomto příslušníku podávají žádost o dávku důchodového pojištění u Bezpečnostní informační služby. Příslušník Úřadu pro zahraniční

styky a informace a pozůstalý po tomto příslušníku podávají žádost o dávku důchodového pojištění u Úřadu pro zahraniční styky a informace. Ostatní oprávnění podávají žádost o dávku důchodového pojištění u orgánu sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra nebo u útvaru Policie České republiky anebo u Hasičského záchranného sboru České republiky příslušného podle místa trvalého pobytu oprávněného, který přijímá žádosti o dávky podle věty první.

(2) Příslušník Vězeňské služby podává žádost o dávku důchodového pojištění u útvaru, v němž koná službu; to platí též, jestliže žádost o tuto dávku podává pozůstalý po příslušníku Vězeňské služby. Ostatní oprávnění podávají žádost o dávku důchodového pojištění u orgánu sociálního zabezpečení Ministerstva spravedlnosti.

(3) Voják z povolání podává žádost o dávku důchodového pojištění u orgánu sociálního zabezpečení Ministerstva obrany; to platí také tehdy, jestliže žádost o dávku důchodového pojištění podává občan, který byl vojákem z povolání, nebo jiný oprávněný, jestliže k rozhodnutí o dávce je příslušný orgán sociálního zabezpečení Ministerstva obrany.

(4) Útvary a orgány, které jsou příslušné podle odstavců 1 až 3, jsou povinny sepsat žádost o dávku důchodového pojištění; nesmí odmítnout sepsání žádosti, a to i když mají za to, že občan nesplňuje podmínky stanovené pro nárok na dávku důchodového pojištění, nebo není-li žádost občana doložena potřebnými doklady. Žádost se sepisuje na tiskopisech vydaných orgány uvedenými v § 9 odst. 1; ustanovení § 83 odst. 4 platí obdobně. Ustanovení § 83 odst. 1 věty třetí platí pro útvary a orgány uvedené ve větě první obdobně. Útvary a orgány uvedené v odstavcích 1 a 2, které sepsaly žádost o dávku důchodového pojištění, předávají neprodleně tuto žádost příslušnému orgánu sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra nebo Ministerstva spravedlnosti.

(5) Občané, kteří podávají žádost o důchod starobní nebo invalidní u orgánů uvedených v odstavcích 1 až 3 a v době podání této žádosti nejsou ve služebním poměru, přikládají k žádosti o tento důchod potvrzení zaměstnavatele, k němuž jsou ve vztahu, který zakládá účast na důchodovém pojištění, o trvání tohoto vztahu, dni jeho skončení a o tom, zda jsou v dočasné pracovní neschopnosti nebo jim byla nařízena karanténa; zaměstnavatel je povinen na žádost občana toto potvrzení vydat. Ustanovení předchozí věty platí obdobně pro okresní správu sociálního zabezpečení, vykonává-li občan samostatnou výdělečnou činnost.

(6) Žádost o dávku důchodového pojištění mohou občané uvedení v odstavcích 1 až 3 podat u útvarů a orgánů uvedených v odstavcích 1 až 3 též prostřednictvím elektronické aplikace těchto orgánů.

* * * * *

§ 112

(1) Pro řízení ve věcech důchodového pojištění příslušníků ozbrojených sil platí obdobně ustanovení hlavy druhé a páté, s výjimkou s výjimkou § 82, § 82a, § 83 odst. 1 věty první a druhé, § 83 odst. 2, § 88 odst. 9 a § 109; **§ 82a se použije přiměřeně, pokud se jedná o podávání žádostí o dávku důchodového pojištění v elektronické podobě.**

(2) Ustanovení § 6 odst. 4 písm. s) platí obdobně pro orgány sociálního zabezpečení uvedené v § 9.

* * * * *

§ 115a

(1) Doplatek důchodu nebo jeho část lze použít na úhradu

- a) přeplatku na důchodu, pokud za něj odpovídá stejný příjemce důchodu nebo se jedná o stejný druh důchodu,
- b) přeplatku, který vznikl na důchodu zemřelého oprávněného, kterému by doplatek důchodu náležel, nebo
- c) dluhu na pojistném nebo penále, jde-li o dluh osoby samostatně výdělečně činné, které by doplatek důchodu náležel.

(2) Vznikne-li v důsledku postupu podle § 86 odst. 4 a 5 přeplatek, zúčtuje se spolu s doplatkem nově stanovené výše důchodu nebo se uhradí srážkami z vypláceného důchodu. Podle věty první se postupuje i v případě, kdy se snižuje výše důchodu z českého důchodového pojištění v důsledku postupu podle přímo použitelného předpisu Evropské unie nebo mezinárodní smlouvy. Ustanovení § 118a odst. 4 není postupem podle věty první a druhé dotčeno.

(3) Byl-li přiznán starobní důchod nebo invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně zpětně za dobu, za kterou bylo vypláceno nemocenské, zúčtuje se nemocenské vyplácené za dobu, za kterou podle zákona o nemocenském pojištění nenáleželo poživateli tohoto důchodu, s doplatkem tohoto důchodu. Pokud doplatek starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nestačí na úhradu přeplatku na nemocenském nebo přeplatek z doplatku nebyl sražen, sráží se přeplatek, popřípadě zbytek přeplatku z pravidelných měsíčních splátek důchodu; při stanovení výše měsíční srážky se postupuje obdobně jako při výkonu rozhodnutí srážkami z důchodu. Podle věty první a druhé se postupuje i v případě, pokud přeplatek na nemocenském vznikl v důsledku zpětného zvýšení invalidního důchodu z důvodu zvýšení stupně invalidity.

(4) Nedojde-li zúčtováním podle § 56 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění k plné úhradě částek důchodu v případě zániku nároku na důchod nebo na jeho výplatu, mohou být tyto částky uhrazeny srážkami z vypláceného důchodu.

(5) Vznikl-li přeplatek na důchodu zemřelého, na jehož úhradu má orgán sociálního zabezpečení nárok bez ohledu na zavinění příjemce důchodu, lze přeplatek na důchodu zúčtovat podle odstavce 1 písm. b) s doplatkem stejného nebo jiného důchodu, který by zemřelému náležel a který mu nebyl vyplacen, i když o přeplatku zemřelého nebylo pravomocně rozhodnuto.

§ 116

Lhůty pro výplatu dávek

(1) Dávky důchodového pojištění se vyplácejí ~~dopředu v pravidelných měsíčních lhůtách určených na kalendářní měsíc ve výplatním termínu stanoveném plátcem dávky,~~ nestanoví-li se dále jinak.

(2) Výplatní termín dávky důchodového pojištění se stanoví tak, aby spadal do období od prvního do čtrnáctého dne kalendářního měsíce, na který se dávka vyplácí.

Změnit stanovený výplatní termín může plátce důchodu jen se souhlasem příjemce dávky důchodového pojištění; bez souhlasu příjemce dávky může plátce důchodu změnit výplatní termín jen na dřívější den. Plátce důchodu je povinen písemně sdělit příjemci dávky nový výplatní termín nejpozději do konce kalendářního měsíce předcházejícího kalendářnímu měsíci, v němž dochází ke změně výplatního termínu.

(3) Jsou-li splněny podmínky nároku na výplatu dávky důchodového pojištění v první den kalendářního měsíce, náleží splátka dávky na celý kalendářní měsíc. To neplatí v

- a) případě, že nárok na výplatu dávky netrval po celý kalendářní měsíc na základě žádosti poživatele starobního důchodu,**
- b) případě nároku plátce důchodu na vrácení částky důchodu vyplacené za kalendářní měsíc nebo jeho část podle § 118a odst. 2,**
- c) případě nesplnění podmínek pro výplatu starobního důchodu a**
- d) případě, že dávka důchodového pojištění nebo její část nenáleží za kalendářní měsíc nebo jeho část z důvodu souběhu s nárokem na výplatu jiné dávky důchodového pojištění.**

(4) (2) Orgán sociálního zabezpečení rozhodující o přiznání dávky důchodového pojištění může žadateli o přiznání této dávky poskytovat zálohy na dávku, pokud má za to, že podmínky pro nárok na dávku jsou splněny; pokud tyto podmínky splněny nebyly, je žadatel povinen zálohy neprodleně vrátit. Po přiznání dávky důchodového pojištění zúčtuje orgán sociálního zabezpečení poskytnuté zálohy s přiznanou dávkou. Dávky důchodového pojištění, jejichž výše nedosahuje 300 Kč měsíčně, mohou být vypláceny v delších než měsíčních lhůtách, nejdéle však za období nepřesahující 6 měsíců.

(5) (3) Dávky důchodového pojištění se oprávněnému, který se na území České republiky obvykle nezdržuje (§ 66 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění), vyplácejí na základě potvrzení o žití

- a) na účet vedený u zahraniční banky nebo u banky v České republice nebo pobočky zahraniční banky nebo spořitelního a úvěrního družstva v České republice, a to zpětně za období ode dne vzniku nároku na výplatu dávky nebo ode dne následujícího po posledním dni, za který náležela poslední vyplacená splátka dávky, do konce kalendářního měsíce, v němž bylo potvrzení o žití vystaveno; potvrzení o žití zasílá oprávněný plátcí dávky nejvýše jednou za kalendářní měsíc, nebo**
- b) bankovním šekem nebo mezinárodní poštovní poukázkou na adresu oprávněného v cizině, a to zpětně za období nepřesahující 3 kalendářní měsíce; potvrzení o žití zasílá oprávněný plátcí dávky jednou ročně.**

(6) (4) Byl-li mezi orgánem sociálního zabezpečení České republiky a příslušným orgánem sociálního zabezpečení jiného státu, v němž se oprávněný uvedený v odstavci 3 5 obvykle zdržuje, sjednán způsob ověřování žití oprávněného pravidelnou výměnou potřebných údajů v elektronické podobě, vyplácí se dávka důchodového pojištění zpětně v měsíčních lhůtách určených plátcem dávky; potvrzení o žití zasílá oprávněný plátcí dávky jednou ročně.

(7) ~~(5)~~ ~~Není-li potvrzení o žití v případech uvedených v odstavci 3 5 písm. b)~~ a odstavci 4 6 zasláno, výplata dávky se zastaví do doby, než bude potvrzení o žití zasláno plátcí dávky. Ustanovení odstavce 2 4 věty třetí platí pro výplatu dávek oprávněnému uvedenému v odstavci 3 5 obdobně.

* * * * *

§ 116c

Poživatelům důchodů, umístěným v zařízeních sociálních služeb poskytujících pobytové služby v domovech pro osoby se zdravotním postižením, domovech pro seniory, domovech se zvláštním režimem a týdenních stacionářích, provádějí výplatu dávek důchodového pojištění v hotovosti tato zařízení, pokud s tímto způsobem výplaty tito poživatelé souhlasí, toto zařízení podalo žádost o tento způsob výplaty orgánu sociálního zabezpečení a ten s tímto způsobem výplaty souhlasí nebo do 30 dnů ode dne doručení žádosti zařízení nesdělil, že s tímto způsobem výplaty nesouhlasí. ~~Dávky důchodového pojištění vyplácené podle věty první jsou splatné k 15. dni kalendářního měsíce.~~ Způsob výplaty podle věty první nelze použít, pokud příjemcem dávky důchodového pojištění není oprávněný nebo jeho opatrovník. Zařízení je povinno vrátit orgánu sociálního zabezpečení do 8 dnů splátky dávky, které byly poukázány tomuto zařízení podle věty první, pokud tyto splátky dávky oprávněnému již nenáležely z důvodu jeho úmrtí nebo pokud oprávněný ukončil pobyt v zařízení před počátkem období, za které splátky dávky náleží; zařízení přitom těchto splátek dávky nesmí použít jiným způsobem.

* * * * *

§ 117

~~Dávky důchodového pojištění příslušníků ozbrojených sil se vyplácejí ve stanoveném výplatním termínu na běžný kalendářní měsíc.~~ Termín výplaty dávek **důchodového pojištění příslušníků ozbrojených sil** stanoví v oborech své působnosti ministři obrany, vnitra a spravedlnosti.

* * * * *

§ 118

Výplata dávky důchodového pojištění zvláštnímu příjemci

(1) Zvláštním příjemcem dávky důchodového pojištění je

- a) občan určený rozhodnutím obecního úřadu podle § 10; v odůvodněných případech může být zvláštním příjemcem ustanovena právnická osoba,
- b) občan, kterému byl sirotčí důchod vyplácen do dne nabytí svéprávnosti dítěte, a to od tohoto dne.

(2) Občan uvedený v odstavci 1 písm. b) nebo oprávněný může kdykoliv po nabytí svéprávnosti požádat plátce dávky důchodového pojištění, aby dávka byla již vyplácena do rukou oprávněného; neučiní-li tak, vyplácí se dávka i nadále dosavadnímu příjemci. Byl-li

dítěti, které má nárok na sirotčí důchod, přiznán invalidní důchod, přestává být občan uvedený v odstavci 1 písm. b) zvláštním příjemcem dnem, který předchází dni, od něhož náleží dítěti první pravidelná měsíční splátka invalidního důchodu.

(3) Obecní úřad ustanoví zvláštního příjemce s jeho souhlasem v případech, kdy by se výplatou dávky dosavadnímu příjemci zřejmě nedosáhlo účelu, kterému má dávka sloužit, nebo kdyby tím byly poškozovány zájmy osob, které je důchodce povinen vyživovat, anebo nemůže-li oprávněný, popřípadě jeho zákonný zástupce nebo opatrovník, výplatu přijímat. Souhlas oprávněného, popřípadě jeho zákonného zástupce nebo opatrovníka, s ustanovením zvláštního příjemce se vyžaduje jen v případě, že oprávněný, popřípadě jeho zákonný zástupce nebo opatrovník, nemůže výplatu přijímat; to neplatí, pokud oprávněný, popřípadě jeho zákonný zástupce nebo opatrovník, vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nemůže podat vyjádření k ustanovení zvláštního příjemce.

(4) Zákonný zástupce, opatrovník, **osoba, která oprávněného zastupuje podle § 49 a 50 občanského zákoníku**, a zvláštní příjemce jsou povinni dávku použít pouze ve prospěch oprávněného a osob, které je oprávněný povinen vyživovat. Zvláštní příjemce ustanovený oprávněnému, který nemůže výplatu přijímat, používá dávku podle pokynů oprávněného. Zvláštní příjemce je povinen na žádost oprávněného nebo obecního úřadu, který jej ustanovil, podat písemné vyúčtování dávky, která mu byla vyplácena, a to do 1 měsíce.

(5) Obecní úřad rozhodnutí o ustanovení zvláštního příjemce zruší, pokud

- a) odpadly důvody, pro které byl zvláštní příjemce ustanoven,
- b) zjistí, že zvláštní příjemce neplní povinnosti uvedené v odstavci 4 větě první a druhé, nebo
- c) zjistí, že zvláštní příjemce nesplnil povinnost uvedenou v odstavci 4 větě třetí.

§ 118a

(1) Jestliže důchod byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijal důchod nebo jeho část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, má plátce důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popřípadě náhradu nesprávně vyplacené částky.

(2) Jestliže byl občanu vyplácen starobní důchod a nebyly přitom splněny podmínky stanovené zákonem o důchodovém pojištění pro výplatu tohoto důchodu,⁵⁷⁾ má plátce důchodu vůči tomuto občanu nárok na vrácení těch vyplacených částek starobního důchodu, které nenáležely. To platí obdobně, zanikl-li nárok na vdovský nebo vdovecký důchod z důvodu uzavření nového manželství nebo nárok na sirotčí, **vdovský nebo vdovecký** důchod z důvodu dosažení 26. roku věku **nezaopatřeného dítěte**. Plátce důchodu má dále nárok na vrácení těch vyplacených částek vdovského nebo vdoveckého důchodu, které nenáležely z důvodu zpětného přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně dítěti, o které vdova nebo vdovec pečovali a které se z důvodu tohoto zpětného přiznání tohoto důchodu nepovažuje za nezaopatřené dítě. Plátce důchodu má dále nárok na vrácení těch částek vdovského nebo vdoveckého důchodu nebo sirotčího důchodu, které byly vyplaceny po zániku nároku na tyto

důchody podle § 50 odst. 6 a 7 nebo § 52 odst. 6 zákona o důchodovém pojištění. **Plátce důchodu má dále nárok na vrácení těch částek důchodu, které nenáležely, došlo-li ke snížení výše důchodu z českého důchodového pojištění v důsledku postupu podle přímo použitelného předpisu Evropské unie nebo mezinárodní smlouvy, pokud přeplatek nebyl zúčtován nebo uhrazen postupem podle § 115a odst. 2 věty první. Zemře-li občan, považují se neuspokojené nároky plátce důchodu na vrácení vyplacených částek v případech uvedených ve větě první až páté za dluh občana, který se vypořádá v rámci dědictví; to platí i v případě, že o těchto nárocích nebylo pravomocně rozhodnuto.**

(3) Nárok na vrácení, popřípadě náhradu částek vyplacených neprávem nebo ve vyšší výši, než náležely, zaniká, pokud rozhodnutí o vrácení, popřípadě náhradě částek vyplacených neprávem nebo ve vyšší výši, než náležely, nebylo vydáno do 5 let ode dne výplaty dávky. **Účinky rozhodnutí, které bylo vydáno ve lhůtě uvedené ve větě první, jsou zachovány, pokud došlo po uplynutí této lhůty z důvodu nesprávného vyčíslení přeplatku ke změně rozhodnutí nebo k jeho zrušení a nahrazení novým rozhodnutím. Nárok na vrácení, popřípadě náhradu částek vyplacených neprávem nebo ve vyšší výši, než náležely, vzniká znovu, zjistí-li se, že přeplatek na dávce důchodového pojištění vznikl v příčinné souvislosti s trestným činem, jehož pachatelem, spolupachatelem nebo účastníkem je příjemce dávky nebo poživatel důchodu; v těchto případech běží znovu lhůta uvedená ve větě první ode dne, kdy se plátce důchodu dozví o rozhodnutí soudu o tomto trestném činu.**

(4) Občanu, který je povinen na základě pravomocného rozhodnutí příslušného orgánu sociálního zabezpečení vrátit dávku, může být přeplatek srážen z důchodu nebo ze mzdy, platu nebo jiného pracovního příjmu; přitom platí obdobně předpisy o výkonu soudních rozhodnutí srážkou ze mzdy.

57) § 37 odst. 1 písm. a) č. 1 a odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb.

§ 4 a § 6 písm. b) nařízení vlády ČSFR č. 557/1990 Sb., o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům, ve znění zákona č. 578/1991 Sb.

* * * * *

§ 121

Fyzické osoby přizvané k jednání posudkových komisí ministerstva, jde-li o posuzování podle § 4 odst. 2, nebo k jednání České správy sociálního zabezpečení, jde-li o posuzování podle § 8 ~~odst. 9~~ **odst. 10** věty první a druhé, anebo k jednání okresních správ sociálního zabezpečení, jde-li o posuzování podle § 8 odst. 1, jsou povinny zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které se v souvislosti s tímto jednáním dozvěděly.

* * * * *

§ 123

(1) Jestliže přeplatek na dávce důchodového pojištění nebo dávkách důchodového pojištění u téhož oprávněného ve svém úhrnu nepřesáhne částku 300 Kč a nelze jej zúčtovat s doplatkem jiné dávky důchodového pojištění nebo srážet z dávky důchodového pojištění, odepíše se tento přeplatek k tíži příslušného orgánu sociálního zabezpečení.

(2) Příslušný orgán sociálního zabezpečení odepíše přeplatek na dávce důchodového pojištění, je-li zcela nedobytný. Za zcela nedobytný se považuje přeplatek,

jestliže příjemce dávky zemřel, pokud odpovědnost za uhrazení přeplatku nepřešla na jinou osobu, popřípadě zanikl, byla-li příjemcem dávky ustanovena právnická osoba, přeplatek, který byl bezvysledně vymáhán na příjemci dávky nebo jiných osobách, na nichž mohl být vymáhán, nebo jehož vymáhání by zřejmě nevedlo k výsledku nebo u něhož je pravděpodobné, že by náklady vymáhání přesáhly jeho výtěžek, a přeplatek, jehož vymáhání je spojeno se zvláštními nebo nepoměrnými obtížemi.

(3) Tomu, kdo odpovídá za přeplatek na dávce důchodového pojištění, může příslušný orgán sociálního zabezpečení povolit placení přeplatku ve splátkách, pokud ten, kdo odpovídá za přeplatek, prokáže schopnost platit splátky řádně a včas a není-li z jiných okolností zřejmé, že tímto povolením by byla úhrada přeplatku ohrožena. Orgán sociálního zabezpečení může zrušit povolení placení přeplatku ve splátkách, jestliže ten, jemuž bylo placení přeplatku ve splátkách povoleno, nezaplatí některou splátku včas nebo ve správné výši, nebo jestliže vznikne nárok na doplatek dávky důchodového pojištění, s nímž je možné nesplacený přeplatek nebo jeho podstatnou část zúčtovat, anebo jestliže se zlepši majetkové poměry toho, jemuž bylo placení přeplatku ve splátkách povoleno, tak, že další placení přeplatku ve splátkách není nutné.

* * * * *

§ 123b

(1) Dlužné pojistné a penále ~~může~~ **odepíše** příslušná správa sociálního zabezpečení ~~odepsat~~, je-li tento dluh zcela nedobytný. Za nedobytný se považuje takový dluh na pojistném a penále, který byl bezvysledně vymáhán na plátcí pojistného i na jiných osobách, na nichž tento dluh mohl být vymáhán, nebo nevedlo-li by vymáhání tohoto dluhu zřejmě k výsledku nebo je-li pravděpodobné, že by náklady vymáhání tohoto dluhu přesáhly jeho ~~výsledek~~ **výtěžek**. Za nedobytný se považuje též dluh na pojistném a penále u zaměstnavatelů, u nichž došlo k výmazu z obchodního rejstříku, popřípadě z jiného zákonem určeného rejstříku nebo stanovené evidence u příslušného orgánu v České republice, pokud dluh nepřešel na jejich právního nástupce, a dále dluh na pojistném a penále u fyzické osoby, která zemřela, pokud dluh nepřešel na dědice této osoby.

(2) O odpisu pro nedobytnost se plátce pojistného, popřípadě i jiná osoba, která je povinna dluh na pojistném a penále zaplatit, nevyrozumívá; dluh na pojistném a penále trvá dále, dokud nedojde k promlčení práva vymáhat tento dluh.

(3) Ustanovení odstavců 1 a 2 platí obdobně též pro dluh na pokutě.

* * * * *

§ 123e

(1) Nestanoví-li tento zákon jinak, lze podání nebo jiný úkon podle tohoto zákona nebo ve věcech pojistného podle zvláštního zákona³²⁾ učinit písemně, ústně do protokolu nebo datovou zprávou

- a) podepsanou způsobem, se kterým jiný právní předpis spojuje účinky vlastnoručního podpisu⁸³⁾, nebo
- b) odeslanou prostřednictvím elektronické aplikace orgánu sociálního zabezpečení s využitím přístupu se zaručenou identitou ověřenou občanským průkazem nebo jiným prostředkem pro

elektronickou identifikaci určeným orgánem sociálního zabezpečení, pokud orgán sociálního zabezpečení tuto možnost zajistil.

(2) Je-li podle tohoto zákona nebo ve věcech pojistného podle zvláštního zákona³²⁾ pro podání nebo jiný úkon předepsán tiskopis, lze podání nebo jiný úkon učinit pouze

- a) v elektronické podobě zasláním na elektronickou adresu určenou orgánem sociálního zabezpečení nebo do datové schránky určené orgánem sociálního zabezpečení; podání nebo jiný úkon lze v elektronické podobě učinit pouze ve formě datové zprávy, a to ve formátu, struktuře a tvaru určeném příslušným orgánem sociálního zabezpečení. Nesplňuje-li podání nebo jiný úkon tyto podmínky, nepřihlíží se k němu; orgán sociálního zabezpečení je povinen upozornit toho, kdo učinil podání nebo jiný úkon v elektronické podobě, které nesplňuje tyto podmínky, na tuto skutečnost a na to, že se k tomuto podání nebo jinému úkonu nepřihlíží. Orgán sociálního zabezpečení může určit pro zasílání podání nebo jiného úkonu elektronickou adresu nebo datovou schránku jiného než příslušného orgánu sociálního zabezpečení jen se souhlasem orgánu sociálního zabezpečení, na jehož elektronickou adresu nebo do jehož datové schránky mají být tato podání nebo jiné úkony zasílány, nebo
- b) písemně na předepsaném tiskopisu nebo na produktu výpočetní techniky, který je co do údajů, formy a formátu shodný s předepsaným tiskopisem. Orgán sociálního zabezpečení může určit pro zasílání písemných podání na předepsaném tiskopise adresu jiného než příslušného orgánu sociálního zabezpečení jen se souhlasem orgánu sociálního zabezpečení, na jehož adresu mají být podání zasílána.

(3) Orgány sociálního zabezpečení jsou povinny zveřejnit na své úřední desce a způsobem umožňujícím dálkový přístup

- a) úřední hodiny, ve kterých je otevřena podatelna orgánu sociálního zabezpečení, kde je možno odevzdat podání, a úřední hodiny pro veřejnost, ve kterých je možno u něj učinit podání ústně do protokolu nebo nahlížet do spisu,
- b) elektronickou adresu své podatelny, identifikátor své datové schránky, elektronickou adresu určenou příslušným orgánem sociálního zabezpečení k předkládání tiskopisů v elektronické podobě ve formě datové zprávy a identifikátor datové schránky určené k předkládání tiskopisů v elektronické podobě ve formě datové zprávy a adresu určenou pro zasílání písemných podání podle odstavce 2 písm. b); **Česká správa sociálního zabezpečení přitom zveřejní též identifikátory datových schránek okresních správ sociálního zabezpečení a uvede, které z nich jsou určeny též k doručování rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ve věcech důchodového pojištění,**
- c) formu technického nosiče pro doručování podání v elektronické podobě,
- d) tiskopisy, které se podle odstavce 2 písm. a) předkládají v elektronické podobě, a podmínky, za nichž se tiskopisy v této podobě předkládají,
- e) podání a jiné úkony, které lze učinit způsobem podle odstavce 1 písm. b).

32) Zákon č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

83) § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

§ 6 odst. 1 zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce.

* * * * *

§ 127

Prováděcí předpisy

(1) Ministerstvo stanoví vyhláškou bližší úpravu postupu při posuzování zdravotního stavu a pracovní schopnosti občanů ve věcech sociálního zabezpečení, státní sociální podpory a sociální péče.

(2) Ministerstvo vydá vyhlášku k provedení § 8 ~~odst. 10~~ **odst. 11** a § 35a odst. 9.

(3) Ministerstvo stanoví vyhláškou náležitosti průkazu pověřených zaměstnanců orgánu sociálního zabezpečení podle § 15 odst. 2.

(4) Ministerstvo může stanovit vyhláškou případy nebo druhy řízení, v nichž může orgán sociálního zabezpečení žádat od účastníka řízení předložení dokladů k prokázání skutečností uváděných účastníkem.

* * * * *

Platná znění příslušných ustanovení zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, s vyznačením navrhovaných změn

§ 5b

* * * * *

(3) Vyměřovací základ osoby samostatně výdělečně činné, jejíž daň z příjmů je rovna paušální dani, činí součin měsíčního vyměřovacího základu pro pásmo paušálního režimu, podle kterého je určena paušální daň, stanoveného podle § 14 odst. 3 platného pro kalendářní rok, za který se stanoví vyměřovací základ, a počtu kalendářních měsíců tohoto kalendářního roku, v nichž byla osoba samostatně výdělečně činná poplatníkem v paušálním režimu.

* * * * *

**~~Sleva na pojistném~~
Sleva na pojistném zaměstnavatele za zaměstnance**

§ 7a

(1) Zaměstnavatel má nárok na slevu na pojistném za kalendářní měsíc za zaměstnance v pracovním nebo služebním poměru, který

~~a) je starší 55 let,~~

a) dosáhl alespoň 55 let,

b) pečuje o dítě mladší 10 let, jehož je rodičem, nebo které má v péči nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu; za rozhodnutí příslušného orgánu se považuje rozhodnutí uvedené v § 7 odst. 10 zákona o státní sociální podpoře,

c) pečuje o osobu blízkou mladší 10 let, která je závislá na pomoci jiné osoby ve stupni I (lehká závislost), nebo o osobu blízkou, která je závislá na pomoci jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) anebo stupni IV (úplná závislost); osoba blízká se posuzuje podle § 24 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění,

d) se zároveň připravuje na budoucí povolání studiem **a je mladší 26 let**; studium se posuzuje podle § 21 odst. 1 písm. a), § 22 a 23 zákona o důchodovém pojištění,

e) v období 12 kalendářních měsíců před kalendářním měsícem, za který se sleva na pojistném uplatňuje, nastoupil jako uchazeč o zaměstnání na rekvalifikaci podle § 109 nebo 109a zákona o zaměstnanosti,

f) je osobou se zdravotním postižením podle § 67 odst. 2 zákona o zaměstnanosti, nebo

g) je mladší 21 let.

(2) Podmínkou nároku na slevu na pojistném je, že se zaměstnancem uvedeným v odstavci 1 písm. a) až f) je sjednána kratší pracovní nebo služební doba, než činí stanovená týdenní pracovní nebo služební doba, přičemž rozsah takto ~~stanovené~~ **sjednané** kratší pracovní nebo služební doby činí nejméně 8 hodin a nejvíce 30 hodin týdně. Vykonává-li zaměstnanec u téhož zaměstnavatele více zaměstnání v pracovním nebo služebním poměru, náleží sleva na pojistném jen z jednoho zaměstnání; limit počtu hodin podle věty první platí přitom pro všechna tato zaměstnání dohromady.

(3) Sleva na pojistném za zaměstnance nenáleží, pokud

- a) úhrn vyměřovacích základů zaměstnance ze všech zaměstnání vykonávaných v pracovním nebo služebním poměru u téhož zaměstnavatele za kalendářní měsíc je vyšší než 1,5násobek průměrné mzdy; **tato částka průměrné mzdy se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru,**
- b) úhrn vyměřovacích základů zaměstnance ze všech zaměstnání vykonávaných v pracovním nebo služebním poměru u téhož zaměstnavatele připadající na 1 hodinu z úhrnu odpracovaných hodin ze všech těchto zaměstnání v kalendářním měsíci je vyšší než 1,15 % průměrné mzdy; **úhrn vyměřovacích základů připadající na 1 hodinu a tato částka průměrné mzdy se zaokrouhlují na celé koruny směrem nahoru. Za odpracovanou hodinu se považuje též hodina, za kterou podle zvláštních právních předpisů náleží náhrada mzdy nebo platu, a hodina, za kterou náleží započitatelný příjem poskytnutý za dobu pracovního nebo služebního volna, který nahrazuje ztrátu příjmu ve výši průměrného výdělku nebo ve výši mzdy nebo platu, které by náležely za dobu tohoto volna,**
- c) odpracovaná doba v pracovním nebo služebním poměru zaměstnance **uvedeného v odstavci 1 písm. a) až f)** ze všech zaměstnání k témuž zaměstnavateli, včetně dob, které se považují za výkon práce nebo služby **podle zákoníku práce nebo právních předpisů upravujících služební poměr,** překročí u téhož zaměstnavatele v kalendářním měsíci 138 hodin; ~~pokud zaměstnanec nastoupil do zaměstnání v průběhu kalendářního měsíce netrvalo-li zaměstnání celý kalendářní měsíc,~~ upraví se tento limit v poměru počtu kalendářních dnů trvání zaměstnání v kalendářním měsíci a počtu kalendářních dnů v kalendářním měsíci s tím, že výsledek se zaokrouhluje na celé hodiny směrem nahoru,
- d) zaměstnanec uvedený v odstavci 1 písm. f) je v pracovním poměru k zaměstnavateli, který je zaměstnavatelem uznaným za zaměstnavatele na chráněném trhu práce podle § 78 zákona o zaměstnanosti, pokud by slevu na pojistném uplatňoval tento zaměstnavatel, nebo
- e) je zaměstnanec uveden v měsíčním přehledu nákladů na náhrady mezd zaměstnanců pro uplatnění nároku na výplatu příspěvku v době částečné práce podle § 120e odst. 5 zákona o zaměstnanosti.

(4) Slevu na pojistném lze za kalendářní měsíc poskytnout za téhož zaměstnance pouze jednomu zaměstnavateli.

(5) Sleva na pojistném za zaměstnance náleží zaměstnavateli, jen pokud ~~před~~ **nejpozději s** uplatněním této slevy oznámil České správě sociálního zabezpečení záměr uplatňovat tuto slevu za tohoto zaměstnance; oznámením tohoto záměru se rozumí okamžik jeho doručení České správě sociálního zabezpečení. Záměr uplatňovat slevu na pojistném za

jednotlivého zaměstnance může zaměstnavatel oznámit nejdříve 1 měsíc přede dnem, od kterého bude slevu na pojistném za tohoto zaměstnance uplatňovat, ne však dříve než dnem podání oznámení o nástupu tohoto zaměstnance do zaměstnání podle zákona o nemocenském pojištění. ~~Záměr uplatňovat slevu na pojistném za jednotlivého zaměstnance zaměstnavatel oznamuje nejpozději ve lhůtě pro podání přehledu podle § 9 odst. 2 za kalendářní měsíc, za který slevu na pojistném za tohoto zaměstnance uplatňuje.~~ Jestliže má záměr za téhož zaměstnance uplatňovat slevu na pojistném více zaměstnavatelů, sleva na pojistném za tohoto zaměstnance náleží tomu zaměstnavateli, který oznámil České správě sociálního zabezpečení tento záměr jako první.

§ 7b

(1) Výše slevy na pojistném **za zaměstnance** za kalendářní měsíc činí 5 % z úhrnu vyměřovacích základů zaměstnanců, na které je sleva uplatňována podle § 7a. Sleva na pojistném se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru.

(2) Vykonává-li zaměstnanec u téhož zaměstnavatele více zaměstnání, zahrnuje se za tohoto zaměstnance do úhrnu vyměřovacích základů zaměstnanců podle odstavce 1 jen vyměřovací základ z toho zaměstnání, z něhož zaměstnavatel uplatňuje slevu.

(3) Je-li u zaměstnance splněno více důvodů pro uplatnění slevy na pojistném podle § 7a odst. 1, může zaměstnavatel uplatnit slevu na pojistném za jednotlivého zaměstnance v kalendářním měsíci jen jednou.

(4) Podmínky pro uplatnění slevy na pojistném musí být u zaměstnance, za kterého lze slevu na pojistném uplatnit, splněny po celou dobu trvání pracovního nebo služebního poměru v kalendářním měsíci.

§ 7c

(1) Slevu na pojistném **za zaměstnance** za kalendářní měsíc uplatňuje zaměstnavatel na tiskopisu podle § 9 odst. 2. Slevu na pojistném odečte zaměstnavatel z částky pojistného stanoveného podle § 5a a § 7 odst. 1 písm. a) **a b)** za tento kalendářní měsíc.

(2) Slevu na pojistném lze uplatnit jen do dne splatnosti pojistného za kalendářní měsíc, za který sleva na pojistném náleží.

(3) Byla-li z částky pojistného odečtena sleva na pojistném ve vyšší částce, než mohla být odečtena, považuje se částka, o kterou bylo pojistné takto zkráceno, za dluh na pojistném; byla-li z částky pojistného odečtena sleva na pojistném v nižší částce, než mohla být odečtena, nedoplatek na slevě na pojistném nevzniká.

* * * * *

Odvod pojistného zaměstnavatelem

§ 8

(1) Zaměstnavatel je povinen odvádět i pojistné, které je povinen platit zaměstnanec. Pojistné odvedené za zaměstnance srazí zaměstnavatel z jeho příjmů, které mu zúčtoval.

(2) Za kalendářní měsíc, ve kterém zaměstnanec má započitatelný příjem, avšak nelze z něho srazit pojistné z důvodu, že tento příjem není v peněžní formě, je zaměstnavatel povinen uhradit i pojistné, které je povinen platit zaměstnanec; to platí obdobně též v případě, kdy část příjmu je v peněžní formě, avšak v nižší částce, než činí výše pojistného, které je povinen platit zaměstnanec. Za nepeněžní plnění se pro účely odvodu pojistného považuje též peněžní plnění poukázané zaměstnavatelem jinému subjektu ve prospěch zaměstnance. Zaměstnanec je povinen uhradit zaměstnavateli pojistné, které za něj zaplatil zaměstnavatel podle věty první.

(3) Započitatelný příjem zúčtovaný do kalendářního měsíce, v němž skončilo zaměstnání malého rozsahu^{58b)} nebo zaměstnání vykonávané na základě dohody o provedení práce a příjem zúčtovaný v dalším kalendářním měsíci, popřípadě kalendářních měsících ve výši, která nezaložila v tomto měsíci, popřípadě měsících účast na nemocenském pojištění, se považují za příjem zúčtovaný v kalendářním měsíci, v němž úhrn započitatelných příjmů zahrnovaných do posledního kalendářního měsíce, ve kterém naposledy trvalo zaměstnání malého rozsahu nebo zaměstnání vykonávané na základě dohody o provedení práce, dosáhl výše zakládající účast na pojištění v tomto měsíci.

(4) Zaměstnavatel je povinen sám vypočítat pojistné, které je povinen odvádět.

58b) § 7 zákona č. 187/2006 Sb.

* * * * *

§ 12

(1) Na právního nástupce zaměstnavatele přechází povinnost platit pojistné za dobu nejvýše 10 roků nazpět ode dne, kdy se stal právním nástupcem. Příslušná okresní správa sociálního zabezpečení¹⁸⁾ je povinna na žádost takového právního nástupce vykázat evidovanou výši dlužného pojistného.

~~(2) Zemře-li osoba samostatně výdělečně činná, může dlužné pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti zaplatit osoba, která uplatňuje nárok na důchod z důchodového pojištění z důvodu úmrtí osoby samostatně výdělečně činné; to platí obdobně pro dlužné pojistné na důchodové pojištění, zemře-li osoba dobrovolně účastná důchodového pojištění.~~

(2) ~~(3)~~ Pojistné, které dluží obchodní společnost nebo družstvo, může zaplatit též společník obchodní společnosti anebo člen statutárního orgánu nebo dozorčí rady této společnosti nebo představenstva družstva; to platí též pro osobu, která byla tímto společníkem nebo členem.

18) § 7 písm. c) a d) zákona České národní rady č. 582/1991 Sb., ve znění zákona České národní rady č. 590/1992 Sb.

* * * * *

Odvod pojistného osobou samostatně výdělečně činnou

§ 13

(1) Osoba samostatně výdělečně činná je povinna odvádět pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na nemocenské pojištění na účet příslušné okresní správy sociálního zabezpečení¹⁹⁾, s výjimkou pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti spravovaných správcem daně z příjmů jako paušální veřejná pojistná.

(2) Osoba samostatně výdělečně činná je povinna platit za podmínek dále stanovených buď pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, nebo zálohy na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „zálohy na pojistné“) a doplatek na pojistném na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „doplatek na pojistném“).

¹⁹⁾ § 7 písm. b) zákona České národní rady č. 582/1991 Sb., ve znění zákona České národní rady č. 590/1992 Sb.

§ 13a

(1) Osoba samostatně výdělečně činná je povinna platit zálohy na pojistné

- a) za kalendářní měsíc, ve kterém se přihlásila k účasti na důchodovém pojištění v kalendářním roce podle § 10 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění, a za kalendářní měsíce následující po tomto měsíci, pokud vykonává vedlejší samostatnou výdělečnou činnost; povinnost platit zálohy na pojistné na základě této přihlášky trvá naposledy za prosinec kalendářního roku, ve kterém se osoba samostatně výdělečně činná přihlásila k účasti na důchodovém pojištění,
- b) za kalendářní měsíc, který následuje po kalendářním měsíci, ve kterém byl nebo měl být podán přehled o příjmech a výdajích podle § 15 odst. 1 za kalendářní rok, ve kterém dosáhla daňového základu (§ 5b odst. 1) ve výši zakládající účast na důchodovém pojištění podle § 10 odst. 2 a 3 zákona o důchodovém pojištění, a za kalendářní měsíce následující po tomto měsíci, pokud vykonává vedlejší samostatnou výdělečnou činnost; povinnost platit zálohy na pojistné na základě dosažení příjmu po odpočtu výdajů trvá naposledy za kalendářní měsíc, ve kterém byl nebo měl být podán přehled o příjmech a výdajích podle § 15 odst. 1 za kalendářní rok následující po kalendářním roce, ve kterém osoba samostatně výdělečně činná dosáhla příjmu po odpočtu výdajů ve výši zakládající účast na důchodovém pojištění podle § 10 odst. 2 a 3 zákona o důchodovém pojištění, nebo
- c) za kalendářní měsíc, ve kterém vykonává hlavní samostatnou výdělečnou činnost.

(2) Pokud se osoba samostatně výdělečně činná přihlásila k účasti na důchodovém pojištění podle § 10 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění v době, kdy je ještě povinna platit zálohy na pojistné podle odstavce 1, platí zálohy na pojistné na základě přihlášky k účasti na důchodovém pojištění podle odstavce 1 písm. a) až po uplynutí období, za které je povinna platit zálohy na pojistné podle odstavce 1 písm. b).

(3) Osoba samostatně výdělečně činná je povinna platit zálohy na pojistné podle předchozích odstavců naposledy za kalendářní měsíc, v němž nastaly skutečnosti uvedené v § 10 odst. 6 větě druhé zákona o důchodovém pojištění, a za kalendářní měsíc, který předchází kalendářnímu měsíci, v němž podala přehled o příjmech a výdajích podle § 15 odst. 1 za kalendářní rok, za který jí nevznikla účast na důchodovém pojištění podle § 10 odst. 2 a 3 zákona o důchodovém pojištění.

(4) Pokud osobě samostatně výdělečně činné, která byla povinna platit zálohy na pojistné podle odstavce 1 písm. b), zanikla v kalendářním roce tato povinnost proto, že nastaly skutečnosti uvedené v § 10 odst. 6 větě druhé zákona o důchodovém pojištění, a osoba samostatně výdělečně činná poté v tomto roce zahájila samostatnou výdělečnou činnost, je povinna platit zálohy na pojistné ve výši, jako kdyby k zániku této povinnosti nedošlo; povinnost platit zálohy na pojistné přitom vzniká za kalendářní měsíc, ve kterém osoba samostatně výdělečně činná zahájila samostatnou výdělečnou činnost.

(5) Osoba samostatně výdělečně činná, která se přihlásila podle § 10 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění k účasti na důchodovém pojištění za kalendářní rok až po jeho uplynutí a nebyla povinna platit zálohy na pojistné za tento rok podle odstavce 1 písm. b), může zaplatit jednorázově zálohy na pojistné za tento rok, a to až do podání přehledu o příjmech a výdajích podle § 15 odst. 1 za tento rok.

(6) Zálohy na pojistné, které byly zaplacený, aniž byla dána povinnost je platit, se považují pro účely stanovení přeplatku na pojistném na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „přeplatek na pojistném na důchodové pojištění“) nebo doplatku na pojistném (§ 14 odst. 10 a 11) za zálohy na pojistné, pokud osoba samostatně výdělečně činná nepožádala o jejich vrácení před podáním přehledu podle § 15 odst. 1; požádala-li o jejich vrácení, považují se za přeplatek na pojistném na důchodové pojištění. Ustanovení předchozí věty se nevztahuje na zálohy na pojistné podle odstavce 5.

(7) Pro účely placení záloh na pojistné se osoba samostatně výdělečně činná považuje za osobu samostatně výdělečně činnou vykonávající vedlejší samostatnou výdělečnou činnost v kalendářním měsíci, ve kterém aspoň po část měsíce, v níž byla samostatná výdělečná činnost vykonávána trvaly skutečnosti uvedené v § 9 odst. 6 zákona o důchodovém pojištění.

(8) Ke skutečnostem uvedeným v odstavci 7 se přihlíží na základě oznámení osoby samostatně výdělečně činné. K oznámení osoby samostatně výdělečně činné o výkonu vedlejší samostatné výdělečné činnosti podle odstavce 7 se pro účely placení záloh na pojistné přihlíží, pokud bylo učiněno nejpozději v přehledu podle § 15 odst. 1 za příslušný kalendářní rok a doloženo nejpozději do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž byl přehled podán. Doložení se nevyžaduje v případech, kdy potřebné údaje má okresní správa sociálního zabezpečení nebo Česká správa sociálního zabezpečení ve své evidenci nebo má možnost si je obstarat v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup; **jde-li o osobní péči o dítě do 4 let věku, rodný list dítěte se nepředkládá, lze-li údaj o vztahu k dítěti zjistit z informačního systému veřejné správy.** Česká správa sociálního zabezpečení je povinna zveřejnit, které důvody, pro které je samostatná výdělečná činnost vedlejší, není osoba samostatně výdělečně činná povinna dokládat.

(9) Při placení záloh na pojistné osoby samostatně výdělečně činné, která je poplatníkem v paušálním režimu, se postupuje podle zákona upravujícího daně z příjmů.

(10) Na částky, které nejsou zálohami na pojistné ani doplatkem na pojistném, převedené orgány Finanční správy České republiky za rozhodné období ze společného osobního daňového účtu osoby samostatně výdělečně činné, jejíž daň z příjmů nebyla rovna paušální dani a která má povinnost nebo možnost podat přehled o příjmech a výdajích, se pro účely stanovení přeplatku nebo doplatku na pojistném na důchodovém pojištění hledí jako na zálohy na pojistné zaplacené za rozhodné období.

* * * * *

§ 14b

(1) Osoba samostatně výdělečně činná je povinna zaplatit pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti za kalendářní rok, ve kterém byla aspoň po část roku účastna důchodového pojištění podle § 10 odst. 2 a 3 zákona o důchodovém pojištění a za který nebyla podle § 13a povinna platit zálohy na pojistné. Pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti podle předchozí věty je osoba samostatně výdělečně činná povinna zaplatit nejpozději do osmi dnů po dni, ve kterém byl, popřípadě měl být podán přehled o příjmech a výdajích podle § 15 odst. 1 za kalendářní rok, za který se pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti platí.

(2) Osoba samostatně výdělečně činná je povinna zaplatit pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti za kalendářní rok, za který se přihlásila k účasti na důchodovém pojištění podle § 10 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění až po jeho uplynutí a za který podle § 13a odst. 1 písm. b) nebyla povinna platit zálohy na pojistné, popřípadě nezaplatila zálohy na pojistné podle § 13a odst. 5, a to do osmi dnů po dni, ve kterém byl, popřípadě měl být podán přehled o příjmech a výdajích podle § 15 odst. 1 za tento rok.

§ 14ba

Zemře-li osoba samostatně výdělečně činná, může dlužné pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti zaplatit osoba, která uplatňuje nárok na důchod z důchodového pojištění z důvodu úmrtí osoby samostatně výdělečně činné.

* * * * *

§ 15

(1) Osoba, která aspoň po část kalendářního roku vykonávala samostatnou výdělečnou činnost, s výjimkou osoby, jejíž daň z příjmů za dané zdaňovací období je rovna paušální dani, je povinna podat příslušné okresní správě sociálního zabezpečení nejpozději do jednoho měsíce ode dne, uplynutí lhůty pro podání daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob za tento kalendářní rok, na předepsaném tiskopise přehled o příjmech a výdajích za tento kalendářní rok. Na přehled podaný osobou, která byla aspoň po část kalendářního roku poplatníkem v paušálním režimu a jejíž daň z příjmů za dané zdaňovací období není rovna paušální dani, před uplynutím lhůty pro podání přehledu o příjmech a výdajích podle věty první se hledí, jako by byl podán v poslední den této lhůty. V přehledu se kromě údajů o daňovém základu, popřípadě není-li osoba samostatně výdělečně činná povinna podávat daňové přiznání, údajů o příjmech ze samostatné výdělečné činnosti a výdajích vynaložených na jejich dosažení, zajištění a udržení uvádějí údaje o vyměřovacím základu pro pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, nejnižším měsíčním vyměřovacím základu pro zálohy na pojistné, úhrnu záloh na pojistné, pojistném na důchodové pojištění a příspěvku na

státní politiku zaměstnanosti a úhrnu vyměřovacích základů zaměstnance, pokud spolu s vyměřovacím základem ze samostatné výdělečné činnosti přesahuje částku maximálního vyměřovacího základu (§ 15a), a vykonávala-li osoba samostatně výdělečně činná vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, též údaje o skutečnostech uvedených v § 9 odst. 6 písm. a) až e) f) zákona o důchodovém pojištění, pokud chce být považována za osobu samostatně výdělečně činnou s vedlejší samostatnou výdělečnou činností; pokud osoba samostatně výdělečně činná vykonávala samostatnou výdělečnou činnost formou spolupráce, je povinna uvést v tomto přehledu též jméno a příjmení, trvalý pobyt a rodné číslo osoby samostatně výdělečně činné, s níž spolupracuje. Uvedla-li osoba samostatně výdělečně činná v přehledu údaje o vedlejší samostatné výdělečné činnosti, je povinna tyto údaje též doložit, a to nejpozději do konce kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž tento přehled podala; ustanovení § 13a odst. 8 věty třetí platí zde obdobně. Pokud osobě samostatně výdělečně činné zpracovává daňové priznání daňový poradce, je povinna tuto skutečnost uvést v přehledu.

(2) Zjistí-li se po podání přehledu podle odstavce 1, že vyměřovací základ pro pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti je vyšší, než který osoba samostatně výdělečně činná uvedla v přehledu podle odstavce 1, je osoba samostatně výdělečně činná povinna předložit příslušné okresní správě sociálního zabezpečení opravný přehled, a to nejpozději do 8 dnů ode dne, kdy se o takové změně dozvěděla. V opravném přehledu uvede novou výši daňového základu, popřípadě, není-li osoba samostatně výdělečně činná povinna podávat daňové priznání, novou výši příjmů ze samostatné výdělečné činnosti a výdajů vynaložených na jejich dosažení, zajištění a udržení, výši vyměřovacího základu pro pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, přičemž nová výše vyměřovacího základu nesmí být nižší než původní výše tohoto základu, částku pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, částku rozdílu mezi pojistným na důchodové pojištění a příspěvkem na státní politiku zaměstnanosti, kterou má podle opravného přehledu zaplatit, a pojistným a příspěvkem, které zaplatila za kalendářní rok, za který opravný přehled podává, a nejnižší měsíční vyměřovací základ pro stanovení záloh na pojistné. Opravný přehled se podává na tiskopisu pro podání přehledu podle odstavce 1, kde se uvede též důvod pro předložení opravného přehledu. Částku rozdílu na pojistném na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti je osoba samostatně výdělečně činná povinna doplatit do 8 dnů ode dne, v němž byl nebo měl být opravný přehled podán. Nová výše nejnižšího měsíčního vyměřovacího základu pro stanovení záloh na pojistné platí od kalendářního měsíce, v němž osoba samostatně výdělečně činná opravný přehled podala nebo měla podat.

(3) Zjistí-li se po podání přehledu podle odstavce 1, že vyměřovací základ pro pojistné na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti je nižší, než který osoba samostatně výdělečně činná uvedla v přehledu podle odstavce 1, může osoba samostatně výdělečně činná předložit příslušné okresní správě sociálního zabezpečení opravný přehled. V opravném přehledu uvede novou výši daňového základu, popřípadě, není-li osoba samostatně výdělečně činná povinna podávat daňové priznání, novou výši příjmů ze samostatné výdělečné činnosti a výdajů vynaložených na jejich dosažení, zajištění a udržení, výši vyměřovacího základu pro pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, přičemž nová výše vyměřovacího základu nesmí být nižší než původní výše tohoto základu, pokud původní výše tohoto základu byla určena ve vyšší než minimální výši, částku pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, částku přeplatku na pojistném na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pokud přeplatek v důsledku podání opravného přehledu vznikl, a nejnižší měsíční vyměřovací základ pro stanovení záloh na pojistné. Opravný přehled se podává na tiskopisu pro podání přehledu

podle odstavce 1, kde se uvede též důvod pro předložení opravného přehledu. Jestliže částka daňového základu nezakládá osobě samostatně výdělečně činné za dobu vedlejší samostatné výdělečné činnosti účast na důchodovém pojištění v kalendářním roce, za který opravný přehled podává, může spolu s opravným přehledem podat přihlášku k tomuto pojištění za kalendářní rok, za který opravný přehled podává. Opravný přehled podle věty první může osoba samostatně výdělečně činná podat nejpozději do konce třetího kalendářního měsíce po měsíci, v němž se o změně daňového základu nebo nové výši příjmů a výdajů ze samostatné výdělečné činnosti dověděla. Opravný přehled se považuje za žádost o vrácení přeplatku; při vrácení přeplatku se postupuje podle § 17. Nová výše nejnižšího měsíčního vyměřovacího základu pro stanovení záloh na pojistné platí od kalendářního měsíce, v němž osoba samostatně výdělečně činná opravný přehled podala.

(4) Údaj o určeném vyměřovacím základu, který osoba samostatně výdělečně činná uvedla v přehledu podle odstavce 1, nemůže být dodatečně změněn, s výjimkou opravného přehledu podle odstavce 2 nebo 3.

(5) Zemře-li osoba samostatně výdělečně činná před splněním povinností uvedených v předchozích odstavcích, může za ni tyto povinnosti splnit její dědic nebo fyzická osoba, která uplatňuje nárok na důchod z důchodového pojištění z důvodu úmrtí osoby samostatně výdělečně činné. Pokud je těmito osobami podáno více přehledů podle odstavce 1 věty první nebo podle odstavce 2 nebo 3 a nedohodnou-li se tyto osoby na částce vyměřovacího základu určeného podle § 5b odst. 1, 2 nebo 4, vychází se z přehledu podaného osobou, která podala daňové přiznání za zemřelou osobu samostatně výdělečně činnou, a pokud žádná z těchto osob nebyla povinna podat daňové přiznání z důvodu úmrtí osoby samostatně výdělečně činné, považuje se za vyměřovací základ nejnižší z vyměřovacích základů uvedených těmito osobami.

* * * * *

§ 16

Odvod pojistného osobou dobrovolně účastnou důchodového pojištění

(1) Osoba dobrovolně účastná důchodového pojištění platí pojistné na důchodové pojištění za jednotlivé celé kalendářní měsíce, ve kterých je aspoň po část kalendářního měsíce účastna důchodového pojištění podle § 6 zákona o důchodovém pojištění.

(2) Pojistné na důchodové pojištění za doby uvedené

- a) v § 6 odst. 1 písm. c) až e) zákona o důchodovém pojištění nelze zaplatit po uplynutí dvou kalendářních roků následujících po kalendářním roce, do něhož spadá kalendářní měsíc, za který se toto pojistné platí,
- b) v § 6 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění nelze zaplatit po uplynutí jednoho roku od posledního dne kalendářního měsíce, za který se toto pojistné platí.

(3) Je-li pojistné na důchodové pojištění zapláceno po uplynutí lhůt uvedených v odstavci 2 nebo je-li toto pojistné zapláceno osobou uvedenou v § 6 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění za dobu delší než 15 let anebo je-li toto pojistné zapláceno za dobu po vzniku nároku na starobní důchod, považuje se za přeplatek na pojistném.

(4) Osoba dobrovolně účastná důchodového pojištění odvádí pojistné na důchodové pojištění na účet příslušné okresní správy sociálního zabezpečení. Při platbě pojistného

na důchodové pojištění je osoba dobrovolně účastná důchodového pojištění povinna označit kalendářní měsíce, za které toto pojistné platí.

(5) Zemře-li osoba dobrovolně účastná důchodového pojištění, může dlužné pojistné na důchodové pojištění zaplatit osoba, která uplatňuje nárok na důchod z důchodového pojištění z důvodu úmrtí osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění.

§ 16a

Odvod pojistného zahraničním zaměstnancem

(1) Zahraniční zaměstnanec, který je účasten nemocenského pojištění, je povinen platit pojistné na nemocenské pojištění na účet příslušné okresní správy sociálního zabezpečení za jednotlivé celé kalendářní měsíce, s výjimkou kalendářních měsíců, ve kterých měl po celý kalendářní měsíc nárok na nemocenské, peněžitou pomoc v mateřství nebo dlouhodobé ošetrovné nemocenského pojištění zahraničního zaměstnance. Pojistné na nemocenské pojištění je splatné od prvního dne do posledního dne kalendářního měsíce, za který se pojistné na nemocenské pojištění platí. Pojistné na nemocenské pojištění za kalendářní měsíc, v němž se zahraniční zaměstnanec přihlásil k účasti na nemocenském pojištění, je splatné ode dne, v němž se zahraniční zaměstnanec přihlásil k účasti na nemocenském pojištění, do konce následujícího kalendářního měsíce. Měsíční základ, který zahraniční zaměstnanec stanovil v souladu s tímto zákonem a odvedl z něho pojistné na nemocenské pojištění, nelze dodatečně měnit. Ustanovení § 14c odst. 3 věty poslední platí v případě věty čtvrté přiměřeně. Zahraniční zaměstnanec může po projednání s příslušnou okresní správou sociálního zabezpečení platit pojistné na nemocenské pojištění na delší než měsíční období, avšak vždy jen do budoucna a nejdéle do konce kalendářního roku.

(2) Jestliže pojistné na nemocenské pojištění bylo zahraničním zaměstnancem zapláceno po uplynutí lhůty stanovené v odstavci 1 nebo bylo zapláceno v této lhůtě, avšak v nižší částce, než mělo být zapláceno, anebo zahraniční zaměstnanec nebyl v kalendářním měsíci, za který platí pojistné na nemocenské pojištění, dobrovolně účasten důchodového pojištění, jedná se o přeplatek na pojistném na nemocenské pojištění.

* * * * *

§ 20

Penále

(1) Nebylo-li pojistné zapláceno ve stanovené lhůtě anebo bylo-li zapláceno v nižší částce, než ve které mělo být zapláceno, je plátce pojistného povinen platit penále. Pro výši zálohy na pojistné platí obdobně ustanovení § 14 odst. 9. Výše penále se stanoví podle předpisů práva občanského o výši úroku z prodlení.

(2) Penále se poprvé platí za kalendářní den, který bezprostředně následuje po dni splatnosti pojistného. Penále se naposledy platí za den, ve kterém bylo dlužné pojistné zapláceno. Posledním dnem, za který osoba samostatně výdělečně činná platí penále z dlužných záloh na pojistné, je

a) den, ve kterém byl podán přehled podle § 15 za kalendářní rok, za který vznikl dluh na zálohách na pojistném, pokud byl tento přehled podán ve stanovené lhůtě, nebo

- b) poslední den lhůty stanovené pro podání přehledu podle § 15 za kalendářní rok, za který vznikl dluh na zálohách na pojistném, pokud nebyl tento přehled podán ve stanovené lhůtě.

~~(3) Jestliže příslušná okresní správa sociálního zabezpečení⁴⁴⁾ povolila placení dlužného pojistného ve splátkách (§ 20a), penále z takového dluhu činí 0,025 % dlužné částky za každý kalendářní den, kdy dluh na pojistném trvá, a to ode dne splatnosti první splátky dluhu; pokud plátee pojistného, kterému bylo povoleno placení dlužného pojistného ve splátkách, nezaplatí včas nebo ve správné výši některou splátku dluhu nebo pojistné splatné v období po splatnosti první splátky dluhu a okresní správa sociálního zabezpečení z tohoto důvodu zrušila povolení, je povinen platit z dlužného pojistného ještě penále ve výši 0,025 % dlužné částky za každý kalendářní den, kdy jeho dluh trvá, a to ode dne splatnosti první splátky dluhu. Jestliže bylo pojistné zaplacené ve správné výši za kalendářní měsíc použito k úhradě dlužných částek podle § 22a, nepřihlíží se pro účely předchozí věty k takovému postupu.~~

~~(4) Pro účely odstavce 3 se považuje pojistné splatné v období po vydání rozhodnutí o povolení splátek za pojistné zaplacené včas a ve správné výši i tehdy, pokud bylo zaplaceno později, než mělo být zaplaceno, z důvodu, že bylo zaplaceno na účet jiné než příslušné okresní správy sociálního zabezpečení nebo na účet správce daně, popřípadě na účet zdravotní pojišťovny; podmínkou však je, že toto pojistné bylo zaplaceno na účet příslušné okresní správy sociálního zabezpečení nejpozději do osmi dnů po zjištění, že bylo zaplaceno na tento jiný účet; ustanovení odstavce 6 část věty první za středníkem platí i zde. Pro účely odstavce 3 se dále považuje pojistné splatné v období po vydání rozhodnutí o povolení splátek za pojistné zaplacené včas a ve správné výši rovněž tehdy, pokud bylo zaplaceno v nižší částce, než ve které mělo být zaplaceno, z toho důvodu, že z částky pojistného byla odečtena náhrada mzdy za dobu dočasné pracovní neschopnosti ve vyšší částce, než měla být odečtena; podmínkou však je, že dlužné pojistné bylo do správné výše dopláceno nejpozději do 8 dnů po zjištění tohoto dluhu.~~

(3) (5) Penále se neplatí

- a) za dobu, kdy osoba samostatně výdělečně činná nevykonává samostatnou výdělečnou činnost,
- b) v případě, že záloha na pojistné nebyla zaplacena ve lhůtě stanovené v § 14a odst. 1 větě první, pokud tato záloha na pojistné byla zaplacena do konce kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž byla záloha na pojistné splatná,
- c) z pojistného na důchodové pojištění, které osoba dobrovolně účastná důchodového pojištění dluží za dobu dobrovolné účasti na tomto pojištění,
- d) za dobu, po kterou se zaměstnavatel již nepovažuje pro účely tohoto zákona za zaměstnavatele [§ 3 odst. 1 písm. a)],
- e) za dobu ode dne následujícího po dni vydání platebního výměru do dne předcházejícímu dni jeho vykonatelnosti, pokud dlužné pojistné bylo zaplaceno do dne vykonatelnosti platebního výměru,

- f) za dobu ode dne zahájení insolvenčního řízení do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu, kterým insolvenční řízení končí, s výjimkou případů, kdy soud rozhodl o skončení insolvenčního řízení podle § 142 insolvenčního zákona,
- g) za dobu ode dne, od kterého došlo k promlčení pohledávky na pojistném podle § 18,
- h) za dobu od vstupu plátce pojistného do likvidace,
- i) byla-li podána kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu, kterým bylo zrušeno rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení o povinnosti zaplatit pojistné, za dobu ode dne, kdy nabylo právní moci rozhodnutí krajského soudu, do osmého dne po dni nabytí právní moci rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti, pokud dlužné pojistné bylo zapláceno do tohoto dne; nebylo-li v této lhůtě dlužné pojistné zapláceno, platí se penále ode dne nabytí právní moci rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti.

(4) (6) Jestliže pojistné bylo zapláceno na účet jiné než příslušné okresní správy sociálního zabezpečení nebo na účet správce daně nepovažuje se taková částka za dlužné pojistné podle odstavce 1 ode dne následujícího po dni její platby (§ 19 odst. 2) do osmi dnů po dni zjištění, že plátce zaplatil pojistné na tento jiný účet; za den tohoto zjištění se považuje den, ve kterém plátce pojistného požádal o vrácení částky pojistného zaplacené na jiný účet, nejpozději však den, ve kterém mu příslušná okresní správa sociálního zabezpečení písemně oznámila, že tuto platbu pojistného neobdržela. Jestliže pojistné bylo zapláceno na účet cizozemského nositele pojištění namísto příslušné okresní správy sociálního zabezpečení, nepovažuje se taková částka za dlužné pojistné podle odstavce 1, pokud plátce pojistného uhradí dlužné pojistné do 8 dnů po zjištění, že měl pojistné zaplatit okresní správě sociálního zabezpečení; za den tohoto zjištění se přitom považuje den, ve kterém mu okresní správa sociálního zabezpečení písemně oznámila číslo účtu, na který mají být platby pojistného zasílány.

~~(5) (7) Jestliže pojistné bylo zaměstnavatelem zapláceno v nižší částce, než ve které mělo být zapláceno, z toho důvodu, že z částky pojistného byla odečtena náhrada mzdy za dobu dočasně pracovní neschopnosti ve vyšší částce, než měla být odečtena, nepovažuje se částka, o kterou bylo pojistné takto zkráceno, za dlužné pojistné podle odstavce 1, a to až do dne předcházejícího dni, kdy se stal vykonatelným platební výměr, kterým bylo pojistné dlužné z tohoto důvodu předepsáno k úhradě.~~

(5) (6) (8) Každá platba penále se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru.

(6) (7) (9) Pokud jde o splatnost penále, způsob jeho placení, jeho vymáhání, promlčení a vrácení přeplatku na penále, postupuje se stejně jako u pojistného.

(7) (8) (10) Pro účely zvláštních předpisů⁶⁴⁾ se za dlužné pojistné považuje i dlužné penále.

44) § 7 písm. b), c), d) a f) zákona ČNR č. 582/1991 Sb., ve znění zákona č. 241/1994 Sb.

64) Např. zákon č. 328/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon ČNR č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

§ 20a
Povolení splátek pojistného a penále

(1) Na písemnou žádost plátce pojistného uvedeného v § 3 odst. 1 písm. a) může příslušná okresní správa sociálního zabezpečení povolit placení dlužného pojistného a penále ve splátkách, a to až do výše, kterou tento plátec dluží ke dni vydání rozhodnutí o povolení splátek. Placení dlužného pojistného a penále ve splátkách nelze povolit, jestliže došlo k jeho zrušení s likvidací nebo probíhá-li insolvenční řízení, v němž již bylo vydáno rozhodnutí o úpadku plátce pojistného; tyto skutečnosti je plátec pojistného, který žádá o povolení splátek, povinen písemně oznámit příslušné okresní správě sociálního zabezpečení do 8 dnů ode dne, kdy nastaly. Věta druhá platí obdobně pro případy uvedené v § 20 odst. 5-3 písm. f) a h).

(2) Na písemnou žádost plátce pojistného uvedeného v § 3 odst. 4 může povolit příslušná okresní správa sociálního zabezpečení placení doplatku na pojistném (§ 14 odst. 11), pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (§ 14b) a penále, které tento plátec dluží ke dni vydání rozhodnutí o povolení splátek, ve splátkách. Ustanovení odstavce 1 věty druhé platí zde přiměřeně.

(3) Okresní správa sociálního zabezpečení stanoví výši jednotlivých splátek dluhu a dobu splácení dluhu, která nesmí být delší než 36 měsíců.

(4) Jednotlivé splátky dluhu se platí jednou částkou, a to odděleně od plateb běžného pojistného. Plátec pojistného je povinen označit každou splátku dluhu způsobem určeným v povolení; nebude-li tato splátka takto označena, nepovažuje se za splátku dluhu.

(5) Zaplatí-li plátec pojistného měsíční splátku dluhu ve vyšší částce nebo zaplatí-li mimořádnou platbu označenou podle odstavce 4 věty druhé, použijí se tyto částky na úhradu splátek dluhu nejdříve splatných.

(6) Okresní správa sociálního zabezpečení

- a) může zrušit povolení o placení dlužného pojistného a penále ve splátkách, jestliže plátec pojistného nezaplatí včas nebo ve správné výši některou splátku dluhu nebo pojistné splatné v období po splatnosti první splátky dluhu,
- b) změní povolení o placení dlužného pojistného a penále ve splátkách, jestliže dojde ke snížení dluhu, jehož placení bylo povoleno ve splátkách,
- c) zruší povolení o placení dlužného pojistného a penále ve splátkách, jestliže plátec pojistného vstoupí do likvidace nebo bylo-li vydáno rozhodnutí o úpadku plátce pojistného, a to ke dni, kdy některá z těchto událostí nastala.

~~Ustanovení § 20 odst. 4 platí přitom obdobně.~~

(7) Pokud není v předchozích odstavcích stanoveno jinak, platí pro splátky dluhu obdobně ustanovení o pojistném. Pro účely placení dlužného pojistného a penále ve splátkách se za plátce pojistného považuje i bývalý plátec pojistného, který má splatné závazky vůči okresní správě sociálního zabezpečení nebo České správě sociálního zabezpečení.

* * * * *

Společná ustanovení ke slevám na pojistném zaměstnavatele za zaměstnance

§ 23c

(1) Zaměstnanec, který sdělil zaměstnavateli údaje pro slevu na pojistném **zaměstnavatele**, poskytuje zaměstnavateli potřebnou součinnost spočívající v dokládání skutečnosti zakládající nárok zaměstnavatele na slevu na pojistném **zaměstnavatele**, s výjimkou dokládání údaje o věku zaměstnance.

(2) Pro účely slevy na pojistném **zaměstnavatele za zaměstnance** zaměstnanec zaměstnavateli dokládá

- a) vztah k dítěti a věk dítěte rodným listem dítěte a v případě péče nahrazující péči rodičů rozhodnutím příslušného orgánu o svěřeni dítěte do péče nahrazující péči rodičů,
- b) péči o osobu blízkou závislou na pomoci jiné osoby potvrzením krajské pobočky Úřadu práce podle § 29 odst. 6 zákona o sociálních službách ne starším než 1 kalendářní měsíc a čestným prohlášením, že o tuto osobu pečuje,
- c) soustavnou přípravu na budoucí povolání studiem potvrzením příslušné školy, popřípadě též rozhodnutím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy vydaným podle § 85 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení o tom, že studium je postaveno na roveň studiu na školách v České republice,
- d) skutečnosti o rekvalifikaci potvrzením krajské pobočky Úřadu práce podle § 109b zákona o zaměstnanosti,
- e) zdravotní postižení způsobem podle § 67 odst. 5 zákona o zaměstnanosti.

(3) Uplatňuje-li zaměstnavatel slevu na pojistném za zaměstnance a informoval-li o tom zaměstnance podle § 23d odst. 2, je zaměstnanec povinen

- a) neprodleně zaměstnavateli sdělit, zda současně vykonává zaměstnání u jiného zaměstnavatele se sjednanou kratší pracovní nebo služební dobou v rozsahu stanoveném podle § 7a odst. 2 věty první,
- b) oznámit zaměstnavateli všechny změny, které mají vliv na uplatnění slevy na pojistném, s výjimkou údajů o věku zaměstnance a věku dítěte, a to do 8 kalendářních dnů ode dne, v němž tyto skutečnosti nastaly, a
- c) neprodleně na výzvu zaměstnavatele doložit skutečnosti potřebné pro uplatňování slevy na pojistném.

(4) Zaměstnanec pro účely slevy na pojistném nedokládá ty skutečnosti, které zaměstnavateli již doložil pro daňové nebo jiné účely.

(5) Pokud zaměstnanec sdělil zaměstnavateli nesprávné údaje pro uplatnění slevy na pojistném nebo neoznámil změny mající vliv na uplatnění slevy na pojistném a zaměstnavatel v důsledku toho odvedl pojistné snížené o slevu za zaměstnance, aniž byly důvody pro uplatnění této slevy, je zaměstnanec povinen uhradit zaměstnavateli penále, které

zaměstnavatel zaplatil; podmínkou této povinnosti zaměstnance v případě neoznámení změn je, že byl informován zaměstnavatelem podle § 23d odst. 2 o uplatnění slevy na pojistném.

* * * * *

* * * * *

§ 25d

(1) Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se jako zaměstnavatel dopustí přestupku tím, že

- a) nevede ve svých záznamech kurz, který použila pro přepočítání příjmu vyplacenému zaměstnanci v cizí měně na českou měnu podle § 5 odst. 5,
- b) nepředloží příslušné okresní správě sociálního zabezpečení ve stanovené lhůtě a stanoveným způsobem přehled podle § 9 odst. 2 nebo 3 nebo nesplní povinnost podle § 9 odst. 3 věty první uvést důvod předložení přehledu v písemné podobě **anebo, pokud byly uplatněny slevy na pojistném podle § 7c odst. 1, neuvedl na tomto přehledu údaje podle § 9 odst. 4,**
- c) nezajistí, aby mzdová účtárna plnila povinnosti zaměstnavatele při odvodu pojistného podle § 10,
- d) neodvede příslušné věznici nebo ústavu pro výkon zabezpečovací detence za kalendářní měsíc pojistné podle § 11,
- e) v rozporu s § 15a odst. 3 nepotvrdí zaměstnanci úhrn vyměřovacích základů za kalendářní rok, z nichž bylo sraženo pojistné, nebo mu nevydá nové potvrzení,
- f) neuvede v potvrzení vydávaném na základě § 15a odst. 3, zda je zaměstnanec účasten v kalendářním roce důchodového spoření,
- g) neuschovává účetní záznamy o údajích potřebných pro stanovení a odvod pojistného podle § 22c,
- h) nepoužívá tiskopisy podle § 24,
- i) nevede ve své evidenci údaje a doklady pro uplatnění slevy na pojistném podle § 23d odst. 1,
- j) neinformuje zaměstnance o prvním uplatnění slevy na pojistném a o důvodu uplatnění slevy na pojistném podle § 23d odst. 2, nebo
- k) neoznámí České správě sociálního zabezpečení skončení uplatňování slevy na pojistném za zaměstnance nebo nesdělí údaje podle § 23e odst. 2.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 50 000 Kč.

* * * * *

Platná znění příslušných ustanovení zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, s vyznačením navrhovaných změn

§ 9

(1) Pojištění jsou účastny osoby samostatně výdělečně činné [§ 5 odst. 1 písm. e)], pokud vykonávají samostatnou výdělečnou činnost na území České republiky a splňují dále stanovené podmínky. Za samostatnou výdělečnou činnost vykonávanou na území České republiky se považuje i samostatná výdělečná činnost prováděná mimo území České republiky, jestliže je vykonávána na základě oprávnění k výkonu takové činnosti vyplývajícího z právních předpisů České republiky.

(2) Za osobu samostatně výdělečně činnou se pro účely pojištění považuje osoba, která ukončila povinnou školní docházku a dosáhla věku aspoň 15 let a

a) vykonává samostatnou výdělečnou činnost, nebo

b) spolupracuje při výkonu samostatné výdělečné činnosti, pokud podle zákona o daních z příjmů lze na ni rozdělovat příjmy dosažené výkonem této činnosti a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.⁸⁾

(3) Výkonem samostatné výdělečné činnosti podle odstavce 2 písm. a) se rozumí

a) podnikání v zemědělství, je-li fyzická osoba provozující zemědělskou výrobu evidována podle zvláštního zákona,⁹⁾

b) provozování živnosti na základě oprávnění provozovat živnost podle zvláštního zákona,¹⁰⁾

c) činnost společníka veřejné obchodní společnosti nebo komplementáře komanditní společnosti vykonávaná pro tuto společnost,¹¹⁾

d) výkon umělecké nebo jiné tvůrčí činnosti na základě autorskoprávních vztahů,¹²⁾ s výjimkou činnosti, z níž příjmy jsou podle zvláštního právního předpisu samostatným základem daně z příjmů fyzických osob pro zdanění zvláštní sazbou daně^{6b)},

e) výkon jiné činnosti konané výdělečně na základě oprávnění podle zvláštních předpisů,¹³⁾ která není uvedena v písmenech a) až d), a výkon činnosti příkazníka konané na základě příkazní smlouvy uzavřené podle občanského zákoníku⁴⁸⁾; podmínkou zde je, že tyto činnosti jsou konány mimo vztah zakládající účast na nemocenském pojištění, a jde-li o činnost příkazníka, též to, že příkazní smlouva nebyla uzavřena v rámci jiné samostatné výdělečné činnosti. Za výkon jiné činnosti konané výdělečně na základě oprávnění podle zvláštních předpisů se vždy považuje činnost znalců, tlumočnicků, zprostředkovatelů kolektivních sporů, zprostředkovatelů kolektivních a hromadných smluv podle autorského zákona, rozhodce podle zvláštních právních předpisů a insolvenčního správce, popřípadě dalšího správce,

f) výkon činností neuvedených v písmenech a) až e) a vykonávaných vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení příjmu;¹⁴⁾ za výkon těchto činností se však nepovažuje pronájem nemovitostí (jejich částí) a movitých věcí,¹⁵⁾

pokud se příjmy dosažené výkonem činností uvedených v písmenech a) až f) považují podle zákona o daních z příjmů za příjmy ze samostatné činnosti³⁷⁾.

(4) Osoba samostatně výdělečně činná je účastna pojištění jen jednou, i když vykonává několik činností uvedených v odstavci 3, popřípadě spolupracuje při výkonu několika těchto činností nebo současně koná činnosti podle odstavce 2 písm. a) a b).

(5) Kde se dále hovoří o samostatné výdělečné činnosti, rozumí se tím též spolupráce při výkonu této činnosti [odstavec 2 písm. b)].

(6) Samostatná výdělečná činnost se považuje za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, pokud osoba samostatně výdělečně činná v kalendářním roce

a) vykonávala zaměstnání (odstavec 8 věta první),

b) měla nárok na výplatu invalidního důchodu nebo jí byl přiznán starobní důchod,

c) měla nárok na peněžitou pomoc v mateřství nebo nemocenské z důvodu těhotenství a porodu, pokud tyto dávky náleží z nemocenského pojištění zaměstnanců,

d) osobně pečovala o dítě do 4 let věku,

~~e) e) měla nárok na rodičovský příspěvek^{15b)} nebo na peněžitou pomoc v mateřství nebo nemocenské z důvodu těhotenství a porodu, pokud tyto dávky náleží z nemocenského pojištění zaměstnanců, nebo~~ osobně pečovala o osobu mladší 10 let, která je závislá na pomoci jiné osoby ve stupni I (lehká závislost), nebo o osobu, která je závislá na pomoci jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) anebo stupni IV (úplná závislost)^{5c)}, pokud osoba, která je závislá na péči jiné osoby, je osobou blízkou, nebo žije s osobou samostatně výdělečně činnou v domácnosti, není-li osobou blízkou, nebo

f) d) byla nezaopatřeným dítětem podle § 20 odst. 4 písm. a).

(7) Samostatná výdělečná činnost se považuje za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost v těch kalendářních měsících, v nichž aspoň po část měsíce byla vykonávána samostatná výdělečná činnost, a v této době výkonu samostatné výdělečné činnosti aspoň po část této doby trvaly skutečnosti uvedené v odstavci 6. Trváním skutečností podle věty první se rozumí též trvání jen některých skutečností uvedených v odstavci 6.

(8) Zaměstnáním se rozumí činnost zakládající účast na nemocenském pojištění zaměstnanců. Pečuje-li **o dítě do 4 let věku nebo** o osobu, která je závislá na pomoci jiné osoby [odstavec 6 ~~písm. e)~~ **písm. e)**], více osob současně, považuje se samostatná výdělečná činnost za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost u té osoby samostatně výdělečně činné, která byla určena písemnou dohodou všech osob, které pečují **o dítě do 4 let věku nebo** o osobu mladší 10 let, která je závislá na pomoci jiné osoby ve stupni I (lehká závislost), nebo o osobu, která je závislá na pomoci jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo ve stupni III (těžká závislost) anebo ve stupni IV (úplná závislost)^{5c)}, za osobu pečující v největším rozsahu; nedojde-li k této dohodě, považuje se samostatná výdělečná činnost za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost u té osoby samostatně výdělečně činné, která podle rozhodnutí příslušného orgánu sociálního zabezpečení podle zvláštního právního předpisu^{15e)} **pečuje o dítě do 4 let věku nebo** o osobu, která je závislá na pomoci jiné osoby, v největším rozsahu. **V případě péče**

o více dětí do 4 let věku těchto rodičů nebo v případě péče o více dětí převzatých do společné péče nahrazující péči rodičů může být samostatná výdělečná činnost považována za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost jen u jednoho rodiče nebo jen u jedné osoby, pokud dítě bylo převzato do společné péče nahrazující péči rodičů. Nedojde-li k dohodě rodičů nebo těchto osob o tom, kdo uplatní péči o dítě jako důvod pro to, aby se samostatná výdělečná činnost považovala za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, uplatní se tento důvod u toho rodiče nebo u té osoby, kteří podle rozhodnutí příslušného orgánu sociálního zabezpečení podle zvláštního právního předpisu^{15e)} pečují o dítě v největším rozsahu. V kalendářním měsíci může být důvod podle odstavce 6 písm. d) a e) ve vztahu k témuž dítěti nebo k téže osobě, která je závislá na péči jiné osoby, uplatněn jen u jedné osoby samostatně výdělečně činné. Skutečnosti o vedlejší samostatné výdělečné činnosti uvedené v odstavci 6 písm. a) a c) až e) f) musí osoba samostatně výdělečně činná doložit nejpozději do konce kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž podala přehled o příjmech a výdajích ze samostatné výdělečné činnosti podle zvláštního zákona¹⁷⁾ za kalendářní rok, za který chce být považována za osobu samostatně výdělečně činnou vykonávající vedlejší samostatnou výdělečnou činnost.

(9) Samostatná výdělečná činnost se považuje za hlavní samostatnou výdělečnou činnost v období, ve kterém se podle odstavců 6 až 8 samostatná výdělečná činnost nepovažuje za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost.

5c) § 8 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

6b) § 7 odst. 8 a § 36 odst. 2 písm. e) zákona č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

8) § 13 zákona ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona č. 259/1994 Sb. a zákona č. 149/1995 Sb.

9) § 2f zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

10) § 10 a 13 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon).

11) § 95 a 118 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

12) Zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon), ve znění zákona č. 89/1990 Sb., zákona č. 468/1991 Sb. a zákona č. 318/1993 Sb.

13) Např. zákon ČNR č. 128/1990 Sb., o advokacii, zákon ČNR č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), zákon ČNR č. 524/1992 Sb., o auditorech a Komoře auditorů České republiky, zákon ČNR č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a o Komoře daňových poradců České republiky, zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, zákon č. 237/1991 Sb., o patentových zástupcích, zákon ČNR č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění zákona č. 164/1993 Sb. a zákona č. 275/1994 Sb.

14) § 7 odst. 2 písm. c) zákona č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

15) § 9 odst. 1 písm. a) a b) zákona ČNR č. 586/1992 Sb., ve znění zákona č. 323/1993 Sb. a zákona č. 259/1994 Sb.

~~15b) § 30 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.~~

15e) § 6 odst. 4 písm. a) bod 13 zákona č. 582/1991 Sb., ve znění zákona č. 152/2007 Sb.

17) Zákon ČNR č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

37) § 7 odst. 1 a 2 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

48) § 2430 až 2444 občanského zákoníku.

* * * * *

§ 10

(1) Osoba samostatně výdělečně činná je v kalendářním roce účastna pojištění po dobu, po kterou vykonávala hlavní samostatnou výdělečnou činnost.

(2) Osoba samostatně výdělečně činná je v kalendářním roce účastna pojištění po dobu, po kterou vykonávala vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, pokud její příjem z vedlejší samostatné výdělečné činnosti dosáhl v kalendářním roce aspoň rozhodné částky; rozhodná částka činí 2,4násobek částky, která se stanoví jako součin všeobecného vyměřovacího základu (§ 17 odst. 2) za kalendářní rok, který o dva roky předchází kalendářnímu roku, za který se posuzuje účast na pojištění, a přepočítacího koeficientu (§ 17 odst. 4) pro úpravu tohoto všeobecného vyměřovacího základu. Byla-li v kalendářním roce vykonávána hlavní samostatná výdělečná činnost i vedlejší samostatná výdělečná činnost, stanoví se příjem z vedlejší samostatné výdělečné činnosti tak, že se příjem ze samostatné výdělečné činnosti dosažený v kalendářním roce vydělí počtem kalendářních měsíců, v nichž byla aspoň po část měsíce vykonávána samostatná výdělečná činnost, a výsledná částka se vynásobí počtem kalendářních měsíců, v nichž byla podle § 9 odst. 7 aspoň po část měsíce vykonávána vedlejší samostatná výdělečná činnost. Za výkon samostatné výdělečné činnosti a vedlejší samostatné výdělečné činnosti se pro účely stanovení příjmu podle věty druhé nepovažuje kalendářní měsíc, v němž po celý měsíc osoba samostatně výdělečně činná měla nárok na výplatu nemocenského, peněžité pomoci v mateřství nebo dlouhodobého ošetrového jako osoba samostatně výdělečně činná; za období nároku na výplatu nemocenského se přitom považuje též období prvních 14 kalendářních dnů a v období od 1. ledna 2012 do 31. prosince 2013 prvních 21 kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti (karantény), za které se nemocenské osobám samostatně výdělečně činným nevypláčí. Za příjem ze samostatné výdělečné činnosti se pro účely tohoto zákona považuje daňový základ osoby samostatně výdělečně činné určený podle zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti^{17b)}. Rozhodná částka se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru.

(3) Rozhodná částka se sníží o jednu dvanáctinu za každý kalendářní měsíc, v němž po celý měsíc nebyla vykonávána vedlejší samostatná výdělečná činnost, a za každý kalendářní měsíc, v němž po celý měsíc osoba samostatně výdělečně činná vykonávající vedlejší samostatnou výdělečnou činnost měla nárok na výplatu nemocenského, peněžité pomoci v mateřství nebo dlouhodobého ošetrového jako osoba samostatně výdělečně činná; za období nároku na výplatu nemocenského se přitom považuje též období prvních 14 kalendářních dnů a v období od 1. ledna 2012 do 31. prosince 2013 prvních 21 kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti (karantény), za které se nemocenské osobám samostatně výdělečně činným nevypláčí. Dvanáctina uvedená ve větě první se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru.

(4) Osoba samostatně výdělečně činná, která vykonávala vedlejší samostatnou výdělečnou činnost a nesplňuje podmínky účasti na pojištění podle odstavců 2 a 3, je v kalendářním roce účastna pojištění, jestliže se přihlásila k účasti na pojištění za tento rok; lhůty pro podání přihlášky k účasti na pojištění stanoví zvláštní zákony.¹⁾ Ustanovení věty první platí obdobně i pro část kalendářního roku, v němž účast na pojištění vznikla nebo zanikla podle odstavce 5 nebo 6 anebo v němž vedlejší samostatná výdělečná činnost nebyla vykonávána po celý rok.

(5) Účast osoby samostatně výdělečně činné na pojištění vzniká dnem 1. ledna kalendářního roku, ve kterém byly splněny podmínky uvedené v odstavcích 1 až 3 nebo za který

se přihlásila k účasti na pojištění podle odstavce 4, anebo prvním dnem kalendářního měsíce, od něhož se samostatná výdělečná činnost považuje za hlavní samostatnou výdělečnou činnost, pokud tento měsíc následuje po kalendářním měsíci, v němž byla naposledy vykonávána samostatná výdělečná činnost považovaná podle § 9 odst. 7 za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, která nezakládá účast na pojištění, nejdříve však dnem, v němž začala vykonávat (znovu vykonávat) samostatnou výdělečnou činnost; ~~účast na pojištění nemůže přitom vzniknout přede dnem, od kterého je oprávněna samostatnou výdělečnou činnost vykonávat.~~

(6) Účast osoby samostatně výdělečně činné na pojištění zaniká dnem 31. prosince kalendářního roku, ve kterém byly splněny podmínky uvedené v odstavcích 1 až 3 nebo za který se přihlásila k účasti na pojištění podle odstavce 4, anebo posledním dnem kalendářního měsíce, který předchází kalendářnímu měsíci, od něhož se samostatná výdělečná činnost považuje podle § 9 odst. 7 za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, která nezakládá účast na pojištění. Účast na pojištění osoby samostatně výdělečně činné však zaniká nejpozději dnem,

- a) kterým osoba samostatně výdělečně činná ukončila samostatnou výdělečnou činnost,
- b) kterým zaniklo osobě samostatně výdělečně činné oprávnění vykonávat samostatnou výdělečnou činnost,
- c) od kterého byl osobě samostatně výdělečně činné pozastaven výkon její činnosti.

(7) Osoba samostatně výdělečně činná je v kalendářním roce účastna pojištění po dobu, po kterou je poplatníkem v paušálním režimu.

- 1) Zákon ČNR č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění zákona ČNR č. 590/1992 Sb., zákona ČNR č. 37/1993 Sb., zákona č. 160/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb., zákona č. 241/1994 Sb., zákona č. 118/1995 Sb. a zákona č. 160/1995 Sb. Zákon ČNR č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění zákona ČNR č. 10/1993 Sb., zákona č. 160/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 241/1994 Sb., zákona č. 59/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 149/1995 Sb. a zákona č. 160/1995 Sb.
- 17b) § 5b odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění zákona č. 305/2008 Sb.

* * * * *

§ 11

(1) Dobou pojištění je po 31. prosinci 1995 doba účasti na pojištění

- a) osob uvedených v § 5 odst. 1 a v § 5 odst. 4, za kterou bylo v České republice zapláceno pojistné,
- b) osob uvedených v § 6, za kterou bylo v České republice zapláceno pojistné, a to nejdříve ode dne zaplacení pojistného.

(2) Za dobu pojištění uvedenou v odstavci 1 písm. a) se u osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. a) až d) a f) až t a v § 5 odst. 4 nepovažuje kalendářní měsíc, ve kterém nebyly dosaženy příjmy započitatelné do vyměřovacího základu pojištěnce proto, že tyto osoby nevykonávaly činnost zakládající účast na pojištění, pokud nešlo o omluvné důvody; za omluvné důvody se považují skutečnosti uvedené v § 16 odst. 4 ~~věty druhé~~ **věty třetí** písm. a). Podmínka zaplacení

pojistného uvedená v odstavci 1 písm. a) se považuje za splněnou, v případě, kdy pojistné nebylo zaplacené jen proto, že v kalendářním roce osoba uvedená v odstavci 1 písm. a) dosáhla stanoveného maximálního vyměřovacího základu pro pojistné^{17c)}, a v případě, kdy zaměstnavatel pojistné na pojištění neodvedl, ačkoliv byl povinen toto pojistné odvést, pokud se dále nestanoví jinak; zaměstnavatelem se pro účely tohoto zákona rozumí právnická nebo fyzická osoba zaměstnávající pojištěnce v pracovním poměru a dalších pracovních vztazích, nebo k níž je pojištěnec v jiném vztahu zakládajícím účast na pojištění podle tohoto zákona, jakož i organizační složka státu.^{16a)} Za dobu pojištění uvedenou v odstavci 1 písm. a) se u osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. a) až d) a f) až k), t) a odst. 4 považuje též doba, po kterou podle pravomocného rozhodnutí soudu nebo mimosoudní dohody uzavřené po podání návrhu na určení neplatnosti skončení tohoto právního vztahu trval nadále jejich právní vztah zakládající účast na pojištění, pokud podle tohoto rozhodnutí nebo této dohody došlo ke skončení tohoto vztahu neplatně a pokud by jinak byla, kdyby nedošlo k neplatnému skončení tohoto vztahu, splněna podmínka uvedená v § 8; podmínka zaplacení pojistného se přitom považuje za splněnou. Pro účely splnění podmínky zaplacení pojistného uvedené v odstavci 1 písm. a) se příjem započitatelný do vyměřovacího základu pojištěnce, který náleží zpětně na základě pravomocného rozhodnutí soudu nebo mimosoudní dohody uzavřené po podání návrhu na zaplacení tohoto příjmu, započte v těch kalendářních měsících, za které náleží.

(3) Dobou pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. e) je též

- a) v kalendářním roce, do něhož spadá den, od něhož se přiznává důchod (dále jen „rok přiznání důchodu“), doba před tímto dnem, jestliže tyto osoby zaplatily do dne podání žádosti o přiznání důchodu zálohy na pojistné splatné do konce kalendářního měsíce předcházejícího kalendářnímu měsíci, v němž byla podána tato žádost,
- b) kalendářní rok, který bezprostředně předchází roku přiznání důchodu, pokud byly za tento kalendářní rok zaplacený zálohy na pojistné splatné za tento rok a doplatek na pojistném ještě nebyl splatný přede dnem podání žádosti o přiznání důchodu.

16a) § 3 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

17c) § 15a odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění zákona č. 261/2007 Sb.

* * * * *

§ 16

(1) Osobní vyměřovací základ je měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů pojištěnce za rozhodné období (§ 18). Tento průměr se vypočte jako součin koeficientu 30,4167 a podílu úhrnu ročních vyměřovacích základů za rozhodné období a počtu kalendářních dnů připadajících na rozhodné období; jsou-li v rozhodném období vyloučené doby (odstavce 4 a 5), snižuje se o ně počet kalendářních dnů připadajících na rozhodné období.

(2) Roční vyměřovací základ pojištěnce se stanoví jako součin úhrnu vyměřovacích základů pojištěnce za kalendářní rok a koeficientu nárůstu všeobecného vyměřovacího základu (§ 17 odst. 1). Úhrn vyměřovacích základů pojištěnce za jednotlivý kalendářní rok po roce 2007 nesmí být vyšší než maximální vyměřovací základ pro pojistné^{17c)} stanovený pro tento rok;

do tohoto úhrnu se však nezapočítávají vyměřovací základy osoby dobrovolně účastné pojištění.

(3) Vyměřovacím základem pojištěnce za dobu po 31. prosinci 1995 je vyměřovací základ pro stanovení pojistného podle zvláštního zákona¹⁷⁾ a za dobu před 1. lednem 1996 hrubý výdělek stanovený pro účely důchodového zabezpečení podle předpisů platných před 1. lednem 1996. Vyměřovací základ pro stanovení pojistného a hrubý výdělek se považují za vyměřovací základ pojištěnce podle věty první nejdříve ode dne zaplacení pojistného, jde-li o pojištěnce, u nichž pro započtení doby pojištění před 1. lednem 1996 byla v předpisech platných před tímto dnem stanovena podmínka zaplacení pojistného, a o pojištěnce, u nichž pro započtení doby pojištění po 31. prosinci 1995 je v § 11 odst. 1 stanovena podmínka zaplacení pojistného; ustanovení § 11 odst. 2 věty druhé platí zde obdobně. Do vyměřovacího základu pojištěnce se zahrnuje, pokud došlo k pravomocnému rozhodnutí soudu nebo mimosoudní dohodě uzavřené po podání návrhu na zaplacení, náhrada mzdy, platu nebo jiného příjmu náležející v případě uvedeném v § 11 odst. 2 větě třetí (dále jen "náhrada") a příjem, který byl předmětem návrhu na zaplacení; náhrada a příjem se zahrnují, jen pokud jsou započitatelné do vyměřovacího základu pro stanovení pojistného podle zvláštního zákona¹⁷⁾ nebo do hrubého výdělku, a to v kalendářních měsících, za které náležely, a pokud nebyla jejich výše v jednotlivých kalendářních měsících stanovena, rozpočtou se úměrně na celé období, jehož se rozhodnutí nebo dohoda týkají. Do vyměřovacího základu pojištěnce za dobu po 31. prosinci 1995 se pro účely stanovení ročního vyměřovacího základu zahrnuje též náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti náležející za pracovní úraz (nemoc z povolání)¹⁸⁾ a náhrada za ztrátu na služebním příjmu (platu) po skončení neschopnosti k službě.¹⁹⁾ Jde-li o pojištěnce uvedeného v § 6, který platí pojistné za kalendářní rok předcházející o více než jeden rok kalendářnímu roku, ve kterém je pojistné placeno, upraví se vyměřovací základ, z něhož je toto pojistné placeno, tak, že se vynásobí koeficientem stanoveným jako podíl, v jehož čitateli je všeobecný vyměřovací základ (§ 17 odst. 2) za kalendářní rok, za který se pojistné platí, a ve jmenovateli je všeobecný vyměřovací základ za kalendářní rok, který o dva roky předchází kalendářnímu roku, ve kterém bylo pojistné zaplacené, vynásobený přepočítacím koeficientem (§ 17 odst. 4) pro úpravu tohoto všeobecného vyměřovacího základu; tento koeficient se stanoví s přesností na čtyři platná desetinná místa.

(4) Vyloučenými dobami jsou před 1. lednem 1996 doby, které se podle předpisů platných před tímto dnem vylučovaly při zjišťování hrubých výdělků pro účely výpočtu průměrného měsíčního výdělku, doby, v nichž byl pojištěnec účasten důchodového pojištění nebo zabezpečení podle předpisů platných před tímto dnem, nelze-li zjistit výši vyměřovacích základů za dobu zaměstnání před tímto dnem, a doby uvedené v písmenu j); přitom doby studia po dosažení věku 18 let jsou vyloučenými dobami pouze v rozsahu, v jakém se považují za náhradní dobu pojištění. **Vyloučenými dobami jsou před 1. lednem 1996 dále doby, které se podle předpisů platných před 1. lednem 1996 vylučovaly při zjišťování hrubých výdělků pro účely výpočtu průměrného měsíčního výdělku, pokud se nekryjí s dobou, která zakládala účast osob samostatně výdělečně činných na důchodovém zabezpečení, dobou pojištění, v níž měl pojištěnec příjmy, které se zahrnovaly do hrubého výdělku, nebo dobou, za kterou náležely náhrady uvedené v odstavci 3 větě čtvrté.** Vyloučenými dobami jsou po 31. prosinci 1995, pokud se nekryjí s dobou účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. e), dobou pojištění, v níž měl pojištěnec příjmy, které se zahrnují do vyměřovacího základu, dobou pojištění podle § 11 odst. 1 písm. b), nebo dobou, za kterou náležely náhrady uvedené v odstavci 3 větě čtvrté, doby

- a) dočasné pracovní neschopnosti, kterou si pojištěnec nezpůsobil úmyslně, pokud dočasná pracovní neschopnost vznikla nejpozději v poslední den ochranné lhůty podle zvláštního právního předpisu^{5e)}, doby karantény nařízené podle zvláštního právního předpisu^{5f)}, doby, po kterou trvala potřeba ošetřování nebo péče o dítě ve věku do 10 let nebo ošetřování jiné fyzické osoby podle zvláštního právního předpisu^{5e)}, nejde-li o osoby, které nemají nárok na ošetrovné, nejvýše však v rozsahu prvních 9 kalendářních dnů potřeby ošetřování nebo péče, popřípadě prvních 16 kalendářních dnů, jde-li o osamělého zaměstnance, který má v péči aspoň jedno dítě ve věku do 16 let, které neukončilo povinnou školní docházku, doby, po kterou trvala potřeba poskytování dlouhodobé péče podle zvláštního právního předpisu^{5e)}, nejde-li o osoby, které nemají nárok na dlouhodobé ošetrovné, doby, po kterou trvala podpůrná doba u dávky otcovské porodní péče podle zvláštního právního předpisu^{5e)}, a doby před porodem, po kterou nebyla vykonávána výdělečná činnost z důvodu těhotenství, nejdříve však od začátku osmého týdne před očekávaným dnem porodu do dne, který bezprostředně předcházel dni porodu,
- b) pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, popřípadě plného invalidního důchodu, nebo pobírání starobního důchodu; přitom se za pobírání těchto důchodů považuje i vyplácení obdobných důchodů od cizozemského nositele pojištění,
- c) po které pojištěnec byl poplatníkem pojistného na pojištění, nelze-li zjistit výši jeho vyměřovacích základů,
- d) výkonu vojenské služby v ozbrojených silách České republiky před 1. červencem 2016, pokud nejde o vojáky z povolání a vojáky v další službě,⁵⁾ a výkonu civilní služby před 1. lednem 2005,
- e) účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 2 písm. c) a d),
- f) soustavné přípravy na budoucí povolání studiem na střední nebo vysoké škole v České republice, a to po dobu prvních 6 let tohoto studia po dosažení věku 18 let,
- g) účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 2 písm. a), g) a h),
- h) teoretické a praktické přípravy pro zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost osoby se zdravotním postižením,²⁸⁾
- ch) ode dne přiznání důchodu do konce roku přiznání důchodu, jde-li o případy uvedené v § 18 odst. 2 a 3, a doby před dosažením 18 let věku, jde-li o případy uvedené v § 18 odst. 2,
- i) za něž byly podle zákona o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů vyplaceny mzdové nároky v nižší částce, než náležely,
- j) za něž v případě uvedeném v § 11 odst. 2 větě třetí nebyla náhrada mzdy, platu nebo jiného příjmu započitatelného do vyměřovacího základu pro stanovení pojistného podle zvláštního zákona¹⁷⁾ přiznána soudem,
- k) pobírání starobní penze na určenou dobu, doživotní penze nebo penze na přesně stanovenou dobu s přesně stanovenou výší důchodu podle zákona upravujícího doplňkové penzijní spoření do dosažení věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod stanoveného

podle § 32, pokud jsou splněny podmínky stanovené v § 22 odst. 4 nebo § 23 odst. 6 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

(5) Činí-li součet vyloučených dob uvedených v odstavci 4 ~~větě druhé~~ **větě třetí** písm. f) a h) více než 1825 kalendářních dnů, omezí se počet těchto vyloučených dob nad 1825 kalendářních dnů na jednu polovinu.

(6) Jestliže zaměstnavatel pojištěnci započitatelný příjem do vyměřovacího základu

- a) zúčtoval v plném rozsahu, zahrnuje se tento příjem do vyměřovacího základu, a to i když tento příjem nebyl pojištěnci v plném rozsahu vyplacen; v tomto případě se ustanovení odstavce 4 písm. i) nepoužije a do vyměřovacího základu se nezahrnují ani mzdové nároky uspokojené krajskou pobočkou Úřadu práce,
- b) zúčtoval v částečném rozsahu, je celá doba, za kterou nebyl zúčtován příjem započitatelný do vyměřovacího základu, vyloučenou dobou podle odstavce 4 písm. i); v tomto případě se do vyměřovacího základu nezahrnují částky příjmu vyplacené zaměstnavatelem ani mzdové nároky uspokojené krajskou pobočkou Úřadu práce,
- c) nezúčtoval, použije se ustanovení odstavce 4 písm. i); v tomto případě se do vyměřovacího základu nezahrnují mzdové nároky uspokojené krajskou pobočkou Úřadu práce.

(7) Doby uvedené v odstavci 4 ~~větě druhé~~ **větě třetí** písm. a) až k) se považují za vyloučené doby, i když se kryjí s dobou účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. e), s dobou účasti na pojištění podle § 6, s dobou pojištění, v níž měl pojištěnec příjmy, které se zahrnují do vyměřovacího základu, nebo s dobou, za kterou náležely náhrady uvedené v odstavci 3 větě čtvrté, pokud o to pojištěnec nebo jiný oprávněný požádá; příjmy dosažené v takto určených vyloučených dobách se do vyměřovacího základu nezahrnují. Dosaženým příjmem se rozumí příjem zúčtovaný a u osob samostatně výdělečně činných se jejich příjmem dosaženým v období, které se kryje s vyloučenými dobami, rozumí poměrná část vyměřovacího základu pro pojistné za kalendářní rok, v němž je vyloučená doba podle věty první; u osob účastných pojištění podle § 6 se jejich příjmem dosaženým v období, které se kryje s vyloučenými dobami, rozumí vyměřovací základ pro pojistné za kalendářní měsíc nebo poměrnou část tohoto měsíce, v němž je vyloučená doba podle věty první. Postup podle věty první se týká pouze celého časového úseku, po který se doby uvedené ve větě první vzájemně kryjí. **Věty první až třetí se použijí přiměřeně též pro vyloučené doby uvedené v odstavci 4 větách první a druhé, pokud se kryjí s dobami uvedenými v části věty první před středníkem.** Způsob podání žádosti podle věty první a lhůty, v nichž lze žádost podat, stanoví zvláštní právní předpis^{19b)}.

(8) Osobní vyměřovací základ, roční vyměřovací základ pojištěnce a výpočtový základ se zaokrouhlují na celé koruny nahoru.

5) Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů.

5e) Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

5f) Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

17) Zákon ČNR č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

17c) § 15a odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění zákona č. 261/2007 Sb.

18) § 195 a § 206 odst. 2 zákoníku práce.

19) Např. § 92 odst. 2 zákona ČNR č. 186/1992 Sb., § 106 odst. 2 zákona č. 154/1994 Sb.

19b) § 83 odst. 3 a § 86 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb., ve znění zákona č. 306/2008 Sb.

28) Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

* * * * *

§ 20

Dítě

(1) Dítětem se pro účely tohoto zákona rozumí dítě vlastní ~~nebo osvojené~~, a pokud se dále nestanoví jinak, též dítě převzaté do péče nahrazující péči rodičů.

(2) Za dítě převzaté do péče nahrazující péči rodičů se považuje dítě, jež bylo převzato do této péče na základě rozhodnutí příslušného orgánu, dítě manžela, které mu bylo svěřeno do výchovy rozhodnutím soudu nebo na základě dohody rodičů schválené soudem, dítě manžela, nemá-li druhý z rodičů rodičovskou zodpovědnost, a dítě manžela, zemřel-li druhý rodič dítěte nebo není-li znám. Za dítě převzaté do péče nahrazující péči rodičů se považuje dále dítě, jež bylo převzato do péče na základě rozhodnutí soudu, orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo dřívějšího příslušného orgánu o svěřeni dítěte do péče budoucího osvojitele nebo do péče osoby, která má zájem stát se pěstounem^{19c)}, a dítě, jež bylo převzato do péče na základě předběžného opatření vydaného v rámci řízení o svěřeni dítěte do výchovy^{19d)}.

(3) Za rozhodnutí příslušného orgánu podle odstavce 2 věty první se považuje

- a) rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do péče jiné osoby³⁸⁾,
- b) rozhodnutí soudu o osvojení dítěte³⁹⁾,
- c) rozhodnutí soudu o předání dítěte do péče budoucího osvojitele⁴⁰⁾,
- d) rozhodnutí soudu o předání dítěte osvojiteli do péče před osvojením⁴¹⁾,
- e) jmenování fyzické osoby poručníkem dítěte⁴²⁾,
- f) rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče a do pěstounské péče na přechodnou dobu⁴³⁾,
- g) rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do předpěstounské péče zájemci o pěstounskou péči⁴⁴⁾,
- h) rozhodnutí soudu o nařízení předběžného opatření o péči o dítě⁴⁵⁾,
- i) podání návrhu soudu na zahájení soudního řízení o ustanovení fyzické osoby poručníkem dítěte, jestliže tato osoba o dítě osobně pečuje a nemá k němu vyživovací povinnost, a to po dobu, po kterou probíhá toto soudní řízení.

(4) Za nezaopatřené dítě se pro účely tohoto zákona považuje dítě do skončení povinné školní docházky, a poté, nejdéle však do 26. roku věku, jestliže

- a) se soustavně připravuje na budoucí povolání (§ 21 až 23),

- b) se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, nebo
- c) z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat výdělečnou činnost.

(5) Po skončení povinné školní docházky se do 18. roku věku považuje za nezaopatřené dítě také dítě, které je vedeno v evidenci krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání a nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci.

(6) Za povinnou školní docházku²⁰⁾ se pro účely tohoto zákona považuje též

- a) pokračování žáků, kteří po splnění povinné školní docházky nezískali základní vzdělání, v základním vzdělávání,^{20a)} desátý ročník základního vzdělávání v základní škole speciální,^{20b)} pokračování žáků se zdravotním postižením v základním vzdělávání^{20c)} a kurz pro získání základního vzdělání organizovaný základní nebo střední školou ve formě denní výuky, který navštěvují osoby mladší 26 let, které nezískaly základní vzdělání,^{20d)}
- b) období školních prázdnin bezprostředně navazujících na ukončení období školního vyučování školního roku, v němž dítě dovrší poslední rok povinné školní docházky, pokud dítě po celý kalendářní měsíc nevykonává výdělečnou činnost v rozsahu uvedeném v § 27 ani nepobírá podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci, nestalo-li se studentem střední školy.

(7) Za nezaopatřené dítě se nepovažuje dítě, které je poživatelem invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně.

19c) § 45b odst. 2 a § 69 odst. 1 a 2 zákona o rodině.

§ 19 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

19d) § 45 zákona o rodině.

20) § 36 až 43 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

20a) § 55 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb.

20b) § 46 odst. 3 a § 48 zákona č. 561/2004 Sb.

20c) § 55 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb.

20d) § 55 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb.

38) § 953 občanského zákoníku.

39) § 796 občanského zákoníku.

40) § 824 občanského zákoníku.

41) § 826 občanského zákoníku.

42) § 928 občanského zákoníku.

43) § 958 občanského zákoníku.

44) § 963 občanského zákoníku.

45) § 452 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

* * * * *

(1) Zjistí-li se, že

- a) nárok na důchod nebo na jeho výplatu zanikl, důchod se odejme nebo jeho výplata se zastaví, a to ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které již byl vyplacen,
- b) důchod byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, důchod se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží. Důchod nebo jeho zvýšení se přitom doplatí nejvýše pět let nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení; pro běh této lhůty platí § 55 odst. 2 věta druhá a třetí obdobně. Důchod nebo jeho zvýšení se však doplatí ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, v případě, že důchod nebyl přiznán nebo byl vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení,
- c) důchod byl přiznán nebo je vyplácen ve vyšší částce, než v jaké náleží, nebo byl přiznán nebo se vyplácí neprávem, důchod se sníží nebo odejme nebo jeho výplata se zastaví, a to ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které již byl vyplacen,
- ~~d) důchod byl neprávem přiznán nebo vyplácen od dřívějšího data, než od jakého důchod nebo jeho výplata náleží, důchod se přizná ode dne, od něhož náleží, nebo se nárok na výplatu stanoví ode dne, od něhož výplata náleží,~~
- d) důchod byl neprávem přiznán, zvýšen nebo vyplácen od dřívějšího data, než od jakého důchod, jeho zvýšení nebo jeho výplata náleží, důchod se přizná nebo zvýší ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, nebo se nárok na výplatu důchodu stanoví ode dne, od něhož výplata náleží,**
- e) se změnily skutečnosti rozhodné pro výši důchodu nebo pro nárok na jeho výplatu, postupuje se obdobně podle ustanovení písmene b) nebo c).

(2) Byla-li výplata invalidního důchodu zastavena pro nedostavení se pojištěnce ke kontrolní lékařské prohlídce nebo nepodrobení se vyšetření zdravotního stavu anebo nepředložení nálezů ošetřujících lékařů nebo nesdělení údajů o dosaženém vzdělání, zkušenostech a znalostech a o předchozích výdělečných činnostech a zjistí-li se, že

- a) pojištěnec přestal být invalidním před zastavením výplaty invalidního důchodu, důchod nenáleží ode dne zastavení jeho výplaty,
- b) u pojištěnce došlo ke snížení stupně invalidity před zastavením výplaty invalidního důchodu, důchod náleží ve výši odpovídající novému stupni invalidity ode dne zastavení jeho výplaty,
- c) pojištěnec přestal být invalidním po zastavení výplaty invalidního důchodu, důchod nenáleží ode dne, od kterého pojištěnec přestal být invalidním,
- d) u pojištěnce došlo ke snížení stupně invalidity po zastavení výplaty invalidního důchodu, důchod náleží ve výši odpovídající novému stupni invalidity ode dne, od kterého došlo ke snížení stupně invalidity.

(3) Pominou-li důvody uvedené v odstavci 2, pro které byla výplata invalidního důchodu zastavena, výplata invalidního důchodu se uvolní v rozsahu, v jakém je nárok na invalidní důchod.

(4) Byla-li procentní výměra starobního důchodu snížena o částku zvýšení za vychované dítě pro neposkytnutí součinnosti ke zjištění, která osoba osobně pečovala o dítě v největším rozsahu, a zjistí-li se, že pojištěnec o dítě v největším rozsahu

a) nepečoval, zvýšení za vychované dítě se odejme ode dne, od něhož byla procentní výměra starobního důchodu z tohoto důvodu snížena,

b) pečoval, procentní výměra starobního důchodu se znovu upraví o zvýšení za vychované dítě a část důchodu, která nebyla vyplacena, se doplatí.

(5) Zanikl-li nárok na důchod nebo jeho výplatu, popřípadě část výplaty, pro přiznání jiného důchodu, zúčtují se částky jiného důchodu náležející ode dne jeho přiznání s částkami dosavadního důchodu vyplacenými za tutéž dobu.

(6) Po zjištění výše vyměřovacího základu pro pojistné u osob samostatně výdělečně činných podle skutečného příjmu ze samostatné výdělečné činnosti podle § 11 odst. 3 se výše důchodu přepočte se zřetelem k výši tohoto vyměřovacího základu, a to ode dne přiznání důchodu.

* * * * *

§ 59

(1) Jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu starobního nebo invalidního důchodu a na výplatu vdovského nebo vdoveckého důchodu anebo sirotčího důchodu, vyplácí se nejvyšší důchod v plné výši (§ 4 odst. 2 věta první) a z ostatních důchodů se vyplácí polovina procentní výměry, nestanoví-li se jinak v odstavci 2; starobním důchodem se pro účely části věty před středníkem rozumí starobní důchod v plné výši, i když je podle § 37 odst. 1 vyplácen ve výši poloviny. Podle předchozí věty se postupuje obdobně, jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu vdovského nebo vdoveckého důchodu a sirotčího důchodu. Je-li výše několika důchodů stejná, krátí se podle věty první nejdříve sirotčí důchod a poté vdovský nebo vdovecký důchod. Má-li oboustranně osiřelé dítě nárok na dva sirotčí důchody, vyplácí se vyšší sirotčí důchod v plné výši (§ 4 odst. 2 věta první) a nižší sirotčí důchod se vyplácí ve výši procentní výměry; je-li výše obou sirotčích důchodů stejná, vyplácí se jeden sirotčí důchod v plné výši a druhý sirotčí důchod ve výši procentní výměry. Má-li oboustranně osiřelé dítě nárok na dva sirotčí důchody, považuje se pro účely vět první až třetí za sirotčí důchod úhrn sirotčích důchodů po úpravě podle věty čtvrté.

(2) Jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu starobního důchodu zvýšeného za dobu výdělečné činnosti vykonávané po vzniku nároku na tento důchod (§ 34 odst. 2 až 4 a § 36 odst. 2) a na výplatu vdovského nebo vdoveckého důchodu, odečte se pro účely posouzení výše důchodů z procentní výměry starobního důchodu zvýšení za dobu výdělečné činnosti vykonávané po vzniku nároku na tento důchod, a je-li zbylá část procentní výměry starobního důchodu nižší než procentní výměra vdovského nebo vdoveckého důchodu, vyplácí se vdovský nebo vdovecký důchod v plné výši (§ 4 odst. 2 věta první) a starobní důchod

se vyplácí ve výši zvýšení tohoto důchodu za dobu výdělečné činnosti vykonávané po vzniku nároku na tento důchod a jedné poloviny zbylé části procentní výměry.

* * * * *

§ 62

(1) Nárok na důchod a nárok na výplatu důchodu nelze postoupit ani dát do zástavy.

(2) Dohodu o srážkách z důchodu lze uzavřít jen pro pohledávky na výživném a na příspěvku na výživu a na úhradu přeplatku na důchodu, ~~a to až do částky, kterou lze srazit výkonem rozhodnutí.~~

(3) Pro výkon rozhodnutí srážkami z důchodu platí ustanovení zvláštního zákona o výkonu soudních rozhodnutí srážkami ze mzdy.²⁴⁾

24) § 276 a násl. občanského soudního řádu.

§ 63

~~—— (1) Zemřel-li oprávněný po uplatnění nároku na dávku důchodového pojištění, vstupují do dalšího řízení o dávce a nabývají nároku na částky splatné do dne smrti oprávněného postupně manželka (manžel), děti a rodiče, jestliže žili s oprávněným v době jeho smrti v domácnosti. Podmínka žití v domácnosti nemusí být splněna u dětí, které mají nárok na sirotčí důchod po zemřelém.~~

~~—— (2) Byla-li dávka přiznána před smrtí oprávněného, vyplátí se splatné částky, které nebyly vyplaceny do dne smrti oprávněného, členům jeho rodiny podle pořadí a za podmínek stanovených v odstavci 1.~~

~~—— (3) Nároky přecházející na osoby uvedené v odstavcích 1 a 2 nejsou předmětem dědictví; předmětem dědictví se stávají, není-li těchto osob.~~

§ 63

(1) Zemřel-li oprávněný po zahájení řízení o přiznání důchodu nebo jeho výplaty anebo řízení o změně výše důchodu, vstupují do řízení a nabývají nárok na částky důchodu, které by náležely oprávněnému za jeho života, postupně manžel (manželka) a vlastní nebo osvojené děti oprávněného.

(2) Byl-li důchod přiznán před smrtí oprávněného, vyplátí se splatné částky důchodu, které nebyly vyplaceny do dne smrti oprávněného, členům jeho rodiny v pořadí podle odstavce 1.

(3) Nároky podle odstavců 1 a 2 přecházející na osoby uvedené v odstavcích 1 a 2 nejsou předmětem dědictví.

(4) Není-li osob uvedených v odstavcích 1 a 2, stávají se nároky na částky důchodu podle odstavců 1 a 2 předmětem dědictví a do řízení o důchod vstupují osoby, které jsou dědici oprávněného.

§ 64

(1) Příjemcem důchodu je oprávněný nebo jeho zákonný zástupce nebo opatrovník anebo zvláštní příjemce. Kdo je zvláštní příjemce, stanoví zvláštní zákon.²⁵⁾ Příjemcem důchodu je dále osoba, která oprávněného zastupuje podle § 49 a 50 občanského zákoníku.

(2) Důchody se vyplácejí v hotovosti. Na základě žádosti příjemce důchodu se důchod poukazuje na účet příjemce u banky v České republice nebo pobočky zahraniční banky nebo spořitelního a úvěrního družstva v České republice (dále jen "banka"); je-li příjemcem důchodu oprávněný, poukazuje se důchod na účet jeho manžela (manželky) u banky, pokud o to oprávněný plátce důchodu požádá na a má-li v době, kdy o tento způsob výplaty požádá, právo disponovat s peněžními prostředky na takovém účtu. Podmínkou výplaty důchodu oprávněnému na účet jeho manžela (manželky) je souhlas manžela (manželky) s tímto způsobem výplaty. **Důchod se vyplácí podle věty druhé na účet příjemce důchodu, jen pokud podmínky pro vedení tohoto účtu jsou stanoveny tak, že z něj mohou být plátcí důchodu vráceny ty částky důchodu, na které oprávněnému z důvodu jeho úmrtí zanikl nárok; pokud byl důchod poukázán na účet, který nesplňuje tyto podmínky, banka nesmí důchod připsat na účet příjemce důchodu a je povinna důchod neprodleně vrátit na účet, z něhož byla platba důchodu provedena.**

(3) Má-li právo disponovat s peněžními prostředky na účtu oprávněného jeho zákonný zástupce, opatrovník nebo osoba uvedená v odstavci 1 větě třetí, poukazuje se důchod oprávněného na základě jejich žádosti na tento účet.

(4) Požádá-li příjemce ~~částky~~ **důchodu** o změnu způsobu výplaty důchodu nebo o změnu účtu, na který má být důchod poukazován, je plátce důchodu povinen provést takovou změnu nejpozději od splátky důchodu splatné ve třetím kalendářním měsíci po kalendářním měsíci, v němž byla uplatněna žádost o takovou změnu; to platí obdobně i v případě žádosti o vyplácení důchodu jinému než dosavadnímu příjemci. Je-li důchod vyplácen na účet manžela (manželky) u banky podle odstavce 2 věty druhé, neodpovídá plátce důchodu za škodu, která oprávněnému vznikne právním úkonem manžela (manželky) jako majitele účtu, jehož důsledkem je omezení nebo zánik práva oprávněného disponovat s peněžními prostředky na takovém účtu, ani za škodu, která oprávněnému vznikne, zanikne-li takový účet v důsledku úmrtí manžela (manželky).

(5) Příjemce důchodu vypláceného v hotovosti prostřednictvím držitele poštovní licence hradí náklady plátce důchodu za poukazy splátek důchodu vyplácených v pravidelných lhůtách. Věta první však neplatí v případě, že oprávněnému byl důchod přiznán před 1. lednem 2010 a tomuto oprávněnému trvá od 31. prosince 2009 nepřetržitě nárok na alespoň 1 důchod. Plátce důchodu je povinen výši nákladů uvedených ve větě první zveřejnit.

(6) **Je-li důchod vyplácen podle odstavce 2 na účet u banky a na tento účet byly poukázány splátky důchodu, na které z důvodu úmrtí oprávněného zanikl nárok, je banka povinna tyto splátky důchodu vrátit plátcí důchodu na jeho výzvu. Banka přitom nesmí tyto splátky důchodu použít k úhradě svých pohledávek vůči majiteli účtu. Pokud byly tyto splátky důchodu zcela nebo zčásti použity ve prospěch jiných osob, sdělí banka plátcí důchodu jí známé údaje směřující k identifikaci těchto třetích osob s uvedením dne platby.**

~~(6)~~ (7) Má-li právo disponovat s peněžními prostředky na účtu oprávněného, na který je důchod vyplácen, jiná osoba než oprávněný nebo je-li důchod oprávněného vyplácen na účet jeho manžela (manželky), jsou tato jiná osoba nebo manžel (manželka) povinni vrátit plátcí důchodu ty splátky důchodu oprávněného, které nenáležely proto, že oprávněný zemřel ~~před dnem jejich splatnosti~~ **před počátkem období, na které byly tyto splátky vyplaceny**, pokud nedošlo k vrácení těchto splátek plátcí důchodu bankou, u níž je tento účet veden. ~~Není-li této jiné osoby, jsou povinny plátcí důchodu vrátit tyto splátky důchodu postupně manžel (manželka), pokud mu (jí) po zemřelém oprávněném vznikl nárok na vdovecký (vdovský) důchod, a dále děti a rodiče, jestliže žili s oprávněným v době jeho smrti v domácnosti; nelze-li takto vrátit tyto splátky důchodu, považují se tyto splátky důchodu za dluh oprávněného, který se vypořádá v rámci dědictví.~~ **Nelze-li vrátit splátky důchodu podle věty první proto, že tato jiná osoba nebo manžel (manželka) zemřeli, považují se splátky důchodu, které tato jiná osoba nebo manžel (manželka) nevrátili, za jejich dluh, který se vypořádá v rámci dědictví po nich.**

~~(7)~~ (8) Je-li důchod vyplácen v hotovosti, je osoba, která převzala splátky důchodu oprávněného, povinna vrátit plátcí důchodu ty splátky důchodu oprávněného, které nenáležely proto, že oprávněný zemřel ~~před dnem jejich splatnosti~~ **před počátkem období, na které byly tyto splátky vyplaceny.** **Nelze-li vrátit splátky důchodu podle věty první proto, že osoba, která převzala splátky důchodu oprávněného, zemřela, považují se tyto splátky důchodu za její dluh, který se vypořádá v rámci dědictví po ní.**

(8) (9) Žádosti o poukazování důchodu na účet podle odstavce 2 nebo 3 se podávají plátcí důchodu na tiskopise předepsaném plátcem důchodu.

25) § 118 zákona č. 582/1991 Sb., ve znění zákona č. 160/1995 Sb.

* * * * *

§ 67

(1) Vyplácené důchody se zvyšují v závislosti na růstu indexu spotřebitelských cen (dále jen „růst cen“) a na růstu mezd. Vyplácenými důchody se rozumí důchody přiznané ode dne, který spadá do období před kalendářním měsícem, do něhož spadá den, od něhož se důchody zvyšují.

(2) Základní výměry a procentní výměry vyplácených důchodů se zvyšují od 1. ledna kalendářního roku, ve kterém dochází k zvýšení (dále jen "pravidelný termín").

(3) Procentní výměry vyplácených důchodů se zvyšují mimo pravidelný termín (dále jen „mimořádný termín“), pokud v období pro zjišťování růstu cen stanoveném podle odstavce 4 dosáhl růst cen aspoň 5 %. V mimořádném termínu se vyplácené důchody zvyšují od ~~splatky důchodu splatné v pátém kalendářním měsíci následujícím~~ **prvního dne pátého kalendářního měsíce následujícího** po kalendářním měsíci, v němž růst cen dosáhl aspoň 5 %.

(4) Období pro zjišťování růstu cen se stanoví tak, že prvním měsícem tohoto období je kalendářní měsíc následující po posledním kalendářním měsíci období pro zjišťování růstu cen použitého při předchozím zvýšení procentní výměry důchodů, a posledním měsícem tohoto období je při zvýšení důchodů

a) v pravidelném termínu červen kalendářního roku, který o jeden rok předchází kalendářnímu roku, do něhož spadá pravidelný termín zvýšení důchodů,

b) v mimořádném termínu kalendářní měsíc, v němž růst cen dosáhl aspoň 5 %.

(5) Jestliže podmínka pro zvýšení důchodů v mimořádném termínu byla splněna v červenci nebo v srpnu, zvýší se důchody pouze v pravidelném termínu s tím, že posledním měsícem období pro zjišťování růstu cen je srpen.

(6) Růst cen se stanoví jako procentní přírůstek indexu spotřebitelských cen v posledním měsíci období stanoveného pro zjišťování růstu cen oproti tomuto indexu v kalendářním měsíci, který bezprostředně předchází prvnímu kalendářnímu měsíci tohoto období s tím, že tento růst se stanoví se zaokrouhlením na jedno platné desetinné místo a podíl pro jeho stanovení činí vždy nejméně 1. Výpočet růstu cen se provádí z originálních bazických úhrnných indexů spotřebitelských cen (životních nákladů) za domácnosti celkem a z originálních bazických indexů spotřebitelských cen (životních nákladů) za domácnosti důchodců zjištěných Českým statistickým úřadem, přičemž se použije ten růst cen, který je vyšší.

(7) Základní výměry vyplácených důchodů se zvyšují tak, aby výše základní výměry důchodu činila 10 % průměrné mzdy s tím, že výše základní výměry se zaokrouhluje na celé desetikoruny nahoru.

(8) Procentní výměry vyplácených důchodů se při zvýšení důchodů v pravidelném termínu zvýší o tolik procent zaokrouhlených s přesností na jedno platné desetinné místo nahoru, aby u průměrného starobního důchodu úhrn částky zvýšení základní výměry důchodu a částky zvýšení procentní výměry důchodu odpovídal zvýšení průměrného starobního důchodu stanoveného ve výši součtu růstu cen podle odstavce 6 a jedné poloviny růstu reálné mzdy zaokrouhlené s přesností na jedno platné desetinné místo. Procentní výměry vyplácených důchodů se však nezvýší, pokud se v důsledku zvýšení základní výměry důchodu podle odstavce 7 zvýší výše průměrného starobního důchodu alespoň o tolik procent, kolik činí procento zvýšení stanovené ve větě první.

(9) Pokud u průměrného starobního důchodu úhrn částky zvýšení základní výměry důchodu a částky zvýšení procentní výměry důchodu stanovené podle odstavce 8 nedosáhne 2,7 % jeho výše, může být stanoveno vyšší zvýšení procentní výměry důchodu, nejvýše však tak, aby u průměrného starobního důchodu úhrn částky zvýšení základní výměry důchodu a částky zvýšení procentní výměry důchodu činil 2,7 % jeho výše. Věta první se nepoužije, jestliže se v kalendářním roce, ve kterém se o zvýšení důchodů v pravidelném termínu rozhoduje, zvyšují důchody i v mimořádném termínu.

(10) Procentní výměry vyplácených důchodů se při zvýšení důchodů v mimořádném termínu zvýší o tolik procent, kolik činí růst cen podle odstavce 6.

(11) Zvýšení procentní výměry důchodu se zaokrouhluje na celé koruny nahoru.

(12) Průměrný starobní důchod se zjišťuje podle údajů České správy sociálního zabezpečení jako průměrná výše všech starobních důchodů, které byly vyplaceny za poslední kalendářní měsíc období pro zjišťování růstu cen podle odstavce 4, s výjimkou starobních důchodů, které se vyplácejí v nižší výši pro souběh s jiným důchodem podle § 59, a starobních

důchodů podle § 29 odst. 2 a § 29 odst. 3 písm. b), popřípadě starobních důchodů podle předpisů platných před 1. lednem 2010 přiznávaných za dobu pojištění kratší než 25 roků.

(13) Období pro zjišťování růstu reálné mzdy se stanoví tak, že prvním rokem tohoto období je kalendářní rok následující po posledním kalendářním roce období pro zjišťování růstu reálné mzdy použitého při předchozím zvýšení důchodů, při kterém bylo přihlédnuto k růstu reálné mzdy, a posledním rokem tohoto období je kalendářní rok, který o dva roky předchází kalendářnímu roku, do něhož spadá termín zvýšení důchodů. Pokud je ve stanoveném období podíl pro stanovení růstu reálné mzdy podle odstavce 14 nižší než 1, přihlédne se k růstu reálné mzdy až při tom zvýšení důchodů, při kterém je tento podíl vyšší než 1.

(14) Růst reálných mezd se stanoví v procentech po zaokrouhlení na jedno platné desetinné místo podle podílu, v jehož čitateli je podíl všeobecného vyměřovacího základu za poslední kalendářní rok období pro zjišťování růstu reálné mzdy a všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok, který bezprostředně předchází prvnímu kalendářnímu roku tohoto období, a ve jmenovateli je podíl průměrného ročního indexu spotřebitelských cen za domácnosti celkem vypočteného z originálních bazických indexů spotřebitelských cen zjištěných Českým statistickým úřadem za poslední kalendářní rok tohoto období a uvedeného průměrného ročního indexu za kalendářní rok, který bezprostředně předchází prvnímu kalendářnímu roku tohoto období.

(15) Zvýšení procentní výměry vyplácených důchodů v mimořádném termínu náleží i k důchodům přiznávaným v tom kalendářním roce, v němž byly zvýšeny procentní výměry vyplácených důchodů v mimořádném termínu.

(16) Zvýšení důchodů stanoví prováděcí právní předpis; jde-li o zvýšení důchodů v pravidelném termínu, stanoví se zvýšení důchodů do 30. září kalendářního roku, který o jeden rok předchází kalendářnímu roku, do něhož spadá pravidelný termín zvýšení důchodů, a jde-li o zvýšení důchodů v mimořádném termínu, stanoví se zvýšení důchodů do 50 dnů od posledního dne kalendářního měsíce, v němž růst cen dosáhl aspoň 5 %.

§ 67a

(1) Procentní výměra vypláceného důchodu se zvyšuje o

- a) 1 000 Kč měsíčně od ~~splatky důchodu splatné v kalendářním měsíci~~ **prvního dne kalendářního měsíce**, v němž poživatel důchodu dosáhl věku 85 let,
- b) 2 000 Kč měsíčně ode dne, v němž poživatel důchodu dosáhl věku 100 let.

(2) Jsou-li splněny podmínky nároku na výplatu více důchodů, zvyšuje se podle odstavce 1 procentní výměra starobního důchodu. Dosáhl-li poživatel důchodu věku 85 let v kalendářním měsíci, v němž se zvyšují důchody podle § 67, náleží zvýšení podle odstavce 1 písm. a) k procentní výměře zvýšené podle § 67.

* * * * *

§ 104

(1) Doba péče o dítě před 1. lednem 1996 se hodnotí za podmínek stanovených předpisy platnými před tímto dnem jako náhradní doba (§ 13 odst. 2) v rozsahu stanoveném tímto

zákonem [§ 5 odst. 2 písm. c)]; tato doba se v rozsahu, který přesahuje náhradní dobu podle předpisů platných před 1. lednem 1996, považuje za vyloučenou dobu uvedenou v § 16 odst. 4 větě první **a druhé**.

(2) Doby zaměstnání před 1. lednem 1996, u nichž podle předpisů platných před tímto dnem byla stanovena podmínka, aby zakládaly nemocenské pojištění,³⁶⁾ se považují za dobu pojištění (§ 13 odst. 1), jen pokud zakládaly nemocenské pojištění v době svého trvání.

36) § 8 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení.

* * * * *

§ 106b

(1) Výše dorovnávacího přídatku se nově stanoví ke dni 31. ledna každého kalendářního roku; to neplatí, byl-li dorovnávací přídatek přiznán ode dne spadajícího do období od 1. ledna do 31. ledna téhož kalendářního roku. Při stanovení nové výše dorovnávacího přídatku se vychází z výše vypláceného českého starobního důchodu a z výše vypláceného slovenského starobního důchodu ke dni 31. ledna kalendářního roku a z hypotetické výše starobního důchodu stanovené podle § 106a odst. 2 a 3 a upravené podle právních předpisů o zvyšování důchodů v období ode dne přiznání dorovnávacího přídatku do dne 31. ledna kalendářního roku; ustanovení § 106a odst. 2 věty druhé platí zde obdobně. Dorovnávací přídatek v nové výši se vyplácí od splátky českého starobního důchodu splatné v dubnu kalendářního roku, v němž se stanoví nová výše dorovnávacího přídatku, do splátky českého starobního důchodu splatné v březnu následujícího kalendářního roku. Při přepočtu vypláceného slovenského starobního důchodu na českou měnu pro účely stanovení nové výše dorovnávacího přídatku se použije kurz české koruny vůči euru vyhlášený Českou národní bankou pro 1. leden kalendářního roku, v němž se stanoví nová výše dorovnávacího přídatku.

(2) Pokud by v důsledku změny výše vypláceného českého starobního důchodu nebo výše vypláceného slovenského starobního důchodu přepočteného na českou měnu dorovnávací přídatek neměl kladnou hodnotu, zaniká nárok na výplatu dorovnávacího přídatku od ~~splátky českého starobního důchodu splatné v dubnu kalendářního roku na dobu do splátky tohoto důchodu splatné v březnu~~ **1. dubna kalendářního roku na dobu do 31. března** následujícího kalendářního roku. Pokud nárok na výplatu dorovnávacího přídatku zanikl podle věty první v období 3 bezprostředně následujících kalendářních roků, nárok na dorovnávací přídatek zaniká dnem 31. ledna posledního z těchto kalendářních roků.

(3) Nevyplácí-li se dorovnávací přídatek proto, že se nevyplácí český starobní důchod nebo slovenský starobní důchod (§ 106c odst. 1), stanoví se nově výše dorovnávacího přídatku ode dne obnovení výplaty českého starobního důchodu nebo slovenského starobního důchodu. Při stanovení nové výše dorovnávacího přídatku se vychází z výše vypláceného českého starobního důchodu a z výše vypláceného slovenského starobního důchodu ke dni obnovení výplaty českého starobního důchodu nebo slovenského starobního důchodu a z hypotetické výše starobního důchodu stanovené podle § 106a odst. 2 a 3, zvýšené za případnou další výdělečnou činnost vykonávanou bez pobírání českého starobního důchodu (§ 34 odst. 2 a § 36 odst. 2) a upravené podle právních předpisů o zvyšování důchodů v období ode dne přiznání dorovnávacího přídatku do dne obnovení výplaty českého starobního důchodu; ustanovení § 106a odst. 2 věty druhé platí zde obdobně. Při přepočtu vypláceného slovenského starobního důchodu na českou měnu pro účely stanovení nové výše dorovnávacího přídatku se použije

kurz české koruny vůči euru vyhlášený Českou národní bankou pro první den kalendářního měsíce, v němž se stanoví nová výše dorovnávacího přídatku.

§ 106c

(1) Dorovnávací přídatok se vyplácí, jen pokud náleží výplata českého starobního důchodu i slovenského starobního důchodu.

(2) Vyplácí-li se český starobní důchod ve výši poloviny podle § 37 odst. 1 nebo ve výši poloviny procentní výměry podle § 59, vyplácí se dorovnávací přídatok ve výši poloviny.

(3) Dorovnávací přídatok se vyplácí **na kalendářní měsíc** spolu s českým starobním důchodem a stejným způsobem jako tento důchod.

(4) Na dorovnávací přídatok se pro účely § 58 a 59 a pro účely jiných právních předpisů hledí, jako by byl součástí starobního důchodu.

(5) Ustanovení § 54, 55, § 56 odst. 1, § 62 a 63 platí pro dorovnávací přídatok přiměřeně.

* * * * *

Platná znění příslušných ustanovení zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, s vyznačením navrhovaných změn

§ 19

(1) Pro účely § 18 odst. 4 až 6 se za vznik pojištění považuje

- a) u zaměstnance, který je pojištěn při výkonu zaměstnání malého rozsahu (§ 7 odst. 2) nebo zaměstnání na základě dohody o provedení práce (§ 7a odst. 2), nástup tohoto zaměstnance do zaměstnání, a to i když zaměstnání nezaložilo účast na pojištění v kalendářním měsíci, v němž zaměstnanec do zaměstnání nastoupil,
- b) u zaměstnanců propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence opětovný nástup zaměstnance do zaměstnání, které trvalo po dobu výkonu trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence.

(2) U pojištěnce uvedeného v § 32 odst. 1 písm. d) a e) se rozhodné období zjišťuje ke dni prvního převzetí dítěte do péče; to platí i v případě, kdy pojištěnec převzal do péče totéž dítě opakovaně.

(3) U zaměstnankyně, které za trvání téhož zaměstnání vznikl nárok na další peněžitou pomoc v mateřství z tohoto zaměstnání v období do 4 let věku předchozího dítěte, se za denní vyměřovací základ považuje denní vyměřovací základ zjištěný pro výpočet předchozí peněžitě pomoci v mateřství, pokud je vyšší než denní vyměřovací základ zjištěný pro výpočet další peněžitě pomoci v mateřství; přitom se porovnávají denní vyměřovací základy před jejich úpravou podle § 21.

(4) Rozhodné období pro ošetrovné se u pojištěnce, který převzal ošetřování (péči) podle § 39 odst. 4 věty druhé místo jiného oprávněného, zjišťuje ke dni převzetí ošetřování (péče).

(5) Rozhodné období pro dlouhodobé ošetrovné se zjišťuje ke dni vzniku potřeby dlouhodobé péče nebo ke dni prvního převzetí dlouhodobé péče, jde-li o pojištěnce, který převzal dlouhodobou péči.

(6) U zaměstnankyně převedené na jinou práci nebo na jiné služební místo z důvodu těhotenství, mateřství nebo kojení se rozhodné období zjišťuje namísto ke dni vzniku sociální události ke dni převedení, pokud je to pro ni výhodnější.

(7) Jestliže v rozhodném období stanoveném podle § 18 odst. 4 nemá zaměstnanec vyměřovací základ nebo není-li v tomto rozhodném období alespoň 30 kalendářních dnů, jimiž se dělí vyměřovací základ, považuje se za denní vyměřovací základ jedna třicetina započitatelného příjmu, kterého by zaměstnanec pravděpodobně dosáhl v kalendářním měsíci, v němž vznikla sociální událost. Pokud zaměstnání netrvalo a ani nemělo trvat alespoň 30 kalendářních dnů, je pravděpodobným příjmem započitatelný příjem, kterého by zaměstnanec dosáhl za trvání zaměstnání. Jde-li o zaměstnání malého rozsahu nebo o zaměstnání na základě dohody o provedení práce, považuje se za denní vyměřovací základ jedna třicetina vyměřovacího základu zaměstnance dosaženého v kalendářním měsíci, v němž vznikla sociální událost, jestliže v rozhodném období stanoveném podle § 18 odst. 4 nebo 6 není alespoň 30 kalendářních dnů.

(8) Nelze-li rozhodné období stanovit podle § 18 odst. 6 proto, že nelze určit první předchozí kalendářní rok s vyměřovacím základem a alespoň 30 kalendářními dny, jimiž se dělí vyměřovací základ, považuje se za denní vyměřovací základ jedna třicetina započítatelného příjmu, kterého by zaměstnanec pravděpodobně dosáhl v kalendářním měsíci, v němž vznikla sociální událost. Ustanovení odstavce 7 věty třetí platí zde obdobně.

(9) Za vyměřovací základ zaměstnance se považují také příjmy, které se podle zvláštního právního předpisu²⁰⁾ zahrnují do vyměřovacího základu pro pojistné na důchodové pojištění a které byly dosaženy při výkonu zaměstnání malého rozsahu nebo na základě dohody o provedení práce v těch kalendářních měsících rozhodného období, v nichž nebyl zaměstnanec při výkonu tohoto zaměstnání pojištěn; do počtu kalendářních dnů připadajících na rozhodné období se přitom započítávají i kalendářní dny připadající na tyto kalendářní měsíce.

(10) Jestliže v rozhodném období stanoveném podle § 18 odst. 3 nemá osoba samostatně výdělečně činná žádný měsíční základ, považuje se za denní vyměřovací základ denní vyměřovací základ zjištěný pro výpočet předchozí dávky z pojištění osoby samostatně výdělečně činné.

(11) Vznikne-li sociální událost v ochranné lhůtě, postupuje se při určení rozhodného období tak, jako by sociální událost vznikla v den, který bezprostředně následuje po dni, ve kterém skončilo pojištění; **to platí obdobně, vznikne-li nárok na peněžitou pomoc v mateřství podle § 32 odst. 1 písm. f).**

(12) Denním vyměřovacím základem pro výpočet nemocenského osoby pečující nebo osoby v evidenci je jedna třicetina částky odměny náležející osobě pečující nebo osobě v evidenci naposledy za kalendářní měsíc předcházející měsíci, v němž jí dočasná pracovní neschopnost vznikla. Nenáležela-li osobě pečující nebo osobě v evidenci odměna za žádný z kalendářních měsíců před měsícem, v němž jí vznikla dočasná pracovní neschopnost, je jejím denním vyměřovacím základem pro výpočet nemocenského jedna třicetina částky odměny, která jí náležela za kalendářní měsíc, v němž jí dočasná pracovní neschopnost vznikla. Denní vyměřovací základ pro výpočet nemocenského při karanténě nařízené podle zvláštního právního předpisu a pro výpočet ostatních dávek nemocenského pojištění se u osoby pečující nebo osoby v evidenci stanoví obdobně.

(13) Denní vyměřovací základ zahraničního zaměstnance se stanoví obdobným způsobem, jako se stanoví denní vyměřovací základ u osob samostatně výdělečně činných.

(14) Nemůže-li příslušný orgán nemocenského pojištění zjistit vyměřovací základy zaměstnance za jednotlivé kalendářní měsíce rozhodného období, považuje se za vyměřovací základ zaměstnance za jednotlivý kalendářní měsíc minimální mzda platná v kalendářním měsíci; to neplatí u zaměstnání malého rozsahu.

20) § 5 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

* * * * *

§ 32

(1) Nárok na peněžitou pomoc v mateřství má

- a) pojištěnka, která porodila dítě; před porodem má v době nejdříve od počátku osmého týdne před očekávaným dnem porodu nárok na peněžitou pomoc v mateřství těhotná pojištěnka,
- b) pojištěnec, pokud převzal dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu (§ 38),
- c) pojištěnec, který pečuje o dítě, jehož matka zemřela,
- d) pojištěnec, který o dítě pečuje a je otcem dítěte nebo manželem ženy, která dítě porodila, pokud matka dítěte nemůže nebo nesmí o dítě pečovat pro závažné dlouhodobé onemocnění, pro které byla uznána dočasně práce neschopnou [§ 57 odst. 1 písm. e)] nebo pro které bylo vystaveno potvrzení podle § 67 písm. d), a nemá nárok na výplatu peněžité pomoci v mateřství [§ 36 odst. 1 písm. c)],
- e) pojištěnec, který pečuje o dítě a je otcem dítěte nebo manželem ženy, která dítě porodila, pokud s matkou dítěte uzavřel písemnou dohodu podle odstavce 7, že bude pečovat o dítě; tuto dohodu lze uzavřít s účinkem na dobu nejdříve od počátku sedmého týdne po porodu dítěte a na dobu nejméně 7 kalendářních dnů po sobě jdoucích ,
- f) pojištěnka uvedená v písmenu a), která splňuje podmínky nároku na peněžitou pomoc v mateřství podle odstavců 2 a 3, jestliže až do dne nástupu na peněžitou pomoc v mateřství pobírá nemocenské z dřívějšího pojištění.**

(2) Podmínkou nároku na peněžitou pomoc v mateřství je účast pojištěnce na pojištění alespoň po dobu 270 kalendářních dní v posledních dvou letech přede dnem nástupu na peněžitou pomoc v mateřství (§ 34 odst. 1). Je-li uplatňován nárok na peněžitou pomoc v mateřství z více pojištění, musí být tato podmínka účasti na pojištění splněna v každém z těchto pojištění.

(3) Podmínkou nároku na peněžitou pomoc v mateřství osoby samostatně výdělečně činné je kromě splnění podmínky účasti na pojištění podle odstavce 2 účast na pojištění jako osoby samostatně výdělečně činné podle § 11 po dobu alespoň 180 kalendářních dnů v posledním roce přede dnem počátku podpůrčí doby stanovené podle § 34 odst. 1. Podmínkou nároku na peněžitou pomoc v mateřství zahraničního zaměstnance je kromě splnění podmínky účasti na pojištění podle odstavce 2 účast na pojištění jako zahraničního zaměstnance podle § 10 odst. 7 po dobu alespoň 180 kalendářních dnů v posledním roce přede dnem počátku podpůrčí doby stanovené podle § 34 odst. 1.

(4) Do doby účasti na pojištění pro nárok na peněžitou pomoc v mateřství podle odstavců 2 a 3 se započítává též

- a) doba studia na střední, vyšší odborné nebo vysoké škole nebo na konzervatoři považovaná za soustavnu přípravu na budoucí povolání pro účely důchodového pojištění⁽²²⁾, jestliže toto studium bylo úspěšně ukončeno,
- b) doba pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, pokud byl tento důchod odňat a po odnětí tohoto důchodu vznikla, popřípadě dále trvala pojištěná činnost;

doby uvedené v písmenech a) a b) se započítávají v rozsahu, v jakém se nekryjí s pojištěnou činností.

(5) Je-li uplatňován nárok na peněžitou pomoc v mateřství z pojištění, v němž není splněna podmínka účasti na pojištění podle odstavce 2, započtou se pro splnění této podmínky doby účasti na pojištění z předchozích pojištění v období dvou let před nástupem na peněžitou pomoc v mateřství; překrývající se doby účasti na pojištění lze započítat jen jednou. Je-li zároveň uplatněn nárok na peněžitou pomoc v mateřství z jednoho nebo více pojištění, ve kterých je splněna podmínka účasti na pojištění podle odstavce 2, a z pojištění, v němž není splněna tato podmínka, započtou se pro splnění této podmínky v pojištění, v němž tato podmínka splněna nebyla, jen ty dny v období dvou let před nástupem na peněžitou pomoc v mateřství, v nichž trvala účast na pojištění v 270 dnech souběžně v takovém počtu pojištění, z nichž je nárok na peněžitou pomoc v mateřství uplatňován. Není-li podmínka účasti na pojištění podle odstavce 2 splněna ve více pojištěních, započtou se pro splnění této podmínky doby účasti na pojištění v období dvou let před nástupem na peněžitou pomoc v mateřství jen u toho pojištění, v němž je nejvyšší denní vyměřovací základ; přitom platí postup podle věty první a druhé.

(6) Pojištěnci, který je osobou pečující nebo osobou v evidenci, jemuž vznikl nárok na výplatu peněžitě pomoci v mateřství jako osobě pečující nebo osobě v evidenci, se tato dávka nevypláčí po dobu, po kterou je poskytována odměna pěstouna podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí¹³⁾ druhému z manželů nebo z poručníků.

(7) Dítětem se pro účely odstavce 1 písm. a), ~~d) a e)~~ **a d) až f)** rozumí dítě do dosažení 1 roku věku a pro účely odstavce 1 písm. b) a c) dítě, které ke dni převzetí do péče nedosáhlo 7 let věku, nejdéle však do dosažení věku 7 let a 31 týdnů.

(8) V dohodě podle odstavce 1 písm. e) musí být uveden den, od kterého bude pojištěnec o dítě pečovat, a den porodu; podpis matky dítěte na dohodě musí být úředně ověřen nebo ověřen orgánem nemocenského pojištění. Den, od kterého bude tento pojištěnec o dítě pečovat, nesmí spadat do období, za které byla peněžitá pomoc v mateřství vyplacena matce dítěte, a do období přede dnem ověření podpisu podle věty první.

(9) V případech uvedených v odstavci 1 písm. d) a e) se podmínky nároku na peněžitou pomoc v mateřství zjišťují ke dni prvního převzetí dítěte do péče; to platí i v případě, kdy pojištěnec převzal péči o totéž dítě opakovaně.

(10) V případě, že podpůrná doba začíná podle § 34 odst. 1 písm. b), považuje se podmínka účasti na pojištění podle odstavce 2 nebo 3 za splněnou ke dni nástupu na peněžitou pomoc v mateřství, pokud se tato podmínka splní k počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu.

13) § 4a písm. b) a c) a § 47i zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

22) § 20 až 23 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

* * * * *

§ 34

Počátek a ukončení podpůrní doby u peněžité pomoci v mateřství

(1) Podpůrní doba u peněžité pomoci v mateřství začíná nástupem na peněžitou pomoc v mateřství. Nástup na peněžitou pomoc v mateřství nastává

- a) dnem, který pojišťenka určí v období od počátku osmého týdne do počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu; pokud pojišťenka tento den v tomto období neurčí, nastává nástup na peněžitou pomoc v mateřství počátkem šestého týdne před očekávaným dnem porodu,
- b) dnem porodu, pokud k porodu došlo před počátkem podpůrní doby uvedené v písmenu a),
- c) dnem převzetí dítěte pojištěncem do péče v případech uvedených v § 32 odst. 1 písm. b) až e). V případech uvedených v § 32 odst. 1 písm. d) a e) se přitom za den převzetí dítěte do péče považuje den prvního převzetí dítěte do péče; to platí i v případě, kdy pojištěnec převzal péči o totéž dítě opakovaně.

(2) Podpůrní doba u peněžité pomoci v mateřství končí uplynutím doby uvedené v § 33, nejpozději však dnem, kdy dítě dosáhlo věku uvedeného v § 32 odst. 6 7.

(3) Do podpůrní doby u pojištěnce v případě uvedeném v § 32 odst. 1 písm. d) a e) se započítává doba, po kterou byla peněžita pomoc v mateřství vyplácena matce dítěte, s výjimkou doby od porodu do konce šestého týdne po porodu; začne-li se matce dítěte znovu vyplácet peněžita pomoc v mateřství, započítává se do její podpůrní doby doba, po kterou byla peněžita pomoc v mateřství vyplácena pojištěnci uvedenému v § 32 odst. 1 písm. d) a e).

(4) Jestliže v průběhu podpůrní doby, po kterou se pojištěnci vyplácí peněžita pomoc v mateřství, vznikne nárok na další peněžitou pomoc v mateřství z téhož pojištění, nevypládí se další peněžita pomoc v mateřství po dobu, po kterou trvá nárok na předchozí peněžitou pomoc v mateřství; podpůrní doba u této další peněžité pomoci v mateřství se však stanoví ode dne nástupu na tuto peněžitou pomoc v mateřství.

* * * * *

§ 36

Přerušení výplaty peněžité pomoci v mateřství

(1) Peněžita pomoc v mateřství se nevypládí

- a) matce dítěte za dobu, po kterou má na základě dohody uvedené v § 32 odst. 1 písm. e) nárok na peněžitou pomoc v mateřství pojištěnec, s nímž matka dítěte uzavřela tuto dohodu,
- b) pojištěnci za dobu, po kterou dítě bylo ze zdravotních důvodů převzato do zdravotnického zařízení lůžkové péče a pojištěnec v této době vykonává v pojištěné činnosti, ze které je peněžita pomoc v mateřství poskytována, práci nebo samostatnou výdělečnou činnost,

- c) pojištěnci za dobu, po kterou nemůže nebo nesmí o dítě pečovat pro závažné dlouhodobé onemocnění, pro které byl uznán dočasně práce neschopným [§ 57 odst. 1 písm. e)], a dítě bylo z tohoto důvodu v péči jiné fyzické osoby nebo právnické osoby,
- d) za dobu, po kterou pojištěnka nepečuje o narozené dítě, a dítě bylo z tohoto důvodu svěřeno do péče nahrazující péči rodičů nebo do lůžkové péče u poskytovatele zdravotních služeb nebo do zařízení poskytujícího nepřetržitou péči o tyto děti,
- e) pojištěnci za dobu, po kterou dítě bylo v zařízení poskytujícím nepřetržitou péči o tyto děti z jiných než zdravotních důvodů na straně dítěte nebo pojištěnce.

(2) Pominou-li důvody uvedené v odstavci 1, pro které se peněžitá pomoc v mateřství pojištěnci nevyplácěla, pokračuje se ve výplatě peněžitě pomoci v mateřství, popřípadě se zahájí její výplata, až do uplynutí podpůrčí doby, s tím, že jde-li o důvody uvedené v odstavci 1 písm. b) a c), prodlužuje se pojištěnci podpůrčí doba o dobu, po kterou se mu peněžitá pomoc v mateřství nevyplácěla, a jde-li o důvody uvedené v odstavci 1 písm. a), d) a e), započítává se doba, po kterou se peněžitá pomoc v mateřství pojištěnci nevyplácěla, do jeho podpůrčí doby. Ustanovení § 34 odst. 2 a 3 přitom není větou první dotčeno. Dohodu uvedenou v § 32 odst. 1 písm. e) může pojištěnec nebo matka dítěte zrušit též jednostranně; ustanovení § 32 odst. 7 8 o ověření podpisu platí přitom obdobně.

(3) Výplatu peněžitě pomoci v mateřství nelze podle odstavce 1 písm. d) a e) přerušit během podpůrčí doby stanovené podle § 35 odst. 1. Peněžitá pomoc v mateřství se pojištěnci, který uzavřel dohodu podle § 32 odst. 1 písm. e), nevyplácí, pokud doba, po kterou jsou jinak splněny podmínky nároku na výplatu peněžitě pomoci v mateřství, nečiní aspoň 7 kalendářních dnů po sobě jdoucích.

* * * * *

§ 39

(1) Nárok na ošetřovné má zaměstnanec, který nemůže vykonávat v zaměstnání práci z důvodu

a) ošetřování

1. dítěte mladšího 10 let, pokud toto dítě onemocnělo nebo utrpělo úraz, nebo
2. jiné fyzické osoby, jejíž zdravotní stav z důvodu nemoci nebo úrazu vyžaduje nezbytně ošetřování jinou fyzickou osobou, nebo ženy, která porodila, jestliže její stav v době bezprostředně po porodu vyžaduje nezbytně ošetřování jinou fyzickou osobou, nebo

b) péče o dítě mladší 10 let, protože

1. školské zařízení nebo zvláštní dětské zařízení, popřípadě jiné obdobné zařízení pro děti, v jehož denní nebo týdenní péči dítě jinak je, nebo škola, jejímž je žákem, jsou uzavřeny z nařízení příslušného orgánu z důvodu havárie, mimořádného opatření při epidemii nebo jiné nepředvídané události,
2. dítě nemůže být pro nařízenou karanténu v péči školského zařízení nebo zvláštního dětského zařízení, popřípadě jiného obdobného zařízení pro děti, v jehož denní nebo týdenní péči dítě jinak je, nebo docházet do školy, nebo
3. fyzická osoba, která jinak o dítě pečuje, onemocněla, utrpěla úraz, nastaly u ní situace uvedené v § 57 odst. 1 písm. b) nebo c), porodila nebo jí byla nařízena karanténa, a proto nemůže o dítě pečovat.

(2) Podmínkou nároku na ošetrovné je, že osoba uvedená v odstavci 1 žije se zaměstnancem v domácnosti; to neplatí v případě ošetrování nebo péče o příbuzného v linii přímé⁸⁸⁾ a sourozence zaměstnance nebo ošetrování manžela (manželky) zaměstnance, registrovaného partnera (registrované partnerky) zaměstnance, rodičů manžela (manželky) nebo registrovaného partnera (registrované partnerky) zaměstnance.

~~(3) Zaměstnanec nemá nárok na ošetrovné z důvodu ošetrování dítěte nebo péče o ně, jestliže jiná fyzická osoba má z důvodu péče o toto dítě nárok na výplatu peněžité pomoci v mateřství nebo má nárok na rodičovský příspěvek podle zvláštního právního předpisu³¹⁾; to neplatí, pokud tato jiná osoba onemocněla, utrpěla úraz, nastaly u ní situace uvedené v § 57 odst. 1 písm. b) nebo c), porodila nebo jí byla nařízena karanténa, a proto nemůže o dítě pečovat. Zaměstnanec nemá nárok na ošetrovné z důvodu ošetrování osoby uvedené v odstavci 1 písm. a) nebo z důvodu péče o dítě podle odstavce 1 písm. b), jestliže jiný pojištěnec má z důvodu poskytování dlouhodobé péče osobě uvedené v odstavci 1 nárok na výplatu dlouhodobého ošetrovného.~~

(3) Zaměstnanec nemá nárok na ošetrovné z důvodu ošetrování osoby uvedené v odstavci 1 písm. a) nebo z důvodu péče o dítě podle odstavce 1 písm. b), jestliže jiný pojištěnec má z důvodu poskytování dlouhodobé péče osobě uvedené v odstavci 1 nárok na výplatu dlouhodobého ošetrovného. Zaměstnanec dále nemá nárok na ošetrovné z důvodu ošetrování dítěte nebo péče o ně, jestliže jiná fyzická osoba má z důvodu péče o toto dítě nárok na výplatu peněžité pomoci v mateřství nebo má nárok na rodičovský příspěvek podle zvláštního právního předpisu³¹⁾; to neplatí, pokud tato jiná osoba

a) onemocněla, utrpěla úraz, nastaly u ní situace uvedené v § 57 odst. 1 písm. b) nebo c), porodila nebo jí byla nařízena karanténa, a proto nemůže o dítě pečovat, nebo

b) z důvodu péče o toto dítě má nárok na rodičovský příspěvek podle zvláštního právního předpisu a v den vzniku potřeby ošetrování (péče) je

- 1. zaměstnancem a v zaměstnání, které zakládá účast na pojištění, nečerpá mateřskou dovolenou, rodičovskou dovolenou nebo pracovní volno bez náhrady příjmu poskytnuté zaměstnanci jeho zaměstnavatelem v případech, kdy zaměstnanec nemá na pracovní volno nárok; je-li vykonáváno více těchto zaměstnání souběžně, musí být podmínka uvedená v části věty před středníkem splněna alespoň v jednom zaměstnání, nebo**
- 2. osobou samostatně výdělečně činnou a vykonává samostatnou výdělečnou činnost; při souběžném výkonu zaměstnání, které zakládá účast na pojištění, se k podmínce uvedené v bodě 1 nepřihlíží.**

(4) V témže případě ošetrování (péče) náleží ošetrovné jen jednou a jen jednomu z oprávněných nebo postupně dvěma oprávněným, jestliže se v témže případě ošetrování (péče) vystřídají. Vystřídání podle věty první je možné jen jednou; u zaměstnance, který takto převzal ošetrování (péči), se podmínky nároku na ošetrovné posuzují ke dni převzetí ošetrování (péče). Změna druhu onemocnění (diagnózy) se nepovažuje za nový případ ošetrování. **Navazuje-li potřeba ošetrování bezprostředně na předchozí potřebu ošetrování téže fyzické osoby nebo se s ní překrývá, považuje se tato navazující nebo překrývající se potřeba ošetrování za pokračování předchozí potřeby ošetrování; to platí obdobně, jde-li o potřebu péče**

o totéž dítě, pokud důvod vzniku této navazující nebo překrývající se potřeby péče je uveden v témže bodě odstavce 1 písm. b) jako důvod, pro který vznikla předchozí potřeba péče o totéž dítě.

(5) Nárok na ošetrovné nemají

- a) příslušníci,
- b) zaměstnanci činní na základě dohody o pracovní činnosti a zaměstnanci činní na základě dohody o provedení práce,
- c) domácí zaměstnanci,
- d) dobrovolní pracovníci pečovatelské služby,
- e) odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody zařazení do práce a osoby ve výkonu zabezpečovací detence zařazené do práce,
- f) pojištěnci, kteří jsou žáky nebo studenty, ze zaměstnání, které spadá výlučně do období školních prázdnin nebo prázdnin,
- g) zaměstnanci účastní pojištění z důvodu výkonu zaměstnání malého rozsahu,
- h) zahraniční zaměstnanci,
- i) členové kolektivních orgánů právnické osoby uvedení v § 5 písm. a) bodě 18.

(6) Nárok na výplatu ošetrovného nemá zaměstnanec v době prvních 14 kalendářních dní dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény a v období od 1. ledna 2012 do 31. prosince 2013 v době prvních 21 kalendářních dní dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény.

31) Zákon č. 117/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

88) § 772 občanského zákoníku.

§ 40

(1) Podpůrčí doba u ošetrovného činí nejdéle

- a) 9 kalendářních dnů,
- b) 16 kalendářních dnů, jde-li o osamělého zaměstnance, který má v trvalé péči aspoň jedno dítě ve věku do 16 let, které neukončilo povinnou školní docházku.

(2) Podpůrčí doba u ošetrovného počíná od prvního dne potřeby ošetrování nebo péče. Věta první platí též v případě převzetí ošetrování (péče) jiným oprávněným podle § 39 odst. 4 věty druhé. Vznikla-li potřeba ošetrování (péče) dnem, v němž má zaměstnanec směnu již odpracovanou, počíná podpůrčí doba následujícím kalendářním dnem.

(3) Běh podpůrčí doby u ošetrovného se staví po dobu poskytování zdravotních služeb ošetrované osobě u poskytovatele **zdravotních služeb** lůžkové péče. Ošetrovné se poživateli starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně vyplácí nejdéle do dne, jímž končí doba zaměstnání.

~~(4) Jestliže v průběhu podpůrčí doby, po kterou se zaměstnanci vyplácí ošetrovné, dojde ke vzniku potřeby ošetrování jiné fyzické osoby nebo potřeby péče o jinou fyzickou osobu, nevypládí se tomuto zaměstnanci ošetrovné, na něž vznikl nárok z tohoto důvodu, po podpůrčí dobu, po kterou trvá předchozí nárok na výplatu ošetrovného; podpůrčí doba v případě vzniku potřeby ošetrování (péče) jiné fyzické osoby se však stanoví ode dne, ve kterém tato potřeba nastala.~~

(4) Jestliže v průběhu podpůrčí doby, po kterou se zaměstnanci vyplácí ošetrovné, dojde ke vzniku nové potřeby ošetrování (péče), která není pokračováním potřeby ošetrování (péče) podle § 39 odst. 4, nevypládí se tomuto zaměstnanci ošetrovné, na něž vznikl nový nárok, po podpůrčí dobu, po kterou trvá předchozí nárok na výplatu ošetrovného; podpůrčí doba v případě vzniku nové potřeby ošetrování (péče) se však v takovém případě stanoví ode dne, ve kterém tato potřeba nastala.

(5) Ošetrovné se nevypládí zaměstnanci za dobu, po kterou mělo trvat pracovní volno bez náhrady příjmu, pokud potřeba ošetrování (péče) vznikla nejdříve dnem, který následuje po dni nástupu na takové volno. Ošetrovné se dále nevypládí za dny pracovního klidu, pokud zaměstnanci nevznikl nárok na výplatu ošetrovného alespoň za 1 kalendářní den, který měl být pro něho pracovním dnem a v němž potřeba ošetrování nebo péče trvala.

(6) Ošetrovné se nevypládí zaměstnanci za dobu, po kterou trvala stávka, pokud potřeba ošetrování (péče) vznikla nejdříve dnem, který následuje po dni, ve kterém se zaměstnanec stal účastníkem stávky.

(7) Za osamělého zaměstnance [odstavec 1 písm. b)] se pro účely ošetrovného považuje zaměstnanec svobodný, ovdovělý nebo rozvedený, pokud nežije s družkou (druhem) nebo v registrovaném partnerství. Za osamělého zaměstnance se považuje i zaměstnanec, jehož manželka (manžel) je ve výkonu trestu odnětí svobody uloženého v trvání nejméně jednoho roku nebo ve výkonu zabezpečovací detence, nebo bylo-li zahájeno řízení o prohlášení manželky (manžela) za nezcitlivou anebo za mrtvou, a tento zaměstnanec nežije s družkou (druhem).

(8) Ošetrovné náleží zaměstnanci po celou podpůrčí dobu podle odstavce 1 i v případě, že dítě dosáhne věku 10 let v průběhu podpůrčí doby.

* * * * *

§ 41a

(1) Nárok na dlouhodobé ošetrovné má pojištěnec, který pečuje o osobu potřebující poskytování dlouhodobé péče v domácím prostředí, a nevykonává v zaměstnání, z něhož dlouhodobé ošetrovné náleží, nebo v jiném zaměstnání práci, jde-li o zaměstnance, ani osobně nevykonává samostatnou výdělečnou činnost, jde-li o osobu samostatně výdělečně činnou.

(2) Ošetrovanou osobou se pro účely dlouhodobého ošetrovného rozumí fyzická osoba, u které

- a) došlo k závažné poruše zdraví, která si vyžádala hospitalizaci, při níž byla poskytována léčebná péče alespoň 4 kalendářní dny po sobě jdoucí, nejde-li o akutní lůžkovou péči standardní poskytovanou ošetřované osobě za účelem provedení zdravotních výkonů, které nelze provést ambulantně⁸⁵⁾; za den hospitalizace se považuje též den přijetí ošetřované osoby do zdravotnického zařízení poskytovatele zdravotních služeb lůžkové péče a den propuštění z takového zařízení, a
- b) je předpoklad, že její zdravotní stav po propuštění z hospitalizace do domácího prostředí bude nezbytně vyžadovat poskytování dlouhodobé péče po dobu alespoň 30 kalendářních dnů.

(3) Ošetřovanou osobou se pro účely dlouhodobého ošetřovného dále rozumí fyzická osoba v inkurabilním stavu, který vyžaduje poskytování paliativní péče a dlouhodobé péče v domácím prostředí; v tomto případě se podmínka hospitalizace nevyžaduje.

(4) Podmínkou nároku na dlouhodobé ošetřovné je, že pojištěnec je

- a) manželem (manželkou) ošetřované osoby nebo registrovaným partnerem (registrovanou partnerkou) ošetřované osoby,
- b) příbuzným v linii přímé s ošetřovanou osobou nebo je její sourozenec, tchyně, tchán, snacha, zeť, neteř, synovec, teta nebo strýc,
- c) manželem (manželkou), registrovaným partnerem (registrovanou partnerkou) nebo druhem (družkou) fyzické osoby uvedené v písmenu b), nebo
- d) druhem (družkou) ošetřované osoby nebo jinou fyzickou osobou žijící s ošetřovanou osobou v domácnosti.

(5) Uplatňuje-li nárok na dlouhodobé ošetřovné druh (družka) podle odstavce 4 písm. c), je další podmínkou nároku na dlouhodobé ošetřovné, že tento pojištěnec má s fyzickou osobou uvedenou v odstavci 4 písm. b) shodné místo trvalého pobytu⁵⁾, a jde-li o cizince, shodné místo hlášeného pobytu⁶⁾ v České republice nebo obdobného pobytu v cizině, a to po dobu alespoň 3 měsíců bezprostředně předcházející dni vzniku potřeby dlouhodobé péče nebo dni prvního převzetí této péče. Uplatňuje-li nárok na dlouhodobé ošetřovné druh (družka) nebo jiná fyzická osoba žijící s ošetřovanou osobou v domácnosti podle odstavce 4 písm. d), je další podmínkou nároku na dlouhodobé ošetřovné, že tento pojištěnec má s ošetřovanou osobou shodné místo trvalého pobytu⁵⁾, a jde-li o cizince, shodné místo hlášeného pobytu⁶⁾ v České republice nebo obdobného pobytu v cizině, a to po dobu alespoň 3 měsíců bezprostředně předcházející dni vzniku potřeby dlouhodobé péče nebo dni prvního převzetí této péče.

(6) Podmínkou nároku na dlouhodobé ošetřovné z pojištěné činnosti, která je zaměstnáním, je účast na pojištění zaměstnance alespoň po dobu 90 kalendářních dnů v posledních 4 měsících bezprostředně předcházející dni vzniku potřeby dlouhodobé péče nebo dni prvního převzetí této péče.

(7) Podmínkou nároku na dlouhodobé ošetřovné z pojištěné činnosti, která je samostatnou výdělečnou činností, je účast na pojištění jako osoby samostatně výdělečně činné podle § 11 alespoň po dobu 3 měsíců bezprostředně předcházející dni vzniku potřeby

dlouhodobé péče nebo dni prvního převzetí této péče. Ustanovení věty první se použije přiměřeně též pro zahraničního zaměstnance.

(8) Je-li uplatňován nárok na dlouhodobé ošetrovné z více pojištění, musí být podmínka účasti na pojištění podle odstavců 6 a 7 splněna v každém z těchto pojištění.

(9) Pojištěnci může vzniknout nárok na další dlouhodobé ošetrovné nejdříve po uplynutí 12 měsíců ode dne, za který měl naposledy při téže potřebě dlouhodobé péče **o tutéž ošetřovanou osobu** nárok na výplatu dlouhodobého ošetrovného.

5) § 10 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů.

6) § 93 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

85) § 9 odst. 2 písm. b) bod 2 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách).

* * * * *

§ 84

Úkoly okresních správ sociálního zabezpečení

(1) Okresní správy sociálního zabezpečení při provádění pojištění zaměstnaných osob a osob samostatně výdělečně činných plní úkoly stanovené tímto zákonem orgánu nemocenského pojištění, pokud nejde o úkoly, které při tomto provádění plní Česká správa sociálního zabezpečení.

(2) Okresní správy sociálního zabezpečení

a) rozhodují ve věcech pojištění podle odstavce 1, a to:

1. o vzniku, trvání a zániku pojištění, vznikl-li spor o účast na pojištění,
2. o přiznání dávek a jejich odnětí, o zastavení výplaty dávek a o změně výše dávek,
3. o vrácení přeplatku na dávce,
4. o výplatě nemocenského po uplynutí podpůrní doby,
5. o ukončení dočasné pracovní neschopnosti, potřeby ošetřování nebo potřeby dlouhodobé péče v případech uvedených v § 75 odst. 1,
6. o regresních náhradách,
7. o přestupcích,
8. v dalších případech stanovených tímto zákonem,

b) vyplácí dávky ve stanovených termínech,

c) vydávají pojištěncům písemné oznámení o druhu jimi vyplácené dávky, denní výši dávky, výši denního vyměřovacího základu a době, za kterou byla dávka vyplacena, a písemné oznámení o výši přeplatku na nemocenském, který je pojištěnec povinen uhradit z důvodu zpětného přiznání starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně **anebo v důsledku zpětného zvýšení invalidního důchodu z důvodu zvýšení stupně invalidity**, a období, za které byl tento přeplatek vyčíslen,

d) vydávají pojištěncům písemná oznámení o zúčtování dávek podle § 124 odst. 8,

- e) vedou evidenci spojenou s výplatou dávek,
- f) vedou evidenci zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných, jejichž pojištění provádějí, včetně evidence doby pojištění a evidence lhůt a podpůrných dob a dalších podkladů pro výplatu dávek, evidenci zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných dočasně práce neschopných a s nařízenou karanténou, a evidenci pojištěnců s nárokem na výplatu dávek podle druhu dávek,
- g) vedou evidenci rozhodnutí o porušení povinností ošetřujících lékařů spojených s posuzováním a potvrzováním zdravotního stavu a dočasné pracovní neschopnosti pro účely pojištění a umožňují ošetřujícím lékařům nahlížet do této evidence, jde-li o rozhodnutí, která se jich týkají,
- h) vedou evidenci zaměstnavatelů, kteří spadají do jejich místní příslušnosti,
- i) kontrolují plnění povinností zaměstnavatelů a osob samostatně výdělečně činných v pojištění a plnění povinností dalších právnických nebo fyzických osob uložených jim tímto zákonem,
- j) kontrolují dodržování režimu dočasně práce neschopných pojištěnců,
- k) vystavují ženě, která nesplňuje podmínky nároku na peněžitou pomoc v mateřství, na její žádost potvrzení o této skutečnosti,
- l) upozorňují písemně ošetřujícího lékaře a zaměstnavatele na trvání dočasné pracovní neschopnosti v délce 180 dní, a to alespoň 15 dní předem, a ošetřujícího lékaře, zaměstnavatele a pojištěnce, jemuž se poskytuje nemocenské, na čerpání podpůrné doby v délce 380 dní, a to alespoň 2 měsíce předem; pojištěnce přitom zároveň informují, co pro něj znamená ukončení podpůrné doby a o podmínkách vyplácení nemocenského po uplynutí podpůrné doby,
- m) informují písemně osoby samostatně výdělečně činné a zahraniční zaměstnance o zániku jejich účasti na pojištění z důvodu nezaplacení pojistného na pojištění, a to nejpozději do patnáctého dne druhého kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž účast na pojištění z tohoto důvodu zanikla,
- n) poskytují ošetřujícím lékařům, zaměstnavatelům a pojištěncům bezplatně tiskopisy předepsané podle tohoto zákona,
- o) poskytují pojištěncům a zaměstnavatelům bezplatně odborné informace o pojištění,
- p) oznamují ošetřujícímu lékaři, kterým dnem skončil nárok na nemocenské pojištěnci, který končí pojištěnou činnost a žádá o zahájení výplaty starobního důchodu ode dne, který spadá do doby dočasné pracovní neschopnosti,
- q) vedou potřebnou statistiku a účetní evidenci v oblasti pojištění,
- r) informují příslušný služební orgán o výsledku posouzení kontroly dočasné pracovní neschopnosti a posuzování pracovní schopnosti po uplynutí podpůrné doby v případech uvedených v § 82 odst. 4, pokud tento orgán o kontrolu nebo posouzení požádal,

- s) předávají údaje potřebné k vedení registru pojištěnců nemocenského pojištění (dále jen "registr pojištěnců") a registru zaměstnavatelů,
- t) vystavují na žádost zaměstnavatele pro účely výpočtu náhrady za ztrátu na výděлку poskytované z důvodu pracovního úrazu nebo nemoci z povolání písemné potvrzení o plné výši nemocenského; toto potvrzení vystavují okresní správy sociálního zabezpečení též na žádost příslušného služebního útvaru pro účely výpočtu náhrady za ztrátu na služebním příjmu,
- u) oznamují zaměstnavatelům, že pojištěnci nevznikl nárok na dlouhodobé ošetrovné z důvodu, že nespadá do okruhu oprávněných osob podle § 41a odst. 4.

(3) Okresní správy sociálního zabezpečení dále

- a) provádějí kontrolu vedení evidence dočasně práce neschopných pojištěnců, osob s potřebou ošetrování a ošetrovaných osob a kontrolu správnosti a úplnosti zdravotnické dokumentace týkající se průběhu dočasné pracovní neschopnosti, potřeby dlouhodobé péče a potřeby ošetrování fyzické osoby v případech uvedených v § 39 ze zdravotních důvodů u ošetrojícího lékaře,
- b) provádějí kontrolu posuzování zdravotního stavu pro účely pojištění a vedou evidenci zápisů o této kontrole,
- c) kontrolují plnění povinností stanovených tímto zákonem ošetrojícím lékařům,
- d) dávají ošetrojícímu lékaři předchozí souhlas v případech uvedených v § 56 odst. 3 věte třetí a odst. 6 a § 57 odst. 3 a 5; udělení nebo neudělení předchozího souhlasu neprodleně zaznamenávají do registru pojištěnců,
- e) přešetřují podněty týkající se posuzování dočasné pracovní neschopnosti ošetrojícími lékaři podané zdravotní pojišťovnou a podněty zaměstnavatele ke kontrole důvodnosti dočasné pracovní neschopnosti, potřeby ošetrování nebo potřeby dlouhodobé péče,
- f) podávají zdravotní pojišťovně informace z oblasti posuzování zdravotního stavu a dočasné pracovní neschopnosti ošetrojícími lékaři, a to včetně informací o průměrné délce trvání jedné dočasné pracovní neschopnosti podle odbornosti ošetrojícího lékaře a sankcí udělených ošetrojícímu lékaři, za účelem kontroly efektivního využívání a poskytování zdravotní péče hrazené z veřejného zdravotního pojištění,
- g) předávají poskytovateli zdravotních služeb a správnímu úřadu, příslušným podle zvláštního právního předpisu³⁸⁾, pro účely řízení o návrhu na přezkoumání rozhodnutí a o odvolání potřebné kopie podkladů pro toto řízení, a to na jejich žádost,
- h) nařizují vyšetření zdravotního stavu pojištěnce nebo ošetrované osoby u poskytovatele zdravotních služeb, je-li to nezbytné pro posuzování zdravotního stavu a dočasné pracovní neschopnosti nebo potřeby dlouhodobé péče,
- i) posuzují pracovní schopnost dočasně práce neschopných pojištěnců po uplynutí podpůrné doby,

j) provádějí kontrolu dočasné pracovní neschopnosti, zhodnocení zdravotního stavu a dosavadního průběhu dočasné pracovní neschopnosti a posuzování pracovní schopnosti po uplynutí podpůrní doby v případech uvedených v § 82 odst. 4,

k) ukončují dočasnou pracovní neschopnost, potřebu ošetřování nebo potřebu dlouhodobé péče v případech uvedených v § 75 odst. 1, a to na předepsaných tiskopisech;

tyto úkoly může plnit pouze lékař. Je-li lékař okresní správy sociálního zabezpečení vedoucím zaměstnancem, je oprávněn dávat státnímu zaměstnanci příkazy k výkonu státní služby podle zákona o státní službě.

38) Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách).

* * * * *

§ 94

(1) Zaměstnavatel je povinen oznámit okresní správě sociálního zabezpečení v elektronické podobě na elektronickou adresu určenou touto správou na předepsaném tiskopisu den nástupu zaměstnance do zaměstnání, které mu založilo účast na pojištění, a to do 8 kalendářních dnů ode dne nástupu do zaměstnání, a den skončení doby zaměstnání se zaměstnancem, a to do 8 kalendářních dnů ode dne skončení doby zaměstnání. U smluvního zaměstnance oznamuje zaměstnavatel podle věty první den zahájení výkonu práce na území České republiky a den skončení výkonu této práce, do 8 kalendářních dnů ode dne zahájení nebo skončení výkonu této práce. U zaměstnance, jehož zaměstnání je zaměstnáním malého rozsahu a zaměstnance činného na základě dohody o provedení práce, oznamuje zaměstnavatel den nástupu tohoto zaměstnance do zaměstnání do 20. kalendářního dne kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž tomuto zaměstnanci vznikla účast na pojištění, a vznikla-li tomuto zaměstnanci účast na pojištění na základě postupu podle § 7 odst. 3 a § 7a odst. 2 části věty za středníkem v kalendářním měsíci, v němž doba zaměstnání skončila, do 20. kalendářního dne kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž byl zúčtován příjem, který založil účast na pojištění; jestliže tento zaměstnanec uplatnil nárok na výplatu dávky ve lhůtě stanovené v části věty před středníkem a zaměstnavatel ještě den nástupu tohoto zaměstnance do zaměstnání neoznámil, učiní zaměstnavatel toto oznámení současně s předáním žádosti tohoto zaměstnance o dávku podle § 97 odst. 1. Jestliže by lhůta pro oznámení skončení doby zaměstnání uplynula dříve, než lhůta pro oznámení dne nástupu zaměstnance do zaměstnání, oznamuje zaměstnavatel den skončení doby zaměstnání těchto zaměstnanců ve lhůtě stanovené pro oznámení dne nástupu těchto zaměstnanců do zaměstnání.

(2) Zaměstnavatel je povinen písemně ohlásit okresní správě sociálního zabezpečení změnu údajů uvedených na oznámení o nástupu zaměstnance do zaměstnání, a to do 8 dnů ode dne, kdy se o této změně dozvěděl.

~~(3) Zaměstnavatel může s okresní správou sociálního zabezpečení písemně dohodnout jinou lhůtu pro plnění oznamovacích povinností uvedených v odstavcích 1 a 2. Tuto dohodu může písemně vypovědět zaměstnavatel i okresní správa sociálního zabezpečení; platnost dohody končí prvním dnem kalendářního měsíce, který následuje po měsíci, v němž byla vypovězena.~~

~~(3)~~ (4) Zaměstnavatel je povinen v oznámení o dni nástupu zaměstnance do zaměstnání (zahájení výkonu práce na území České republiky u smluvního zaměstnance) podle odstavce 1 uvést též údaje o zaměstnanci potřebné pro zanesení do registru pojištěnců (§ 122).

~~(4)~~ (5) Součástí oznámení podle odstavce 1 o dni skončení doby zaměstnání se zaměstnancem jsou též údaje podle § 42 odst. 3 zákona o zaměstnanosti potřebné pro přiznání a poskytování podpory v nezaměstnanosti, týká-li se toto oznámení zaměstnaných osob.

* * * * *

§ 116

(1) Orgány nemocenského pojištění na žádost sdělují správním úřadům, orgánům územních samosprávních celků, soudům, notářům, soudním exekutorům, orgánům činným v trestním řízení, Nejvyššímu státnímu zastupitelství, zpravodajským službám, orgánům oprávněným ke kontrole činnosti orgánů nemocenského pojištění, jiným fyzickým nebo právnickým osobám, které na základě zákona vykonávají působnost v oblasti veřejné správy, a zahraničním orgánům v souladu s mezinárodními smlouvami údaje nezbytné k plnění úkolů v jejich působnosti podle zvláštních zákonů, a to včetně údajů o jednotlivých pojištěncích, s výjimkou údajů o zdravotním stavu. Orgán nemocenského pojištění poskytne požadovanou informaci, pokud subjekt, který informaci požaduje, v žádosti uvede ustanovení zákona, o který svůj požadavek na poskytnutí informace opírá, rozsah údajů, jejichž poskytnutí požaduje, a účel, pro který dané informace požaduje.

(2) Orgány nemocenského pojištění sdělují zdravotním pojišťovnám provádějícím zdravotní pojištění konkrétního pojištěnce:

- a) upozornění na ošetřující lékaře, u kterých se průměrná doba trvání jedné dočasné pracovní neschopnosti pojištěnců výrazně odlišuje od regionálního nebo celostátního průměru, a to v intervalech a v rozsahu dohodnutém mezi příslušnou zdravotní pojišťovnou a Českou správou sociálního zabezpečení nebo služebními orgány,
- b) případy uložení sankce poskytovateli zdravotních služeb za neplnění povinností vůči orgánům nemocenského pojištění,
- c) případy ukončení dočasné pracovní neschopnosti rozhodnutím orgánu nemocenského pojištění,
- d) údaje o jménu a příjmení, datu narození, rodném čísle, adrese místa trvalého pobytu nebo jiného pobytu na území České republiky, popřípadě bydliště v cizině, a zaměstnání konkrétních pojištěnců,
- e) údaje o názvu a sídle zaměstnavatelů konkrétních pojištěnců;

údaje uvedené v písmenech a) až c) se sdělují bez žádosti, údaje uvedené v písmenech d) a e) se sdělují na žádost, a to v rozsahu účelu uvedeného v žádosti, pro který mají být údaje použity.

(3) Orgány nemocenského pojištění sdělují na žádost orgánům poskytujícím dávky státní sociální podpory údaje o výši jednotlivých dávek zúčtovaných ve stanoveném období a o přeplatech a nedoplatech na dávkách. Česká správa sociálního zabezpečení sděluje na

žádost orgánům poskytujícím podporu v nezaměstnanosti údaje podle § 42 odst. 3 zákona o zaměstnanosti potřebné pro přiznání a poskytování podpory v nezaměstnanosti, které obdržela podle § 147ba zákona o zaměstnanosti.

(4) Údaje podle odstavce 2 a odstavce 3 věty první se sdělují v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup, písemnou formou nebo předáváním dat na médiích, a to podle dohody orgánu nemocenského pojištění se zdravotní pojišťovnou a s orgánem poskytujícím dávky státní sociální podpory; nedojde-li k této dohodě, určí způsob předávání údajů orgán nemocenského pojištění, který údaje sděluje, a to s přihlédnutím k technickým možnostem obou stran. Údaje podle odstavce 3 věty poslední se sdělují způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(5) Orgány nemocenského pojištění sdělují na žádost řídicím orgánům a koordinačnímu orgánu určeným pro operační programy financované z evropských strukturálních a investičních fondů⁷⁸⁾ údaje získané při provádění pojištění, a to včetně údajů o jednotlivých pojištěncích a o jejich zdravotním stavu, jsou-li tyto údaje nezbytné k plnění úkolů vyplývajících pro ně z práva Evropské unie⁷⁹⁾. Tyto údaje je možno poskytovat v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup. V žádosti musí být uvedeno ustanovení právního předpisu Evropské unie, o které se žádost opírá, rozsah požadovaných údajů a účel, pro který jsou dané údaje požadovány.

(6) Zaměstnavatelům sdělují orgány nemocenského pojištění bez žádosti

- a) případy, kdy orgán nemocenského pojištění ukončil dočasnou pracovní neschopnost svým rozhodnutím,
- b) zjištěná porušení režimu dočasně práce neschopného pojištěnce,
- c) že výše nemocenského za kalendářní den se stanoví sazbou 50 % podle § 31, a to do 8 dnů ode dne, kdy orgán nemocenského pojištění zjistil skutečnosti, které mají za následek stanovení nemocenského v této výši,
- d) údaje potřebné pro provádění výkonu rozhodnutí formou srážek ze mzdy, a to do 8 dnů ode dne, kdy orgán nemocenského pojištění tyto údaje zjistil; orgán nemocenského pojištění tyto údaje sděluje jen tehdy, pokud sám provádí výkon rozhodnutí srážkou z dávek,
- e) končí-li výplata dávky nemocenského pojištění, z níž byl prováděn výkon rozhodnutí srážkami, prováděná okresní správou sociálního zabezpečení a zaměstnání u plátce mzdy, u něhož byl zaměstnanec zaměstnán před výplatou dávky nemocenského pojištění, nadále trvá, bez zbytečného odkladu výši dosud provedených srážek a údaj o tom, jaká část základní částky⁷³⁾ nemá být zaměstnavatelem srážena⁷⁴⁾; byl-li nařízen výkon rozhodnutí srážkami v době, kdy okresní správa sociálního zabezpečení vyplácela dávku nemocenského pojištění, předá po skončení výplaty dávky nemocenského pojištění, z níž byl prováděn výkon rozhodnutí srážkami, bez zbytečného odkladu zaměstnavateli též kopii usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.

(7) Orgány nemocenského pojištění sdělují zaměstnavatelům na jejich žádost neprodleně

- a) že obdržely rozhodnutí o tom, že zaměstnanec, který je evidován v registru pojištěnců, byl uznán dočasně práce neschopným k zaměstnání u zaměstnavatele, číslo rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti, datum vzniku dočasné pracovní neschopnosti, potvrzení o trvání dočasné pracovní neschopnosti a datum, k němuž bylo trvání dočasné pracovní neschopnosti potvrzeno, rozhodnutí o ukončení dočasné pracovní neschopnosti a datum ukončení dočasné pracovní neschopnosti tohoto zaměstnance,
- b) zda v rozhodnutí o vzniku dočasné pracovní neschopnosti ošetřující lékař vyznačil, že zaměstnanec uvádí nebo je podezřelý, že došlo k **úrazu**, pracovnímu úrazu, úrazu zaviněnému jinou osobou nebo k požití alkoholu nebo zneužití omamných nebo psychotropních látek,
- c) místo pobytu zaměstnance a rozsah a dobu povolených vycházek v období prvních 14 kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti, popřípadě náleží-li zaměstnanci po uplynutí tohoto období v době dočasné pracovní neschopnosti nadále započitatelný příjem [§ 16 písm. b)], také v období, po které mu v době dočasné pracovní neschopnosti náleží tento příjem,
- d) jméno, příjmení a adresu pracoviště ošetřujícího lékaře, název a adresu pracoviště poskytovatele zdravotních služeb, který vydal rozhodnutí o vzniku, ukončení nebo který potvrdil trvání dočasné pracovní neschopnosti, nebo jméno, příjmení a adresu pracoviště ošetřujícího lékaře, název a adresu pracoviště poskytovatele zdravotních služeb, který převzal dočasně práce neschopného zaměstnance do své péče,
- e) že obdržely potvrzení o tom, že zaměstnanci, který je evidován v registru pojištěnců, byla nařízena karanténa, datum nařízení karantény, potvrzení o trvání karantény, datum, ke kterému bylo trvání potvrzeno, potvrzení o ukončení karantény a datum ukončení karantény,
- f) název a adresu orgánu ochrany veřejného zdraví, který rozhodl o nařízení karantény nebo ukončení karantény nebo potvrdil její trvání, nebo jméno, příjmení a adresu pracoviště ošetřujícího lékaře, anebo název a adresu pracoviště poskytovatele zdravotních služeb, který rozhodl o nařízení karantény nebo ukončení karantény nebo potvrdil její trvání.

(8) Údaje podle odstavce 7 sdělují orgány nemocenského pojištění zaměstnavateli i po skončení zaměstnání jeho zaměstnance, a to pouze v rozsahu, který se vztahuje k době trvání zaměstnání, pro které byl tento zaměstnanec uznán dočasně práce neschopným. Povinnost orgánů nemocenského pojištění sdělovat zaměstnavateli údaje podle odstavce 7 zaniká uplynutím 3 let ode dne ukončení dočasné pracovní neschopnosti zaměstnance, k níž se požadované údaje vztahují.

(9) Žádost podle odstavce 7 zaměstnavatel podává v elektronické podobě, a to způsobem stanoveným orgánem nemocenského pojištění, který je uveden na jeho internetových stránkách. Orgán nemocenského pojištění sděluje údaje podle odstavce 7 v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(10) Ostatním subjektům sdělují orgány nemocenského pojištění údaje na jejich žádost

- a) v případech uvedených v § 113 odst. 4 písm. a) a b),
- b) jde-li o poskytnutí údajů fyzické nebo právnické osobě, které se jí týkají,

- c) v rozsahu vymezeném příslušnými předpisy Evropských společenství²⁾ a mezinárodními smlouvami, jde-li o sdělování údajů týkajících se pojištění do ciziny, nebo
- d) jde-li o fyzickou nebo právnickou osobu, která prokáže, že má vůči fyzické osobě podle pravomocného vykonatelného rozhodnutí splatnou pohledávku, údaje o tom, zda fyzická osoba je poživatelem dávky, jaká je výše dávky a údaj o rodném čísle této osoby,
- e) jde-li o zaměstnavatele, údaje o vyčerpání podpůrné doby u zaměstnance.

(11) Ustanovení odstavců 1 až 10 se nevztahují na zpravodajské služby⁵³⁾; § 114 odst. 3 věta druhá platí zde obdobně.

2) Například Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, ve znění Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 988/2009 a Nařízení Komise (EU) č. 1244/2010, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, ve znění Nařízení Komise (EU) č. 1244/2010, a Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1231/2010 ze dne 24. listopadu 2010, kterým se rozšiřuje působnost nařízení (ES) č. 883/2004 a nařízení (ES) č. 987/2009 na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení dosud nevztahují pouze z důvodu jejich státní příslušnosti.

53) § 3 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky.

73) § 278 občanského soudního řádu.

74) § 293 odst. 4 a 5 občanského soudního řádu.

78) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

79) Například nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1304/2013 ze dne 17. prosince 2013 o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1081/2006.

* * * * *

§ 117

(1) Orgány nemocenského pojištění jsou oprávněny v rozsahu své působnosti vyžadovat od fyzických nebo právnických osob sdělení údajů potřebných pro provádění pojištění a k plnění úkolů vyplývajících z práva Evropských společenství a z mezinárodních smluv, a to včetně údajů o jednotlivých fyzických osobách a právnických osobách. Údaje potřebné pro provádění pojištění sdělují fyzické a právnické osoby orgánům nemocenského pojištění na žádost.

(2) Úřad práce České republiky - generální ředitelství sděluje orgánům nemocenského pojištění bez žádosti údaje o

- a) zaměstnavatelích, kteří nemají sídlo na území České republiky a zaměstnávají na území České republiky zaměstnance, a to v termínech stanovených Ministerstvem práce a sociálních věcí; údaje se zde rozumí údaje o názvu a sídle (adrese) těchto zaměstnavatelů,

b) cizích státních příslušnících zaměstnaných na území České republiky⁵⁵⁾ .

~~c) uložení pokuty za umožnění výkonu nelegální práce; tuto povinnost plní zasláním kopie pravomocného rozhodnutí o uložení pokuty.~~

(3) Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce sdělují orgánům nemocenského pojištění bez žádosti údaje o uložení pokuty za umožnění výkonu nelegální práce; tuto povinnost plní zasláním kopie pravomocného rozhodnutí o uložení pokuty.

(4) (3) Zdravotní pojišťovny sdělují orgánům nemocenského pojištění bez žádosti:

- a) přehled ošetřujících lékařů, s nimiž mají smluvní vztah, a to v intervalech dohodnutých mezi příslušnou zdravotní pojišťovnou a Českou správou sociálního zabezpečení a služebními orgány,
- b) informaci o navázání smluvního vztahu s poskytovatelem zdravotních služeb, o změně pracoviště (místa výkonu práce) a o ukončení smluvního vztahu s příslušnou zdravotní pojišťovnou,
- c) oznámení o nově registrovaném pojištěnci, o ukončení registrace pojištěnce a o změně registrace pojištěnce k jinému ošetřujícímu lékaři.

(5) (4) Poskytovatelé zdravotních služeb jsou povinni pro účely regresní náhrady bez žádosti sdělit příslušnému orgánu nemocenského pojištění úrazy a jiná poškození zdraví, které založily dočasnou pracovní neschopnost osob, kterým poskytli zdravotní péči, pokud mají důvodné podezření, že úraz nebo jiné poškození zdraví byly způsobeny jednáním jiné fyzické osoby, než je pojištěnec, nebo právnické osoby.

(6) (5) Orgány Policie České republiky, státní zastupitelství, soudy a správní úřady jsou povinny bez žádosti sdělit neprodleně orgánům nemocenského pojištění

- a) okolnosti zjištěné v rámci své činnosti, které by mohly vést k zániku nároku na dávku, ke snížení či odnětí této dávky, popřípadě k zastavení její výplaty,
- b) okolnosti zjištěné v rámci své činnosti, které nasvědčují neplnění povinností v oblasti pojištění,
- c) okolnosti zjištěné v rámci své činnosti nasvědčující tomu, že v důsledku zaviněného protiprávního jednání osoby nebo právnické osoby došlo ke vzniku sociální události, z jejíhož důvodu byla poskytnuta dávka,
- d) skutečnost, že v rámci svého pravomocného rozhodnutí konstatovaly, že fyzická nebo právnická osoba způsobila vznik příslušné sociální události tím, že svým zaviněným protiprávním jednáním porušila právní předpis.

(7) (6) Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky je povinen sdělit na žádost orgánům nemocenského pojištění údaje z Národního registru zdravotnických pracovníků a údaje z Národního registru poskytovatelů zdravotních služeb potřebné pro provádění pojištění.

(8) ~~(7)~~ Za účelem ověřování identity ošetřujícího lékaře jsou Česká správa sociálního zabezpečení a služební orgány oprávněny využívat resortní systémové přístupové certifikáty poskytovatelů zdravotních služeb vydávané Ministerstvem zdravotnictví podle zákona o elektronizaci zdravotnictví. Ministerstvo zdravotnictví za tímto účelem poskytuje orgánům uvedeným ve větě první potřebné údaje.

(9) ~~(8)~~ Ministerstvo zdravotnictví je povinno sdělit na žádost orgánům nemocenského pojištění údaje o orgánech ochrany veřejného zdraví potřebné pro provádění pojištění.

(10) ~~(9)~~ Jsou-li správní úřady nebo zdravotní pojišťovny povinny sdělovat podle tohoto zákona údaje, mohou tak učinit v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup.

55) § 102 zákona č. 435/2004 Sb.

56) § 55 zákona č. 48/1997 Sb.

* * * * *

§ 122

Registry pojištěnců

(1) Registry pojištěnců slouží

- a) České správě sociálního zabezpečení k plnění úkolů vyplývajících pro ni z práva Evropských společenství a z mezinárodních smluv a k provádění pojištění,
- b) okresním správám sociálního zabezpečení k provádění pojištění, a
- c) služebním orgánům k plnění úkolů vyplývajících pro ně z práva Evropských společenství a z mezinárodních smluv a k provádění pojištění.

(2) Správcem registrů pojištěnců jsou

- a) Česká správa sociálního zabezpečení, jde-li o zaměstnané osoby a osoby samostatně výdělečně činné,
- b) v oborech své působnosti služební orgány, jde-li o příslušníky a odsouzené osoby.

(3) Registr pojištěnců obsahuje o pojištěncích tyto údaje:

- a) jméno a současné příjmení,
- b) rodné a všechna další příjmení předcházející současnému příjmení,
- c) datum a místo narození a datum úmrtí pojištěnce,
- d) pohlaví,
- e) rodné číslo,
- f) státní občanství,

- g) adresu místa trvalého pobytu, a jde-li o cizí státní příslušníky, též adresu pobytu na území České republiky, popřípadě též kontaktní adresu pojištěnce, pokud se liší od adresy místa trvalého pobytu a pojištěnec ji oznámil,
- h) vznik a zánik účasti na pojištění; u zaměstnání malého rozsahu a zaměstnání na základě dohody o provedení práce, nástup do zaměstnání a skončení doby zaměstnání a u smluvního zaměstnance zahájení a skončení výkonu práce pro smluvního zaměstnavatele,
- i) druh výdělečné činnosti zakládající účast na pojištění,
- j) obchodní firmu, název nebo jméno a příjmení zaměstnavatele včetně adresy jeho sídla nebo trvalého pobytu, popřípadě místa podnikání,
- k) identifikační číslo osoby zaměstnavatele, popřípadě individuální číslo zaměstnavatele,
- l) variabilní symbol plátce pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti,
- m) údaje o dávkách,
- n) údaje o dočasné pracovní neschopnosti a karanténě v rozsahu podle § 116 odst. 7, a dále statistickou značku diagnózy, skutečnost, že ke vzniku dočasné pracovní neschopnosti došlo v důsledku úrazu, místo pobytu dočasně práce neschopného pojištěnce a rozsah a dobu povolených vycházek v době dočasné pracovní neschopnosti v období od patnáctého kalendářního dne dočasné pracovní neschopnosti, popřípadě po skončení období, po které náleží v době dočasné pracovní neschopnosti nadále započitatelný příjem [§ 16 písm. b)], název a adresu pracoviště poskytovatele zdravotních služeb, který pojištěnci povolil změnu pobytu v době dočasné pracovní neschopnosti, povolil vycházky nebo změnu jejich rozsahu a doby, není-li tento poskytovatel zdravotních služeb zároveň ošetřujícím lékařem zaměstnance
- , údaje o udělení nebo neudělení předchozího souhlasu ošetřujícímu lékaři v případech uvedených v § 56 odst. 3 věť třetí a odst. 6 a § 57 odst. 3 a 5, údaj o tom, že pojištěnci byla nařízena karanténa, číslo rozhodnutí o nařízení karantény, datum nařízení karantény, dobu trvání karantény, důvod karantény, rozhodnutí o ukončení karantény a datum ukončení karantény a jméno, příjmení a adresu pracoviště orgánu nebo ošetřujícího lékaře, který rozhodl o nařízení nebo ukončení karantény nebo potvrdil její trvání,
- o) záznam, zda zaměstnanec pobírá starobní nebo invalidní důchod, a od kdy jej pobírá,
- p) název zdravotní pojišťovny pojištěnce,
- q) název předešlého orgánu, který prováděl pojištění zaměstnance, pokud jím není Česká správa sociálního zabezpečení,
- r) u osob samostatně výdělečně činných údaje o měsíční výši zaplaceného pojistného na pojištění osob samostatně výdělečně činných,
- s) údaj o tom, že pojištěnec je účasten též pojištění prováděného jinými orgány nemocenského pojištění,

- t) název a adresu cizozemského nositele pojištění,
- u) cizozemské číslo pojištění,
- v) místo výkonu práce, je-li trvale v cizině, a údaj o tom, zda je zaměstnanec ve státě, v němž je toto místo výkonu práce, povinně účasten důchodového pojištění,
- w) měsíční výši zaplaceného pojistného na pojištění, jde-li o zahraničního zaměstnance,
- x) jméno, příjmení, rodné číslo a adresu místa trvalého pobytu zvláštního příjemce,
- y) čísla a druhy identifikačních dokladů a datum skončení jejich platnosti,
- z) telefonní číslo pojištěnce a adresu elektronické pošty pojištěnce, pokud pojištěnec sdělil tyto údaje orgánu nemocenského pojištění,
- za) y) další údaje, vyplývají-li jejich evidování z požadavků práva Evropských společenství a z mezinárodních smluv o sociálním zabezpečení.

(4) Registry pojištěnců mohou být vedeny spolu s registry pojištěnců důchodového pojištění podle zvláštního právního předpisu⁶⁴⁾ jako společný registr pojištěnců pojištění a důchodového pojištění.

(5) V registru pojištěnců, jehož správcem je Česká správa sociálního zabezpečení, se vedou též údaje podle § 42 odst. 3 zákona o zaměstnanosti potřebné pro přiznání a poskytování podpory v nezaměstnanosti sdělené zaměstnavatelem podle § 94 ~~odst. 5~~ **odst. 4**, a to po dobu 15 let následujících po roce, v němž byly tyto údaje zapsány do registru pojištěnců.

64) § 16c zákona č. 582/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

123

Registry zaměstnavatelů

(1) Registry zaměstnavatelů slouží orgánům nemocenského pojištění k provádění pojištění, k plnění úkolů vyplývajících pro ně z práva Evropských společenství a z mezinárodních smluv a ke kontrole plnění povinností zaměstnavatelů ve věcech pojištění a dále k plnění povinností zaměstnavatelů ve věcech pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a ve věcech důchodového pojištění.

(2) Správcem registru zaměstnavatelů jsou

- a) Česká správa sociálního zabezpečení, jde-li o zaměstnavatele zaměstnaných osob,
- b) v oborech své působnosti služební orgány, jde-li o zaměstnavatele příslušníků a odsouzených osob.

(3) V registru zaměstnavatelů spravovaném Českou správou sociálního zabezpečení se o zaměstnavatelích vedou tyto údaje:

- a) obchodní firma, název nebo jméno a příjmení zaměstnavatele včetně adresy jeho sídla nebo místa trvalého pobytu, popřípadě místa podnikání,
- b) den vzniku a zániku zaměstnavatele,
- c) identifikační číslo osoby zaměstnavatele, popřípadě individuální číslo zaměstnavatele,
- d) variabilní symbol plátce pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti,
- e) o výběru pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti,
- f) názvy peněžních ústavů, u nichž má vedeny účty,
- g) o zrušení zaměstnavatele- ,
- h) telefonní číslo zaměstnavatele a adresa elektronické pošty zaměstnavatele, pokud zaměstnavatel sdělil tyto údaje orgánu nemocenského pojištění.**

(4) U zaměstnavatele, který má

- a) více mzdových účtáren, registr zaměstnavatelů dále obsahuje
 - 1. variabilní symboly a adresy mzdových účtáren,
 - 2. jména a příjmení osob, které jsou jménem zaměstnavatele oprávněny jednat za tyto jednotlivé mzdové účtárny,
 - 3. okruh zaměstnanců organizační složky, popřípadě jinak vymezený okruh zaměstnanců, pro které každá mzdová účtárna vede evidenci mezd nebo platů,
- b) jen jednu mzdovou účtárnu, avšak její místo není shodné s jeho sídlem, registr zaměstnavatelů dále obsahuje
 - 1. variabilní symbol a adresu mzdové účtárny,
 - 2. jméno a příjmení osoby, která je jménem zaměstnavatele oprávněna jednat za tuto mzdovou účtárnu.

(5) V registru zaměstnavatelů spravovaných služebními orgány se vedou údaje o služebních útvech uvedené v odstavcích 3 a 4, které u služebních útvarů připadají přiměřeně v úvahu, pokud v těchto útvech konají službu příslušníci, jejichž pojištění provádějí; to platí obdobně též pro věznice a ústavy pro výkon zabezpečovací detence, jde-li o odsouzené osoby.

(6) Údaje vedené v registru zaměstnavatelů se pro účely pojištění uchovávají po dobu 10 kalendářních roků následujících po roce, v němž fyzická nebo právnická osoba nebo služební útvary přestaly být zaměstnavatelem.

* * * * *

§ 124

Odpovědnost za přeplatek

(1) Pojištěnec nebo jiný příjemce dávky, který nesplnil některou jemu uloženou povinnost nebo přijal dávku nebo její část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší částce, než náležela, anebo jinak zavinil, že dávka byla

vyplacena neprávem nebo ve vyšší částce, než náležela, je povinen uhradit plátcí dávky přeplatek na dávce. Jestliže jiná fyzická osoba nebo právnická osoba zavinila, že dávka byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší částce, než náležela, je povinna uhradit plátcí dávky přeplatek na dávce.

(2) ~~Pojištěnec je povinen uhradit plátcí dávky přeplatek na nemocenském dále v případě, kdy mu nemocenské bylo vypláceno i v době, kdy mu pro přiznání důchodu uvedeného v § 25 písm. b) nenáleželo, nebo pokud mu bylo nemocenské vypláceno po dobu delší, než je stanoveno v § 28 odst. 1, anebo vznikl-li přeplatek proto, že nemocenské bylo vypláceno v době, kdy mu v důsledku zpětného přiznání starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nenáleželo též z důvodů uvedených v § 15 odst. 4 písm. a) a odst. 5 písm. b).~~ **Pojištěnec je povinen uhradit plátcí dávky přeplatek na nemocenském dále v případě, kdy mu nemocenské bylo vypláceno i v době, kdy mu byl po vzniku dočasné pracovní neschopnosti přiznán důchod uvedený v § 25 písm. b), a proto mu nemocenské nenáleželo, nebo pokud mu bylo nemocenské vypláceno po dobu delší, než je stanoveno v § 28 odst. 1, v důsledku zpětného přiznání starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, anebo vznikl-li přeplatek proto, že nemocenské bylo vypláceno v době, kdy mu v důsledku zpětného přiznání starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nemocenské nenáleželo též z důvodů uvedených v § 15 odst. 4 písm. a) a v § 15 odst. 5 písm. b), došlo-li k přiznání těchto důchodů až po vzniku dočasné pracovní neschopnosti.** Pojištěnec je povinen uhradit plátcí dávky přeplatek na nemocenském dále v případě, kdy mu nemocenské bylo vypláceno v plné výši, i když výše nemocenského náležela ve výši stanovené podle § 31.

(3) Jestliže přeplatek na dávce podle odstavce 1 způsobilo více subjektů, odpovídají plátcí dávky za přeplatek na dávce společně a nerozdílně a vzájemně se vypořádají podle míry zavinění, pokud se nedohodnou jinak. Spory o vzájemné vypořádání rozhodují soudy.

(4) Nárok na úhradu přeplatku na dávce podle odstavců 1 až 3 zaniká uplynutím 5 let ode dne výplaty této dávky. Lhůta uvedená ve větě první neplyne po dobu řízení o žalobě, po dobu výkonu rozhodnutí, nebo jsou-li na úhradu přeplatku prováděny srážky z příjmu nebo z dávky.

(5) Povinnost k úhradě přeplatku na dávce vzniká na základě rozhodnutí příslušného orgánu nemocenského pojištění o povinnosti vrátit tento přeplatek.

(6) Povinnost uhradit přeplatek na dávce nevzniká, pokud výše přeplatku nedosahuje částky 100 Kč; tento přeplatek se odepíše k tíži orgánu nemocenského pojištění. Orgán nemocenského pojištění může zcela nebo zčásti prominout dosud neuhrazený přeplatek, zejména byla-li by ohrožena výživa toho, kdo je povinen přeplatek uhradit.

(7) Tomu, kdo odpovídá za přeplatek, může orgán nemocenského pojištění povolit placení přeplatku ve splátkách. Orgán nemocenského pojištění může zrušit povolení placení přeplatku ve splátkách, jestliže ten, jemuž bylo placení přeplatku ve splátkách povoleno, nezaplatí některou splátku přeplatku včas nebo ve správné výši.

(8) Pojištěnci nebo jinému příjemci dávky, kterému byla vyplacena dávka, která mu nenáležela, avšak za totéž období mu náležela jiná dávka, se přeplatek na vyplacené dávce zúčtuje s dávkou nebo s jejím doplatkem, která za toto období náleží.

(9) Vznikl-li pojištěnci přeplatek na nemocenském v důsledku zpětného přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nebo v důsledku zpětného zvýšení invalidního důchodu z důvodu zvýšení stupně invalidity, považuje se za přeplatek na nemocenském nejvýše částka odpovídající doplatku invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně náležejícího za období, za které mu nemocenské nenáleželo. Přeplatek na nemocenském podle věty první se zúčtuje s doplatkem invalidního důchodu podle § 115a odst. 3 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

* * * * *

§ 145

Zahájení řízení

(1) Řízení ve věcech účasti pojištěnce na pojištění se zahajuje na návrh pojištěnce, jeho zaměstnavatele nebo z moci úřední.

(2) Řízení o dávku se zahajuje na základě písemné žádosti pojištěnce podané podle § 109 odst. 3 až 7 ~~8~~ nebo podle § 153 odst. 6.

(3) Řízení o výplatě nemocenského po uplynutí podpůrčí doby (§ 27) se zahajuje na základě písemné žádosti pojištěnce. Tuto žádost lze podat nejpozději do 3 měsíců ode dne, kterým podpůrčí doba uplynula. **Jde-li o opakovanou žádost o výplatu nemocenského po uplynutí podpůrčí doby, plyne lhůta uvedená ve větě druhé od posledního dne období, na které byla předchozím rozhodnutím orgánu nemocenského pojištění výplata nemocenského po uplynutí podpůrčí doby přiznána.**

(4) Řízení o změně výše vyplácené nebo již přiznané dávky, o jejím odnětí nebo o zastavení její výplaty a řízení o přiznání dávky neprávem odepřené se zahajuje na návrh pojištěnce, jeho zaměstnavatele nebo z moci úřední.

(5) Řízení o krácení nebo odnětí nemocenského, řízení o povinnosti uhradit přeplatek na dávce a řízení o regresní náhradě se zahajuje z moci úřední.

(6) Řízení o prominutí přeplatku na dávce nebo regresní náhrady se zahajuje na základě písemné žádosti povinného.

(7) Řízení o povolení placení přeplatků na dávce a regresní náhrady ve splátkách se zahajuje na základě písemné žádosti povinného.

* * * * *

§ 153

Zkrácené řízení

(1) Ve zkráceném řízení rozhoduje okresní správa sociálního zabezpečení o

- a) nároku na výplatu dávky v případech, kdy je nesporné splnění podmínek nároku na dávku a její výplatu a výše dávky,
- b) změně výše vyplácené dávky v případech, kdy je nová výše dávky nesporná,
- c) zániku nároku na výplatu dávky v případech, kdy je nesporné, že podmínky nároku na dávku již nejsou splněny,

- d) o přeplatku na nemocenském v důsledku zpětného přiznání starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně **anebo v důsledku zpětného zvýšení invalidního důchodu z důvodu zvýšení stupně invalidity,**
e) zúčtování dávky podle § 124 odst. 8.

(2) Bylo-li rozhodnuto ve zkráceném řízení, provede se toto rozhodnutí,

- a) byla-li dávka přiznána, formou její výplaty,
b) byla-li výše dávky změněna, formou výplaty dávky v nově stanovené výši,
c) došlo-li k zániku nároku na výplatu dávky, formou zastavení její výplaty.

(3) Na zkrácené řízení se nepoužije správní řád.

(4) Zahájení zkráceného řízení se účastníkům řízení neoznamuje.

(5) Ve zkráceném řízení se rozhodnutí nevydává; v těchto případech obdrží pojištěnec písemné oznámení [§ 84 odst. 2 písm. c)].

(6) Nesouhlasí-li pojištěnec s výsledkem zkráceného řízení, může podat okresní správě sociálního zabezpečení ve lhůtě do 30 dnů ode dne výplaty dávky nebo ode dne doručení písemného oznámení podle odstavce 5 o ukončení výplaty dávky písemnou žádost o vydání rozhodnutí o dávce, v níž uvede důvody nesouhlasu s výsledkem tohoto řízení. Podáním této žádosti se zahajuje řízení o dávce.

(7) Nebude-li okresní správa sociálního zabezpečení rozhodovat ve zkráceném řízení, oznámí písemně účastníkům řízení zahájení řízení, na které se vztahuje správní řád. Lhůta pro vydání rozhodnutí běží ode dne, kterým bylo účastníkovi řízení doručeno oznámení o zahájení řízení.

* * * * *

§ 166

Zástavní právo

Okresní správa sociálního zabezpečení a služební orgány mohou k zajištění vykonatelné pohledávky na přeplatku na dávce, regresní náhradě nebo pokutě zřídit rozhodnutím zástavní právo k majetku povinného, který má dluh na přeplatku na dávce, regresní náhradě nebo pokutě; ustanovení § 104i zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení o zřízení zástavního práva k majetku plátce pojistného, který má dluh na pojistném nebo penále, zde platí obdobně.

§ 166a

Pokračování nařízené karantény

Je-li pojištěnci po ukončení nařízené karantény nařízena v následujícím kalendářním dni další karanténa, považuje se tato další nařízená karanténa za pokračování předchozí nařízené karantény. Je-li pojištěnci v době trvání nařízené karantény nařízena další karanténa, jejíž délka přesahuje dobu trvání původní nařízené karantény, považuje se přesahující doba trvání této další nařízené karantény za pokračování předchozí nařízené karantény.

ROZDÍLOVÁ TABULKA NÁVRHU PRÁVNÍHO PŘEDPISU S PŘEDPISY EU

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Změna zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů

Navrhovaný právní předpis		Odpovídající předpis EU		
Ustanovení (část, §, odst., písm., apod.)	Obsah	Celex č.	Ustanovení (čl., odst., písm., bod., apod.)	Obsah
§ 81 odst. 1	(1) Řízení o přiznání dávky důchodového pojištění se zahajuje na základě písemné žádosti sepsané v listinné podobě nebo podané v elektronické podobě. Za den uplatnění nároku na dávku důchodového pojištění se považuje den, kdy se oprávněný poprvé obrátil na příslušný orgán se žádostí o sepsání písemné žádosti v listinné podobě o přiznání dávky, nebo den, v němž oprávněný v elektronické aplikaci podle § 82a odst. 1 učinil první úkon směřující k podání žádosti o přiznání dávky v elektronické podobě, pokud ode dne, v němž se oprávněný poprvé obrátil na příslušný orgán s žádostí o sepsání této žádosti	32018R1724	Čl. 6 odst. 1 Příloha č. II	Každý členský stát zajistí, aby uživatelé měli přístup k postupům uvedeným v příloze II a mohli je provést zcela online, byly-li příslušné postupy v dotčeném členském státě zavedeny. Důchod – Žádost o důchod a předdůchodové dávky z povinných systémů – Potvrzení o přijetí žádosti nebo rozhodnutí týkající se žádosti o důchod nebo předdůchodových dávek.

	nebo v němž oprávněný učinil tento první úkon, do dne sepsání žádosti nebo odeslání žádosti neuplynulo více než 90 dnů a pokud způsob uplatnění nároku na dávku je shodný se způsobem uplatnění žádosti o přiznání dávky.			
§ 82a odst. 1	(1) Žádost o přiznání dávky důchodového pojištění v elektronické podobě ve formátu, struktuře a tvaru určeném Českou správou sociálního zabezpečení lze podat kterékoli okresní správě sociálního zabezpečení. Žádost se podává prostřednictvím elektronické aplikace portálu České správy sociálního zabezpečení s využitím elektronické identifikace určené Českou správou sociálního zabezpečení. Okresní správa sociálního zabezpečení je povinna tomu, kdo podal žádost o dávku důchodového pojištění, neprodleně elektronicky potvrdit přijetí této žádosti.	32018R1724	Čl. 6 odst. 1 Příloha č. II	Každý členský stát zajistí, aby uživatelé měli přístup k postupům uvedeným v příloze II a mohli je provést zcela online, byly-li příslušné postupy v dotčeném členském státě zavedeny. Důchod – Žádost o důchod a předdůchodové dávky z povinných systémů – Potvrzení o přijetí žádosti nebo rozhodnutí týkající se žádosti o důchod nebo předdůchodových dávek.

§ 110 odst. 6	(6) Žádost o dávku důchodového pojištění mohou občané uvedení v odstavcích 1 až 3 podat u útvarů a orgánů uvedených v odstavcích 1 až 3 též prostřednictvím elektronické aplikace těchto orgánů.	32018R1724	Čl. 6 odst. 1	Každý členský stát zajistí, aby uživatelé měli přístup k postupům uvedeným v příloze II a mohli je provést zcela online, byly-li příslušné postupy v dotčeném členském státě zavedeny.
			Příloha č. II	Důchod – Žádost o důchod a předdůchodové dávky z povinných systémů – Potvrzení o přijetí žádosti nebo rozhodnutí týkající se žádosti o důchod nebo předdůchodových dávek.
§ 112 odst. 1	§ 82a se použije přiměřeně, pokud se jedná o podávání žádosti o dávku důchodového pojištění v elektronické podobě.	32018R1724	Čl. 6 odst. 1	Každý členský stát zajistí, aby uživatelé měli přístup k postupům uvedeným v příloze II a mohli je provést zcela online, byly-li příslušné postupy v dotčeném členském státě zavedeny.
			Příloha č. II	Důchod – Žádost o důchod a předdůchodové dávky z povinných systémů – Potvrzení o přijetí žádosti nebo rozhodnutí týkající se žádosti o důchod nebo předdůchodových dávek.
		31979L0007	Čl. 6	Členské státy zavedou do svých právních řádů nezbytná opatření, která umožní všem osobám, které se cítí poškozeny v důsledku neuplatnění zásady rovného zacházení, domáhat se svých práv soudní cestou, případně po využití opravných prostředků u jiných příslušných orgánů.

Číslo předpisu EU (kód celex)	Název předpisu EU
31979L0007	Směrnice Rady 79/7/EHS ze dne 19. prosince 1978 o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení
32018R1724	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1724 ze dne 2. října 2018, kterým se zřizuje jednotná digitální brána pro poskytování přístupu k informacím, postupům a k asistenčním službám a službám pro řešení problémů a kterým se mění nařízení (EU) č. 1024/2012